

# JACK LONDON NT HAR

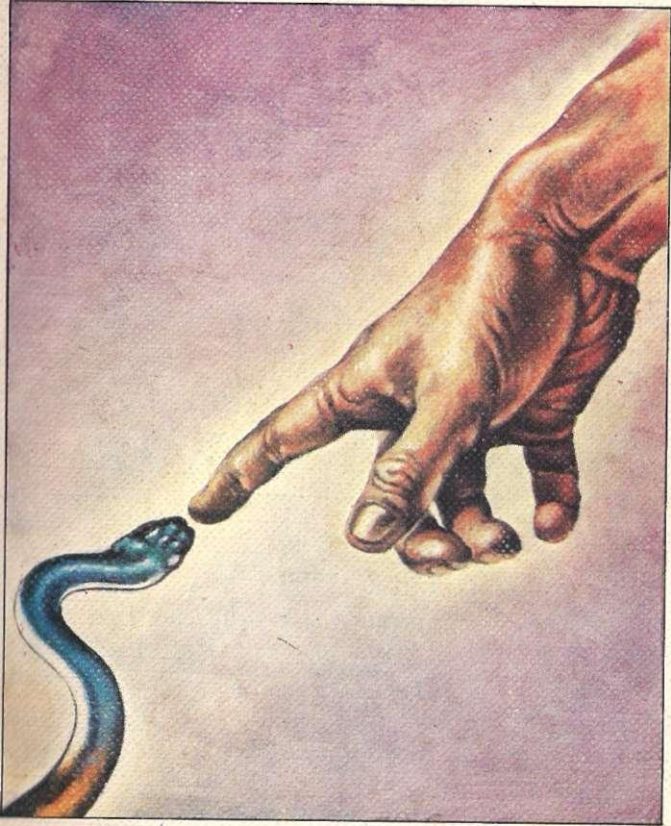


"Jack London'un yapıtları içinde edebi deri en yüksek olan **ntihar**, içki luktusu üzerine yazılmı son derece yalın, gerçekçi, gerilim dolu belgesel bir romandır. **Saturday Evening» 1**'osfla tefrika edildikten sonra kitapla mı ve ya/arına tüm yapıtlarının sa ladı ı ünden daha büyük bir ün sa lamı tır. **ntihar**, öylesine geni bir yankı yaratmı tır ki, 1919 yılında Amerika'da içki yasa-ının uygulanmasına yol açan etkenlerden biri ol- mu tur. Din adamları bu romanı, içki içenleri kın- namak için bir dayanak yaptılar. çki yasa ndan yana olan ahlak dernekleri, London'un yapıtın- dan bölümler alarak kitapçıklar hazırlattılar ve yüzbinlerce kitapçı ı Amerika'nın dört bir kö e- sine da ittiler. Hiçbir konuda ba da anı ay an, e itimcisinden politikacısına, gazetecisinden kon- ferançısına de in bir sürü insan, alkolizme kar ı açılan sava ta tutunacak bir dal bulmu lu. Ro- manın filmi yapılacak oldu unda, içki üreticileri, el altından büyük paralar oynatarak filmin yapı- mını engellemeye kalkı tılar. Bütün bu olaylar ortalı ı öylesine aya a kaldırdı ki, okuldan bu ya- na eline kitap almamı yüzbinlerce insan **ntihar**'ı kapı tı."

**Irvinj; S T O N E**

Jack London, kendi ya am öyküsü olan bu roman üzerine Irving Stone'a u satırları yazmı - tır: **ntihar**'da gerçe i tüm çıplaklı ıyla yazama- dım. Yazadım, çünkü bu kadarına cesaretim yoktu."

JACK  
LONDON  
NT HAR



oda

YAYINLARI

Her ey bir seçim günü ba lamı tı. Ilık bir California ö leden sonrası, California Eyalet Ana-yasasında yapılması ö ngörölen de i iklimlere evet ya da hayır demek için çiftlikten Ay Vadi si'ndeki küçük bir köye inmi tim. Hava çok sı-cak oldu u için oyumu kullanmadan önce de, kullandıktan sonra da birkaç kadeh yuvarladım. Sonra ba larla kaplı tepeleri ve çiftli in verimli topraklarını a ıp ak am yeme ine yeti mek ve bir iki kadeh daha atmak üzere evin yolunu tut-tum.

Charmian;

«Oyunu kadınlara oy hakkı verilmesinden yana mı kullandın?» diye sordu.

«Evet.»

Charmian çı lı ı bastı. a kınılı ının nedeni ate li bir demokrasi yanlısı olmama kar ın genç-lik günlerimde kadınlara oy hakkı tanınmasına kesinlikle kar ı olmamdan kaynaklanıyordu. Oy-sa daha sonraki ho görölü yıllarımda bunu ka-çmılmaz bir toplumsal olu um olarak kabul et-mi tim, hepsi o kadar.

Charmian;

«Peki, neden?» dedi.

Yanıtladım. Uzun uzun anlattım. Ö fkeyle ce-vap verdim. Anlattıkça daha da ö fkelendim. (Ha

yır, sarho falan de ildim. Bindi im ata bo una 'Serke ' adı verilmemi ti. Bir sarho un o hayvana bindi ini görmek isterdim do rusu!»

Ama yine de —nasıl desem ki— ferahlamı tım, kendimi 'iyi' hissediyordum, Keyifliydim.

«Kadınlar oy hakkını alınca, ilk i leri çki Yasa ı lehine oy vermek olacak,» dedim. John Barleycorn'un —yani alkolün, yani içkinin demek istiyorum. Bundan böyle içki ye ayya lı ı. John Barleycorn diye anaca ım hep— tabutunun çvilerini çakacak olanlar karılar, kızkarde ler ve analardır...»

Charmian sözümü keserek;

« yi ama ben senin John Barleycorn'un dostu oldu unu sanıyordum,» dedi.

«Dostuyum. De ilim de. Hiçbir zamanda olmadım. Bakma sen birbirimizle dost göründümüze, gerçekte dost falan de iliz onunla. O, yalancılardan kralıdır. En dürüst gerçekleri söyleyendir o. O, insanın tanrılarla birlikte dola maya çıktı ı' zaman, yanına aldı ı en mükemmel bir yolda tır. Aynı zamanda Burunsuz'un yani ölümün de dostudur. Çıplak gerçe e ve ölüme giden yolu gösterir. nsanın görüşünü berraklaştırır, bulanık rüyalar gösterir. O, ya amın dümanıdır, ya amın akıllılı ının da ötesinde bir akıl hocasıdır. Eli kanlı bir katildir o. Gençli i öldürür.»

Charmian'm bakı ndan içkiyi nereden buldu umu merak etti ini anlamı tım.

Konu mayı sürdürdüm. Dedim ya bir aydınlık girmi ti içime. Beynimdeki her dü ünçe yerli yerindeydi. Her dü üncem, küçücük hücrelerinde, geeeyarısmda hapisten kaçmayı bekleyen tutuk

tular gibi giyinmi , kapının arkasında hazır duruyordu. V© her dü ünçe parıl parıl, kesin ve yanlı anla ılması olanaksız bir dü tü. Alkolün , duru ve beyaz ı ı ı beynimi aydınlatıyordu. Bir gerçe i söylemek krizine tutulmu olan John Barleycorn kendisi hakkındaki en esaslı sırları ortaya döküp duruyordu. Ben onun sözcüsüydim yalnızca. Geçmi ya antımın anıları, tıpkı bir geçit törenindeki askerler gibi düzenle geçip duruyorlardı gözlerimin önünden. Canımın çekti ini seçebilirdim içlerinden. Dü üncenin hakimi, sözlerimin ve deneylerimin bütünlü ünün efen disiydim. stedi imi yanlı sız olarak seçecek ve gösterimi yapacak yetene im vardı. John Barleycorn, zekânın kemirici kurtçuklarını harekete geçirip gerçe in ölümcül sezgilerini fısıldayarak insanı aldatır, gününün tekdüzeli ini altüst ederdi.

Charmian'a ya antımı anlattım, beden yapı mı açıkladım. Soydan gelme bir ayya de ildim. Alkole kar ı organik ve kimyasal bir tutku ile do mamı tım. Bu konuda kendi ku a ımdan olanlardan ba ka bir ayrıcalı ım yoktu. Alkol sonradan edinilme bir alı kanlık, nice acılar pahasına edinilmi bir huydu. Korkunç derecede tiksinti veren bir eydi; herhangi bir müşhilden daha çok bulantı veren bir eydi. imdi bile tadını sevemiyordum. Onu sırf verdi i 'keyif için içiyordum. Be ya ımdan yirmibe ya ıma kadar bu keyfe pek aldırı etmemi tim. Tam yirmi yıllık bir çıraklık dönemi —hem de istenmeden yapılan bir çıraklık— gerekmi ti benim yapı mı alkole katlanacak ve beni ta içimden onu istetecek hale getirmek için

içki ile ilk ili kilerimi, ilk sorhu lu umu ve tiksintimi anlattım. Ve beni sonunda her zaman yenilgiye u ratan eyi söyledim. Bu, içkinin kolay elde edilebilir olmasıydı. çki yalnız elde edilebilir olarak kalmamı , geli en ya antımda her ey beni ona do ru itelemi ti. Sokaklarda bir gazete satıcısı, bir denizci, bir madenci, uzak ülkelerde dola mı bir insandım ben. nsanlar konu - mak, gülmek, övünmek, rahatlamak, yorucu gün ve gecelerin sıkıcı i lerini unutmak için hep içki sofrası ba ında bulu urlardı. Meyhane bir toplantı yeriydi. nsanlar meyhanede, ilkel insanların ma araların önünde yaktıkları ate in ba ında toplandıkları gibi toplanırlardı.

Charmian'a, Güney Pasifik'te çalı süpürgesi saçlı yamyamların kadın kısmından kaçıp kendi ba larına içip keyfettikleri kano evlere girmesinin nasıl yasaklandı nı hatırlattım. Buraları kadınlar için tabu olan kutsal yerlerdi. Ben de gençli imde kadın etkisinin darlı ından erkeklerin geni ve ba ımsız dünyasına meyhaneler yoluyla kaçabilmi tim. Tüm yollar meyhaneye çıkardı. Binlerce serüven ve hayal yolu hep meyhanede birle ir ve oradan dünyanın dört bir yanına da ılırdı.

«Yani demek istiyorum ki, diye uzun vaazımı ba ladım; «beni ona alı tıran içkiye eri ebilme kolaylı ı oldu. Yoksa içki falan pek taktı ım yoktu. Hatta alay ederdim Onunla. Ama i te olan oldu, sonunda bir ayya tutkusuyla kar ındayım. Yirmi yıl gerekti içime bu tutkunun yerle mesi için, sonra da on yıl süre ile geli ti içimde. Bunu tatmin etmenin sonucu hiç de iyi olmuyor. Mizaç açısından bakarsan iyi yürekli ve ne eli

bir insanım. Ama bir kez John Barleycorn ile yola çıkmaya göreyim entellektüel karamsarlığın tüm azabını çekiyorum.»

«Fakat,» diye acele ile devam ettim (hep öyle ederim zaten), «John Barleycorn'un da hakkım vermek gerek. Gerçekleri söyler o. in en lanetli yanı da bu ya zaten. Ya amın sözde gerçek diye adlandırılan eyleri gerçek falan de il aslında. Bunlar ya amın sürmesini sa lamak için gerekli yalanlardır. John Barleycorn da bu yalanı sa lıyor i te.»

«Peki ya ama yönelmeyen yalanlar?» dedi Charmian.

j

«Ço u do ru,» diye atıldım. « te i in en korkunç yanı da bu ya. John Barleycorn ölüme yöneliyor. Onun için bugünkü Anayasa de i ikli i lehinde oy verdim ben de. Ya antımı öyle bir geriye do ru gözden geçirdim de içkinin kolay elde edilebilmesinin beni ona nasıl alı tırdığını gördüm. Bir ku akta, o ku a a kıyasla çok az ayya çıkar. Ayya sözüyle kimyasal yapısının alkol özlemi çeken ve kendisini sürekli olarak ona iteleyeni insanı kastediyorum. Di er bütün içenlerin ço unlu u alkol özlemiyle do mak bir yana, ona kar ı bir tiksintiyle do arlar. Birinci, yirminci ya da yüzüncü kadehleri bile onlarda alkol sevgisi uyandırmaz. Ancak insanın sigara içmeyi ö renmesi gibi onlar da içki içmeyi ö renirler. çki kolayca elde edilebildi i için ö rendiler bunu. Kadınlar bu oyunu iyi bilirler. Karılar, kızkarde ler ve analar... Oy hakkını alınca içki yasa ı lehinde kullanacaklardır bunu. Bunun en iyi yanı da gelecek ku a ın hiçbir sıkıntıya dü meyecek olmasıdır. çkiyi edinebil '

me yolları kapalı olu u ve içme arzusu duymayacakları için bunun yoklu unun farkına bile varamayacaklardır. imdi do an ve büyüyen o - lanlar için ya am daha bereketli olacaktır; hat . ta O' gençlerin ya amlarını payla acak kızlar için de aynı durum söz konusu

Charmian;

«Niçin yeni yeti en gençler için oturup bunları yazmıyorsun?» diye sordu. «Bu söylediklerini yazsan da kanlara, kızkarde ler ve analara nasıl oy vermeleri gerekti i konusunda yardımcı olsan fena mı olur?»

«Bir Ayya ın Anıları» diye sııttım; yani John Barleycorn sııttı. Benim bu iyiliksever konu - mam sırasında o da yanıba ımda oturuyordu çünkü. Haber falan vermeden bir anda bir gülümsemeyi sııtmaya çevirmek ba lıca numara sıdır zaten.

Charmian, John Barleycorn'un kabalı ına aldı rı etmeden i

«Hayır,» dedi. «Sen ne ayya sın ne de hastalık derecesinde bir içki dü künü. Sadece içkiye alı mı bir insansın. Yıllar yılı omuz omuza ya adı ın için John Barleycorn'un tanı ı olmu birisin o kadar. Otur hepsini yaz, adım da 'Ayya lık Anıları' koy.»

## K NC BÖLÜM

Sözlerime ba lamadan önce okuyumcudan tüm içtenli iyle bu yolumda benim yanımda olmasını isteyece im. çtenlik aynı zamanda anlayı demek oldu undan hangi konuda ve kimin



hakkında yazdı mı anlamakla i© ba layalım. Ben içkiye alı mı bir insanım. Alkole gereksinimi olan bir yapım yok. Budala de ilim. îçki oyununu A'smdan Z'sine kadar bilirim ve içerken kararlı olabilmimdir. Hiçbir zaman ba kası tarafından yata ima ta inmi lı im da yok. Sendelemem de. Kısacası, sıradan bir insanım ve sıradan insanlar gibi içerim. Zaten özellikle belirtmek istedi im nokta da budur: çkinin sıradan bir insan üzerindeki etkisini anlatmaktayım burada. Hani u do u tan alkolik olan önemsiz azınlık hakkında söyleyecek sözüm yok benim.

Genel bir deyi le iki tip ayya vardır. Biri, hepimizin bildi i tiptir; budala, dü kurmayan, beyni kurtlanmı , açık ve titrek adımlarla yürüyen, sık sık yere dü en, mavi fareler ve pembe filler gören insanlar. Bunlar gazetenin e lence sayfalarındaki akalara, karikatürlere konu olan insanlardır.

kinici tip ayya insa bir dü gücü, bir görü ü vardır. Ba l en keyifli biçimde dönerken bile hiç sendelemeden yürür, dü mez, bir yere çarpmaz, nerede oldu unu ve ne yaptı mı gayet iyi bilir. Onun bedeni de il beynidir sarho olan. Böyle bir insan zekâ ile fıkır fıkır kaynar ya da içinden dostluk ta ar çevresine. Evrensel ve mantıklı dü ler görebilir. Bu duruma eri ti i zaman ya amın en sa lıklı dü lerinin kabuklarını soyar, ruhunun çevresine geçirilen demirden gereklilik çemberini ciddiyetle inceler. te Jonh Barleycorn'un en güçlü oldu u saat budur. Bir insanın sokaklarda devrilip yuvarlanması kolay bir i tir. Oysa iki aya ı üzerinde dimdik ve sen

delemeden durup tüm evrende kendisi için tek bir özgürlük ün bulundu una karar kılması korkunç bir sınavdır. Bir ba ka deyi le ölüm gününü önceden kestirebilme özgürlük ünün! te bu adam için beyaz mantık saati gelip çatmıştır. O artık yalnız e yanın kanunlarını bilir, anlamını de il. En tehlikeli saatidir bu onun. Ayakları mezara giden yolu bulmu tur artık.

Her ey durula ır imdi onun gözünde. Tüm bu a irtıcı ölümsüzlük özlemleri aslında ölüm. korkusundan titreyen ruhların pani e kapılmalarıdır. Bunların ölmek güdükleri yoktur, ölüm zamanı gelip çatınca ölme iradelerinden yoksundurlar. Kendilerinin daha kurnaz çıkacaklarını ve gelece i kazanacaklarını sanırlar. Mezarın karanlı mını ya da ate in o yok edici sıcaklı mını öteki hayvanlara bıraktıklarını sanırlar. Oysa beyaz mantı mının bu anma eri mi olan bu adam, bunların yalnız ve yalnız kendilerini kandırdıklarını bilir. Aynı olay herkese aynı biçimde uygulanmaktadır. Güne in altında yeni bir ey yoktur, zayıf ruhların özlemini çekti i o ölümsüzlük bile yoktur. ki aya mının üzerinde sendelemeden duran adam bunun farkındadır. Et, arap, güne lekesi ve dünya tozundan olu an, kısa bir süre i lemek üzere yapılan dakik bir mekanizma, ilahiyat ve tıp doktorlarının elinde oyuncak olan ve sonunda çöp yı mına atılacak olan insandır o yalnızca.

Ku kusuz tüm bunlar bir ruh hastalığı, bir ya am hastalığıdır. Dü pe inde ko an bir insanın John Barleycorn ile dostluk etmek için ödemek zorunda oldu u cezadır bu. Aptal bir insanın cezası çok daha basit, daha kolaydır. O, bi~

linçsizli e dü ene kadar içip afyon çekmi gibi uyur; rüya görse bile bunlar bulanık ve belirsizdirler. Ama John Barleycorn, dü pe inde ko anlara beyaz mantı ın acımasız hayallerini gösterir. O kimse ya am ve ya amla ili kili her eye karamsar bir Alman filozofunun çarpık bakı ıyla bakar. Tüm hayallerin sonunda bir dü oldu- nu görür. Tüm de erleri a ar. yi kötüdür, gerçek yalan, ya amsa yalnızca bir aka. O zararsız deli ynkseMiklerinden, bir ilah kesinli iyle, tüm ya amı kötü olarak görür. Karı, çocuk, arkada hepsi mantı ının beyaz ı ı ı altında dü zenci ve dü zmece olarak aç ı a çıkarlar. Onların hepsinin maskelerinin ardım görür ve tüm gördü ü de onların güçsüzlü ü, kusurları, sıkıcılık ları ve acınacak olduklarıdır. Bunlar artık kendisini kandıramamaktadırlar. Tüm kjiçük insanlar gibi zavallı küçük bencillerdir. Talihin kuklalarıdır, özgürlükleri yoktur. Kendisi de öyledir. Farkındadır bunun. Ancak arada bir fark vardır: O görüyor, biliyordur. Tek özgürlü ünün de bilincindedir: ölüm gününü önceden bilebilecektir. Ya amak, sevmek ve sevilme için yaratılm ı bir insan için iyi bir ey de ildir bu. Ancak ister çabuk, ister yava olsun, isterse birdenbire dökülerek ya da yıllar süren bir damlamayla olsun, intihar, John Barleycorn'un aldı ı bedeldir. Onun hiçbir arkada ı bu haklı ve gerekli ücreti ödemekten kaçamaz.

İlk sarho oldu umda be ya ındaydım. Sıcak bir gündü. Babam tarlada çalı ıyordu. Bana yanm mil ötedeki evimizden ona bir kova bira

götürmek görevi verilmi ti. Evden çıkarken, «Dikkat et de<sup>1</sup> dökülmesin» demi lerdi

Anımsadı ıma göre bu üstü açık ve a zı geni bir kovaydı. Sendeleğe sendeleğe giderken bira bacaklarıma dökülüyordu. Hem yürüyor hem dü ünüyordum. Bira çok de erli, çok mükemmel bir ey olmalıydı.. Yoksa niçin içmeme izin vermesinlerdi ki? Büyüklerin bana yasakladı ı öteki eylerin pek öyle aman aman eyler oldu unu ö renmi tim. u halde bu da öyle olmalıydı. Bu i lerde büyüklere güvenmek gerekirdi. Onlar bilirlerdi. Zaten kova da çok doluydu. Bacaklarıma çarptıkça bira yere dökülüyordu. Neden bo yere dökülsün ki o canım bira? Nasıl olsa kimse bira döküldü mü, yoksa ben mi içtim bilemezdi.

O zaman o kadar ufak tefektim ki, bu i i becermek için yere oturup bira kovasım bacaklarımla arasına almak zorunda kalmı tım, Önce köpü ünü tattım. Dü kırıklı ına u ramı tım. De erini anlayamadım do rusu. Anla ılan bu de er köpü ünde de ildi. Kaldı ki pek lezzetli de gelmemi ti a zıma. Birden büyüklerin birayı içmeden önce köpü ünü üfledikleri geldi aklıma. Kafamı köpü ün içine gömüp alttaki suyu içmeye başladım. Hiç de güzel de ildi. Ama yine de içtim. Büyükler yaptıklarını iyi bilirlerdi. Ufak tefek gövdeme oranla kuca ımdaki kovanın büyüklü ü, kafamı kulaklarıma kadar köpü ün içine soktu um gözönüne alınırsa ne kadar içmi oldu um pek kestirilemez. Kaldı ki bir belayı defetmek istercesine, ilaç gibi aceleyle yudumluyordum birayı.

Yeniden yola koyuldu umda öyle bir tit

reyip o güzel lezzetin daha sonra gelece ini dü-  
ündüm. O yarım mil boyunca birkaç kere dene-  
dim bu i i. Sonra birden kovada ne kadar bira  
kaldı inı görünce bende afak attı. Ne yapmalı  
diye dü ünürken aklıma bayat biranın taze gö-  
rünmesi için ne yaptıkları geldi. Elime bir sopa  
alıp birayı kovanın a zına kadar köpürdetene  
dek karı tırdım.

Babam hiçbir eyin farkına varmamı tı. Ter-  
li bir çiftçinin susuzlu uyla birayı tepesine di-  
kip kovayı bana verdi ve sabanına döndü. Ne-  
reden akıl ettiysem atların yanısıra yürümeye  
ba lamı m. Bir sendeleyip hayvanların ayakları  
dibine parıldayan saban demirinin önüne dü tü-  
ümü, bir de babamın dizginleri çekti ini hatır-  
lıyorum. Sonra babamın atların ayakları altında  
ezilmeme ramak kaldı inı söyleyerek beni ku-  
ca ına alıp tarlanın kenarındaki a açların altı-  
na ta ıdı inı hayal meyal hatırlıyorum. Dünya  
çevremde dönüp duruyor, öldürücü bir bulantı,  
ürkütücü bir günah korkusuyla karı ıyordu.

Tüm ö leden sonrasını a açların altında uyu-  
yarak geçirdim. Babam beni güne batarken  
uyandırdı ında çok hasta küçük bir çocuktum.  
Bacaklarımın a ırlı ı beni yere çekiyordu, mi-  
demde bo azıma ve beynime kadar uzanan ger-  
gin bir titre im vardı. Zehirle bo u mu bir in-  
sandım sanki." Gerçekten de zehirlenmi tim oysa.

Tıpkı mutfaktaki ocakta elimi yaktıktan son-  
ra ocakla ili kim olmadı ı gibi, bunlar sonraki  
haftalar ve aylar boyunca birayla hiçbir ili kim  
olmadı. Büyükler haklıydı. Bira çocuklar için de-  
ildi. Büyükler, hap yutmaya ve balık ya ı iç-  
meye aldırmadıkları gibi buna da aldırı etmi

yorlardı. Bana gelince ben birasız pekâlâ idare edecektim günlerimi. Ama ko ullar büsbütün tersine gerçekte ti. Ya amımı her döneminde John Barleycorn ça ırıp durdu beni. Ondan kaçmak olanaksızdı. Tüm yollar ona gidiyordu. Yirmi yıllık bir ili ki, bir selamla ma sonunda, ancak sevebildim o haydutu.

### ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

John Barleycorn ile bundan sonraki kar ıla mam yedi ya ımdayken olmu tu. Bu kez kabahatli olan dü gücümdü, korku belasıyla zorunlu olarak kar ıla mı tım onunla. O zamanlar hâlâ çiftçilik yapmakta olan ailem San Francisco'nun güneyindeki San Mateo bölgesinin iç karartıcı kıyısındaki bir çiftli e ta ınmı tı. O günlerde burası vah i ve ilkel bir yerdi. Annemin sık sık bizim eski Amerikalılardan oldu umuzu, komularımız gibi rlandalı ya da talyan göçmenlerinden olmadı ımızı gururla söyledi ini sık sık hatırlarım. Bulundu umuz bölgede bizden ba ka tek bir Amerikalı aile vardı.

Bir pazar sabahı Morrisey çiftli indeydim. Orada bulunma nedenimi hiç hatırlamıyorum. Yakın çiftliklerden gelen bir grup genç de orada toplanmı lardı. Büyükler sabahın erken saat larımdan, hatta bazıları bir gece öncesinden içmeye ba lamı lardı. Morrisey'ler kalabalık bir aileydi; aralarında bir sürü koca çizmeli, iri yumruklu, kaba sesli o ullar, amcalar vardı.

Birdenbire kızlar çı lık atarak kaçmaya başladılar, birkaç ki i 'Kavga!' diye ba ırdı. Herkes

bir tarafa do ru ko tu, erkekler mutfaktan dı arı fırladılar. Kır saçlı, kırmızı suratlı iki dev bo u uyordu. Birisi Kara Matt'ti; zamanında iki ki iyi öldürmü oldu u söylenirdi. Kadınlar hafif hafif ç ı lıklar koparıyor, haç çıkarıyor, dua ediyorlar, elleriyle yüzlerini kapatarak parmakları arasından kavgayı gözlüyorlardı. Benim hiç de öyle korkmu bir halim yoktu. Hatta diyebilirdim ki kavganın en meraklı seyircisi bendim. Belki de o fevkalâde eyi, bir insanın öldürülmesini görecektim. Hiç olmazsa bir erkek kavgasına tanık olacaktım. Fakat büyük bir dü kırıklı ına u radım. Kara Matt ile Tom Morrisey birbirlerini sıkıca kavramı lar, gülünç bir fil dansını andıran bir biçimde ayaklarını a ır a ır kaldırarak bir o yana bir bu yana gidip geliyorlardı. Kavga edemeyecek kadar sarho tular. Birileri araya girip onları yeni dostluklarını perçinlemek üzere mutfa a götürdüler.

Az sonra hep bir a ızdan konu maya ba lamlardı. Hem de viskinin sessizliklerini da ıttı 1, geni gö üslü, açık havada ya amaya alı mı erkekler gibi gürleye gürleye. Yedi ya ında bir çocuk olan bense yüre im a zımda, vücudum kaçmak üzere olan bir geyik yavrusununki gibi gergin, merakla açık kapıdan içerisini gözlüyor ve insanların gariplikleri hakkında yeni yeni bilgiler ediniyordum. En çok da masanın üzerinde kollarını birbirinin boynuna dolamı , sevgiyle a layan Kara Matt ile Tom Morrisey'e a mı tım.

Mutfaktaki içki alemi sürüp giderken dı ardaki kızlara da bir ürkeklik çökmü tü. Hepsi de bu alemlerin sonunda ne müthi eyler oldu u

nu çok iyi biliyorlardı. Kıyamet koşturdu o zaman orada bulunmak istemediklerini söylediler. Biri si dört mil ötedeki büyük talyan çiftli ine gidil mesini önerdi. Orada dans da edebilirlermi . Kız larla o lanlar hemen çiftler olu turup tozdan topraktan geçilmeyen yollara döküldüler. Delikanlılar sevgilileriyle birlikte yürüyorlardı; yedi ya deyip geçmeyin, tüm çevrenin a k hikâyele rini bir bir bilirdim o zamanlar. Ben de sevgili si olan bir o landım aralarında. Benim ya ında bir rlandalı kız dü mü tü yanıma. Bu birdenbi re olu an e lentideki tek çocuk bizlerdik. Ara mızda en ya lımız belki de yirmi ya ında falan dı. Epey geli mi ondört onaltı ya ında alımlı kızlar sevgililerinin koluna girmi yürüyorlardı önümüzde. Fakat daha çok. küçük olan bu rlan dalı kızla ben de elele tutu mu gidiyorduk. Ba zan büyükler baktı ında kolumu belime doladı ı da oluyordu ama bu ekilde yürümek hiç de rahat de ildi. Her neyse o pırıl pırıl pazar sabah ı o iç karartıcı toprak yolda yürürken çok gu rurluydum. Benim de bir sevgilim vardı, ben de küçük bir erkektim.

talyan çiftli i, bekârların ya adı ı bir yerdi. Bizim geli imizi ne eyle kar ıladılar. Kırmızı a rap fiçileri ortaya çıktı, büyük yemek salonunu dans edilmesi için açtılar. Delikanlılar bir yan dan da bir akordeonun e li inde sevgilileriyle dans ediyorlardı. lâhi bir müzikti bu benim için. ömrümde bu kadar ahane bir ey i itmemi tim. Müzik çalan genç talyan arasına kalkıyor, kol larını kızın sırtından kavu turup hem çalıyor hem dans ediyordu. Dansetmeden bir masa ba nda oturan ve falta ı gibi açılmı gözlerle ya



amm bu a irtıcı sahnelerini seyreden benim için çevremde olup biten her ey ola anüstüydü. Ben henüz küçücük bir o landım, ö renecek öylesine çok ey vardı ki ya amda. Az sonra rlan-dalı delikanlılar araba ba layınca ne e ve keyifleri bir kat daha arttı. Bazılarının dahseder ken birdenbire yere yı ıldıklarını, bir kısmının da bir kö eye kıvrılıp horladıklarını görüyordum. Kızlarmsa bir kısmı yakınmaya ba lamı , gitmek istiyor, bir kısmı da olacak her eyi kabullenmeye dünden hazır, kıkırda ıp duruyordu.

talyan evsahiplerimiz herkes gibi bana da arap ikram ettikleri zaman kabul etmemi tim. Bira deneyimim bana yeterliydi. Bir daha bira ya da benzeri içkilerle ili ki kurmak için hiç de heves duymuyordum do rusu. u kötü talihime bakın ki! cin gibi bir talyan delikanlısı olan Pe ter tam o sırada tek ba ıma oturdu umu görmü , yarım kadeh arap doldurup geçmi kar-ıma oturuvermi ti.

Ben reddettikçe o suratını asarak ille de içmem için ısrar ediyordu. Birdenbire bir korkuya kapıldım. Ama önce bu korkunun nedenini açıklayayım :

Annemin kendine özgü dü ünceleri vardı. Esmerlerin ve tüm kara gözlü insanların hileci olduklarını söylerdi. Kendisi sarı ındı tabii. Kara gözlü Latin ırkının da çok heyecanlı, çok hileci ve katil ruhlu oldu una inanmı tı. Dünyanın garipli ini ve korkunçlu unu onun dudaklarından defalarca içmi olan ben, onun, hakaret edilen bir talyanın insanı sırtından bıçaklayarak bunu ödetece ini söyledi ini duymu tum. En çok kullandı ı deyim de buydu : «Sırtından bıçaklar-lar adamı.»

Daha o sabah Kara Matt'ın Tom Morrisey'i öldürmesini öylesine hevesle seyre hazırlanmış olan ben, dansedenlerin beni sırtımda bir bıçak saplı görmelerini hiç de istemiyordum. Daha, gerçeklerle düler arasındaki ayrımı bilmiyordum henüz. Annemin talyan karakteri konusundaki açıklamalarına tam olarak inanıyordum. Konukseverliğin kutsallığı hakkında içimde birtakım kımıltılar da vardı. te kar ımda hilekâr. heyecanlı, katil ruhlu bir talyan beni a ırılıyordu. E er ona kar ı gelirim, tıpkı bir atın kendisini rahatsız eden birisini çifteleyece i gibi beni bıçaklayaca ı ö retilmi ti bana. Üstelik bu talyanım annemin söyledi i gibi insanı korkutan kara gözleri vardı. Ademdeki mavi, gri ve ela gözlerden, rlandalıların solgun mavi gözlerinden bamba ka gözlerdi bunlar. Belki birkaç kadeh de devirmi ti Peter. Her neyse, gözleri eytanlıkla parıl parıl, kapkara yanıyordu. Esrarlı, bilinmeyen gözlerdi bunlar; bu gözlerin ne dedi ini çözecek, onların akacılı ı farkedecek bir insan mıydı yedi ya ında bir çocuk? Ben bu gözlerde beklenmedik bir ölüm okudu um için yarım a ızla reddetmi tim arap kadehini. Gözlerin bakı ı bir anda de i ti. Kadehi bana do ru sürerken bakı ları kasıldı ve aksilendi.

Ne yapabilirdim ki? O günden bugüne gerçek ölümle birçok defa kar ıla tım ama o günkü ölüm korkusunu bir daha hiç tatmadım. Kadehi dudaklarıma de dirince Peter'in gözleri eski haline donuverdi. Beni o anda öldürmeyece ini anlamı tım. Bu, rahatlatıcı bir eydi. Fakat arap hiç de rahatlatıcı olmamı tı. Bu yeni araptı, acı ve ek i, biradan beter bir eydi. laç içmek için

tek bir yol vardır: Bir diki te içmek. Ben de arabı öyle içtim. Baımı geriye attım ve yuttum. Büyük yudumlarla içtim zehiri. Benim çocuk hücre ve dokularım için zehirdir bu.

imdi o am dü ündükçe Peter'in a kınlı ını hatırlıyorum. kinci kadehi de yarıyarıya doldurup önüme sürmü tü. Korkudan donmu , bama gelen felâket karısında deh ete dü mü olarak bunu da birincisi gibi baimdan a a ı dikmi tim. Peter hayretler içindeydi. Bu inanılmaz bebe i arkadaşlarına göstermek istiyordu. Bıyıklı bir genç olan Dominick'i yanına ça ırdı. Bu kez önüme sürdükleri dolu bir kadehti. Ya amak için insanın yapmayaca ı hiçbir ey yoktur. Kendimi toparladım, bo azıma yükselen ö ürtüyü yutup arabı bir diki te yuvarladım.

Dominick, ömründe böylesine kahraman bir çocuk görmemi ti. Kadehi iki kez ta ırana kadar doldurup bir anda nasıl bo aldı ını seyretti. Bu sırada çevremde bir seyirci kalabalı ı da birikmi ti. Orta ya lı talyan i çileri, ngilizce bilmeyen ihtiyar köylüler, rlıandalı kızlarla dansedemeyenler hep çevreme ü ü mü lerdı. Hepsi de iri yarı, vah i görünü lü insanlardı, bellerinde ku aklar, sırtlarında kırmızı gömlekler vardı. Yanlarında bıçak ta ıdıklarını biliyordum. Bir korsan güruhu gibi sarmı lardı çevremi. Peter v© Dominick beni gösteri yapmaya zorluyorlardı.

Dü gücüm olmasaydı, aptal olsaydım, inatçı olsaydım bu belayı bama dolamayacaktım. Bizimkiler dansa daldıkları için beni kaderimden kurtaracak kimsem de yoktu. Ne kadar içtim bilmiyorum. O günden hatırladı ım tek ey, o katil sürüsü arasında duydu um korku ve arap

tan ıslanmı tahta masanın üzerinde gidip gelen sonsuz arap kadehleri ve bo azımdaki yanma hissidir. Evet biliyorum arap kötüydü ama sırtına bir bıçak yemek daha kötüydü; ne pahasına olursa olsun canımı kurtarmalıydım.

çkiye alı kın bir insanın bilgisiyle imdi geçmi i dü ündü ümde neden masanın üstünde sızıp kalmadı ımı çok iyi anlıyorum. Demin de söyledi im gibi korkudan elim aya ım kesilmi , donup kalmı tım. Yapabildi im tek hareket bitip tükenmek bilmeyen arap kadehlerini birbiri arkasından a zıma götürmekti. Tüm o litrelerce arap için hazır ve hareketsiz bir. kaptım ben. Korkudan ta kesilmi midemde kımıldamadan yatıyordu içti im araplar. Öylesine korkumtu ki midem bile bulanmıyordu. Ne kadar talyan varsa çevreme toplanmı , tıpkı bir makine gibi kılını bile kıpırdatmadan o kadar arabı gövdeye indiren bu harikayı seyretmekteydiler. Ömürlerinde böyle bir ey görmediklerini söylemem hiç de abartma sayılmaz do rusu.

Sonunda yola koyulma zamanı geldi. Delikanlıların sarho lukla yaptıkları i ler, daha ayık kafalı kızların onları gitmeye zorlamasına yol açmı tı. Kendimi kapının yanında küçük kız arkada ımın yanına mda buldum. Benim ba ına gelenler onun ba ına gelmedi i için ayıktı. Sevgililerinin yanında yürümeye çalı ırken sendeleyemeyen delikanlıların bu hareketleri çok ho una gitti i için onları taklide ba ladı. Ben de bunu e - lenceli bir oyun olarak kabul edip sa a sola yalpa vurarak yürüdüm. Gelgelelim kızın içinde basma vuracak arabı olmadı ı halde benim tüm içtiklerim bir anda ba ına vurdu. Hareketlerim

onunkilerden çok daha gerçe e uygundu. Birkaç dakika sonra yolun kıyısında durup hende e bakan bir delikanlı gördüm. Çocuk ciddi ciddi bakıp bir an dü ündükten sonra beyin üstü yuvarlandı hende e. Bu çok komik bir eydi. Ben de tam kenarında durmak kararıyla hende e do ru yürüdüm. Kendime geldi imde hende in içindeydim, endi eli yüzlü bir sürü kız beni çıkarmaya çalı ıyorlardı.

Artık sarho rolü oynamak istemiyordum. çimde e lenecek hal kalmamı tı. Gözlerim kayıyordu, a zımı ardına kadar açmı hava almaya çalı ıyordum. Her iki yanımda birer kız beni kollarımdan tutmu yürütmeye çalı ıyorlardı. Ne var ki ayaklarım kur un gibi a ırdı. çti im alkol beynime ve yüre ime küt küt diye darbe ler indiriyordu. Zayıf bir çocuk olsaydım orada ölüp kalaca ıma emindim. Kızların dü ündü ün den çok daha yakındım ölüme o an. Kabahatin kimde oldu u konusunu tartı tıklarını duyuyordum. Bir kısmı kendileri için, benim için, o kadar uygunsuz davranan delikanlılar için a lıyorlardı. Ben hiçbiriyle ilgilenmiyordum onların. Bol uluyordum ben; tek istedi im çok, daha çok ha ve çekmekti içime. Oysa kızlar beni yürütmeye çalı ıyorlardı. Eve daha dört millik yol vardı. Dört mil! Kayan bakı larımın eri ilmez bir uzaklıkta küçük bir köprü gördü ünü hatırlıyorum. Köprüye varınca soluk solu a sırtüstü uzandım yere. Kızlar beni kaldırmaya çalı tılsa da artık yardım edilecek durumu a mı , bo ulmak üzereydim. Kızların korku dolu çı lıkları yanı mıza onyedi ya larında bir delikanlı olan Larry' yi getirdi. Sarho Larry gö sümün üzerinde te

pinerek beni ayıltmaya çalı tı. Bunu ve kızların onunla mücadele ederek gö sümünden indirmeye çalı tıklarını hatırlıyorum. Sonradan söylediklerine göre Larry de bir kenara kıvrılıp geceyi köpürünün altında geçirmi .

Kendime geldi im zaman karanlık çökmü -tü. Baygın bir halde dört mil sırtta ta nımı ve yata ıma yatırılmı tım. Çok hastaydım, yüre i me ve dokularıma olan müthi baskıya kar ın sık sık çılgınlık nöbetleri geçiriyordum. Çocuk zihnimin tüm deh etli ve korkunç eyleri bir bir dı arı dökülüyordu. En korkunç dü ler artık gerçektir benim için. Cinayetlerin i lendi ini görüyor, katiller tarafından kovalanıyordum. Deliler gibi ba ırıyor, sayıklıyor, bo u uyordum. Müthi ti çektir im acılar. Bu delilik anından çıktı im zaman annemin sesini duyuyordum:

«Fakat çocu un beyni., mantı ını kaybedecek..» Yeniden o çılgınlı a dönüyor, bu dü ünçeyi de beraberimde getiriyor, tımarhanelere kapatılıyor, gardiyanlardan dayak yiyordum.

Genç zihnimi etkileyen eylerden birisi de büyüklerin San Francisco'nun Çin mahallesindeki o günah yuvaları hakkında ettikleri sözlerdi. Kendimi kaybetti im anlarda yeraltındaki bu günah yuvalarının binlercesinin arasında dola ıyor, kilitli demir kapılar ardında binlerce kez ölüyordum. Bu yeraltı mahzenlerinde büyük altın paralar kar ılı nda Çinlilerle kumar oynayan babamı görünce tüm öfkem en yakası açılmadık küfürlere dönü üyor, duvarları titretene kadar bangır bangır babama sövüyordum. Yaktakta do ruluyor, beni engellemeye çalı an elleri iterek sövüyordum babama. O ana kadar

böyle sövmeye cesaret etmemi oldu um halde, imdi olanca sesimle orada uzun saçlı, uzun tırnaklı Çinlilerle yeraltı mahzenlerinde oturmu kumar oynayan babama sövüyor, sövüyordum.

O gece yüre imin ya da beyin damarlarımdan birinin çatlamamı olması a ıllacak bir eydir. Beni titreten o korkunç kasılmaya yedi yandıdaki bir çocu un damarları ve sinirleri pek dayanamazdı. John Barleycorn'un beni pençesine geçirdi i o gece evimizde kimse göz kırpmadı. Köprü altmda kıvrılıp kalan Larry benim gibi çılgınlık geçirmemi ti. Eminim onun uykusu rüyasızdı ve ertesi sabah kafası a ır ve keyifsiz olarak uyanmı tır. E er bugün hâlâ ya ıyorsa o geceyi hatırlamıyordur bile. Gelgelelim o deneyim benim beynimi zedelemi ti. imdi, otuz yıl sonra bile, bunu yazarken o hayallerin tümü gözümün önünde o geceki gibi kesin, duydu um her acı o geceki gibi korkunçtur.

Bu olaydan sonra günlerce hasta yattım. Annemin, gelecekte John Barleycorn'dan uzakta durmam için verdi i ö ütlerine hiç ihtiyacım yoktu. Annem a kına dönmü tü. Benim çok, ama çok kötü bir ey yaptı ımı ve onun ö rettiklerinden dı arı çıktı ımı söylüyordu. Tek bir söz söylemesine izin verilmeyen, içinde bulundu u ruhsal durumu anlatacak sözler bilmeyen ben, anneme bu sarho lu umun sorumlusunun do rudan do ruya kendisi oldu unu nasıl söyleyebilirdim ki? Kara gözler ve talyan karakteri hakkındaki dü ünceleri olmasaydı, o acı ve ek i arapla dudaklarımı ıslatır mıydım? Ve büyüüp koskoca bir adam olana kadar da, o utanç verici olayın gerçek nedenini söylemedim ona.

Hastalı ımdan sonraki günlerde bazı konularda kafam karmakın ık, bazılarındaysa çok kesindi. Bir günah i lemi oldu umu hissediyor, aynı zamanda bir adaletsizlik duygusu duyuyordu. Kabahat bende de ilse de bir suç i lemi tim. Kararım bir daha içkiye el sürmemektir. Benim alkolden korktu um kadar hiçbir kuduz köpek sudan korkmamı tı.

Anlatmak istedi im ey, bu tecrübenin, nedenli deh etli de olsa benim John Barleycorn ile tanı mama engel olmadı ıdır. O uralarda çevremdeki tüm güçler beni ona itiyordu. Annem dışında herkes, tüm büyüklerim hoş görülü gözlerle bakıyorlar gibi gelmi ti bu olaya bence. Komik, gülünecek bir olaydı yalnızca. Utanılacak bir ey yoktu bunda. Delikanlılarla kızlar bile kıkır kıkır gülüyor, Larry'nin nasıl gö sümde zıpladı ını, nasıl köprünün altında sızıp kaldı ını, bilmem kimin nasıl yere yıkıldı ını, hende e dü en çocu un ba ına gelenleri anlatıp duruyorlardı. Benim görebildi im kadarı utanılacak bir ey yoktu ortada. O iç bunaltıcı kıyı bölgesindeki ya amın ve çalı manın tekdüzeli ini bozan parlak ve ahane bir olaydı bu.

rlandalı çiftçiler iyi yürekli, davranı larıyla bana takılıyor, sanki kahramanca bir ey yapmı ım gibi sırtımı sıvazlıyorlardı. Peter, Dominick ve öteki talyanlar benim içki içme yeteneğimden gurur duyuyorlardı. çmeye kar ı bir ahlakîk takınılmamı tı. Üstelik herkes içiyordu. Çevremizde içmeyen tek insan yoktu. Küçük köy okulumuzun elli ya larındaki kır saçlı ö retmeni bile John Barleycorn ile güre ip yenik dü tü ü dönemlerde tatil verirdi. Böylece ortada ruh



sal bir engel yoktu. kiye kar ı duydu um nefret fizyolojikti sırf. Sevmiyordum kahrolasıcaı!

## DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

kiye kar ı duydu um bu bedenî nefret ömür boyu yakamı bırakmadı. Ama üstesinden geldim onun. Bugün bile her içiimde altetmek teyim onu. Damak hiçbir zaman isyan etmekten geri kalmamaktaydı. Oysa dama ın da vücut için yararlı olanı bildi ine güvenilebilir. Ancak insan içkiyi vücuda yapacı etkisi için içmez. ki niçin içilir? Beyne etki yapsın diye. Eh bunun geçi yolu da vücutsa e er ne hali varsa görsün!

kiye kar ı duydu um bu bedensel i renmeye kar ın çocuklu umun en parlak noktaları meyhanelerdi. Patates yüklü arabada, çevrem sisle sarılmı , ayaklarım hareketsizlikten uyu mu , atlar kum tepeleri arasındaki yolda a ır a ır ilerlerken tek parlak nokta babamın ya da o anda sürücü kimse onun bir eyler içmek için durdu u Colma'daki meyhaneydi. Ben de onunla birlikte iner, sobanın yanında ısınır, bir bisküvi yerdim. Tek bir bisküviydi yedi im ama ne büyült bir lükstü bu benim için. Meyhaneler iyi yerlerdi do rusu. A ır a ır giden atların ardında bir saatte kemirirdim tek bir bisküviyi. Küçük küçük lokmalar ısırır, en ufak br kırıntısını bile düürmemeye dikkat ederdim. Bisküvinin ortasındaki kremayı hiçbir zaman isteyerek yutmamı ımdır. Onu dilimle yalar, dilimi bir yana ımdan ötekine dola tırarak bu lezzeti a zımın içine ya

yardım. Sonunda krema eriyip kayboluverirdi bo azımda.

Meyhaneleri severdim. Hele San Francisco' dakileri. Bedava ne çok yiyecek vardır buralarda —garip biçimli ekmekler, bisküviler, peynirler, sosisler, sardalya balıkları— evimizin yoksul sofrasında görmedi im binbir çe it ey. Bir keresinde meyhanecinin bana urup ve soda karımı alkolsüz bir içyi yaptı ını hatırlarım. Babam bunun parasını ödememi ti. Meyhanecinin bana ikramıydı bu. yili in ve iyi yürekli insanın ideali oldu o adam sonraları benim gözümde. Yıllarca hep onu hayal edip durdum. O zaman henüz yedi ya ımda oldu um halde, onu imdi bile, o günkü kadar duru olarak görebiliyorum gözlerimin önünde. Oysa kendisini ya amımda tek bir kere görmü tüm. Meyhane, San Francisco'da Market Soka ı'ndaydı. Soka ın sol tarafına dü üyordu. Bar da kapıdan girince sola geliyordu. Sa da duvarın dibinde bedava yemeklerin dizildi i tezgâh vardı. Dar ve uzun bir odaydı burası, arka tarafta da musluklu bira fiçılarının ardında küçük yuvarlak masalar ve sandalyeler yer alıyordu. Meyhaneci mavi gözlü, sarı saçlı bir adamdı. Sirtında kahverengi bir ceket vardı. Bir sürü i e arasından kırmızı renkli urup i esini aldı ı noktayı tam olarak hatırlıyorum. Babamla uzun uzun konu urlarken ben o tatlı içkimi içtim ve taptım o adama. Ondan sonra da uzun yıllar anısına taptım bu adamın.

Ba ımdan geçen iki kötü sonuçlu tecrübeye kar ın John Barleycorn her yerde buyru unu sürdürebiliyordu. Kolay elde edilebilir bir ey oldu u için beni kendisine çekmekteydi. Bir mey

haneci küçük bir çocuğun zihninde derin izler bırakıyordu. Dünya hakkında ilk yargılarına Varan bir çocuk, meyhaneyi ne eli ve arzulanan bir yer olarak görüyordu. Ne dükkânlar, ne resmî binalar, ne de insanların içinde ya adıkları evler bana kapılarını açmaz, ateşlerinde ısınmama izin vermez, duvarlara yapıklar dar tezgâhlar üzerindeki tanrı yiyeceklerinden tatmaya bırakmazlardı. Hepsinin kapısı kapalıydı benim yüzüme. Oysa meyhane kapıları her zaman açıktı. ehirlerearası yollarda olsun, büyük caddelerde, ıssız sokaklarda olsun, her yerde aydınlık ve ne e saçan, kışları sıcak, yazları karanlık ve serin meyhaneler buluyordum önümde. Evet meyhane denilen şey harikaydı doğrusu!

On yedi yaşına geldiğinde ailem çiftçiliği bıraktı, kente göçtü. Gazete satıcılığına o zaman başladım. Bunun nedenlerinden biri paraya ihtiyacımız oldu uydum. İkinci de vücudumu hareket ettirmem gerekiyordu. Bedava bir kitaplık buldum, dermansız düşünene kadar okuyordum. Bundan önce ya adımı çiftliklerde kitap diye bir şey yoktu. Mucize olarak elimde topu topu dört kitap geçmişti, onların da tümünü yutarcasına okudum. Birisi Garfield'in ya adını; ikincisi Paul du Chaillu'nun Afrika Seyahatnamesi, üçüncüsü Ouida'nın son kırk sayfası eksik bir kitabı, dördüncüsü de Irving'in 'Alhambra'sıydı. Bu sonuncuyu okumam için öğretmenim verdi. Dışarıya dönük bir çocuk olmadıktan sonra, verileden çoğunu isteyemedim. Alhambra'yı okuyup geri verirken öğretmenimin bana bir kitap vereceğini umuyordum. Gelgelelim vermediğini görünce —herhalde, yaptığına takdir edemediğini san

mı tı— okuldan çiftli e dönerken üç mil boyunca hem yürümü hem a lamı tım. Onun bana yeni bir kitap vermesini o kadar istiyor, bunu o kadar bekliyordum ki. Kaç kere kendisinden kitap isteyecek olduysam da hiçbir zaman cesaret edemedim buna.

Bundan sonra önüme Oakland kentindeki parasız kitaplık çıktı. Ufukların ötesindeki tüm o büyük dünyayı bulmu tum artık. Benim dört kitabım kadar güzel, hatta onlardan güzel binlerce kitap vardı burada. O günlerde kitaplıklar çocuklarla pek ilgilenmezlerdi. Ben, önüme çıkan her eyi okurdum ama özellikle tarih ve serüven kitaplarına, eskiden yapılmı yolculukların hikâyelerine bayılırdım. Sabahlan, ö leden sonraları, geceleri yata ımda hep okurdum. Yattarken, yemek yerken, okula gidip gelirken yolda okurdum, ba kaları ders aralarında oynarken ben yine okurdum. Artık sinirli birtakım hareketler yapar olmu tum. Herkese, 'Çekil oradan, sinirlendiriyorsun beni,' derdim.

Böylece on ya ımda gazete satıcılığına başladım. Okuyacak zamanım kalmamı tı. Dövü -meyi, dı a dönük olmayı, terbiyesizli i, yüksekten konumayı ö reniyordum. Beni binbir biçime sokan her eyle ilgilenirdim, üstelik çok da dü kurardım. Meyhaneler de çok ilgimi çekmişti. Pek ço una girip çıkardım zaten. O günlerde Broadway'm do usunda Altıncı ve Yedinci Caddelerin arasının silme meyhane dolu oldu unu hatırlarım.

Meyhanede ya am bamba kaydı. İnsanlar yüksek seslerle konu ur, gürültülü kahkahalarla gülerdi, ortalıkta bir büyüklük havası eserdi.

Günlük ya amın anlamsızlı ı ve hiçli inin dı ında bir ey vardı burada. Burada ya am çok canlıydı, hatta bazı bazı iri yumrukların havaya kalktı ı ve iri yarı polislerin içeri daldı ı zamanlar kanlı bile olurdu. Okudu um deniz ve kara serüvenlerindeki çılgın ve yürekli dövü melerle dolu olan kafam için büyük anlardı bunlar. Sokakta gazete da ıtmanın hiçbir büyüklü ü yoktu. Oysa meyhanelerde, yerde ya da masaların üstünde sızıp kalmı sarho lar bile bir esrar ve a kınlık kayna ı oluyorlardı.

Üstelik meyhaneler iyi yerlerdi. Kent büyükleri bile onların varlıklarını kabul ediyor, i letme ruhsatları veriyorlardı. Onları benim gibi tanıma fırsatını bulamamı çocukların söyledikleri gibi kötü yerler de ildiler. Korkunç olabilirlerdi ama bu ancak korkunç derecede güzel anlamına gelebilirdi. Bir çocuk da korkunç derecede güzeli bilip tanımak ister. Korsanlar, batık gemiler, sava lar da aynı anlamda korkunçtu, ancak bunlara katılmak için kendini ate e atmaya hazır olmayan çocuk gösterilebilir miydi?

Üstüne üstelik meyhanelerde gazetecilere, avukatlara, yargıçlara, adlarını ve yüzlerini bildim insanlara da rastlıyordum. Bu da meyhanenin toplumca kabul gördü ünü kanıtlıyordu. O halde benim oraya kar ı tutku duymamda bir sakınca yoktu. Bu insanlar da orada ba ka bir ey, benim hissetti im ve aramaya çalı tı ım eyi buluyor olmalıydılar. Bunun ne oldu unu bilmiyordum. Ama böyle bir ey olmalıydı. Yoksa insanlar sineklerin bal çana ına ü ü tükleri gibi oraya ko arlar mıydı? Hiçbir üzüntüm yoktu, dünya pırıl pırıldı benim için. Bu adamların ken

dilerini tüketen i llerden ve bayat sıkıntılardan kaçmak, bunları unutmak için. oraya geldiklerini bilemezdim.

O zamanlar içki içmedim On ya ımdan on be ime kadar içenlerle ve içilen yerlerle çok yakın ili kim oldu u halde a zıma pek içki koydum sayılmaz. Bunun da tek nedeni içkiyi sevmememdi. Zamanla buzcu arabasında çalı tım, meyhanenin arkasındaki kuka oyunu salonunda çalı tım. Pazar günleri piknik yerlerindeki meyhanelerde süpürücülük yaptım.

ri yapılı, ne eli bir kadın olan Josie Harper, Telgraf Soka ı ile Otuz Dokuzuncu Soka ın birle ti i kö edeki meyhanenin sahibiydi. Bir yıl süreyle, Oakland rıhtımı civarında çalı maya ba layana kadar, buraya ak am gazetelerini bırakırdım. Birinci ayın sonunda aylık gazete parasını almaya gitti imde Josie Harper bana bir kadeh arap ikram etti. Namus belasına içtim. Ama ondan sonra para alma günü geldi mi kadının orada olmadığı bir saati kollayıp paramı barmenden almaya ba ladım.

Kuka oyunu salonunda çalı tı ım ilk gün. barmen alı ageldi i üzere birkaç saat çalı tıktan sonra biz kukaları diken çocukları bir içki içmeye ça ırdı. Di erleri bira içerken ben bir gazoz istedim. Çocuklar benimle alaya ba ladılar, barmenin de bana garip, ara tırıcı bakı larla baktı ını hissettim. Ama gazozu açtı sonunda. Sonradan çocuklar durumu anlattılar. Barmene hakaret etmi tim. Bir i e gazoz bir kadeh biradan daha pahalıymı , e er i imde kalmak istiyorsam bira içmeliymi im. Gazozda besleyici bir ey yokmu . Bira içince daha iyi çalı acak

mı im. Bira yiyecek sayılıyordu aynı zamanda. Ondan sonra zorunlu kaldı ım zamanlar hep Bira içtim ve insanların bu zıkkımda ne bulduklarını, neden bu kadar pe ine dü tüklerini dü ündüm durdum. Hep bir eyler kaçırdı ımın, farkındaydım.

O günlerde en ho uma giden ey ekerdi. Be sente be tane 'gülle' alırdım; be koca parça bitmek tükenmek bilmeyen eker! Birini emip bitirmem bir saat sürerdi. Sonra, tanesi be sente kocaman karamelalar satan bir Meksikalı vardı. Bunlardan birini yarım günde emebilirdiniz ancak. Bazı günler ö le yeme i diye bunlardan bir tane yerdim. Do ruyu söylemek gerekirse yiyecek diye bunu kabul ediyordum ben, birayı de il.

## BE NC BÖLÜM

John Barleycorn ile ikinci ravunda ba lama zamanım gittikçe yakla ıyordu. On dört ya ındayken aklımda eski denizcilerin yolculukları, gözlerimin önünde tropikal adalar ve uzak ufuklar, küçük bir yelkenliyle San Francisco Körfezi'nde ve Oakland Halici'nde dola maktaydım. Denizci olmak istiyordum. Sıradan ve sıkıcı ilerden uzakla mak istiyordum. Ergenlik ça ım yakla ıyordu, macera ve romantik dü lerle dolu, o çılgın erkek dünyasının çılgın ya antısının özlemini çekiyordum.

Bu erkek dünyasının alkolle ne denli içice oldu unu bilmiyordum o zamanlar.

Günlerden bir gün teknemin yelkenini açar

ken Scotty ile kar ıla tım. Scotty, on yedi ya larında iri yarı bir gençti. Avustralya'da bir ngiliz gemisinden kaçtı ını söyledi bana. Ba ka bir gemide bir i bulup San Francisco'ya gelmi ti. Bundan sonra da bir balina avcı teknesinde iyi bir yer ayarlamaya çalı ıyormu . Balina gemilerinin demir attı ı körfezin kar ısında dler adlı tekne yatıyordu. Bunun bekçisi Bonanza balina gemisinin bir sonraki seferinde zıpkıncı olarak katılacakmı . Scotty bana yelkenlimle kendisini zıpkıncıya götürmemi rica etti.

. Götürmez miydin hiç? dler hakkında o kadar çok hikâye, söylenti duymu tum ki! Afyon kaçakçılı ı yaptı ı Sandwich Adalarından gelen büyük tekne de il miydi o? Ya bekçisi olan zıpkıncı! Onu ne kadar çok görmü , özgürlü ünü ne kadar çok kıskanmı tım. Adamın sudan ayrılmak zorunlu u yoktu. Ben geceleri yatmak için karaya çıkarırken o dler'de uyurdu. Zıpkıncı on dokuz ya ındaydı (ho , zıpkıncı oldu unu da yalnız kendisi söylemi ti ya!). Ama teknenin açıklarından kürek çekerek geçerken konu ulmaya-  
cak kadar büyük ve parıltılı bir insan olarak gözükürdü gözüme. Scotty'yi, bu kaçak denizciyi, afyon kaçakçısı dler'deki zıpkıncıya götürür müymü üm? Sözü mü olurdu bunun!

Seslenmemize cevap veren zıpkıncı güverteye çıkarak bizi yanma ça ırdı. Ben tüm ustalımı göstererek teknenin beyaz boyalı bordasına sürtmeden yelkenlimi yana tırdım ve halata umursamazcasına iki ustalıklı dü üm atıp baladım. A a ı indik. Ömrümde gördü üm ilk tekne içiydi bu. Duvarda asılı gemici elbiseleri küf kokuyordu. Ama ne çıkardı bundan? Denizci el



bisesiydiler ya! Astarlı me in ceketler, mavi mu-ambalar, rüzgârlıktı apkalar, denizci botları, ya murluklar... Her yanda, yerden tasarruf göze çarpıyordu; dar ranzalar, tavana asılı masalar, küçük küçük dolaplar vardı. Bir kenarda bir pusula, muhafazaları içinde deniz fenerleri, öylece kıvrılıp bir yana atılmı mavi sırtlı haritalar, alfabetik sırayla dizilmi i aret bayrakları, tahta duvara denizci pergeliyle tutturulmu bir takvim göze çarpıyordu. Ya ıyordum en sonunda. İlk geminin, hem de bir kaçakçı gemisinin içindeydim. Bir zıpkıncıyla adının Scotty oldu unu söyleyen kaçak bir İngiliz denizcisi beni arkada lı a kabul etmi lerdı.

On dokuz ya ındaki zıpkıncıyla on yedi ya ındaki denizcinin ilk i leri kendilerinin gerçek erkekler gibi davranabildiklerini göstermek oldu. Zıpkıncı bir içki içmek gereklili ini bildirdi. Scotty ceplerindeki kuru ları bir araya topladı ve zıpkıncı pembe bir i eyi içki doldurmak üzere alıp, kıyıya çıktı. O bölgede meyhane yoktu. Ucuz, kötü ve kaçak satılan içkiyi iri kadehlerden içiyorduk. Ben zıpkıncıyla denizciden daha az güçlü, daha az yürekli miydim? Onlar erkektiler. Bunu içi leri ile ortaya, koyuyordular. İçmek erkekli in anıydı. Ben de onlarla birlikte onlar kadar içtim. Hem de susuz ve mezesiz olarak. Körolasınca içkinin karamela ya da ekerle boy ölçü emeyece ini bile bile. Titredim ve her yudumda tiksintimi yuttum, elbette tam bir erkek gibi, hissettiklerimi kimseye çaktırmadan.

O gün ö leden sonrası birçok kereler doldurduk i eyi. Benim cebimde topu topu yirmi sent oldu u halde erkek gibi çıkarıp ortaya at

tim paramı. Ama bu kadar parayla alabileceğim ekerleri dü ündükçe için için yiyordum kendimi. çki hepimizin ba ına vurm tu. Scotty ile zıpkıncı Do u denizlerinden, Ü mit Burnu fırtınalarından, güney rüzgârlarından, Kuzey Pasifik kasırgalarından, Arktik Denizimde buzlar arasında sıkı ıp parçalanmı balina gemilerinden söz ediyorlardı.

Zıpkıncı önemli bir sır söyleyermi gibi bana dönerek;

«O denizlerde yüzülmez,» dedi. « ki dakika içinde kramp gelir suyun dibini boylarsın. Balina kayı ını parçaladı mı yapaca ın tek ey küre in üzerine yatmaktır. Ancak böylece kramp geldi i zaman suyun yüzünde kalabilirsin.»

«Olur,» dedim. Sanki ben de Arktik denizlerinde balina avcılı ına çıkacakmı ım ve kayı ım parçalanacakmı gibi ükran hissi duyuyordum kendisine. Bu ö üdünü çok önemli bir bilgi olarak zihnimin bir kö esine yerle tirmi tim, ta bugüne kadar hatırlarım.

Ancak ilk ba larda ben a zımı açıp tek bir ey bile söyleyemiyordum. Aman Tanrım! On dört ya ımdaydım ve henüz okyanusa çıkmamı tım. O iki deniz kurdunun anlattıklarını dinliyor, erkekli imi ancak onların içtikleri kadar içerek gösteriyordum.

çki beni etkilemi ti sonunda. Scotty ile zıpkıncının konu maları beynimde fırtına gibi esen rüzgârlar halinde dola ıyordu. Hayalimde hep gelecek yıllarda ya ıyor, çılgın ve anlı bir dünyada serüven pe inde ko up duruyordum.

Yava yava gev edik. Çekingenli imiz ve suskunlu umuz yok oldu. Sanki yıllar yılı birbi

rimizi tanırmı gibiydik, gelecekte serüvenlere hep birlikte atılmaya söz verdik. Zıpkıncı bana gelen felâketleri ve gizli utanç verici olayları anlattı. Scotty, Edinburgh'daki yoksul anası için aladı. Annesi iyi bir aileden geldi i halde sonradan yoksul dü mü , o lunun denizci olabilmesi için di inden tırna ından arttırdı ını hep gemi sahiplerine vermi , o lunun ticaret gemisi kaptanı bir beyefendi olaca ı günü kurmu durmu tu. Scotty Avustralya'da gemisinden kaçıp da sıradan bir denizci olarak ba ka bir gemiye girince kadınca ız çok üzölmü tü. Scotty bu anlattıklarını kanıtlamak için annesinden son gelen mektubu cebinden çıkarttı ve a laya a laya okudu bizlere. Zıpkıncıyla ben de a ladık. Sonra, Bonanza baline gemisinde birlikte çalı ıp kazandıklarımızı biriktirip Edinburgh'a hep birlikte kadınca ızı görmeye gidece imize ve paramızın tümünü onun etekleri dibine bırakaca ımıza söz verdik.

John Barleycorn tüm ate iyle beynimin içine yayılıp çekingenli imi eritince, benim a zımdan, benimle ve ben olarak konu maya ba layınca, ben de bir erkek oldu umu kanıtlamak için ufacık yelkenli sandalımla San Francisco Körfezini nasıl geçti imi, buna de me denizcilerin bile inanmadı ını anlatarak övünmeye başladım. Bundan ba ka ben —ya da John Barleycorn, artık ikisi de aynı kapıya çıkıyordu— Scotty'ye kendisinin bir açık deniz gemicisi olabilece ini ve büyük gemiler hakkında çok eyler bilece ini, ama i küçük yelkenlilere gelince benim yanımda sözünün bile edilemeyece ini söyledim.

Bu iddiamın ve övünmemin gerçek payı büyüktü. O zamanki çekingenlik ve utangaçlıkla Scotty'ye yelkenliler konusunda neler düündü üümü söylemem olanaksızdı. Ama John Barleycorn insanın dilini böylesine gev etip en gizli dü üncelerini böylesine açığı vurdurur i te!

Scotty ya da John Barleycorn ya da her ikisi de elbette ki bu sözlerimden alınmı lardı. Ben sözünü geri alacaklardan de ildim. On yedi yarındaki bir gemi kaçığı dövecek gücüm vardı. ki horoz gibi kabardı ımıızı gören zıpkımcı birer kadeh daha içki uzatarak barı tırdı bizi. Biz de birbirimizin boynuna sarılıp tıpkı San Mateo'daki mutfakta Kara Matt ile Tom Morrisey gibi sonsuz arkadaşlık yeminleri ederek barı tıktık. O günü hatırlayınca on dört yarıma karın artık tam bir erkek oldu umu anlamı tım. Uzun yıllar öncesinin o unutulmayan pazar sabahı kavga eden ve sonra barı an o iki insan azmanı kadar erkektim artık.

Bu arada arkı söylemeye ba lamı tıktık. Scotty; ile zıpkıncının okudukları denizci arkılarına ben de katıldım. **'Blow the Man Down\ 'Fiyng Cloud'** ve **Whisky, Johnny VWhisky**'yi orada dler'in kamerasında i ittim. Ne ahane bir eydi bu. Yaşamın anlamını kavramaya ba lamı tım. Sıradan bir ey yoktu burada. Burası Oakland rıhtımına, evlere gazete da itmaya, buz satmaya ya da oyun salonunda, kukaları dikmeye benzemiyordu. Tüm dünya benimdi, tüm yollar aya ımın altındaydı imdi. Hayallerimi çelen John Barleycorn, özlemimi çekti im serüven ya ammı vaad ediyordu bana.

Sıradan insanlar de ildik bizler. Üç çakır

keyif tanrıydık imdi, nanılmaz derecede akıllı;, ne eli mi ne eliydik. Gücümüzün sınırı yoktu. Ah, —bunu imdi **yıllar** sonra yeniden söylüyorum— John Barleycorn insanı **bu** kadar yüceltebilecek se bundan sonra **tek bir** ayık soluk çekmeyecektim içime. Ancak ya adı ımız dünya özgür yükseklikler dünyası de ildir. nşan demirden bir yasaya göre öder borcunu; her güçlü ü dengede tutan bir de zayıflık vardır. Her çıkı ın ardından ini , her yalancı tanrısal dakika için yılanlar gibi çamurlar arasında sürünme vardır. nşan ya amını delicesine aheser anlar ya adı ı Uzun günler ve haftalara do ru uzattı mı, bunu ömrünün kısalmasıyla ve ço unlukla korkunç bir faizle birlikte öder.

Yo un ve uzun süreli çılgınca ya ama, ate ve su kadar eski dü manlarıdır insanın. Bunların hepsi de yok edicidir. Bir arada ya ayamazlar. Ne güçlü bir büyücü olursa olsun John Barleycorn da, biz ölümlüler gibi organik kimyanın kölesidir. Ko tu umuz her sinir maratonunun bedelini öderiz bizler. John Barleycorn bu bedeli ödemeye müdahale edip geri bıraktıramaz. Biz i yükseklerle çıkarır, ama orada tutamaz, aksi takdirde hepimiz kölesi olurduk onun. John Barleycorn'un çaldı ı çılgın türkünün bedelini ödemeyen kölesi de yoktur.

Fakat tüm bu söylediklerim sonradan edinilmi bilgilerin getirdikleridir. On dört ya ında bir çocu un, zıpkıncıyla gemicinin arasında dler'in kamerasında oturan, burnunda erkeklerin denizci elbiselerinin küflü kokusu dola an ve hep bir a ızdan, «**Yankee gemisi geliyor nehir boyundan Çekin, kürekleri çocuklar, çekin,**» diye sesi

nin olanca gücüyle arkı söyleyen on dört yaında bir çocu un bilece i eyler de ildi bunlar.

Artık hepimiz sarho tuk, hep bir a ızdan konu uyor, ba ırıyorduk. Benim mükemmel bir bünyem, hurda demiri bile eritebilecek bir midem vardı.

Scotty aksamaya, tökezlemeye ba ladı ında ben hâlâ en büyük hızımla maratonu sürdürüyordum. Scotty'nin dedikleri anla ılmaz olmaya ba lamı tı, sesi bo uk çıkıyordu. Aradı ı sözcü ü bulamıyor, buldu unu söyleyemiyordu. Zehirlenmi olan bilinci kendisini yüz üstü bırakmak üzereydi. Gözlerinin parlaklı ı gitmi , görünü ü konu ması gibi aptalca bir hal almı tı. Yüzünün ve bedeninin çöktü ü gibi bilinci de çöküyordu (insan irade kuvveti olmadan dik oturamaz). Scotty'nin dönen beyni kaslarına egemen olamıyordu. Tüm kıyas ölçüleri yıkılmak üzereydi. Bir kadeh daha içmek isterken kadehi elinden dü ürdü. Sonra benim a kınlıktan açılan gözlerimin önünde hüngür hüngür a layarak sırtüstü yata ın üzerine devrilip bir anda horuldamaya ba ladı.

Zıpkıncı ile ben, Scott'nin bu haline gülümseyerek içmeye devam ettik. Sonuncu i e de açıldı. Scott'nin horultusunun e li inde onu da içtik. Zıpkıncı da yata a devrilince ben sava alanında tek ba ıma, ayakta kalmı tım.

Çok gururluydum; John Barleycorn da benden gurur duyuyordu. Bir erkektim artık. ki adamı sızdırmcaya kadar içmi tim. Hâlâ iki aya ım üzerinde, alev alev yanan ci erlerime hava doldurmak için güverteye çıkıyordum. dler'deki bu içki sefası sırasında midemin ve ba ımın içkiye

ne kadar dayanıklı oldu unu ö rendim. îlerki yıllarda bana bir gurur nedeni olacak ve beni alı kanlı a sürükleyecek bir bilgiydi bu. Sarho olmadan iki kadeh içemeyen insan talihli insandır. Hiçbir belirti göstermeden çok içebilen, biraz 'keyiflenmek' için pek çok içmesi gereken insansa talihsiz insandır.

dlar'in güvertesine çıktı ım zaman güne batıyordu. Kamarada yatacak yer vardı, benim de gitmek zorunlu um yoktu. Ne var ki kendi kendime erkekli imi kanıtlamak istiyordum. Kayı ım dlar'in yanına mdaydı. Deniz, saatte kırk mil esen rüzgârın altında çekilmekteydi. Akıntının yarattı ı girdapların dalgaların üzerindeki köpükleri emi ini görebiliyordum.

Yelkeni açıp, dümene geçtim ve kayı ın burununu körfezin kar ı kıyısına çevirdim. Yelkenli çılgınlar gibi daldı dalgalara. Çevremde köpükler uçu uyordu. Yüceli in doru undaydım imdi. **Blow the Man Down**ı okumaya ba ladım. **Oak** land adlı uyuklayan kentte, sıradan bir ya am sürdüren on dört ya ında bir çocuk de ildim artık. Bir erkektim, tanrıydım, iradem altına aldım do a güçleri bile artık bana ba ımlılıklarını sunuyorlardı.

Deniz çekilmi ti. Suyla rıhtım arasında otuz kırk metrelik bir çamurlu toprak vardı. Yelkeni indirip çamura girdim ve su alçakken yaptı ım gibi arkadan kayı ı itmeye çalı tım. Tam o sırada dengemi kaybetmi im. Beyin üstü çamurların içine yuvarlandım. Ve i te ilk olarak o an, üstüm ba ım çamur içinde, kollarım çamurun içindeki midyelerden kesilmi kanlar içindeyken, sarho oldu umu farkettim. Ama ne çıkardı ki

bundan? Körfezin açığında iki güçlü denizci sızdırmı uyuyordu. Ben sızdırmı tım onları. Ben bir erkektim. Her ne kadar dizlerime kadar çamura batmış olsam da hâlâ iki ayaımın üzerinde durabiliyordum. Elimle kayıyı çamurun içinde iterek, tüm dünyaya nasıl bir erkek olduğunu bağıra bağıra ilan ederek ilerledim.

Gelgelelim bunun cezasını alıyordum. ki gün hasta yattım, kollarımdaki kesiklerden zehirlenmiştim. Bir hafta iki kolumu da kaldıramadım. Elbisemi giyip çıkarmak bile bir cehennem azabı oluyordu.

«Bir daha mı? Tövbe!..» diye yemin ettim. Oyun bu bedele de değdi. Ahlâk bakımından bir pişmanlık yoktu. Tiksinim bedenimle ilgiliydi yalnızca. Birkaç dakikalık yücelik bu acıya değdi. Kayıyıma dönünce diler'in yanına gitmekten kaçındım. Onun yanından geçmemek için körfezin ta öteki yakasından dola tım. Scotty kaybolmuştu ortadan. Zıpkıncı hâlâ oralardaydı ama kendisiyle karıyla mamak için dikkat ediyordum. Bir keresinde iskeleye çıktığında beni görmesin diye kayıkhanenin arkasına saklandım. Bana içmeyi önermesinden, hatta cebinde dolu bir şişesi olmasından korkuyordum.

Gelgelelim yine de —i te burada John Barleycorn'ün büyüçülüğüne karşı maktadır— diler'deki o sarho lu um, günlerimin sıkıcılığına keşen bir şey olmuştu. Unutulmaz bir gündü o. Hep o günü düşünüyor, tüm ayrıntılarını birer birer anımsıyordum. Her şey bir yana, erkek davranışının yay ve çarkları arasına girmiştim. Scotty'nin de ersizliği özellikle de aslen iyi bir aileden çıkmış olan Edinburgh'lu annesi için alıydı mı



görmü tüm. Zıpkıncı bana kendisi hakkında çok ilginç eyler anlatmı tı. Benim dünyamın dı nda olan dünya hakkında büyüleyici ve ate leyici binbir ey duymu tum. Hiç ku kusuz ben de bunlara, birlikte içti imiz iki delikanlı kadar layık ve uygundum. nsanların ruhlarının derinliklerine inmi tim. Kendi ruhumun derinli ine dalmı , orada akla hayale gelmeyen yetenekler ve büyüklükler bulmu tum.

Evet, o günün tüm öteki günlerden ayrı bir yanı vardı benim gözümde. Bunu bugün de söyleyebilirim. O günün anısı beynime kazılmı tır. Ama bunun bedeli çok yüksekti. Oyunu sürdürüp bedelini ödemeye razı olmadı m için yeneden ekerlerime ve karamelalarım a döndüm. Sa lıklı, normal bedenim beni alkolden itiyordu. Alkol iyi gelmiyordu bana. Nefret edilecek bir eydi. Ama yine de çevre ve ko ullar beni hep John Barleycorn'a do ru iteleyecek ve sonunda, uzun yıllar sonra her yerde onu arayacak, bir dost, bir koruyucu olarak selamlayacaktım. Ve bu arada ondan sürekli olarak tiksinecek ve nefret edecektim,. Evet, garip bir dosttur, bu bizim John Barleycorn.

## ALTINCI BÖLÜM

On be ya ıma gireli çok olmadı ı halde bir konserve fabrikasında çalı ıyordum. Aylar boyunca en kısa çalı ma günüm on saat olmu tu. Makine ba nda on saat çalı maya, ö le tatilini, evden i e, i ten eve yürüme zamanını ve sabahları kalkıp kahvaltı etmeyi ak amları yemek yi

yip soyunup yatmayı da katarsanız sa lıklı bir gence yirmi dört saatin uykusu için ancak dokuz saatinin kaldığını görürsünüz. Bu dokuz saatin bir kısmını da yattıktan sonra gözlerim kapanana kadar okumak için çalardım.

Ne var ki geceyarısına kadar çalı tı m geceler de çoktu. Kimi zaman hiç i i bırakmadan on sekiz yirmi saat çalı tı m olurdu. Bir keresinde tam otuz altı saat makinemin ba mda kalmı tım. Bazan haftalar boyunca gece on birde i ten çıkar, yarımdaya yatar, sabah be te kalkar ve yedide i ba nda olurum.

Sevgili kitaplarıma ayıracak birkaç dakika bile bulamazdım. John Barleycorn'un henüz on be ine basmı ve böylesine a ır i lerde çalı an bir o lanla ne ilgisi olabilirdi? Oysa çok ilgisi vardı. Bakm anlatayım. Kendi kendime ya amın anlamının ne oldu unu sorardım. Ya amak bir i hayvanı olmak mı demektir? Koskoca Oakland kentinde benim kadar çalı an tek bir yük beygiri bile olmadı mı biliyordum. E er ya amak buysa, kara ka na, kara gözüne vurgun de ildim ben onun. skelede ba lı, dibi midye tutmu teklemi hatırlıyordum. Körfezde esen rüzgârı, artık görmedi im güne in do u unu ve batı nı, burnuma çarpan tuzlu hava kokusunu, denize daldı m zaman vücudumu yakan tuzlu suyu hatırlıyordum. Bana yasak edilen dünyanın tüm güzelli ini, üstünlü ünü ve zevklerini hatırlıyordum. Öldürücü i llerden kaçmanın tek bir yolu vardı. Denize gitmeliydim. Ekme imi denizden çıkarmalıydım. Deniz yolu da beni kaçınılmaz bir biçimde John Barleycorn'a götürüyordu. Ben bunu bilmiyordum. Ö rendi im zaman da maki

ne ba ındaki hayvanca ya ama dönmeyecek ka-  
dar yüreklenmi tim.

Serüven rüzgârlarının esti i yerlerde olmak, istiyordum. Serüven rüzgârları da San Francis-  
co Körfezi'ndeki istiridye korsanlarının teknele-  
ri üzerinden, ya malanmı istiridye yatakların-  
dan, geceleyin sı lıklarda ve kumsallarda giri-  
ilen kavgalardan, sabahları meyhanecilerin ve  
satıcıların istiridye almaya geldikleri iskele pa-  
zarlarından esiyordu. stiridye yataklarında ya-  
pılan her avlanma suçtu. Cezası hapis, tutuklu  
gömle i ve sık adım yürüyü tü. Ne çıkardı bun-  
dan? Hükümlü gömle i giyenler benden daha az  
çalı ıyorlardı. Üstelik bir istiridye korsanı ya da  
bir hükümlü olmak bir makine kölesi olmaktan  
çok daha çekiciydi. Üstüne üstlük de fıkır fıkır  
kaynayan gençli imin ardında Serüvenlerin ve  
Romantik Olayların fısıltısı vardı.

Kara gö üslerinden süt emdi im eski da-  
dım Mammy Jennie'ye danı maya karar verdim.  
Onun hali vakti bizimkilerden daha iyiydi. yi  
bir haftalık, kar ılı ında hastalara bakıyordu. Be-  
yaz o luna biraz ödünç para verir miydi acaba?  
Verir miydi de söz müydü yani? Varı yo u be  
nimdi.

Parayı bulduktan sonra Razzle Dazzle adlı  
teknesini satmak istedi ini duydu um istiridye  
korsanı French Frank'ı arayıp buldum. Halic'in  
Alameda kesiminde VWebster Soka ı köprüsü ya-  
kınlarında demir atmı , konuklarına arap ik-  
ram ediyordu. konu mak üzere güverteye çık-  
tı. Evet, satmaya niyeti vardı. Ama günlerden  
pazardı. Üstelik konukları da vardı. Ertesi gün.  
satı sözle mesini imzalayacaktım, mal benim

olacaktı. Bu arada a a 1 inip konuklarıyla ta nı malıydım. Arkada ları, iki kızkarde Mamie ve Tess, onlara gözkulak olan bir Bayan Hadley, on altı ya larında bir istiridye korsanı olan 'Whisky' Bob ve yirmi ya larında bir rıhtım faresi, bir serseri olan kara bıyıklı 'Örümcek' Healey idi. Örümcek'in ye eni olan Mamie'ye stiridye Korsanları Kraliçesi derlerdi. Sırası geldikçe onların e lencelerine ba kanlık ederdi. Sonradan ö rendi ime göre French kızı seviyor, kız da tüm ısrarına kar ın onunla evlenmeyi reddediyormu .

French Frank alı veri imiz onuruna büyük bir damacanadan bir kadeh kırmızı arap doldurdu. talyan çiftli indeki kırmızı arabı hatırladı imdan bir ürperti geçti içimden birdenbire. Viskiyle biradan bu kadar tiksmezdim. Ama Kraliçe, elinde yarı dolu bir kadeh bana bakıyordu. Gururluydum. On be ya ımda olmama kar ın ondan daha az erkek görülmeye razı gelemezdim.' Üstelik kızkarde inin, Bayan Hadley' in, genç istiridye korsanının ve bıyıklı rıhtım faresinin ellerinde birer kadeh vardı. Ben süt kuzusu muydum? Hayır, bin kere hayır, bin kadeh kere hayır. Koca kadehi erkek gibi diktim bo a zımdan a a 1.

Yirmi dolarlık bir altınla i i sa lama ba lanan French Frank yaptı 1 satı tan pek memnundu. Kadehime yeniden arap doldurdu. Midemin ve ba ımın dayanıklılı ını ö renmi tim. Onlarla birlikte içebilece imi ve sonra da bir hafta hasta yatmayaca ımı biliyordum. Onlar kadar içebilirdim rahatça, üstelik onlar ben gelmeden çok önce ba lamı lardı içmeye.

arkı söylemeye ba ladık, örümcek, 'Boston

**Hırsıza'** ve **'Kara Lulu'**yu söyledi. Kraliçe, **'Küçük bir ku olsaydım'**, kızkarde i **'Kızama iyi foak'**ı okudular. E lence artmı tı. Kimse farkına varmadan içmeyece imi de görüyordum. Belimden yukarısı güverteye açuan delikten yukarıda oldu u için arabımı denize dökabiliyordum ara sıra.

öyle bir mantık yürüttü ümü hatırlıyorum : Bu kötü lezzetli arabı sevmeleri bu insanların garip yanları. Bırak sevsinler. Ba kalarının zevkleri beni ilgilendirmez. Onların garip dü üncelelerine göre benim erkekli im beni bu arabı be-enmeye zorlamalıdır. Pekâlâ. Ben de araptan ho lanmı gözükürüm. Ama elimde olmayan dan fazlasını içmemeye gayret ederim.

Kraliçe istiridye korsanlarının en yenisine ve aynı zamanda gemisinin sahibi olan bana cilve yapmaya ba ladı. Güverteye hava almaya çıktı ı zaman beni de yanma ça ırdı. French Frank'm a a ıda nasıl köpürdü ünü çok iyi biliyordu elbette. Ama ben bilmiyordum. Sonra Tess de geldi yanımıza. Arkadan Örümcek, Bob, Bayan Hadley ve en sonra da French Frank çık tı. Büyük damacana elden ele dola ırken hep bir a ızdan arkıya ba ladık. Aralarında ayık olan bir ben vardım.

Ben onların hepsinden çok e leniyordum. Bu bohem havası içinde, bir gün önce makinemin ba nda hep yeni hareketleri sonsuza dek yinledi imi hatırlıyordum. te imdi elimde arap kadehim, istiridye korsanları, sıradan kurallara kar ı çıkanlar, yasaya aldırmayanlar, ya amlarını ve özgürlüklerini kendi ellerinde ta ıyanlarla dostluk kurmu tum. Bu özgür ruhlar toplu

lu una hiç utanmadan ve korkmadan katılmam ancak John Barleycorn'un yardımıyla oldu.

Öle sonrası meltemi ci erlerimi dolduruyor, körfezde anafolar olu turuyordu. Razzle Dazzle, yanından geçen kırmızı bacalı çatanaların dalgalarından sallanıyordu. Canlı sularda güne pırıl pırıl yanıyordu. Ne büyüktü u ya am! Biryandan da örümcek bir arkı tutturmu tu:

'Lulu, Kara Lulu, sevgilim benim,  
Nerede kaldın böyle?  
çerdiydim,  
Kefalet bekliyordum  
Sevgilimi bekliyordum.'

te ba kaldırı ruhunun, serüveninin, hayalperestli in, yasak edildi i halde meydan okurcasına yapılan eylerin çarpıcılı ı buradaydı. Yarırm konserve fabrikasındaki makinenin ba ına dönmeyece imi biliyordum. Yarın Francisco sularının ve yüzyılın olanak tanıdı ı ölçüde özgür bir istirdye korsanı olacaktım. Örümcek benim tayfam olmayı kabul etmi ti, ben yelkenle ve güverteyle u ra ırken o yemek pi irecekti. Sabah erkenden kumanyamızı ve suyumuzu alacak, büyük yelkeni açıp deniz çekilmeden önce ilk rüzgârla yola çıkacaktık. Sonra yelkeni gevetererek kendimizi akıntıya bırakıp Asparagus Adalarına kadar gidecek ve kıyıdan mi lerce uzakta demir atacaktık. Ertesi sabah deniz üstünde uyanacaktım, bundan sonra tüm günlerim ve gecelerim su üzerinde geçecekti.

Güne batarken French Frank konuklarını kıyıya çıkarmaya hazırlandı ı sırada Kraliçe ya

mma yakla ıp kendisini küçük yelkenlimle götürmemi istedi. Örümcek'in:

«Vay anasına, amma da hızlı çalı ıyorsun,» diye fısıldamasından hiçbir ey anlamamı tım; Bu arada French Frank birdenbire fikrini de i - tirmi ve adamına konukları kıyıya götürmesini söylemi ti. Bunca erke in beni kıskanacağını o çocuk kafamla nasıl dü ünebilirdim ki?

## YED NC BÖLÜM

French Frank ile ertesi gün sabah erken saatte Johnny Heinhold'un 'Last Chance' meyhanesinde anla mamızı tamamlamak için bulmayı kararla tırmı tık. Erkek insanların i görürükleri yer yine bir meyhaneydi elbette. Ben parayı ödeyip satı kâ ıdını alınca French Frank da bir içki ısmarladı. Bu bana mantıklı bir görenek olarak görünmü tü; parayı alan satıcı ticaretin yapıldı ı yerde bunun bir kısmını ıslatmaktaydı. Ne var ki French Frank tüm meyhaneye halkına birden ısmarlayınca a ırdım. kimizin kar ılıklı içmesi do ru bir eydi, ama tezgâhının arkasında içki satan meyhanenin sahibi Johnny Heinhold'a ısmarlamak da ne oluyordu? Adamın içti i her içkide kâr etti ini hesaplayı v erdim hemen. Dost oldukları için Örümcek ile VWhisky Bob'un davet edilmesini anlıyordum ama kıyıda hamallık yapan Bili Kelley ile Soup Kennedy'ye niçin ısmarlamı tı?

Kraliçenin karde i Pat ile sekiz ki i ediyorduk. Sabahın erken saatiydi, yine de hepsi viski ısmarlamı tı. Bu viski içen koca koca erkekler

arasında ba ka ne yapabiliirdim ki? Bin **kere** ay-  
nı eyi söylemi bir insanın umursamaz tavrıy-  
la, 'Viski!' dedim ben de. Hem de ne viski! Bir  
yudumda diktim ba ımdan a a ı? Ohhh! Tadı  
hâlâ dama ımdadır.

French Frankın ödedi i para kar ısında da  
gözlerim falta ı gibi açılmı tı. Tam seksen sent  
ödemi ti. Seksen sent bu dile kolay! Benim tu-  
tumlu yaradılı ıma göre çılgınlıktı bu! Yani be-  
nim makine kar ısında sekiz saatlik çalı mamın  
kar ılı ı olan para göz açıp kapayıncaya kadar,  
bo azımızdan kötü bir tad bırakarak, içimize  
gitmi ti ha! French Frank'm savurgan bir insan  
oldu unda hiç ku ku yoktu do rusu.

Dı arı çıkmak, güne e çıkmak, o fevkalâde  
tekneme gitmek istiyordum. Fakat herkes i i  
a ırdan alıyordu. Tayfam Örümcek bile acele et-  
miyordu. Ben o ahmaklı ımla ne beklecüklerini  
anlamadım. Aralarına yeni kabul ettikleri biri-  
nin kendilerine bir içki ikram etmemesi kar ı-  
sında beni nasıl küçümsediklerini sık sık dü ün-  
mü ümdür sonraları.

French Frank bir gün önceki sıkıntısını unut-  
tu; imdi Razzle Dazzle'ın parası cebinde ol-  
du u için bana kar ı tutumu da de i mi ti. Bu-  
nun hemen farkına vardım, gözlerindeki o çir-  
kin parıltıyı görünce a ırdım, insanları ne ka-  
dar çok görürsem o kadar a ırıyordum. Johnny  
Heinhold tezgâhın öte tarafından bana do ru  
uzanarak, kula ıma;

«Dikkatli ol, sana kin besliyor,» diye fısıl-  
dadı.

Sanki insanlardan anlarmı , söyledi ini onay  
armı gibi ba ımı salladım. Oysa içimden a kı



na dönmü tüm. Bugüne kadar sadece çok çalı  
mı , serüven kitapları okumu ve on be ya ın  
da olan ben, stiridye Korsanları Kraliçesine ikin  
ci bir bakı atmayı aklına bile getirmemi olan  
ben, French Frank'ın kıza deliler gibi â ık oldu  
unu bilmeyen ben, koskoca adamı utanca dü  
ürdü ümü nasü bilebüirdim? Benim ortaya çık  
tı ım anda Kraliçe'nin onu, hem de kendi tekne  
sinde, bir kenara atıvermi olu unun rıhtımda  
herkesin a zında çalkalandı ını nasıl bilebilir  
dim?

Whisky Bob beni bir kenara çekerek:

«Gözünü dört aç,» diye mırıldandı. «Sözümü  
iyi dinle. French Frank kötü bir adamdır. stirid  
ye yataklarına gelince gözünü dört aç. Seni iki  
ye biçece ini söylüyor. Karanlık bastıktan son  
ra e er o oralardaysa demir attı ın yeri de i -  
tir ve lâmbanı kıs. Anladın mı?»

Anlamı tım elbette. Bir erke in ötekine yap  
tı ı gibi ba ımı salladım, verdi i bilgi için ken  
disine te ekkür ederek te gâhm ba ındaki gru  
ba yakla tım. Hayır, ben içki ismarlamadım o  
gün. Ismarlamam gerekti ini bilmiyordum ki!  
örümcek ile birlikte yola dü tük. Arkamdan söy  
lenenleri dü ündükçe imdi bile kulaklarıma ka  
dar kızarıyorum.

Havadan sudan konu urken Örümcek'e  
French Frank'ın bu halinin ne demek oldu u  
nu sordum.

«Seni kıskanıyor» dedi.

«öyle mi dersin?» dedim ve konuyu dü ün  
meye de mez bir ey olarak kafamdan çıkarıp  
attım.

Ama dünyanın tüm denizlerini dola mı elli

ya ındaki macera adamı French Frank'm stiri-  
dye Korsanlarının Kraliçesi diye anılan bir kız  
yüzünden beni kıskandı nı dü ünmenin on be  
ya ındaki erkekli imi nasıl i irdi ini varın an-  
layın artık! Böyle eyleri ancak kitaplarda okur  
ve benden çok uzakta olan ergenlik ça ında ola-  
bilecek eyler olarak kabul ederdim. O sabah  
büyük yelkeni açıp, demir alıp körfezin dı na  
do ru yola çıkarken kendimi müthi bir insan  
olarak hissediyordum.

Öldürücü makine i çili inden kaçıp istiridyeye  
korsanları arasına karı mamın öyküsü i te böy-  
le. Do ru, bu karı ma içkiyle ba lamı tı. Ve  
onunla devam edecek gibi görünüyordu. yi ama  
öyle diye ben bu ya amın dı ında mı kalacak-  
tım. Ya amın özgür ve alabildi ine geni oldu-  
u her yerde insanlar içiyorlardı. Serüven ve  
Hayal John Barleycorn'la kolkola dola ıyorlardı.  
kisi ile tanı mak için üçüncüsünü de tanımak  
gerekliyordu. Aksi halde kitaplı a gidip ba ka  
insanların yaptıklarını okumam ve konserve fab-  
rikasının makinesi ba mda günde on saat çalı -  
mam, gerekecekti.

Hayır, su üzerinde ya ayanların bira, arap,  
viski gibi garip ve pahalı zevkleri oldu u için  
bu hayattan uzak kalacak de ildim. Onların  
mutluluk dü ünceleri arasında beni de içerken  
görmek varsa ne olurdu yani? Onlar ısmarlayıp  
içmemi ısrarla istedikleri zaman içecektim. Dost-  
lukları için ödeyece im bedeldi bu. Sarho ol-  
mak zorunda de ildim. Herkesin sarho olması-  
na ra men, Razzle Dazzle için kapora verdi im  
o pazar ö leden sonrası ben sarho olmamı tım.  
Gelecekte de böyle davranır, e er benim içmem

onlara zevk verecekse içerdim. Yalnız a ır ı ol-  
mamasına dikkat ederdim elbette.

## SEK Z NC BÖLÜM

Gerçi istiridye korsanları arasında içkiye  
alı mam yava yava oldu ama, gerçek ayya lı-  
ım birdenbire alkole' duyulan özlemin ötesinde,  
bir inançtan do mu tur.

Ya amı tanıdıkça daha çok ba lanıyordum  
ona. İlk korsanlı ımızı yapmak için Annie'nin  
güvertesinde toplandı ımız geceyi hiç unutma-  
yaca ım. Kaba saba, iriyarı korkusuz erkekler,  
kurnaz rıhtım fareleri, birtakım eski mahkûm<sup>1</sup>  
iar, hepsi de kanun dü manı ve hapse layık in-  
sanlar; sırtlarında denizci mu ambaları, ayakla-  
rında lastik çizmeler, kaba ve alçak seslerle ko-  
nu uyurlar, beline geçirdi i tabancasıyla Big Ge  
orge, i üzerinde oldu unu gösteriyordu.

imdi o günü dü ündükçe tüm bunların bu-  
dalaca ye sefilce bir ey oldu unu görüyorum.  
Fakat John Barleycorn ile omuzda lık etti imiz  
ve onu dost olarak kabul etmeye ba ladı ım o  
günler gerisini dü ünme diyen bir ey yoktu ben-  
de. Ya amak çılgınlık ve yüreklilik isteyen bir  
i ti. Ben de o kadar çok okudu um serüvenleri  
ya ıyordum artık.

Babası 'Ya lı Scratch'tan ayırdetmek için  
Genç Scratch' dedikleri Nelson, Reindeer tekne-  
sinde Clam ile ortaktı. Clam korkusuz bir adam-  
dı ama Nelson dünyayı umursamayan manya-  
nın tekiydi. Yirmi ya ında vardı. Herkül vücut  
luylu. ki yıl sonra Benicia'da vurularak öldürül

dü ü zaman otopsi yapan doktor, onun imdiye kadar otopsi masasına yatırdı ı en geni omuzlu insan oldu unu söylemi ti.

Nelsonün okuma yazması yoktu. Babası onu San Francisco Körfezinde yeti tirdi i için denizden ve tekneden çok iyi anlardı. înanümez bir gücü vardı, iddetli tabiatı yüzünden rıhtımda hiç de ho olmayan bir ün salmı tı. Arasına çü gmlı a kapılır ve bir delinin yapmayaca ı i ler yapardı. Kendisini Razzle Dazzle ile yaptı ım ilk seferde tanıdım. Biz hepimiz demir atmı kıyıya yana maya korkarken, o Reindeer'in kıcını rüzgâra vermi çevremizdeki tüm istiridyeleri taranı tı.

Esaslı adamh bu Nelson: Last Chance meyhanesinin önünden geçti im urada benimle konu tu u için çok gururlanmı tım. Hele bir de içki ısmarlamak için içeri ça ırınca bendeki kasılmayı varın anlayın artık! Barda birlikte birer kadeh bira içtik. Erkek erke e istiridyelerden, teknelerden Annie'nin yelkenine kur un atanm kim oldu undan konu tuk.

Konu mamız gittikçe uzuyordu. Tezgâh önünde beklememiz bir garip geliyordu bana. Biramızı içmi tik. Fakat Nelson tezgâha dayanmı dururken hiç dı arı çıkabilir miydim ben? Birkaç dakika sonra bir bira daha ikram etti. içtik. Aradan hayli zaman geçmi yine konu uyorduk. Nelsonün bardan ayrılmaya niyeti yok gibiydi.

Dü üncelerimi ve saflı ımı anlatmama izin verin. En ba ta, Nelson ile, yani istiridye korsanlarının ve körfez serüvencilerinin bu en ünlü söyle bir arada olmaktan gurur duyuyordum. Midemin aleyhine de olsa. Nelson'a mutluluk ve

riyordu bana içki ısmarlamak. Biraya kar ı bir diyece im yoktu, biranın lezzetinden ho lanmamam Nelson'la bir arada bulunmak erefinden kaçınmamı gerektirmezdi. Madem cam bira içmek istiyor ve benim de kendisiyle birlikte içmemde ısrar ediyordu, içecektim öyleyse. Bu geçici rahatsızlı a katlanacaktım artık.

Tezgâhın önünde konu maya ve Nelsonün ısmarlayıp parasını ödedi i birayı içmeye devam ettik. imdi o anı dü ündükçe Nelsonün merak, lanmı oldu unu anlıyorum. Benim nasıl bir belle çi oldu umu ö renmek istiyordu. Kendine bir ey ısmarlamadan önce onun bana kaç kere içki ısmarlamasına izin verece imi merak ediyordu.

Be altı kadeh içtikten sonra, sarho olma siyasetimi unutmamı olarak o gün için bu kadarının yeterli oldu una karar verdim. skele ye ba lı olan **Razzle Dazzle**'a gidece imi söyleyerek ayrüdüm Nelsonün yanından.

Fakat John Barleycorn içti im kadarıyla bama vurmu tu. Beynim canlanmı , çın çın ötüyordu. Erkeklik duygum beni yüceltmi ti. En usta istiridye korsanı Nelson ile Last Chance meyhanesinde kafayı çektikten sonra, gerçek bir istiridye korsanı olan ben, kendi tekneme gidiyordum. Beynimde tezgâha yaslanmı bira içti im zamanki hayalim vardı. nstanların içkiden ho lanmayan birine içki ısmarlamak için para harcamalarının kendilerini mutlu kılmasının do anın bir yasası oldu unu dü ünüyordum.

Bunu dü ünürken birden aklıma meyhaneye birlikte giren insanların önce birisinin sonra ötekinin içki ısmarladıkları takıldı. dler'de

Scotty'nin, zıpkıncının ve benim tüm paramızı ortaya koyup viski aldı ımızı hatırladım. Sonra da aklıma benim kendi ilkem geldi: Çocuklardan biri bir gün ötekine bir eker ya da bir karamela verirse, ba ka bir gün bunun kendisine iade edilmesini beklerdi.

Nelson i te bunun için barın önünden ayrılmamı olmalıydı. Bir içki ısmarlamı , sonra da bir tane de kendisine ısmarlanmasını beklemiyti. Oysa ben onun altı kere ısmarlamasına göz yummu ve hiç kar ılık vermemi tim. Ve bunu da büyük Nelson'a yapmı tım! Utancımдан yüzümün kızardı ını hissediyordum, iskelenin kenarına oturup yüzümü avuçlarıımın içine aldım. Utancımın alevi boynumu, yanaklarıımı, alnımı yakıyordu. Hayatımda yüzüm çok kızarmı tır ama o günkü kadar kızardı ımı hiç hatırlamıyorum.

Orada oturdu um yerde uzun uzun dü ünüm ve kendi kendime birtakım de erlendirmeler yaptım. Yoksul do mu tum. Yoksul bir yaşam sürmü tüm. Sırası gelmi aç yattı ım olmu tu. Ba ka çocuklar gibi oyunca ım falan olmamı tı. Ya amda ilk anılarıım yoksullu un çimdirini ta ırdı. Pe imi bırakmayan bir hastalığı yok-sulluk benim. İlk kez dükkândan alınan bir fanila giydi imde sekiz ya ındaydım. Ve bu da tek bir fanilaydı. Kirlendi i zaman yıkanana kadar evde yapııan o kötü eyleri giymek zorundaydım. Bu yeni giyece imden öylesine gururlanmı tım ki, üstüne gömlek giymek istememi tim. Anneme kar ı ilk ba kaldırı ımdı bu. isteri nöbetine tutulana kadar direktmi tim, sonunda bir

dükkândan alman, fanilamı herkesin görmesi için giymeme izin verdi.

Açlık çeken bir insan yiyece in de erini bilir. Tatlı suyun anlamını yalnızca denizciler ve çöllerde ya ayanlar bilirler. Ve yalnızca bir çocuk uzun süredir kendisine yasaklanmış olan eylerin anlamını kendi çocuk hayaliyle bilebilir. Sahip olabilece im eylerin ancak kendimin alaca ı eyler olabilece ini çok erkenden öğrenmi tim. Bereketsiz çocuklu umu bereketsizlik geli tirmi ti. Kendimin sahip olaca ı ilk eyler sigara paketinden çıkan resimler gibi eylerdi. Kazandı m paranın harcanması benim elimde olmadı ı için, 'fazla' gazetelerle bu hazineleri de i tirirdim. Gazete satıcılı ı nedeniyle tüm kenti dola tı m için buna bol bol fırsatım vardı.

Çok geçmeden tüm sigara fabrikalarının çıkardı ı resim dizilerini tamamlamı tım: Büyük Yarı Atları, Parisli Güzeller, Uluslar ve Kadınları, Uluslar ve Bayrakları, Ünlü Aktörler, ampiyon Boksörler dizilerimin hepsi tamamdı.

Sonra bu dizileri ikile tirip bunları çocukla^ rın evde harçlık verildi i zaman genellikle aldıkları eylerle de i tirdim. Ba ka çocukların, bir ey alması için kendisine harçlık verilmeyen benim gibi de er ölçüleri yoktu. Serilerim kar ılı nda posta pulları, ufak tefek eyler, kuyumurtaları, misketler alırdım.

Her eyi, her eyle de i tirir, sonunda de erli bir ey ele geçirene kadar bu i i sürdürürdüm. Tüccar olarak ünüm yayılmı tı ama bu arada adım da pintiye çıkmı tı. Alı veri sırasında bir eskiciyi bile a latabilirdim. Öteki çocuklar i e, paçavra, demir, bidon koleksiyonlarım satmak

için. bana ba rururlar, hatta bu i için komisyon bile verirlerdi.

î te iskelede oturup kadehi be sent olan ve bir anda yokolup gidiveren birayı dü ünen çocuk, bu eli sıkı, tutumlu, bir makine ba ında saati on sente kölelik etmeye alı mı olan çocuktu.

imdi kendilerine hayran oldu um insanlar arar sındaydım artık. Onlarla birlikte olmaktan gurur duyuyordum. Tüm o. çekti im. sıkıntılar, «pintili im, para biriktirmem bana istiridye korsanlarının arasına geldikten soma tattı ım binbir zevkin bir tekini bile verebUmi miydi? u hal • de de erli olan hangisiydi: Para mı, zevk mi? Bu adamlar bir yirmibe li i de il, birçok yirmi be likleri bile harcamaktan çekinmiyorlardı. Patraya aldırı ettikleri yoktu. French Frank'ın yaptı ı gibi sekiz ki iye birden kadehi on sentten içki ısmarlamak dert de ildi onlar için. Daha biraz önce Nelson yalnız ikimize bira ısmarlamak için altmı sent harcamı tı ya!

Hangisinde karar kılacaktım? Büyük bir kararın arifesinde oldu umun bilincindeydim. n-sanla para arasında, pintilikle serüven arasında bir seçim yapacaktım. Ya tüm eski para de erlerimi bir kenara atmalı ya da bu adamlarla dostluktan vazgeçmeliydim.

Nelsonün hâlâ kapısı önünde durdu u, Last Chance'a yöneldim.

«Gel bir bira içelim,» dedim. Barın önüne geçip konu maya bal adık, ama bu sefer on senti ödeyen bendim. Hiç istemedi im ve berbat bir tadı olan bir ey için makine ba ında bir saatim bo a gitmi ti. Fakat güç bir ey de ildi bu. Bir



kavram, sahibi olmu tum. Artık paranın de eri yoktu. Önemli olan dostluktu.

«Bir tane daha içer misin?» diye sordum. Çıktık ve parasını ben ödedim. Usta bir içkicinin akıllılıyla Nelson barmene;

«Benimki küçük olsun, Johnny,» dedi. Johnny barmeni sallayarak ona içti imizin üçte biri kadar olan bir kadeh uzattı. Ama aldı ı para yine aynıydı : Be sent.

Bu arada barmeni iyiden iyiye dönmeye başladığı için tutuma filan aldırıldı im yoktu. Üstelik bir şeyler öğreniyordum. Bu içki ısmarlama içinde, ısmarlanan içkinin miktarından fazla bir şey vardı. Bir an geliyordu ki biranın hiç önemi kalmıyor, birlikte içmenin yarattığı dostluk duygusu baskın çıkıyordu. Ha, az kalsın unuttuyordum, bir şey daha vardı. Ben de küçük bira isteyip bu dostluğun üzerime yüklediği ağırlığı azaltabilirdim.

Söz arasında:

«Gidip biraz para aldım,» diyerek Nelson'a niçin biraz önce kendisine karılıklı vermediğini anlatacak oldum.

«Buna gerek yoktu,» dedi. «Johnny sana güvenirdi. Değil mi, Johnny?»

Johnny, gülümseyerek, «Elbette,» diye cevap verdi.

Nelson, «Benim hesabım ne kadar?» diye sordu.

Johnny barın arkasında sandığı defteri çıkardı. Nelsonün sayfasını buldu, birkaç dolarlık bir hesap çıkardı. O anda o defterde benim adıma da bir sayfa açılması özlemimi duydum. Bu erkekliğin en son iaretiydi artık.

Parasını ödemekte ısrar etti im iki içkiden sonda Nelson gitmeye karar verdi. Dostça ayrıldık. Ben Razzle **Dazzle**'a döndüm. Spider akam yeme için ate yakıyordu.

«Nerede yüklendin bu kadar?» diye açık kaportadan güldü bana.

Ben, gururumu saklamaya çalı arak;

«Nelson ile birlikteydim» dedim.

Sonra birden aklıma bir dü ünçe geldi. te kar imda onlardan biri daha duruyordu. Artık kavramı kaptı ima göre uygulamasına geçebildim.

«Haydi gel» dedim. «Johnny'ye gidip bir eyler içelim.»

Yolda Clam'a rastladık. Clam, Nelsonün orta ıydı. Otuz ya larında, yakı ıklı, yürekli, bıyıklı bir adamdı.

«Haydi gel bir iki kadeh içelim» dedim onda. O da geldi. Last Chance'a girerken Kraliçe'nin karde i Pat dı arı çıkıyordu.

«Acelen ne» diye selamladım onu da. «Bir iki kadeh atmaya gidiyoruz. Gelsene.»

«Daha imdi içtim» dedi.

«Ne çıkar? Biz de imdi içece iz.»

Pat da bizimle gelmeye razı oldu. ki kadeh bira ile gönlünü alıverdim onun da. O ö leden sonra amma da çok ey ö renmi tim John Barles^corn hakkında! Yuttu unuzda a zınızda kalan kötü lezzetten ba ka özellikleri de vardı mer John Barleycorn'un. On sent gibi gülünç bir para kar ılı nda insanın dü manı olabilecek aksi suratlı biri hemen iyi bir dostu haline geliveriyordu. Hatta yüzü gülüyor, bakı ları yumu ü

yordu, undan bundan konu ur dedikodu yaparken seslerimiz tatlıla iyordu.

Di erleri biralarını ısmarladıkları zaman ben;

«Benimki küçük olsun, Johnny» dedim. Evet, bunu tıpkı bu i e alı mı , aklıma o anda gelmi gibi, söz arasında öyle bir söyleyivermi tim.

imdi o anı hatırladıkça, o grubun içinde benim bu i in acemisi oldu umu bilen tek ki inin Johnny Heinhold oldu una inanıyorum.

Örümcek'in, Johnny'ye;

«Nerede içti bu kadar?» diye hafif bir sesle sordu u kula ima çalmdı.

«Bütün gün burada Nelson ile çekti kafayı» diye cevap verdi Johnny.

Duydu umu belli etmedim ama müthi gurur duymu tum bundan. Johnny bile benim erkekli imi ispat ediyordu. Bütün gün burada Nelson ile çekti kafayı! Tılsımlı sözlerdi bunlar.

Razzle Dazzle'ı satın aldı im gün French Frank'ın Johnny'ye içki ikram etti ini hatırladım. Kadehler dolmu içmeye hazırlanmı tık.

«Sen de bir eyler iç, Johnny» dedim. Bunu hep söylemek istermi ama Clam ve Pat ile konutu um ilginç konudan fırsat bulup da söylememi gibi bir havayla söylemi tim,

Johnny, bana bir bakı fırlatarak ve ö renimimde bu kadar büyük adımlarla ilerledi im için beni takdir ederek, kendi özel i esinden bir kadeh viski doldurdu. Bu yaptı ı bir an için tutumluluk damarımı kabartmı tı. Bizler be sentlik içerken o on sentlikten içmi ti. Ne var ki yalnız bir an hissettim bu acıyı. Yeni elde etti im kavramımı anımsayarak bunu erefsiz bir ey

diyerek kafamdan silip attım ve kendimi ele vermedim.

çtikten sonra;

«Bunu deftere yazsan iyi olur» dedim.

Benim adıma temiz bir sayfa açılıp da otuz sentlik borcuma kaydedildi ini görünce içimi bir mutluluk kapladı ama olursa o kadar! Altın parıltı bir gelecekte o sayfanın çok kereler yazılıp çizilece ini, yeniden yazılıp yeniden çizilece ini görür gibi oluyordum.

Bir içki daha ısmarlayınca Johnny o on sentlik içki i ini düzeltti. Bu sefer içkilerin kendinden oldu unu söyleyince bir hesap yapıp i i e it le tirdi ine karar verdim.

Dı arı çıkınca, örümcek;

«Haydi St. Louis meyhanesine uzanalım» dedi.

Bütün gün kömür kürekleme olan Pat eve • dönmü , Clam da ak am yeme ini hazırlamak üzere Reindeer'e gitmi ti.

Örümcek ile St. Louis'ye' gittik. Bu benim büyük bir bara ilk giri imdi. Koskoca salonda elli ki i vardı belki de. Soup Kennedy ile Billy Kelley'e rastladık orada. Az sonra Annie'nin belli tabanlı Smith'i de geldi. Barın sahipleri Vigy karde lerle ve çaldı ı armonikayla bütün Oakland. rıhtımını kendisine hayran eden Jose Goose ile tanı tım.

çkiler ısmarladıkça —arada ba kaları da bana ımarlıyorlardı— Mammy Jennie'nin, Razzle Dazzle'm o haftalık kazancından borcuna karşılık pek bir eyler alamayaca ı geçti aklımdan.

«Ne çıkar» diye dü ündüm, daha do rusu John Barleycorn dü ündü benim için.

«Erkeksin artık ve erkek insanlarla bir arada oturuyorsun. Mammy Jennie'nin nasıl olsa o paraya o kadar acele ihtiyacı yok. Açlıktan ölmüyor ya. Bankada daha çok parası var. Beklesin biraz, yava yava ödersin.»

Böylece John Barleycorn'un bir huyunu daha öğrenmi oluyordum. İnsanın ayıkken yapmayacağı yanlış davranışlar, ayık olmadığı zaman kolaylıkla yapılabiliyordu. Gerçekteyse tek yoldu bu. Çünkü John Barleycorn'un engeli, insanın o andaki istekleriyle uzun zamandan beri kazanmakta olduğu ahlaklılığı arasında bir duvar gibi yükseliyordu.

Mammy Jennie'ye olan borcumu bir kenara ittim ve de ersiz olan parayı harcamaya devam ettim. Bana, da müthiş dönmeye başlamıştı. O gece beni kim tekneye götürdü, kim yatağıma yatırdı, bilmiyorum. Herhalde Örümcek idi.

## DOKUZUNCU BÖLÜM

Böylece erkekli imin mahmuzlarını kazanmıştım. Rıhtımda ve istiridye korsanları arasında yerim bir anda yükseldi. Hem iyi bir arkada hem de korkak olmayan bir insan gözüyle bakmaya başladılar bana. Ve nasıl olduysa, o gün Oakland'da iskelenin ucunda oturup düğünüm andan sonra bir daha parayı hiç önemsemedim. Beni tanıyan insanlar için paraya karşı ilgisizliğim bir üzüntü ve endişe kaynağı oldu u halde hiç kimse bir daha beni pıntılikle suçlayamadı.

Geçmişimle ilgili kimi öylesine koparmıştım ki,

anneme haber gönderip kom u çocuklarını çağırıp koleksiyonlarımı da ıtmasını bildirdim. Hangi çocu un neyi aldığını hiç merak edip sormamımdır. Artık ben büyük bir insan olmu , beni çocuklu uma ba layan her eyi silip atmı tım.

Ünüm gittikçe yayılıyordu. French Frank'ın teknesiyle beni ikiye biçmeye kalktı tı zaman, elimde bir çiftte, Razzle Dazzle'm dümeni ayaklarımın arasında güvertede dimdik durup onu uzakla maya zorladı m haberi rıhtımda duyulur duyulmaz gençli ime kar ın bende i oldu-una karar verdiler. Bende var olanı göstermeye devam ediyordum. Razzle Dazzle'ı öteki iki kilik teknelerden çok daha fazla istiridye yüklü olarak getirdi im zamanlar oluyordu. A a ı Körfezi taradı mız bir keresinde benim teknem gün ı ı nda dönen ilk tekne olmu tu. Bir per embe gecesi pazar zamanına yeti mek için yapılan yar ı ta birincili i ben almı ve cuma sabahı ticaretinin kayma ını ele geçirmi tim. Bir keresinde Scotty büyük yelkeni yakınca tekneyi küçük yelkenle ta Üst Körfez'den limana sokmu tum (Evet, bu dler serüvenindeki Scotty idi. Razzle Dazzle'da Örümcek'in yerini rlandalı almı , rlandalıdan sonra da Scotty gelmi ti.)

Ne var ki deniz üstünde ba ardı m i ler tüm yaptıklarımın ancak bir bölümünü olu turuyordu. Bana stiridye Yatakları Kralı unvanını kazandıran ey, kıyıda parama kıymam ve herkese içki ısmarlamam olmu tu. Bir zamanlar beni a kına çeviren Oakland rıhtımının bu sefer benim yaptı m eyler kar ısında a kın- lı a dü ece ini hiç aklıma getirmezdim do rusu..

Fakat ya amımız hep içkiyle ba ba a gidiyordu. Meyhaneler yoksul insanların klüpleri, toplanma yerleridir. Birbirimize meyhanede randevu verirdik. İyi talihimizi meyhanede kutlar, kederlerimize meyhanede a lardık. Birbirimizle meyhanede tanı ırdık.

Nelsonün babası 'Ya lı Scratch' ile tanı tım ö leden sonrasını unutabilir miyim hiç? Last Chance'daydık. Johnny Heinhold tanı tır mı tı bizi. Ya lı Scratch'm Nelsonün babası olması zaten kendisini önemli kılmak için yeterliydi. Fakat bundan da ötesi vardı. Annie Mine adlı büyük teknenin sahibi ve kaptanıydı, belki, bir gün yanına gemici olarak girebilirdim. Mavi gözlü, sarı saçlı, geni kemikli bir Vikingdi bu adam. Ya ma kar ın iri yarı, adaleli bir vücudu vardı. O eski vah i günlerde tüm ulusların bayrakları altında gezmedi i deniz bırakmamı tı.

Kendisi hakkında çok garip hikâyeler dinle mi tim. Uzaktan uza a hayrandım ona. Ancak meyhanede kar ıla mamız mümkündü. Yine de e er içki olmasaydı, bu kar ıla mamız bir el ı kı masıyla bir iki sözden ileri, gitmeyebilirdi. Az konu an bir insandı aslında.

çki içme töresinin gerektirdi i bir süre geçtikten sonra;

«Bir ey içmez misiniz?» diye sordum.

Parasını benim ödedi im biralarımızı içerken onun beni dinlemesi ve benimle konuşması gerekiyordu elbette. Gerçek bir evsahibi gibi davranan Johnny araya ortaya attı ı yerinde bir iki sözle bizim ortak bir konu bulmamızı sa ladı. Benim biramı içti i için içki ısmarlama sırası imdi Kaptan Nelson'a gelmi ti. Bunun üze

rine biraz daha konutuk ve Johnny öteki müterilerine hizmet etti için yanımızdan ayrıldı.

Kaptan Nelson ile karılıklı içti imiz süre birbirimizi daha iyi tanımak fırsatını bulduk. O, benim iyi bir dinleyici oldu um anlamı tı. Okudu um kitaplardan onun ya amı oldu u eski denizcilik günleri konusunda çok eyler biliyordum. Böylece gençlik günlerine dönerek bana bir sürü hikâye anlattı. Bu arada birbirimize birra ikram etmeyi de unutmuyorduk. Koskoca bir ö leden sonra böyle geçti. Bunu sa layan yalnız ve yalnız John Barleycorn'du.

Johnny Heinhold uzaktan bana bir i aret çakararak çok kaçırdı mı ve küçük bira içmemin daha do ru olaca nı bildirdi. Fakat Kaptan Nelson büyük kadehle içti i sürece benim gururum küçük kadehle içmeme engel oluyordu. Kaptan kendisine küçük ısmarladıktan sonradır ki ben de küçü e ba ladım. Sıra uzadıkça uzayan ve daya geldi inde adamakıllı sarho tum.

Sonraları Örümcek'ten, Paftan, Clam'dan ve Johnny Heinhold'dan gelen haberlere göre Ya lı Scratch benim için çok iyi eyler söylemi . Hiç kimseyi sevmeyen, vah i ve ters huylu bir insan, oldu u bilindi i için bu söyledikleri çok derliydi. (Adı da zaten kavga etti i zaman rakibinin yüzünü tırmalamasından dolayı verilmiştir, scratch tırmalama anlamına gelir.) Ben böyle bir insanın dostlu unu kazanmı olmamı John Barleycorn'a borçluydum. Bu olayı John Barleycorn'un kendisini izleyenlere yaptı ı hizmetleri ve onları nasıl kandırdı nı göstermek için anlatıyorum.



## ONUNCU BÖLÜM

Yine de içimde alkole karşı bir istek, kimyasal bir arzu uyanmamı tı. Yıllarca süren içmem sonunda içki bende bu arzuyu uyandırmamı tı. İçmek benim sürdüüm ya antının, birlikte ya adıım insanların yoluydu. Körfezde gezintiye çıktıkım zamanlar yanıma içki almazdım. Körfezdeyken aklıma içkinin arzulanabilirliliği hiç gelmezdi. Razzle Dazzle'ı iskeleye balayıp da insanların toplandıı, içkinin su gibi aktıkıı yere gelene kadar, balıklarına içki ısmarlamanın, balıklarının ısmarladıı içkiyi kabul etmenin toplumsal bir görev ve erkekliğin bir töresi oldu unu hatırlamadım bile.

Kimi zaman iskelede balıyken Kraliçe, kız kardeşi, kardeşi Pat ve Bayan Hadiey beni ziyarete gelirlerdi. Tekne benim tekneydi, ben ev sahibiydim, konukseverliimi ancak onların anlayabileceği biçimde gösterebilirdim. Örumcek'i, rlandalı'yı, Scotty'i ya da o sırada tayfam kimse, onu acele ko turur, bira ile arap aldırırdım. Yine iskelede istiridyelerimi bo altırken iri yarı polisler ya da siviller gelirlerdi tekneye. Hepimiz polisin gölgesinde ya adıımız için onlara istiridyeleri açar, üzerlerine kırmızı biberli salça döker, bunu arapla ikram ederdik.

Ne kadar içiyor olsam da John Barleyoornü sevmiyordum. Onu, kurdu uli kiler bakımından de erli buluyordum, tadı bakımından de il. Erkekler arasında onlardan biri olmaya çalıştım tüm bu süre içinde, eker için gizli ve utan

dırıcı bir özlem duymaktaydım. Ama bunun ö renilmesindense örmeyi tercih ederdim do rusu. Tayfamın kıyıda kalaca ını bildi im geceler tek ba ıma âlemlere çıkardım. Kitaplı a gider, kitaplarımı de i tirir, yirmi be lik eker alır, Razzle Dazzle'a döner, kamaramın kapısını kilitlerdim. Sonra yata ıma uzanır, saatlerce mutluluk içinde kitabımı okur, ekerimi emerdim. Paramın gerçek de erini aldı ımı hissetti im tek Zamanı bu. Meyhanede harcanan dolarlar bana o yirmi sentin ekeri dükkânında harcanmasının verdi i doygunlu u vermekten çok uzaktı.

çmem gittikçe artıkça sarho luk anlarının hep hatırlandı ını farkettim. Böyle anlarda hep bir eyler olurdu. Joe Goose gibi insanlar, ya adıklarını sarho luktan sarho lu a geçen süreyle ölçerlerdi. Rıhtım i çileri cumartesi günkü sarho luklarını beklerlerdi. Biz istiridyeciler i e bütün bütüne giri meden önce tüm yükümüzü satmayı beklersek de bazan arasıra, içilen bir içki ya da beklenmedik bir arkada a rastlamak sarho lu u çabukla tırırdı.

Bir bakıma en iyisi beklenmedik sarho luklardı. Böyle zamanlarda daha garip, daha heyecanlı eyler olurdu. Bir keresinde bir pazar günü Nelson, French Frank ve Kaptan Spink birleerek, VWhisky Bob ile Rum Nicky'nin çaldı ı bir tekneyi onlardan çaldılar. stiridyte teknelerinde bu arada çok de i iklikler olmu tu. Nelson, Aranie'de Bili Kelley ile dövü mesinin anısı olarak sol elinde bir kur un deli i ta ıyordu'. Kolu askıda olan Nelson, Clam ile kavga edip ortalıktan ayrıldı ı gün Reindeer'i tek basma, iki kurt denizcinin ödlerini patlatacak kadar bir çılgın

lıkla kıyıya getirmi ti. Bu denizciler öyle bir çılgınlık, öyle bir umursamazlık hikâyesi anlattılar ki, bir daha kimse Nelson ile denize açılmamıştı. Böylece Reindeer tayfasız olarak iskelede bırakılmış duruyordu. Yanında yanık yelkeniyle Razzle Dazzle, içinde de Scotty ile ben vardık. Whisky Bob da French Frank'tan ayrılmış ve Rum Nicky ile gitmişti.

Bir süre sonra da bir talyan balıkçısından çaldıkları gıcır gıcır bir Colombia nehri sombalı teknesiyle dönmüşlerdi. Talyan balıkçı bizi istiridye korsanlarını teker teker dolaştırmıştı. Biz bu işin suçlularının Whisky Bob ile Rum Nicky olduğunu anlamıştık. Ama tekne neredeydi? Yüzlerce Rum ve talyan balıkçısı nehri ve körfezi taradıkları halde hiçbir iz rastlayamamışlardı. Teknenin sahibi son çare olarak teknesini bulana elli dolar ödül vereceğini ilan edince bizim de merakımız arttı ve esrar derinlikle derinleşti.

Bir pazar sabahı yalın Kaptan Spink geldi. Konu acıklarımızın aramızda kalmasını söyledi. Askı Alameda iskelesi civarında balık tutuyormuş. Deniz çekilince suyun altında bir demire bırakılmış bir halat görmüş. Halat aya uzanmıyormuş. Çekmeye çalışmış da becerememiş. Biraz ötede yine dibedoru men ve ucunda aya bir şey olan bir halat daha varmış. Hiç üşümsüz sombalı teknesiydi bu. Eğer gerçek sahibine verilecek olursa bize elli dolar düşecekti. Fakat hırsızlar arasındaki şeref hakkında garip düşüncelerim oldu için ben bu işe karı mamaya karar verdim.

Fakat French Frank, Whisky Bob ile kavga

etmi ti. Nelson da Bobün dü manıydı zaten. Kaptan Spink'in önerisini reddettikten bir saat sonra onu Reindeer'de Nelson ile körfeze do ru açılırken gördüm. Arkalarından da kendi teknesinde, French Frank gidiyordu.

Çok geçmeden yanyana döndü iki tekne. Kumsala do ru gelirlerken aralarında yarı yarıya su dolu olan kayıp balıkçı teknesi vardı. Deniz yarı yarıya çekilmi ti. Som balı ı teknesiyle ta kumsala kadar çıktılar.

French Frank'ın tayfalarından biri olan Kans, hemen küçük kayı a atlayıp hızla kuzey kıyısına do ru küreklere asıldı. Kayı ın kışm daki büyük damacana bu seferin nedenini belirtiyordu. Bu kadar kolaylıkla kazandıkları elli doları kutlamak için daha fazla sabredememi ler di. te John Barleycorn'un köleleri böyledir. Talihleri iyi giderse içerler. Talihleri kötü giderse bir gün düzelece i umuduyla içerler. leri kötüye giderse bu sefer de bunu unutmak için içerler. Bir dostlarına rastlarsa içerler. Bir dostlarıyla kavga edip ondan uzakla mı larsa yine içerler. A kları ba arıyla sonuçlanırsa mutluluktan uçtukları için içerler. Sevgilileri kendilerine yüz çevirmi se, üzüntüden içerler. Yapacak bir ey bulamadıkları zaman yine içerler, çünkü içtikten sonra beyinlerinde kurtların dola maya ba araca ını ve ellerinin yapacak bir sürü i bulaca ını bilirler. Ayık oldukları zaman içmek isteyecek, içtikçe de• daha ço onu içeceklerdir.

Dost oldu umuz için Scotty ile beni de çarırdılar içkiye. Daha ele geçmemi o elli dolarda biz de birer delik açtık. Sıradan bir pazar ö le den sonrası ahane bir gün oluverdi birdenbi

re. Hep birlikte konu tuk, arkılar söyledik, övündük durduk. French Frank ile Nelson sık sık tayfalarını içkiyi tazelemeye gönderiyorlardı. Rıhtımın ortasındaydık, kopardıımız gürültü arkadaşlarımızı yanımıza çekmişti. Kar ı sahil-den pe pe e kayıklar geliyordu. Hans'm i i bel-liydi artık, durup dinlenmeden kar ı kıyıya kü-rek çekip yeni içki getirecekti.

Bu sırada Whisky Bob ile Rum Nicky geldiler. Ayıktılar. Korsan dostlarının kendi mallarını bulup ortaya çıkarmalarından dolayı ate püs küriyorlardı. French Frank, John Barleycorn'un da yardımıyla dürüstlük ve erdendik konusunda bir konferans çekti ve sonra elli ya ma ra - men VWhisky Bob'u kumsala ça ırıp bir temiz dövdü. Rum Nicky kısa saplı bir kürekle Bob ün yardımına ko unca Hans da onun i ini tamamladı. Bob ile Nicky'nin kanlar içindeki vücutları kayıklarına yüklenip kar ı kıyıya yollanınca el betteki bu olayı kutlamak gerekiyordu.

Artık çok kalabalık olmu tuk. çimizde çe-itli uluslardan, çe itli mizaçlarda insan vardı. John Barleycorn bunların hepsini uyandırdı ı için tüm sınırlamalar bir kenara atılıp eski kavgalar tazelendi, eski nefretler alevlendi. Havada bir dövü kokusu vardı. Birisi bir di eri hakkında bir ey hatırladı mı hemen yumruk yumru-a geliyorlar, yeni bir dövü ba lıyordu. Her kavga yeni bir kadeh içkiyle yatırı r, dövü enler bizlerin yardımıyla birbirlerini kucaklar ve ölümsüz dostluk vaadlerinde bulunurlardı.

Tam, bu hayhuy sırasında Soup Kennedy, Clam ile birlikteyken Reindeer'de bıraktı ı eski gömle ini almaya gelece i tuttu. Nelson ile

Clam'm kavgasında o Clam'ın tarafını tutmuştu. Ayrıca S t. Louis meyhanesinde kafayı çekmişti. İçin aslında onu eski gömle i pe ine düüren John Barleycorn'dan ba kası de ildi. Birkaç söz, kavganın ba laması için yetti de arttı bile. Nelson ile Kennedy Reindeer'in kaç güvertesinde birbirlerine girdiler. French Frank iki kollu bir adamın tek kollu birine saldırmasına öfkelenerek eline geçirdi i bir demir parçasını Kennedy'nin kafasına savurdu. Neyse ki Kennedy demiri beyninin ortasına yemekten kıl payı kurtuldu. (E er ReinJdeer hâlâ yüzüyorsa o demirin sert tahta korkulukta bıraktı ı iz mutlaka oradadır.)

Nelson kurunun delip geçti i elini askıdan çıkarıp, bizi iteledi ve çıldırma gibi, tek kolla bile olsa Soup Kennedy'nin hakkından geleceğini söyledi. Bir ara Nelson dayak yerken French Frank ile John Barleycorn da kavgaya karıştılar. Scotty bunu önlemek için French Frânk'ı tutmak üzere elini uzattı. French Frank oldu u yerde dönerek Scotty'nin üstüne atladı ve onu yumruklamaya başladı. Onları ayıralım derken be imiz onumuz kendi aramızda dövü meye başlamıştı bile. Nelson ile Soup Kennedy dövü e, devam ederken, öteki dövü ler sona ermişti. Arasıra onlara dönüyor ve bitkin bir halde kumlara serilip yattığımız yerden nasıl vurmaları gerektiğini söylüyorduk.

«Gözüne kum at» diyorduk. Onlar da birbirlerinin gözüne kum atıyorlar, kendilerine geliyorlar ve yeniden bitkin dü ünçeye kadar dövü e devam ediyorlardı.

Sefil, gülünç ve vah i olan tüm bu eylemlerin

daha on altı ya ma basmamı , kafası korsanlar, denizci serüvenleri, kentlerin yakılıp yıkılmaları, silahlı adamların çatı maları hayalleriyle dolu ve içti i içkiden çd ma dönmü bir çocu un üzerindeki etkisini dü ünün! Çi ve çıplak, özgür ve çılgın bir ya amdı bu; zaman ve mekân içinde do umumun bana sa layabildi i tek ya-am! Bundan ötesi de bir umut ta ıyordu. Henüz ba langıçtı bu. Kumsaldan çıkılıp Golden Gate' den geçildi mi dünya çapında serüvenlere açılı nabilirdi. Orada büyük amaçlar ve romantik sonlar için çarpı ılacak sava lar vardı, eski bir gömlek için de il.

French Frank gibi ya lı bir adamın kendisine saldırmasına göz yumdu u için Scotty'ye söylendi imden biz de dövü e ba ladık. Bu da kumsaldaki e lenceye ne e kattı. Scotty, o gece tay falıktan istifa edip iki battaniyemi yürüterek çekti gitti. Geceleyn istiridye korsanları kendilerinden geçmi teknelerinde yatarken, Reindeer denizde demiri çevresinde dönüyordu. Ta ve su dolu balıkçı teknesi de yanba ndaydı.

Sabahleyn Reindeer'den gelen ba rı malar la uyandım. Güverteye çıkınca tüm rıhtımı günlerce güldüren bir manzarayla kar ıla tım. Güzelim balıkçı teknesi kumların üstünde, French Frank'ın teknesiyle Reindeer'in altında yamyası ezilmi yatıyordu. Ne yazık ki, Reindeer'in iki tahtası da balıkçı teknesinin burnuyla delinmi ti. Yükselen sular delikten içeri dolmu ve Nelson'u ıslatarak uyandırmı tı. Nelson'a yardım ettim, Reindeer'in suyunu bo altıp yarasını tamir ettik.

Nelson kahvaltayı hazırlarken durumu göz

den geçirdik. Nelson be parasızdı, ben de öyleydim. Altımızdaki o enkaz için kimse bize elli dolar ödül vermezdi. Nelsonün eli yaralıydı ve tayfası yoktu. Benim büyük yelkenim yanmı, tayfam da kaçmı tı. Nelson;

« kimize ne dersin?» diye sordu.

«Tamam,» dedim. Böylece hepsinin en çüğü nı Nelson ile ortak olmu tum. Johnny Heinhoki' dan erzak için borç aldık; su fıçılarımızı doldurup hemen o gün istiridye yataklarına do ru açıldık.

## ONB R NC BÖLÜM

Nelson ile geçirdi im o çılgınlık günlerinden hiç de pi manlık duymu de ilim. Yanında kilerin. korkudan ödünü patlatsa da iyi bir denizciydi Nelson. Ölümünden kıl payı kurtulacak biçimde dümen kullanmak ba e lencesiydi. Bakalarının yapamadıkları eyleri yapmaktan gurur duyardı. Yelken indirmemek ba lıca hastalığıydı; onun yanında bulundu um sürece Rein deer rüzgâr, fırtına dinlememi, yelkenini hiç indirmemi ti. Nelson ile Oakland rıhtımını terk edip serüven pe ine dü mü tük.

Ya amımın en ahane dönemini bana sa layan John Barleyeorn'dur. Ondan yakındı im tek nokta da budur zaten. Çılgınca serüven ya amının, özlemine çekerken, bunu ancak John Barleycorn'un aracılığıyla elde edebilece imi görmü tüm. Hayatı ya amak isteyenlerin yoluydu bu. Bu hayatı ya amak istiyorsam, onlar gibi yaşamalıydım. Nelson ile o ortaklı ı ve dostlu u



içki sayesinde kazanmı tım. Sadece onun ısmarladı ı birayı içmeseydim, beni ortak diye seçmek aklımın kö esine bile gelmezdi. hayatında oldu u gibi toplumsal ya amda da kendine ortaklık edebilecek birini arıyordu o.

Kendimi olanca gücümle attım bu ya amın kollarına. John Barleycorn'un sırrının, çılgınca sarho olmak ve yalnızca demirden bir beden katlanabilece i kendinden geçene kadar içmek oldu u gibi yanlı bir kamyaya vardım. çiti imin tadından ho lanmıyordum, bu yüzden yalnızca sarho olmak, umutsuzcasına, kendinden geçmesine sarho olmak amacıyla içiyordum. Tek kuru a bin dü üm atan, eskiciler gibi pazarlık eden, acınacak haline çöpçüleri a latan, French Frank'ın bir elde sekiz ki iye seksen sentlik viski ısmarladı ı zaman deh etten kendinden geçmi olan ben, imdi onların hepsinden çok küçümsüyordum parayı.

Hiç unutmam, bir ak am Nelson ile kıyıya çıkma tık. Cebimde yüz seksen dolar vardı. Önce kendime biraz giyecek almak, sonra da içmek niyetindeydim. Elbiseye çok ihtiyacım vardı. Tüm giyece im üstümdekilerdi: çine giren suyu çabucak bo altan altı delik bir çift denizci çizmesi, elli sentlik bir pantolon, kırk sentlik bir pamuklu gömlek. apkam olmadı ı için me in denizci ba lı mı giyerdim ba ıma. Dikkat edilirse saydıklarım arasında çorap ve iç çama ırı yoktur. Bunun nedeni çok basitti, yoktu da ondan.

Giyecek satılan dükkânlara varmak için be on meyhanenin önünden geçmek gerekiyordu: Onun için önce içkimi aldım. O dükkânlara da hiç varamadım. Sabahleyin be parasız, zehirlen

mi ancak mutlu olarak tekneye dönünce hemen yelken açtık. Üstümde kıyıya çıktı m zamanki giyecekler vardı ama yüz seksen dolarım uçup gitmi ti. Hiç denememi olanlar bir delikanlının on iki saat içinde yüz seksen dolarım tümünü içkiye yatırabilece ine inanmazlar ama ben bunun pekâlâ olaca mı biliyorum.

Üzülmemi tim. Tersine gururluydum. Onların en iyileri kadar para harcayabilece imi göstermi tim onlara. Güçlü erkekler arasında güçlü oldu umu ispatlamı , 'prens' unvanıma layık oldu umu bir kez daha göstermi tim. Bu davranı mı çocuklu umun yoksulluk içinde geçmesine ve yine aynı dönemde a ır ı çalı mama bir tepki olarak dü ünülebilir. Belki de öyle dü ünüyordum: Saati on sentten bir makine ba mda on iki saat çalı maktansa ayya lar arasında prens olarak hüküm sürmek daha iyi. Makine ba mda çalı mada göz kama tırcı anlar yoktu. Fakat yüz seksen doları on iki saatte yemek de göz kama tırcı de ilse, acaba göz kama tırcı olan nedir yeryüzünde?

Bu dönemde John Barleycorn ile olan alı veri imin ayrıntılarını geçip size onun çalı ma biçimine ık tutacak olayları, anlataca m. Böylesine a m içmeye beni dayandıran üç ey vardı : Birincisi, ortamın çok üstünde bir bünyeye sahip olu um; ikincisi, denizde açık havada geçen ya am; üçüncüsü de, aralıklı olarak içi im. Denize açıldı mız zamanlar yanımıza içki almazdık.

Artık bütün dünya açılyordu önümde. Yüzlerce millik çevreyi, kıyı kentlerini, kasabalarını, köylerini tanıyordum. çimde bir ey bu uf

ku daha da geni letmemi fisıldıyordu. Bu gördü üm yerlerin gerisinde daha pek çok yer vardı. Oysa Nelson'a bu kadarcık dünya bile fazla geliyordu. O, sevgili Oakland rıhtımını özlüyordu. Sonunda oraya dönmeye karar verince dost olarak ayrıldık. İmdi karargâhımı Curquinez Bo azındaki Benicia kentinde kurmu tum. Rıhtımdaki direklere ba lanımı küme küme balıkçı tekneleri arasında bir serseri ve ayya kalabalı ı ya ıyordu. Ben de onların arasına katıldım. Som balı ı avcılı ı ve balık avlanma kontrol yardımcısı olarak nehirlerde yaptı ım baskınlar dı İnda daha çok kıyıda kalıyor, daha çok içiyor ve içki hakkında daha çok ey ö reniyordum. Artık içki konusu gelince herkesle boy ölçü ebiliyordum. Ve ço unlukla da erkekli imin gücünü göstermek için payıma dü enden ço u , nu içiyordum.

Bir sabah bilinçsiz bedenimin bir gece önce uyumak üzere girdi i kurumaya bırakılmı a lar arasında bulunuu ve tüm rıhtım boyun dakilerin bu olay üzerine içki içip konu up güldü ü zaman ne kadar da gurur duymu tum.

Bir keresinde üç hafta boyunca içime tek bir ayık soluk çekmedi im zaman en üst noktaya eri ti ime nasıl da emindim. Artık bu yönde daha ileri gitme imkânı yoktu. Ba ka yana yönelmeliydim. Sarho da olsam ayık da olsam ensemde bir fisıltı hiç durmadan bana bu içmenin, bu körfez serüvencili inin, ya amın kendisi olmadı mı söyleyip dururdu. Bu fisıltı benim iyi talihimdi. Ben her zaman ve dünyanın her yerinde bunu i itecek biçimde yaratılmı tım. Benim açığızlülü üm de ildi bu. Meraktı, bilmek

arzusuydu, nasılsa gözüme ili en ya da dü ledim fevkalâde eyleri aramaya yönelen bir huzursuzluktu. E er her ey bu kadarsa, bu yaamın anlamı nedir diye sorardım. Hayır, bundan ötede ve uzaklarda daha ba ka bir eyler daha vardı. (Bu fısıltı, ya amın geri planında olan eylere bu vaad, sonradan bir ayya olarak geli meme ili kin olarak ele alınmalıdır. Bu, John Barleycorn ile sonraki bo u malarımda büyük rol oynamı tır.)

Fakat yola dü meme karar verdirten, John Barleycorn'un bana oynadı ı bir oyun oldu. Korkunç ve inanılmaz bir oyun, o ana kadar hayal bile edilmeyen sarho luk uçurumlarını gösteren bir oyun! Yine bol içkili bir gecenin sabahında bir kayı a, yerle mi uyumaya hazırlanıyordum. Suya dü tü üm zaman suların yükselme saatiydi ve akıntı Carquinez Bo azı'ndan dı arı hızla akıyordu. skelede de, kayıkta da benden ba ka kimse yoktu. Akıntıya kapılıp sürüklenmeye ba layınca korkmadım. Bu talihsizli i ho bir olay olarak kar ıladım. yi bir yüzücüydim. Su, ate gibi yanan vücuduma serin çar aflar içinde ya tıyormu um duygusunu veriyordu.

te tam bu sırada John Barleycorn o manyakça oyunu oynadı bana. Suların çekilmesiyle akıntıya kapılıp gitme dü üncesi takıldı aklıma. Hastalıklı bir beynim yoktu. ntihar dü üncesi o güne kadar kafamda yer etmi de ildi. imdiyse birdenbire dü ünmeye ba lamı tım bunu. Kısa fakat heyecanlı ya amımı sona erdirmek için ne mükemmel bir yoldu bu! Ne bir kızın, ne bir kadının, ne de çocukların sevgisini tatmı olan ben; sanatın geni alanlarında oynamamı , fel

sefenin yıldız gibi serin, tepelerine tırmanmamı , bu ahane dünyanın toplu ne baından büyük bir parçasını görmemi olan ben, artık bu kadarının yeter oldu una, her eyi gördü üme, de erli olan her eyi ö rendi ime ve artık bunlara bir son vermenin gereklili ine karar veriyordum. - te John Barleycorn'un oyunu buydu. Sarho bir hayal aleminde beni yakalamı , ölüme do ru çeki-yordu.

nandırıyor da beni. Ben gerçekten fele-in çemberinden geçmi ve ya amın pek öyle' ahım ahım bir ey olmadı mı anlamı tım. Ay lardanberi ya adı m domuzca sarho luk (ki bu-nun yansıra kendini küçültme ve eski günah duygusu da vardı) ya adıklarımın en iyisi ve en sonucusuydu. Bunun de erini açıkça görüyor-du. Kendilerine içki ismarladı m bir sürü i siz güçsüz serseri vardı geride. Ya amdan geriye ka-lanın hepsi buydu. Ben de onlar gibi mi olmak istiyordum? Hayır, bin kere hayır. Akıntıya ka^ pılıp giden gençli imin ardından tatlı keder göz-ya ları döküyordum. (A layan sarho u, melan-kolik sarho u görmemi olan var mıdır? Tüm meyhanelerde bulunur bunlar. Dertlerini dinle-yecek birini bulamazlarsa, bu i için para alan meyhaneciye dökerler içlerini.)

Su ahaneydi. Tam bir erkek ölümü olacak-tı bu. John Barleycorn içkiden çılgına dönmü beynimin içinde çaldı ı havayı de i tirdi. Göz-ya larını, yakınmayı bırak bir yana! Bir kahra-manın ölümüydü bu, kahramanın kendi iradesi ve eliyle. Böylece bir ölüm türküsü söylemeye ba ladım. Birden akıntıyla ters akıntının kar ı

lasti i yerdeki ça üti beni içinde bulundu um duruma dönmeye zorladı.

Benicia kenti açıklarında Bo az geni ler. Ben, Solano iskelesinin altından geçen akıntıya kapılı tım. Akıntının Dead Man's Adasından dönüp hızla rıhtımın altından geçerken ne kuvvetli bir emi gücü oldu unu bihyordum. O direkler arasından geçmek istemedim. Güzel bir ey olmazdı bu, üstelik akıntıyla bo az dı ma çıkmak için bir saat kaybedecektim.

Suyun içinde soyunup kuvvetli kulaçlar atarak akıntıyı enlemesine geçtim. Rıhtım ı ıklarını görüp de akıntıdan kurtuldu umu anlayana kadar böyle yüzdüm. Sonra sırtüstü yatıp dinlendim. Yüzmek beni çok yormu tu, solu um gelene kadar bir hayli bekledim.

Anarfordan kurtuldu um için sevinmi tim, ölüm türküsüne ba ladım yine. John Barley-corn;

« arkı söyleme,» diye fısıldadı. «Solano bütün gece açıktır. skelede demiryolcular var. Sesini duyarlarsa motora atlayıp kurtarmaya gelirler seni. Sense kurtarılmak istemiyorsun.»

stemiyordum elbette. Ne demekti bu? Kahramanca ölümümü elimden çaldıracak mıydım? Asla! Sırtüstü yatıp yıldızlara baktım. Sonra ye- il, kırmızı, beyaz yanan iskele ı ıklarına bakarak birer birer hepsine veda ettim.

Bo azın ortasına gelince yine arkıya ba - ladım. Bazan birkaç kulaç attı ım oluyordu ama genellikle suyun üstünde yatıyor ve uzun sarho rüyaları görüyordum. Gün do madan az önce suyun serinli iyle kendime geldi imde saat ların geçmi olması, bana Bo azın neresinde ol

du umu merak ettirdi. Aynı zamanda akıntının tersine dönüp de beni San Pablo körfezi'ne çile madan önce geri götürüp götürmeyece ini de merak ediyordum.

Yorgun ve ü üümü oldu umu farkettim, üstelik ayılmı tım da ve bo ulmak istemiyordum. Contra Costa kıyısında Selby Smelter'i ve Mare îsland fenerini seçebUiyardum. Solano kıyısına do ru yüzmeye ba ladım. Ama artık güçten dü mü tüm, ü üyardum, yüzemiyordum. Onun için yine sırtüstü yatıp kendimi akıntıya bıraktım, arasıra bir iki kulaçla yönümü ayarlıyordum. Korkuyu tanımı tım artık. imdi iyiden iyiye ayıktım, ölmek istemiyordum. Bir sürü neden buluyordum ya amak için. Daha fazla neden buldukça da nasıl olsa bo ulacakmı m gibi geliyordu bana.

Güne do arken suda geçirdi im dört saat tan sonra kendimi Mare Îsland fenerinin önünde iki üç akıntının birbirileriyle kar ıla tı ı tehlikeli bir noktada buldum. Kuvvetli bir rüzgâr çıkmı , sular a zıma doluyordu. Tuzlu suyu yutmaya ba lamı tım. Artık sonumun geldi ini anlamı tım. Tam o sırada Vallejo'ya gitmekte olan bir balıkçı kayı ı çıktı önüme.

John Barleycorn'un bana oynadı ı bu man-yakça oyunun pek seyrek bir ey olmadı mı da söylemeliyim. John Barleycorn'un neden oldu u intiharların sayısı insanı a kına çevirir. Benim durumumda sa hklı, normal, genç ve ya am dolu bir insanın kendini öldürmeye kalkı ması alı-ılmı m dı mdaydı. Fakat bunun büyük bir sarho luk döneminin sonunda oldu u, sinirlerimin ve beynimin zehirlendi i, çılgıncasına i leyen

dü gücümün romantik yanının buna kandı ı göz önüne alınmalıdır. Fakat daha ya lı, daha hasta ruhlu ayya lar, ya amdan daha çok bıkmı ve dü kırıklı ına u ramı insanlar, uzun süren içki sefaları sonunda beyinleri ve sinirleri tamamen zehirlendi i zaman öldürürler kendilerini.

## ON K NC BÖLÜM

Böylece John Barleycorn'un beni hemen hemen eline geçirdi i Benicia'dan ayrılıp ya amın geri planında olanların fısıltılarının beni ça ır dı ı yere yöneldim. Gitti im tüm yollar alkolle ıslanmı tı. nsanlar yine ancak meyhanelerde toplanıyorlardı. Yoksul insanların kulüpleriydi buraları ve ben ancak buralara girebiliyordum. Tanıdıklar bulabiliyordum meyhanelerde. Bir meyhaneye girip istedi im birisiyle konu abilir dim. Dola tı ım bir sürü yabancı kent ve kasabada gidebilece im tek yer meyhane oluyordu. Meyhaneye girdi im andan sonra o kentin yabancı sayılmazdım.

Sözümü burada kesip bir yd önce geçirdi im bir deneyime döneyim. Geçen yıl küçük bir arabaya dört at ko up Charmiani da yanıma aldım ve üç buçuk ay süreyle California ve Oregonün en vah i da lık bölgelerinde dola tım. Her sabah günlük yazımı yazıyordum. Bu i bitince ö le den sonraya kadar bir sonraki duraklama yerimize kadar gidiyorduk. Fakat duraklayacak yerlerin azlı ı ve yolların durumu bir gün öncesinden ertesi günkü yazı ve yol planını hazırlamamızı gerektiriyordu. Ne zaman yola çıkaca ımı



zı bilmeliydim ki ona göre erken kalkıp yazımı yazabileyim. Kimi zaman sabah be te kalkar yazıya otururdum. Yolumuz düzgün oldu u zamanlar saat dokuza kadar kalemi elime almadı ım olurdu.

Fakat bu planlamayı nasıl yapacaktım? Bir kasabaya varıp da atları ahıra koydum mu, otele giderken ilk i olarak meyhaneye u rardım. Ne kadar da özlerdim içkiyi! Ama ö renmek istediklerimi ö renebilmek için içmeyi de biliyordum artık. Gereken ilk ey bir içki ısmarlamaktı. Barmen'e;

«Bir tane de kendine doldur bakalım» derdim.

Ondan sonra önümüzdeki yol ve duraklama yerleri hakkında konu abilirdim.

Barmen;

«Dur bakayım» derdi. «O tarafa giden Tarwater Divide yolu var. Üç yıl önce geçti imde orası iyiydi. Ama bu baharda kapanmı dediler. Dur hele, bak ne yapalım. Jerr'ye soralım bir kez.»

Meyhaneci barm öteki kö esine yaslanmı ya da masaların birinde oturan, ve adı Tom, Jerry ya da Bili olan birine dönerek;

«Hey, Jerry« derdi. «Tarveter yolu hakkında bir bilgin var mı? Geçen hafta VWilkinsiere gitmi tin hani?»

Bili, Tom ya da Jerry, dü ünçe ve konu ma aletini çalı tırmaya u ra ırken ben kendisine bizimle bir kadeh içmesini önerirdim. Bundan sonra hangi yolun, hangi dura ın daha iyi oldu u, nereden gidersem daha çabuk varaca ım, en iyi balı m hangi ırmaklarda, oldu u hakkında bir

tartı ma açılır, ötekiler de söze katılırlar, kadeh kadeh içkiyle kesilen bir tartı ma ba lardı.

ki üç meyhane dola mca içimi ılık bir duygu sarar ve tüm kasaba hakkında, kasaba halkı hakkında hatta yöre hakkında pek çok ey ö renmi olurdu. Avukatları, gazetecileri, i adamlarını, bölge politikacd arını, çiftçileri, avcılarını, madencileri hep tanırdım, öyle ki ak am olunca kasabanın ana caddesinde yürüyü e çıktı mızda Charmian, tamamen yabancı oldu um bu kasabada tanıdı m insanların sayısı ma a arı dururdu.

te bu da John Barleycorn'un bir ba ka hizmetidir. Bu hizmetle insanlar üzerindeki egemenli ini daha da arttırır. Bütün dünya yüzünde, her nereye gitmi sem, yıllar boyunca hep aynı ey olmu tur. Burası Latin Quarter'de bir kabare, adı samı duyulmamı bir talyan köyünde bir kahve, bir sahil kentinde meyhane, viski ile soda içüen bir kulüp olabilir. Fakat benim hemen ili ki kurdu um, tamı tı m, bildi im insanlar John Barleycorn ile dostluk yapdan bu yerlerdedir. Gelecekteki güzel günlerde John Barleycorn öteki barbarlıklarla birlikte ortadan kaldırılınca, insanlar meyhanelerden ba ka bir yerde toplanacak, ta macak ve dost olacaklardır.

imdi hikâyeme devam edeyim. Benicia'ya sırtımı çevirdi im zaman önümdeki yol hep meyhanelerden geçiyordu. çkiye kar ı birtakım ah-laksal kuramlar yaratmı de ddim, hâlâ eskisi gibi tadından nefret ediyordum. Ama saygılı bir ku ku duymaya ba lamı tüm John Barleycorn'a. Bana oynadı ı oyunu unutamıyordum. Hem de hiç ölmek istemeyen bana. Böylece içmeye de

vam, ettim, ama gözümü de John Barleycorn'dan ayırmadım. Gelecekteki tüm kendini ortadan kaldırma ö ütlerine kar ı koymaya kararlıyım.

Yabancı kasabalarda meyhaneye girer girmez bir sürü ahbap ediniyordum. Sokakta sürütü üm zaman, cebimde bir yatak parası olmadı ı günlerde beni kabul eden ve ate in yanında bana bir iskemle veren tek yer, meyhaneydi. Meyhaneye girip yıkanabilir, üstümü ba ımı fırçalayıp saçnm tarayabüürdim. Her adım ba ında bir meyhane vardı benim dola tı ım batı eyaletlerinde.

Oysa yabancıların evlerine meyhaneye girdi im gibi giremezdim. Onların kapıları açık deildi bana, sobaları önünde yer yoktu. Kiliseler ve papazlarlaysa hiç ili kim olmamı tı. Bilmediim yanları dolayısıyla beni kendilerine çekmezlerdi. Üstelik kilisede bir büyü, bir gözahcdık, bir macera vaadi yoktu. Papazlar ba larına hiçbir ey gelmeyen insanlardı. Hep aynı yerlerde ya arlardı, düzen ve kural yaratıklarıydı, dar smırh ve kısır. Dostlukları, dü güçleri, büyüklükleri yoktu. Benim tam mak istediklerim iyi insanlar, rahat konu ulabilir, iyi yürekli, cesur ve sırası gelince çılgın olabilen insanlardı, yoksa tav an yürekliler de il.

John Barleycorn'dan bir ikâyetim daha var bu konuda. O, insanları alıyordu eline. çlerinde ate ta ıyan, yürekli, sıcak ve insan zayıflıklarının en iyilerini ta ıyan insanları ele geçiriyordu. John Barleycorn ate i söndürüyor, canlılı ı yumu atıyor, çabuk tarafından öldürmedi i ya da çüdürtmedi ı takdirde bu insanları kabala tırıyor, onların huylarının ilk iyilik ve incelikle

rini allak bullak ediyor, biçimsizie tiriyordu.

Daha sonraki deneyimlerime dayanarak söylüyorum : Tanrı beni içlerinde iyilik ta imayan, yürekleri ve kafaları buz gibi, sigara ve içki çmeyen, küfür etmeyen, cesarettten uzak insanlardan korusun! Bunların zayıf damarlarında yaşamın sınırlarını zorlayacak, eytani ve cesur olabilecek güç yoktur. Bu insanlara meyhanelerde rastlayamazsınız, yitirilmiş davalar pe inde ko maz bunlar, serüven yollarında alev alev yanarak ko mazlar. Tanrı'nın kendi yarattı ı çılgınları onun verdi i sevgiyle sevmeyiz. Bunlar ayaklarını kuru tutmakla, yürek atı larından tasarruf etmekle, ruh baya ılıklarından çirkin baları çıkarmakla u ra maktadırlar.

te bu konuda suçluyorum John Barleycornü. O, iyi insanları, de erli insanları, a ırı kuvvetin, a ırı ruh büyüklü ünün, ate in ve eytanlı m zayıflı ma sahip olanları seçer ve yok eder. Bu arada zayıfları da yok etti i olur ama bunlarla, aramızda yeti enlerin bu en kötülerıyla burada i im yok benim. Benim derdim John Barleycorn'un yarattı ımız, yeti tirdi imiz insanların en iyilerini çekip alması! Bunların mahvolmalarının tek nedeni de John Barleycorn'un her sokakta, her caddede, her adım ba ında kolaylıkla bulunabilmesi, yasalar tarafından korunması, devriye gezen polislerce selamlanması, onlarla konu ması, onları iyi ve yüreklilerin toplanıp içtikleri yerlere ellerinden tutup götürmesidir. John Barleycorn ortadan kalkacak olursa bu yürekliler yine do acak, fakat mahvolmak yerine bir eyler yapacak, bir eyler yaratacaklardır.

Nereye gitmi sem içkinin dostlu u **De kar** ıla mı ımdır. Bir yük trenine kaçak olarak atlamak için su deposunun altında beklerken 'cesetlere rastladım. 'Ceset' diye eczaneden ispirto alıp içenlere denir. Bunlar büyük bir konukseverlikle beni aralarına alırlar, suyla karı tırılmı bir ma raba ispirto tutu tururlardı elime. Az sonra ben de onlara katılırdım. Benim de beynimde kurtlar kımıl kımıl kımıldanmaya ba lardı. John Barleycorn kula ımın, dibinde ya amın fevkalâde oldu unu, bizlerin güzel ve yürekli insanlar, ilahlar gibi zgr ruhlar oldu umuzu, dünyanın kesilmi biilmi kurallarının canının cehenneme oldu unu fısıldar dururdu.

## ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Gezip tozmam bitip de Oakland'a döndü m zaman Nelson ile dostlu umu yeniledim. Nelson artık hep karada ya ıyordu, eskisinden daha çılgın bir hayat pe indeydi. Ben de bütün zamanımı onun yanında geçirmeye ba ladım. Arasına bir tayfası eksik bir tekneye yazılıp birkaç gnl ne denize aılıyordum.

Bir süre sonra açık havada ya arken içki içmeyi imin ve sa lık verici i lerin bana kazandırdı ı canlılı ı yitirdim. Her gün içiyordum artık. Fırsat d önce de a ırı derecede içiyordum. Hâla John Barleycorn'un sırrını, bilinçsiz oluncaya kadar, hayvanla mcaya kadar içmekte saklı oldu unu sanıyordum. Bu dönemde bir alkol fiısı haline geldim söylenebilir. Meyhanelerde

ya ıyordum, âdeta. siz güçsüz bir ayya ve çok daha beter bir ey olmu tum.

John Barleycorn imdi beni akıntıya kaptırıp götürdü ü zamankinden daha az öldürücü de ilse bile, daha hilekâr bir yola sapmı tı. On yedi ya ima basmama birkaç ay kalmı tı. Sürekli bir i dü üncesi çok alçaltıcı geliyordu bana. Bir sürü kabadayı insan arasında kendimi de bir kabadayı olarak görüyordum. Bu adamlar içtikleri için ben de onlar gibi olmak için içiyordum. Gerçek bir çocuklu um olmamı tı, bu arken erkekli imde de çok sert ve acınacak kadar akallıyım. Bir kızın a kım tatmadı m halde öyle bataklıklara batmı tum ki, ya am ve sevgi konusunda söylenecek her eyi büdi ime inanıyordum. Ve güzel bir ey de de üdi bu büdüklerim. Ya amın ucuz ve sıradan bir olay olması beni de hiç karamsarlı a dü ürmeden tatmin ediyordu.

John Barleycorn körle tiriyordu beni. Ruhun dürtüleri, i neleri artık keskin de üdi. Merak gitgide uzakla maya ba lamı tı benden. Dünyanın öte yanında ne oldu unu beni ilgilendirmezdi ki. Herhalde orada da benim burada bildi im kadım ve erkekler gibi kadınlar ve erkekler vardı. Evleniyor ve evlilikle birlikte tüm küçük insan ili küerini veriyorlardı kar darımdakine. çki de vardı orada ku kusuz. Ama bir kadeh içki için dünyanın öbür ucuna gitmek biraz fazlaydı do rusu. Kö eyi dönsem Joe Vigny'nin meyhanesinde en âlâsmı bulabilirdim. Johnny Heinhold, hâlâ Last Chance'ın sahibiydi. Her kö ede bir meyhane ve bunların arasında irili ufaklı bir sürü meyhane daha vardı.

Zihnim ve vücudum hamurla tıkça ya amın öte tarafından gelen fisütılar da hafifliyordu. Eski huzursuzlu um uykuda gibiydi. Ba ka bir yerde olaca ma burada, Oakland'da çürüyüp ölmek en iyisiydi. E er i yalnızca John Barleycorn'a kalmı olsaydı, beni sürükledi i hıza bakiürsa kısa zamanda çürüyüp ölecektim de orada. - tahsızlı mın ne demek oldu unu ö reniyordum. Sabahlan titreyerek bulantılı bir mideyle, dermansız parmaklarla kalkmanın ne demek oldu unu ö reniyordum. Kendime gelmek için bir kadeh susuz viski ihtiyacını duymaya ba lamı - tım. (Ah, ne büyük bir kandırıcıdır u John Barleycorn! Yanımı ve zehirlenmi beyin ve beden, kendini o hale getiren zehirde aramaktadır derman.)

John Barleycorn'un numarlarının ardı arkası kesümez. Kendimi öldürmeye kandırımı tı beni. Bu sefer de büyük bir hızla beni öldürmek için elinden geleni ardına koymuyordu. Fakat bununla da yetinmeyerek yeni bir numaraya ba - vurdu. Hemen hemen pençesine geçirmi ti de. O zaman ben onun hakkında çok eyler ö rendim ve usta bir içici oldum. O üstün bünyemin de bir sının oldu unu, fakat John Barleycorn'un sının filan olmadı mı ö rendim. Bir iki saat içinde güçlü kafamı, geni omuzlanımı ve gö sümü pençesine geçirebilece ini, beni sırtüstü yatmp bo azıma eytan gibi yapı arak canımı almaya kalkı aca mı ö rendim.

Nelson ile Overland meyhanesinde oturuyorduk. Ak amın erken bir saatiydi. Orada bulunmamızın tek nedeni ikimizin de cebinde be para olmaması ve seçim zamanı olmasıydı. Seçim

günlerinde mahalli politikacıların, bir memurluk pe inde ko anların oy toplamak için meyhane meyhane dola ma gelenekleri vardı. nsan masanın ba nda a zı kupkuru oturmu , acaba kimin kalkıp da kendisine bir eyler ısmarlayaca nı ya da ba ka bir meyhanede kredisinin olup olmadı nı, bunu ö renmek için oraya kadar gitmeye de ip de medi ini dü ünürken birden kapılar ardına kadar açılır ve içeriye iyi giyimli, çevrelerine bir refah ve dostluk havası saçan insanlar dolar.

Bunlar herkesi selamlar, gülücük da ıtırlar herkese. Hatta cebinde bira parası olmayan si ze ve oy hakkı olmadı ı açık seçik olan kö edeki serseriye bile. Ya amlarını iyimser kılan ve kendilerini de hayatın efendileri yapan geni omuzları, iri vücutları ve koca göbekleriyle kapıları ardına kadar açıp giren politikacıları görünce siz de öyle bir kendinize gelirsiniz. En sonunda sıcak bir gece<sup>1</sup> geçirecek, hiç olmazsa bir eyler içebileceksiniz. Hem kimbilir belki tanrı ' lar cömert davranır, arkadan ba ka içkiler de ısmarlanır ve gece ahane bir ekilde sona erebilir. Bir bakarsınız, barın önündeki kuyru a siz de girivermişiniz ve bo azınızdand a a ı içkiyi akıtırken beyefendinin adını, sanını, hangi görev gelmek istedi ini ö renmektesiniz.

te, politikacıların meyhane meyhane dola tıkları bu sıralarda ben çok acı dersler alıyordum. Dü lerim birbiri arkasından yıkılarak paramparça oluyordu. «Kanal çili inden Cumhurbaba kanlı ına»yı öylesine evkle okumu olan ben, politikanın da politikacıların da ne kadar soylu olduklarını ö reniyordum.



te böyle bir ak am, susuz, be parasız fakat içinizde bir ayya m umulmadık bir kadehe olan inancıyla Nelson ile Overland'de oturmu bir eylerin olmasını, politikacıların gelmesini bekliyorduk. Joe Goose girdi içeri; doymak bilmeyen susuzlu u, kötü bakılı gözleri, e ri burnu ve çiçekli ceke tiyle Joe Goose:

«Hey çocuklar, bele içki var. stedi iniz kadar hem de! Kaçırmanıza gönlüm razı gelmedi.» dedi.

«Nerde?» diye sorduk.

«Yürüyün haydi. Yolda anlatırım. Kaybedecek bir dakikamız büe yok.»

Yola dü ünce Joe Goose anlatmaya ba ladı:

«Hancock tfaiyesi» dedi.

«Bütün yapacağımız i sırtınıza kırmızı bir gömlek, ba mıza bir mi fer geçirip elinize bir me ale almak. Tören için özel trenle Haywards'a gidiliyor.»

(Haywards dedi ini sanıyorum. Belki San Leandro ya da Niles demi tir. Hancock tfaiyesinin cumhuriyetçi mi yoksa demokrat mı olduğunu da hatırlamıyorum. Fakat bu tören düzenleyenlerin elinde me ale ta ıycılar eksikti. Törene katılan herkese bedava içki da ıtılacaktı.)

Joe Goose;

«Kasaba ardına kadar açık» diye anlatmaya devam ediyordu. « çki dersin, su gibi akacak. Politikacılar bütün meyhanelerin stoklarını satın aldılar. Her ey bele . çeri ghip istemek yer. Canına okuyacağız dünyanın bu gece!»

Broadway yakınlarındaki Sekizinci Sokak' taki salonda itfaiyeci gömlekleriyle mi ferlerini giydik, me aleleri elimize aldık ve yola çıkma

dan önce bir kadeh bir ey verilmedi diye söylene söylene trene bindik. Bu politikacılar bizleri çok iyi tanırlardı. Hayward'da da içki vermediler trenden inince. Önce tören sonra içkiydi düsturları..

Törene katıldık. Sonra meyhaneler açıldı. Tezgahların ardına bu gece için yeni yardımcıları alındı. Her tezgâhın önünde en az altı kişi kuyrukta bekliyordu. Ne tezgâhın üstünü silecek, ne bardak yıkayacak zaman vardı. Makine gibi dolduruyorlardı kadehleri. Oakland ritiminde ya ayanlar, gerektiği zaman gerçekten susuzluk hissediler.

Tezgâhın önünde kuyrukta beklemek bize çok çok uzun geliyordu. İçkiler nasd olsa bizimdi. Politikacılar bunları bizim için almışlardı. Törene katılmakla bunu hak etmemi miydik? Onun için bara yeni bir saldırı yaptık, barmenleri omuzlayarak içkiyi aldık.

Dışarı çıkınca içkiyi ellerin ağızlarını kaldırımın kenarına vurup açarak içmeye başladık. Joe Goose ile Nelsori viskiyi susuz içmeye almışlardı. Ben daha bu içkiyi pek beceremiyordum. İnsan eline geçirebildiği her içkiyi içmeli gibi yanlış bir görüşüm vardı. Hele bir de belediye olursa. İçkiyi ellerimizi barmenlerle paylaşıyorduk, ama ben aldığım içkiyi ellerin hepsini birbirinden tepeme diktim. İçkiyi nesneyi sevmemi tim. Beş yarımda bira, yedi yarımda arap içtiğim gibi içiyordum bunu da. Örtülerimi önlemeye çalışarak, viskiyi üşüş gibi içmeye devam ettim. İçki bitince içkinin su gibi aktığı barmenlere meyhaneye giriyor, stokumuzu tazeliyorduk.

Ne kadar içtim bilmiyorum. Dört litre miydi

di, be litre miydi? Yalnız i eyi tepeme dikerek susuz içti imi hatırlıyorum viskiyi.

Politikacılar kasabayı Oakland rıhtımı ay larıyla dolu olarak bırakmayacak kadar akıl hyddar. Trenin kalkı zamanı gelince tüm meyhaneler birer birer tarandı. Ben viskinin etkisini hissetmeye ba lamı tım. Nelson üe beni meyhanenin birinden çekip çıkardıkları zaman kendimizi düzensiz bir alayın sonunda bulduk. Ben var gücümle yürümeye çalı ıyordum, ayaklarım gövdemi ta ımıyordu. Kendimi kaybetmek üzereydim, ba ım dönüyor, yüre im küt küt atıyor, ci erlerim soluk solu a kalmı , bir damla hava emmeye çalı ıyorlardı.

öylesine güçsüz dü mek üzereydim ki, fırladık gibi dönen beynim bana e er alayın sonunda kalırsam yıkılıp sızaca ımı ve trene yeti e» meyece imi söylüyordu. Sıradan ayrılarak yol kenarındaki a açların altında ko maya ba ladım. Nelson kahkahalarla gülerek beni kovalıyordu. Bazı eyler bir kâbus anısı gibi gözümün önündedir, özellikle o a açları, ko mamı, arasına tökezleyip dü tükçe öteki sarho ların bana güldüklerini hatırlıyorum. Gülünç bir sarho oldu umu dü ünüyorlardı. John Barleycorn'un beni bo a zımdan yakaladı ından haberleri yoktu. Ama ben biliyordum bunu. ölümle cebelle ti imi yalnız kendimin bildi ini, ba kalarının bunun farkında olmadıklarım acı acı dü ündü üümü hatırlıyorum. Onlar benim bu hareketleri kendilerini e lendirmek için yaptı ımı sanıyorlardı, oysa ben seyirciler önünde bo ulan bir insan gibiydim.

A açlar altında ko arken yere dü üp ken

dimden geçtim. Ondan sonra olanları ancak bana anlatılanlardan biliyorum. Nelson o vah i gücüyle beni sırtlayıp trene atmı . Beni bir yere oturtunca öylesine kar ı geliyor, öylesine solu yormu um ki bütün o duygusuzlu una kar ın kötü durumda oldu umu anlamı . te orada bir an içinde ölebüece imi biliyorum. Ölüme en yakın oldu um anın o an oldu unu sık sık dü ünürüm. O zamanki davranı larım hakkında aklımda ancak Nelsonün anlattıkları var.

çim alev alev yanıyordu, bu yanma ve bozulma acısı içinde hava, daha çok hava istiyordum. Çılgınlar gibi istiyordum havayı. Vagondaki tüm camlar kilitli oldu undan bo yere u - ra tım camı açmak için. Nelson içkiden çıldırmı çok insan görmü oldu u için benim kendimi trenden a a ı atmak istedi imi sanmı tı. Beni önlemeye çalı tı. Ama ben yine çılgınlar gibi bo u uyordum, birisinin elinden me alesini kap tı m gibi kırdım camı.

Oakland rıhtımında Nelson taraftarları ile Nelsonün aleyhinde olanlar diye iki grup insan vardı. Hepsinde a ır ı derecede içkili olan bu adamlar treni doldurmular dı. Benim camı kırmam bir i aret oldu bunlar için. Birisi beni bir yumrukta devirerek dövu e ba ladı. Ben bu kavga hakkında ertesi gün çenemde gördü üm çürükten ba ka hiçbir ey bilmiyordum. Bana vuran adam üstüme dü tü. Nelson da adamın üstüne atladı. Dediklerine göre bundan sonra ba layan dövu te kompartımanda kırdmadık e ya kalmamı .

Bu darbeyi yiyip bayılmam ba ıma geleceklerin en iyisiydi. iddetli çabalarım zaten iddet

le atan yüre imi hızlandırmaktan ba ka bir i e yaramıyor, oksijensizlikten bo ulmak üzere olan ci erlerim büsbütün havasız kalıyorlardı.

Dövü bittikten ve ben kendime geldikten sonra yine de ayrılmamı tım. Bilincini kaybettikten sonra *hile* çabalamaya devam eden, bo ulan bir insan gibiydim. Yaptıklarımı hatırlamıyorum ama o kadar ısrarla «Hava! Hava!» diye ba ır mı tım ki, Nelson sonunda benim kendimi öldürmek niyetinde olmadı mı anlayabilmi ti. Pencerenin kırık camlarını temizleyip ba ım ve omuzlarımı dı arı uzatmama yardım etti. Durumumun ciddiyetini de anladı ndan daha fazla dı arı atılmamam için elinden sıkı sıkı tutuyordu. Bundan sonra Oakland'a kadar ba ım dı ar da gittim ve beni içeri çekmeye çalı tıkça çılgınlar gibi tekmeledim Nelsonü.

te burada gerçek bilinçlili in bir parıltısı vardı. A açların altında dü memden ertesi akşam uyanıncaya kadar hatırladı m tek ey ba ım camdan dı arı çıkarmamdır. Rüzgâr yüzüme vuruyor, kıvıncımlar yüzümü gözümü yakıyor, ben ancak irade kuvvetiyle soluk almaya çalı ıyordum. En kısa zamanda en fazla havayı içime çekebilmek için derin soluklar alıyordum. Ya havayı içime çekecek ya da ölecektim. Hem yüzücü hem de dalıcı oldu um için bu durumu • çok iyi bilirdim. Bilinçli oldu um anlarda bu uzun süreli bo ulma acısını tadıyor, ya amak için rüzgâra kar ı soluk alıyordum.

Bundan sonrası bir bo luktur. Ertesi sabah rıhtımdaki bir otelde kendime geldim. Yalnızdım. Doktor ça ırılmamı tı. Orada ölebilirdim. Nelson ile öteküer uykuda açılırım diye tam on

yedi saat beni orada sızma halde bırakmışlardı. Doktorların bildiği gibi pek çok insan bir litre viski içtikten sonra can vermiştir. Bu insanların bahse girip böylece çatlayarak öldükleri gazetelerde okunur. Ben o zaman bunu bilmiyordum. Örendim ama. Bir erdemlilik ya da iyi itilide de il de iyi bir talih ve sağlam bir bünye yüzünden. Bünyem John Barleycornü yine yenmişti. Bir mezardan yeniden kaçmış, beni bundan sonra uzun yıllar boyunca akıllı bir biçimde viski içirtecek bir deneyim kazanmıştım.

Ey Tanrım, yirmi yıldan önceydi bu, bugün, hâlâ ya amakta hem de akıllıca ya amaktayım. Çok şeyler gördüm, çok şeyler yaptım, çok yaşadım bu aradaki yıllar içinde. Fakat benim kendimin olan bu yüzyılın beşte birini ne kadar kıl payı farkla kaçıracağımı düşünürken hâlâ titrerim. Hancock tfaiesi'nin gece beni yakalayamamasında suç John Barleycorn'un da ildir.

## ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1892 kış aylarında denize açılmaya karar verdim. Bunda Hancock tfaiesi olayının pek etkisi olduğu söylenemez. Hâlâ içiyor ve meyhaneye gidiyordum; hatta meyhanelerde yaşıyordum bile diyebilirim. Benim düşünceye göre viski tehlikeliydi ama kötü değildi. Dünyanın öteki tehlikeli şeyleri kadar tehlikeliydi ancak insanlar viskiden ölüyorlardı; ama tekneleri alabora olunca balıkçılar da boğuluyor, serseriler tren altında kalıp parçalanıyorlardı. Rüzgârlar ve dalgalarla, trenler ve meyhanelerle başa çıkabilirdim.

, mek için insanın yargısını kullanması gerekiyordu. Bir erkek gibi sarho olmak do ru bir eydi, ama bunu akıllıca yapmalıydı. Artık litrelerce viski içmeyecektim.

Beni denize açılmaya iten gerçek nedenlerden biri John Barleycorn'un sadık kullarına ayırdı ı ölüm yolunu görmü olmandı. Fakat bu kesin bir görü de ildi, iki dönemi vardı ve o zamanlar biraz bulamktı. Birlikte bulundu um kim-seleri gözlememin sonucunda bizim sürdürdü ü-mümüz ya amın sıradan bir insanın hayatmdan daha yıkıcı oldu unu görmü tüm.

Ahlakldı ı ortadan kaldıran alkol suç i le-meyi te vik ediyordu. Çevremde sarho insanların ayıkken yapmayı akıllarına büe getiremeyecekleri eyleri yaptıklarını görüyordum. Üstelik i in en kötü yanı da bu de il, ödenecek olan cezaydı. Suç yıkıcı, yok ediciydi. Ayıkken zarar-sız ve iyi huylu insanlar olan meyhane arkada-larım, sarho oldukları zaman en çılgın ve en iddetli hareketleri yapabiliyorlardı. Polis bun-ları alıp götürür, uzun bir süre aramızdan kay-bolurlardı. Kimi zaman onlara demir parmak-lıklar ardından veda etmeye giderdim. Zaman zaman hep aynı eyleri duymu umdur a ızla-rından. «Sarho olmasaydım i lemezdim bu hal-tı!» John Barleycorn'un büyüü altında bazan çok, ama çok korkunç, benim katda mı ruhu-mu bile a kına çeviren i ler yapabiliyordu.

ölüm yolunun ikinci dönemi alkoliklerin hiçbir dı etken olmadan birdenbire ölüverme-leriydi. Sıradan bir insanı hiç etkilemeyen bir hastalı a tutuldukları zaman ölüp gidiyorlardı. Kimi zaman yataklarında tek ba larına ölü bu

lunurlardı, bazan cesetleri denizden, çıkarılırdı, bazan da bir kazaya kurban giderlerdi. Bili Kelly'nin sarho kafayla yük bo altırken parmaının kopması gibi. Kopan, parmaı yerine aynı rahatlıkla kafası da olabilirdi.

' Durumumu gözden geçirince kötü bir ya ama yoluna girdi imi anladım. Gençli ime ve can ldı ıma yakı mayacak bir hızla ölüme do ru gidiyordum. Bu tehlikeli ya ama biçiminden tek bir kurtulu yolu vardı, o da çekip gitmekti. Fok balı ı filosu San Francisco Körfezi'nde kı lamaktaydı, meyhanelerde kaptanlara, avcılara, dümencilere, kürekçdere rastlıyordum. Fok avcısı Pete Holt ile tanıınca kendisinin kürekçisi olmayı ve onun yazılaca ı tekneye yazılmayı kabul ettim. Anla mamızı kutlamak için hemen o an Pete Holt de be altı kadeh içmek zorunda kaldım.

John Barleycorn'un uykuya soktu u huzursuzlu um bir anda geri gelmi ti. Oakland rih , tımının meyhane ya amından bıkmı tım artık, bu hayatta bu kadar çekici ne gördü ümü merak ediyordum. Aklıma takılan bu ölüm yolu dü üncesiyle de yola çıkmadan önce ba ıma bir i gelece inden korkmaya ba ladım. Yola ocak ayında çıkacaktım. Artık kendime biraz daha dikkat ederek ya ıyor, daha az içiyor, eve daha sık gidiyordum. çki alemleri çılginca bir hal ahuca oradan uzakla ıyordum. Nelson'a delilik krizleri gelmeye ba layınca da ondan ayrıldım.

12 Ocak 1893'de on yedi ya ıma bastım, 20 Ocak'ta da üç direkli fok balı ı avcı gemisi Sophie Sutherland'a yazıldım. Japonya kıyılarına gidiyorduk. üphesiz bunun erefine içecektik. Pe



te Holt ikram etti, öteki avcılar ikram ettiler pe pe e. On yedi ya ma henüz basmamı olan benim bu iyi yürekli, iri yarı, tam bir erkek olan insanların ikramlarını reddetmek haddime mi dü mü ?

## ONBE ÎNC BÖLÜM

Sophie Sutherland'da içecek hiçbir ey yoktu. Güney yolunda, Bonin adalarına kadar kuzeydo u rüzgârlarından yararlanarak ahane bir elli gün geçirdik. Japonya'ya ba lı olan bu adalar Kanada ve Amerikan fok balıkçı filolarının bulu ma yeri idi. Tekneler su fiçılarını burada doldurur, Japonya'nın kuzey kıyılarından Behring Denizi'ne kadar olan yüz günlük yolda fok sürülerini kovalamaya geçmeden onarımlarını burada yaparlardı.

Elli günlük açık hava, ve içki içmemek beni kendime getirmi ti. Alkol tüm vücudumdan atılmı tı artık. Yola çıktı ımız andan ba layarak bir kere bile özlemedim içkiyi. Hatta içkinin aklıma bile gelmedi ini söyleyebilirim. üphesiz tayfalar arasında sık sık içki âlemlerinden söz edilir, sarho ken yapılan i ler anlatılırdı, serüven dolu ya amlarının en iyi hatırladıkları parçalarıydı, bu zamanlar.

Ba kasaradaki en ya lı denizci, elli ya larında i man bir adam olan Louis'di. Eski bir kaptandı. John Barleycorn onu yükseldi i yerlerden tepetaklak devirmi ti, ya amına yeniden ilk ba ladı ı yerden, ba kasaradan ba lıyordu. Onun hali bana çok dokunmu tu. John Barleycorn in

sanı öldürmekten ba ka eyler de yapıyordu. Louis'i öldürmemi , çok daha beter etmi ti. Elin-den yetkilerini ve rahatını almı , gururunu ayak-lar altında çi netmi , onun uzun sürece e ben-zeyen ya amının son sa lıklı solu una kadar sı-radan bir denizci olarak kalmaya mahkûm et-mi ti,

Pasifik Okyanusunu a ıp Bonin adalarının volkanik tepelerini gördük en sonunda. Körfez içindeki limana girerek bizim gibi birkaç deniz çingenesinin yanında demir attık. Burnumuza tropikal toprakların bilinmedik bitkülerinin koku-su geliyordu. Yerliler ve Japonlar ilkel kayıkla rıyla geminin yanına geliyorlardı. İlk yabancı ülkemdi bu benim. Dünyanın öte tarafına gel-mi tim i te. Kitaplarda okudu um her eyin ger-çekle ti ini görecektim. Deliler gibi sabırsızlanı-yordum karaya çıkmak için.

sveçli Viktor ve Norveçli Axel ile hep bir-likte dola mayı kararla tırmı tık. CBunu öylesi-ne yerine getirdik ki yolun sonunda adımız 'Sac-ayak' oldu.) Viktor çıplak bir lav tepesinin üs-tünden dola ıp sonra palmyeler ve çiçekler ara-sında kıvrda kıvrda yükselen bir geçiyolu gös-tererek oraya gitmemizi istedi. Kimbilir ne ka-dar güzel manzaralar görecek, ne kadar garip yerli köyleriyle kar ıla acak, ba ımızdan ne se-rüvenler geçecekti. Axel ise balı a çıkmak isti-yordu. Ona kalırsa balık yataklarını iyi bilen iki Japon balıkçısı tutup avlanmaya gitmeliydik. Ba-na gelince, ben her eye hazırdım.

Planlarımızı yaptıktan sonra sandalla kara-ya çıktık. Hindistan cevizi a açlarıyla kaplı kum-salı geçip bir kasabaya girdik. Birdenbire kar ı

miza dünyanın dört bir yanından kopup gelmi , içen, arki söyleyen, danseden ne eli bir denizol kalabalı ı çıktı. Bu adamlar bu e lentiği sokanın ortasında, bir avuç Japon polisin a kınlıktan açılmı gözleri önünde yapıyorlardı. .

Viktor ile Axel uzun yürüyü ümüze çıkmadan önce bir eyler içmemizi önerdiler. Bu iki aslan dostun önerisini reddedebilir miydim? Kadehler elde kar ı kar ıya içmek dostlu u perçinlerdi. Ya am buydu i te. Bizim içki içmeyen kap-tanımızla hepimiz bu yüzden alay ederdik. Canımın içki falan çekti i yoktu ama iyi bir dost olmak istiyordum. Yakıcı içkiyi bo azımdan a a ı dikerken Louis'in kaderi bile önlemedi beni. John Barleycorn Louis'i çok kötü bir duruma dü ürmü tü, ama ben gençtim. Kanım kıpkızd ve canlıydı. Demir gibi bir bünyem vardı. Gençlik zaten ilerlemi ya m haline hep alayla bakar.

çti imiz nesne garip, , iddetli bir eydi. Neden yapıldı ı anla ılmayan bir yerli içkisiydi bu. Ama ate gibi yakıcı, su gibi renksiz, tepki bakımından ölüm kadar süratliydi. Eskiden içinde 'Demir Marka' Hollanda cini bulunan dört kö e i elerle doldurulmu tu. Gerçekten de bizim orada demir atmamızı sa ladı sonunda. Kasabandan dı arı bile çıkamadık. Balı a gitmedik. Bir gün bile lav tepelerinin ve çiçeklerin arasından geçen o yoldan yürümeden on gün kaldık orada.

Öteki gemilerde tayfa olan eski tanıdıklara rastladık. Bunları San Francisco meyhanelerinden tanıyorduk. Her kar ıla ma bir kadeh içki demekti. Konu acak çok ey vardı, konu tu umuzdan çok da içiyorduk. arkılar söylüyor, a-kalar yapıyorduk. Beynimdeki kurtlar kınıldanır

maya ba ladılar, her ey mükemmel ve fevkalâde göründü gözlerime. Büyük ölen sofralarında oturan övâlyeler, denizden henüz dönmü ve her an sava a hazır Vikinglerin ziyafetleri geldi aklıma. O eski zamanların göçüp gitmedi ini, bizlerin de o insanlardan oldu umuzu dü ündüm.

ö leden sonra Viktor içti i içkinin sonunda akimi kaçırımı , herkesle dövü mek istiyordu. O günden sonra akıl hastanelerinin tehlikeli hastalar ko u larında Victor'dan daha azılı olmayan delüer görmü ümdür. Viktor ün bunlardan tek farkının çok daha çılgın olması oldu unu söyleyebilirim. Axel ile ben araya girip biraz da dayak yedikten sonra, bütün dikkatimizi ve sarho kafamızı kullanarak arkada ımızı bir sandala bindirip gemiye getirebildik.

Fakat Viktor gemiye ayak basar basmaz önüne geleni yıkıp devirmeye ba ladı. Birkaç adamın gücü gelmi ti üstüne, tam bir çılgına dönmü tü. Bir denizciyle zincir ambarına girdi ini ama sarho luktan adama vuramadı mı çok iyi hatırlarım. Adam o kö eden ötekine kaçıyor, kâh e iliyor kâh kalkıyordu. Viktor iki elinin kemiklerini kırdı o a ır zinciri yumruklaya yumruklaya. Kendisini güçbela oradan çıkardı ımız zaman çılgınlı ı büyük bir yüzücü oldu unda karar kıldı mı. Bir an içinde suya atladı ve ustalı mı hasta bir yumuş gibi debelenerek, tuzlu su yuta yuta göstermeye ba ladı.

Onu denizden çıkarıp yerine yatırana kadar bizim de canımız çıkmı tı. Fakat biz karayı görmek istedi imizden Victorü horlamasıyla ba bar a bırakıp geri döndük. Kendileri birer ayya

olan arkada larının Viktor hakkındaki dü ünçeleri gerçekten ilginçti.

«Onun gibi bir insan içmemeli» diyorlardı.

Oysa Viktor ba kasaradaki en akıllı ,en iyi huylu denizciydi. Mükemmel bir denizciydi, arkadaşaları onun de erini anlamı , kendisine saygı gösteriyorlardı. Buna kar ın John Barleycorn onu bir çılğına çevirebilmi ti. Bu denizcilerin kamıtlamaya kalkı tıkları da buydu i te. Denizci dedi in zaten a ırı derecede içerdi. çkinin kendilerini çılğına döndürdüklerini biliyorlardı. Ama hafif bir çılğnlıktı bu.

Ba kalarımın e lencesine engel oldu u ve çounlukla faciayla sonlandı ı için iddeti, çılğnlı ı ho görmezlerdi. Onların görü açısı bakımından hafif bir çılğnlık zararsızdı. Fakat insanlık açısından delili in her türlü süzü zararlı de il midir? John Barleycorn'dan daha büyük bir çdğmlık yaratıcısı var mıdır?

Biz yine hikâyemize dönelim. Kıyıda bir Japon evinde Axel ile birer kadeh içki ba ında oturmu o günün olaylarını konu uyorduk. Bulundu umuz yerin sessizli inden ho lamp birer kadeh daha ismarladık. Bir arkadaş geldi, ardından birkaç ki i daha sükün etti, sakın sakın içmeye devam ettik. Bir Japon orkestrası tutup samisen ve taiko nameleri dinlemeye hazırlanm ı ki sokaktan vah i bir çı lık duyuldu. Hemen tanıdık sesin sahibini. Hâlâ haykırarak, kapı pencere dinlemeden, gözleri kan çana ı gibi, kollarını çılğınca savurarak kâ it duvarlardan içeri daldı Viktor. Yine delili i tuttu tu. Kan istiyordu. Kan olsun da kimin olursa olsun. Kapıdan, pencereden güçbela attık kendimizi dışarı.

Bulundu umuz yer yarıyariya yıkıldıktan, ve bizler de zararı ödemeyi kabul ettikten sonra Viktorü orada sızımı bir halde bırakıp Axel ile daha sakin bir yer aramaya koyulduk. Büyük caddede bir kepezelik almı yürümü tü. Yüzlerce denizci be a a ı be yukarı dola ıp duruyorlardı. Polis müdürü üç be polisle bir ey yapmadı ı içm, ada vah i kaptanların gün batmadan önce denizcileri gemüere almalarını emretmi ti.

Ne? Böyle mi davranılacaktı bize? Bu haber yayılınca, tüm, gemiler bir anda bo aldı. Kıyıya çıkmak niyetinde olmayanlar bile birer birer kayıklara atladıkları gibi geldiler. Talihsiz valinin kararı herkesin bir içki alemine dalmasına yol açmı tı. Güne batan saatlar olmu tu, millet kendisini kimin gelip de gemilere götürece ini merakla bekliyordu. Yetkililere gidip kendilerini gemilerine göndermeleri için ba ırıyorlardı. Büyük bir kalabalık valinin evinin önünde toplanmı arkılar söylüyor, dola ıyor, danslar ediyorlardı. Polis, valinin vermeyecek kadar akdlı oldu u emri yerine getirmek için küme halinde toplanmı bekliyordu. Ben bu cümbü ü ahane buluyordum. Eski spanyol korsanları devri geri gelmi ti sanki. Bir serüvendi bu. Ben de bunun bir parçasıydım. Kâ ıttan Japon evleri arasında, tüm. öteki denizciler gibi bir denizciydim ben de.

Vali sokakların bo altılması için emir vermedi. Axel ile ben de meyhaneden meyhaneye ko tuk durduk. Az sonra ben de çevremi bulanık görmeye ba layınca kaybettim onu. Yeni tanıdıklar bularak, yeniden içerek, gittikçe daha çok sarho olarak oradan oraya dola ıyordum.

Bir ara Japon balıkçılar, Kanada, dümenciler i ve Arjantin'de kovboyluk yapmaktan yeni gelmiş genç bir Danimarkalı denizciyle bir arada oturdu umu hatırlıyorum. Japonların en eski geleneklerine dikkat ederek küçük porselen kâselerden ılık ve hafif sake içkisi yudumluyorduk.

Daha sonraları on sekiz yirmi yaşlarında orta sınıf İngiliz ailelerinin kaçak çocuklarını hatırlıyorum. Bunlar evlerinden kaçmışlar, dünyanın orasında burasında sürttükten sonra, sonunda bu balıkçı filosuna kapıldılar. Sahlık, düzgün tenli, temiz bakılı gençlerdi. Benim yasmadaydılar ancak. Bu erkek dünyasında ayaklarını nereye basacaklarını öğreniyorlardı. Erkektiler aynı zamanda. Öyle hafif sake içmiyorlardı. Dört köşeli yüzleri damarlarında dolmuş ve yüzlerinde parlayan yakıcı ateşle doluydu. Söyledikleri bir arkının sözlerini hatırlıyorum:

'Küçük bir altın halkadan başka şey de il bu  
Gururla uzatıyorum bunu sana  
Denize açıldı m zaman tak onu  
Hatırı için anamın.'

Ahiyordu bu arkıyı söylerken, analarımın gururlarını ayakları altına almış bu genç haylazlar. Ben de onlarla birlikte söyleyip, onlarla birlikte alıdım. Durumun acıklı olması keyiflendirmişti beni, ya am ve romantiklik konusunda sarho ça genellemeler yapmaya çalıştım. Aklimda kalan son hayal, bulanıklığın arasında çok kesin ve parlak bir tablodur, bundan sonrası tam bir karanlık gömüü. Bizler —yani genç tayfa yamakları ve ben— elele tutmuş, yıldızlar altında sallanıyoruz. Yere oturmuş alayan

biri dı ında hepimiz ne eli bir denizci arkısı söy-  
luyoruz. Sokaktan a ız a ıza verme arkı söy-  
leyen insanların sesleri i itiliyor. Ya amak iyi  
ey, güzel, romantik ve fevkalâde çılgın.

Bundan sonra üzerime çöken karanlı ın so-  
nunda gözlerimi açtı ım zaman endi e ile üye-  
rime e ilen bir Japon kadımı gördüm. Liman kı-  
lavuzunun karısıydı bu. Onun kapısı önünde so-  
kakta serilip kalmı ım. çki sonrası ü ümesiyle  
tir tir titriyordum. Üstümde giyecek bir ey kal-  
mamı . O kahrolası tayfa yamakları nem var  
nem yok alıp, götürmü ler. Saatim gitmi , kalan  
birkaç dolarım gitmi ,, ceketim, kemerim hatta  
çizmelerim bile gitmi .

te bu hikâye Bonin adalarında geçirdi i-  
miz on günden bir örnek size. Viktorün delili i  
geçtikten sonra Axel ile yanıma geldi ve ondan  
sonra daha dikkatli olarak içmeye devam ettik.  
Çiçekler arasındaki o yoldan hiç geçmedik. Gör-  
dü ümüz görece imiz kasabayla dört kö e surat-  
lardan ibaret kaldı.

Ate in yaktı ı insan ate üzerine vaaz ver-  
melidir. Dü ündü ümü gerçeğe tirebilmi olsay-  
dım hem adaları daha çok görecek hem de daha  
sa lıklı kalacaktım. Ama bana kalırsa i insa-  
nın ne yapması gerekti i ya da gerekmedi i de-  
il. Önemli olan insanın yaptı ı eyler. tiraz  
kabul etmeyen bir gerçek bu. Ben, yaptı ımı yap-  
tım sadece. Bonin adalarında herkesin yaptı ını  
yaptım. O belirli insanın yaptı ını yaptım. Tüm  
yollar aynı yere çıktı ı için, ben de bir Tanrı de-  
il çevremi yarattı ı bir varlık, bir insano lu  
oldu um için yaptım bunu. Bir insandım ben de,  
hayran oldu um erkeklerin yolunu seçmi tim bu



dünyada. Kanlı canlı, arzulu, yürekli erkeklerin, özgür ruhların hayatı harcarken hiç de pinti davranmayanların yolunu.

Yol açıldı üstelik. Çocukların oyun oynadıkları bir bahçedeki üzeri açık kuyu gibiydi. Hayat bilgisi yolunda emekleyen yürekli çocukları üstü açık kuyunun yanında oynamamaları konusunda uyararak yararsızdı. Onlar o kuyunun yanında oynayacaklardır. Her ana baba bilir bunu. Bu çocuklardan belirli bir miktarının, en yürekli ve en canlılarının kuyuya düşeceklerini biliriz. Yapılacak tek şey kuyunun üzerini örtmektir ki, bunu da zaten hepimiz biliriz.

John Barleycorn kar ısında da durum aynıdır. John Barleycorn bu kadar kolay elde edilebilir oldukça ve erkekli in, yürekli in belirtisi olarak kabul edildikçe, ne kadar hayır dense de, dünya yüzündeki erkekler ve erkeklik yolunda ilerleyen gençler ondan uzak tutulamazlar.

Yirminci yüzyıl insanının yapabileceği tek akıllıca şey kuyunun üzerini örtmektir. Yirminci yüzyıl gerçekten yirminci yüzyıl yapmalı ve eski yüzyılların büyücü yakmalarını, hoş görüzlüklerini, fetişlerini ve bu barbarlıkların arasında büyük yer tutan John Barleycorn'u o yüzyılların ve ondokuzuncu yüzyılın yanına göndermelidir.

## ONALTINCI BÖLÜM

Bonin adalarından kuzeye doğru çıkarak fok balı sürüsünü bulduk ve kuzeye doğru tam yüz gün, o dondurucu havada bazan sisler arasında

güne i bütün bir hafta görmemesine avlandık durduk. Bu, korkunç a ır bir i ti. Ne bir içki içtik hatta ne de bir kere aklımıza içmeyi getirebildik. Sonra büyük bir pay umuduyla ambarlarımız tıkabasa tuzlanmı derilerle dolu Yokohama'ya çevirdik burnumuzu.

Karaya çıkıp Japonya'yı görmek için can atıyordum, ama biz gemiçder ilk gün geminin çeitli i leriyle u ra tı ımız için ancak ak am üstü çıkabildik karaya. Burada da i lerin düzeni, ya amın biçimi ve insanların çalı ma gelenekleri yüzünden yine John Barleycorn koluma giriverdi. Kaptan bizim paralarımızı avcılara vermişti. Avcılar da bizleri belirli bir Japon meyhanesinde bekliyordlardı. Hep birlikte gittik oraya. Bütün gemiciler oradaydı. çki su gibi akıyordu. Herkesin cebi para doluydu ve herkes birbirine ikram ediyordu. Yüz günlük a ır çalı madan ve a ızlarına içki koymamaktan dolayı herkes sa lıkhıydı. Elbette bir iki kadeh içecektim ben de. Sonra da kenti gezmeye çıkacaktık.

Burada da eski hikâye yinelendi ku kusuz. çilecek o kadar çok içki vardı ki ,o ılık büyü damarlarımıza yayılıp sesimizi ve duygularımızı yumu atınca onu bunu kaskandırıp öfkeliendirecek ayrımlar yapamayaca ımızı anladık. Sununla içip bununla içmemek olmazdı. Hepimiz aynı tehlikelerden geçmi tik, aynı yelkenleri indirip kaldırmı , aynı dümende birbirimizin yerini almı , korkunç fırtınalarda teknenin ba ı denize daldı ı zaman omuz omuza yaslanmı , dalgaların bu sefer kimi götürece ini, kimin geride kalaca mı birlikte beklemi tik. Onun için hep birlikte içtik, dostluklarımızı hatırlayıp kavgaları

mızı, gücenikliMerimizi unuttuk, birbirimize dünyanın en iyi insanları gözüyle baktık.

O meyhaneye girdi imiz zaman henüz ak a-  
mın erkence bir saatiydi. O ilk gece Japonyada  
gördü üm tek yer topu topu o meyhane oldu.  
Oysa bir meyhane dünyanın herhangi bir yerin-  
deki ya da insanın kendi memleketindeki mey-  
hanelerden hiç de farklı de ildir.

Yokohama limanında iki hafta kaldık, Ja-  
ponya'nın da görebildi imiz yerleri ancak deniz  
cüerin u radı ı meyhaneler oldu. Arasına içimiz-  
den biri kalkıp durumun sıkıcılı mı bir sarho-  
lukla bozuyordu. Böyle bir sefer ben yüzerek ge-  
miye gitmi tim. Karanlık bir geceyarısıydı. De-  
niz polisi benim kimli imi ö renmek için giye-  
ceklerimi denizcilere gösterirken ve cesedimi su-  
larda ararken ben gemideki yata ımda m ıl m ıl  
uyuyordum.

nsanların belki de böyle eyler yapabilmek  
için sarho olduklarım sanıyorum. Bizim ya a-  
dı ımız dar alanda benim, yaptı m bu hareket,  
dikkati çeken bir olaydı. Bütün liman bundan  
söz ediyordu. Japon balıkçdarı ve kıyı meyha-  
neleri arasında birkaç gün süren bir üne kavu-  
mu tum. Bu, hatırlanacak ve gururla anlatıla-  
cak bir olaydı. Yirmi yıl sonra bile bunu gizli bir  
gurur parıl tısıy la hatırlamaktayım. Viktor ün  
Bonin adalarındaki çılgnlı ı, tayfa yamaklarının  
beni soymaları gibi ho bir anydı bu.

Asd sorun, John Barleycorn'un büyüünü hâ-  
lâ tanımamı olmamdı. Organik yapım bakımın-  
dan alkolik olmadı m için alkolün benim için  
pek çekici bir yanı yoktu. çimde yarattı ı kim-  
yasal bile imler böyle bir kimyasal doygunluk

aramadı im için beni tatmin etmemekteydi. Birlikte bulundu um insanlar içti i için içiyordum. Ba ka türlü olmasına da olanak yoktu. Öyle ya onlar erkekti de ben de il miydim? Onlardan neyim eksikti? Hâlâ tatlıya dü kündüm, çevremde beni göreceğ biri olmayınca hâlâ eker alıyor ve keyifle yiyordum.

Yokohama limanından demir alarak San Francisco'ya do ru yola çıktık. Kuzey yolundan, kuvvetli batı rüzgârını arkamıza alarak Pasifik Okyanusunu otuz yedi günde a tık. Asıl büyük parayı San Francisco'da alaca mız için, otuz yedi gün a zımıza bir yudum içki bile koymadan ayık kafayla paramızı nasıl harcayaca mızı dü ündük. Herkesin ilk söyledi i ey artık o kötü ve Ucuz otellerde kalmayacaklarıydı. kinci olarak da bo yere Yokohama'da o kadar para harcadı ndan yakmıyorlardı. Bundan sonrası için herkesin ba ka ba ka hayalleri vardı. Viktor, San Francisco'ya iner inmez rıhtımda kalmadan içerlere gidece ini ve basit bir i çi ailesi yanında kalmak için gazeteye ilan verece ini söylüyordu.

«Ondan sonra bir iki hafta da dans okuluna giderim» dedi. «Sırf kızlarla ve o lanlarla tam mak için. Beni evlerine, e lencelerine davet ederler, böylece gelecek ocak ayma kadar elimdeki parayla idare ederim. Ocak gelince yine denize çıkarım.»

Hayır, içmeyecekti artık. Kendi içme biçimiyle, arabın içeri girince aklının dı arı kaçtı mı, parasının kısa zamanda tükendi ini biliyordu. Barbary sahilinin insanları arasında üç gün keyif çatmak ya da koca bir kı insan gibi ya a

mak, bu iki seçenektan hangisini seçece ini biliyordu.

Danstan falan ho lanmayan Axel Gunderson;

« yi para geçecek elime» dedi. Artık evime dönebilirim. Anamı görmeyeli neredeyse on be yıl olacak. Paramı alır almaz anneme postalarım. Sonra Avrupa'ya giden bir gemide iyi bir i bulurum. Böylece oraya ayak bastı m zaman param artmı olur. Krallar gibi ya arım köyümde. Norveç'te hayatın ne kadar ucuz oldu unu bilemezsiniz. Beni milyoner zannettirecek kadar eli açık ya ayıp herkese hediyeler alsam büe yine geriye bir yıl beni rahat rahat ya atacak para kain. Sonra da yeniden dönerim denize.»

Red John;

«Ben de böyle yapaca m» dedi. «Üç yıl oldu evden tek bir satır bile almayı. On yıl oldu bir kere bile u ramadım. Axel, hayat sveç'te de Norveç'te oldu u kadar ucuzdur. Benim ailem çiftçilikle u ra ır. Ben de paramı postalayıp seninle birlikte gemiye yazdırım. yi bir gemi bulalım ama!»

Axel Guderson ile Red John göreneklerini ve iyi yanlarını saydıkça birbirlerinin memleketlerine öylesine â ik oldular ki, yolculu u birlikte yapıp altı ay birinin,, altı ay da ötekinin evinde kalmaya karar verdiler. Bütün gün yapacaklarını konu tukları için de, yolculu un sonuna kadar bir an bile ayrılmadılar birbirlerinden.

Long Johnün evine bir dü künlü ü yoktu. Ama ba altı kasarasından bıkmı tı artık. O da ucuz otellere kapılanmayacak, sakın bir i çi ailesinin yanma pansiyoner olarak girecek, denizci

okuluna giderek kaptan çıkacaktı. Hepsinin konu tukları buna benzer eylerdi. Herkes, bir ke re için olsun aklını ba ına toplayaca ına ve pa rasını çarçur etmeyece ine yeminler ediyordu.

Hepsi birden pintile tiler de. Hiç böylesine tutumluluk görmemi tim. Gemi kantininden hiç bir ey satın aldıkları yoktu. Eski giyeceklerinin üstüne yama yapıp duruyorlardı. Hatta kibrit ten bile tutum yapıyorlar, ikisi üçü pipolarım doldurmadan birisi kalkıp da kendi piposunu yakmıyordu.

San Francisco limanına girerken, karantina doktorları yanımızdan ayrılır, ayrılmaz liman, otellerinin adamları kayıklarla teknemize yana tılar. Hepsi birden güverteye ü ü üp, kendi otellerini övmeye, göklere çıkarmaya ba ladılar, hepsinin cebinde de bir i e bedava viski vardı. Fakat biz uzakla tırdık onları yanımızdan. Otelleri de, viskderi de kendilerinin olsundu. Bizler ayık, tutumlu denizcilerdik, paramızı çok daha iyi yerlere harcayacaktık.

Sonunda hepimiz paralarımızı aldık. Karaya ayak bastı ımız zaman ceplerimiz tıkabasa doluydu. Otellerin: çı ırtkanları arı sürüleri gibi dola ıyorlardı çevremizde. Birbirimize baktık. Yedi aydır bir arada ya amı tık, artık yollarımız, ayrılmak üzereydi. Son bir töreni kalmı tı dostlu un. Ba dümencimiz <Haydi çocuklar> dedi. Meyhane hemen yanıba ımızdaydı. Zaten dört bir yanımız meyhane doluydu ya. Ba dümencinin pe inden içeri girince otellerin çı ırtkanları da bizimle gelmeye çalı tılar. Ama onlarla bir alı veri imiz yoktu.

Ba dümenci, ikinci kaptan, altı avcı, altı dü

menci ve be kürekçi. Be imiz de uzun tezgâhın basma geçmi tik. Kürekçilerin altıncısını Jerimo Burnu önünde yelkenli teknemizi önüne katan kuvvetli bir bora sırasında içine kömür doldurdu umuz bir çuvalla denizin dibine göndermek zorunda kalmı tik.

Ondokuz ki iydik, son içkimizdi bu. Yedi ay havanın iyili ine kötülü üne bakmadan bir erkek dünyasında ya amı olan bizler imdi son kez birbirlerimiz yüzüne bakıyorduk. Denizcilerin yolunun çok geni oldu unu hepimiz biliyorduk. Ba dümencinin ısmarladı ı içkiyi ondokuzumuz da bir diki te içtik. Sonra ikinci kaptan yüzümüze çok eyler anlatan bir bakı la bakarak birer kadeh ısmarladı. Onu da ba dümenci kadar severdik. Biriyle içip ötekiyle içmemek olur muydu hiç?

Bundan sonra benim avcım Holt birer kadeh ısmarladı. Zaman derliyor, içki kadehleri artıyor, sesimiz yükseliyor, kurtlar beyinleri kemirmeye ba lıyordu. Altı avcının her biri kutsal dostluk adına birer kadeh içmemizde ısrar ettiler. Altı dümenciyle be kürekçi de aynı mantı ı deri sürdüler.

Ondokuz kadeh içki! John Barleycorn insa<sup>1</sup> na istedi ini, yaptırtmak için bundan fazla bir ey istemez ki! Herkes o kadar titizlikle hazırladı ı planları unutmaya hazırda artık. Hepsi birden kendilerini bekleyen otel çı ırtkanlarının kollarına dü üverdi. Sonlarının gelmesi pek o kadar uzun sürmedi. ki gün ila bir hafta içinde hepsinin parası suyunu çekmi ti. Yeniden tayfa olarak yazılmak zorunda kaldılar. ri yapü olan Viktor cankurtaran servisine girmeyi ba

sarabildi. Ne gazeteye istedi i o ilanı vermi ne de dans okuluna gidebilmi ti. Long John da denizcilik okuluna giremedi. O da, hafta sonlarında nehirde sefer yapan gemilerden birine ate çi oldu. Red John ile Axel paralarını memleketlerine postalayamadılar. Onlar da ötekiler gibi dünyanın dört bir yanma giden gemilerden birine kapdandı ar sonunda.

Beni kurtaran ey gidecek bir evim ve adem olmasıydı. Evet, giderken Oakland'a bir u rayıp ölümyoluna bakmak geldi aklıma. Nelson, sarho ken polise kafa tuttu u için vurulup ölmü tü. Bu olaydaki orta ı hapiste yatıyordu. VWhisky Bob gitmi ti. Old Cole, Old Smouge, Bob Smith hep gitmi lerdı. Beli tabancalı Smith bo ulmu tu, French Frank'ın yaptı ı bir i ten dolayı nehrin yukarılarında saklandı mı ve ortaya çıkmaya korktu unu söylediler. Kalanlardan bir kısmı da San Quentin ve Folsom hapisanelerindeydiler. Eski Benicia günlerinden tanıdı ım Big Alec iki adam öldürmü ve yabancı bir diyara kaçmı tı. Fitzimmons sırtından yedi i bir bıçak darbesi sonunda ölmü tü. Benim anladı ım kadar ı bunların hepsinin tek sorumlusu John Bar leycorn'du.

## ONYED NC BÖLÜM

**Oakland** rıhtımına duydu um tutkunluk da **ölmü tü** artık. Ne rıhtımı ne de orada ya anılan hayatı seviyordum. çkiyi de, içki u runa yapılan serserili i de sevmiyordum. Yeni ba tan Oakland'daki kitaplı a dönerek okumaya ba ladım. Annem artık deliliklerden vazgeçip ciddi bir i e



yerle me zamanının geldi ini söylüyordu. Ailenin paraya ihtiyacı da vardı. Bunun için fazla ara tırmadan saati on sente bir kenevir fabrikasına girdim. Birkaç yıl önce konserve fabrikasında aldı m ücretten fazla de üdi bu. Günde on saat çalışı yordum. Fakat bir iki ay içinde gündeli imin bir dolar yirmibe sente çıkarılması olası lı ı vardı.

Bu dönemde John Barleycorn açısından bir masumluk ça ı ba lamı tı. Aradan aylar geçmesine kar ın a zıma bir yudum.içki koymadı m oluyordu. Henüz onsekiz ya ıma basmamı tım. Sa lıklıydım, güçlü ve ezilmemi adalelerim vardı. Herhangi bir genç hayvan gibi e lence, heyecan, kitapların ve makinelerin dı nda bir ey arıyordum.

Genç Hıristiyanlar Derne ine girdim. Burada sporla u ra abiliyordum ama hayat pek çocuksuydu. Çok geç kalmı tım buraya girmek için.

Bu dünyada henüz az ya amı oldu um, halde, ne bir çocuktum ne de bir delikanlı. Büyük insanlarla dostluk etmi tim. Pek çok esrarlı ve korkunç eyler biliyordum. O dernekte rastladım gençlere göre ben hayatın öte yanından gelmi sayılırdım. Onlardan ba ka bir dilde konu uyordum, daha, kederli ve daha müthi bir aklım vardı. ( imdi dü ününce hiç çocuklu um olmadı mı anlıyorum ya!) Her neyse, oradaki gençler benim yanımda çok çocuk kalıyorlardı. E er akıl bakımından bana yardım edebilmi olsalardı, buna pek aldırılmayacaktım. Fakat ben kitaplardan daha, çok eyler ö renebiliyordum.

Kısacası benden küçük sınıftakilerle oynayamazdım. John Barleycorn'un ö retileri onla

rm o mükemmel, temiz ve genç ya amlarını bana yasaklamı tı. Daha çok genç ya ında çok ey biliyordum. Ama önümüzdeki iyi günlerde alkol denen ey insanm örgütlerinden ve gereksinimlerinden çekilip atılınca, buraları, insanın kendini bulmak üzere gidece i daha iyi, daha akıllıca, daha canlı toplantı yerleri olacaktır. Ne var ki u anı ya adı ımıza göre konumuz da imdi ya anan an ve bunda varolanlardır.

Kenevir fabrikasında günde on saat çalı ıyordum. Sıkıcı bir makine i iydi bu. Bense yaşamı istiyordum. Bir makine ba ında saati on sente çalı maktan ba ka bir ekdde göstermek istiyordum kendimi. Fakat meyhanelerden de yeteri kadar bıkmı tım. Yeni bir eyler istiyordum artık. Büyüyordum. O ana kadar kendimde farketmemi oldu um ve beni rahatsız eden bir takım yeteneklerim ve yatkınlıklarım oldu unu görüyordum. Bu dönemde Louis Shattock'a rastlayıp onunla arkada olmam gerçekten de büyük talihtir benim için.

Louis Shattock kendisinin tam bir kent çocu u oldu una inanan, canlı, ne eli, eytan gibi bir delikanlıydı. Bense hiç de öyle de ildim. Louis yakı ıklıydı, kibardı, kızlara kar ı sevgi doluydu. Bu, onun her anını kaplayan bir i ti. Bense kızlar konusunda hiçbir ey bümüyordum. Erkek olmakla u ra ıyordum ben. Hiçbir ili kimin olmadı ı yepyeni bir varolma dönemiydi bu. Louis' in bana veda edip, tanıdı ı bir kıza apkasmı çıkarıp selam vererek onunla yürümeye başladı nı görünce, hem heyecanlanır hem de onu kıskanırdım. Ben de bu oyunu oynamak istiyordum.

LOUIS :

«Bütün i sana bir kız bulmakta» dedi.

Söylendi i kadar kolay bir i de üdi bu. Konuyu da itma pahasına da olsa bunu biraz açıklamalıyım. Louis'in kızların ev hayatı konusunda hiçbir bilgisi yoktu. Hiçbir kızın evine girip çıkmazdı. Bu yepyeni dünyada bir yabancı olan benim de aynı durumda oldu umu söylemem gereksiz. Üstelik kızlarla tanışabileceği yer olan dans salonlarına da gidemezdik. Paramız, yoktu bu i için. Louis bir nalbantın yanında çıraklık yapıyordu, eline geçen para benimkinden pek fazla sayılmazdı. kimiz de evlerimize geçim parası olarak bir eyler veriyorduk. Bunu ödedikten, sigara, ayakkabı, giyecek aldıktan sonra elimizde keyfi harcamalarımız için haftada yetmi sentle bir dolar arası bir para kalıyordu. Bunu bazan birlikte harcar, bazan birimizin bir kızla çıkması için birbirimize ödünç verirdik. Blair parkına gidi geli yol parası yirmi sent, iki dondurma da otuz sent tuttu mu, para suyunu çe kiverirdi.

Benim paramızın bu azlığına pek aldırdı mı yoktu. stirdye korsanları arasında edindi im parayı hor görme huyundan kurtulamamı tım. Ama kızı nereden bulacaktık? Louis'in beni götürüp tanışabileceğini büdi i bir kız da yoktu ki! Louis, tanıdığı birkaç kız kendisi için istiyordu, hem zaten kızların ve o lanların tabiatı gereği bunları bana devredemezdi ki. Bazan onları yanlarında bir arkada larını getirmeye kandırdığı olurdu. Ama bu gelen arkadaşlar, Louis'inküler yanında sözü büe edilmeyen renksiz, soluk kızlardı.

Sonunda, «Benim yaptım gibi yapacaksın» dedi bana. «Ben bu kızları kendim tavladım. Sen de öyle yapacaksın.»

Bunun yolunu da öretti. Louis üe benim çok güç durumda oldu umuz hatırdan çıkarılmamalıdır. Hem yemek paramızı ödemek hem de az çok iyi giyinmek zorunda bulunuyorduk, i ten çıktıktan sonra ak amları ya kö ede ya da dar bir sokakta ekeri dükkânında bulurduk. Buradan sigara, arasıra da on sentlik eker alırdık, (Louis de, ben de hiç utanmadan eker yerdik, hem de bulabüdi imiz kadar, ikimiz de bir kere bile meyhaneye u ramadık o süre içinde.)

Fakat i kıza gelince apı ıp kalıyordum. Louis bana kızlardan istedi imi seçmemi ve kendimi ona en ükel bir biçimde tanı tırmamı söyledi. Ak amın erken saatlerinde sokaklarda dola ırdık. Kızlar da çiftler çiftler dola ırlardı. Böyle dola an kızlar kendilerine bakan o lanlara bakarlar. Fakat ya amın gayet sert kabuk balamı öteki yanmdan gelmi olan ben, çekingen ve utangaçtım. Louis beni desteklerdi. Fakat kızlar konusunda hiçbir bilgim yoktu. Benim erken geli mi erkek hayatımdan sonra kızlar bana ola anüstü ve garip yaratıklar olarak görünüyorlardı. En önemli dakika gelip çattı ı zaman gereken yüreklili i gösteremiyordum.

O zaman Louis bana bu i in yollarını gösteriyordu. Anlamlı bir bakı , hafif bir gülümseme, apkayı çıkarıp selam verme, bir söz atma, çekingenlik, duraksama, kıkır kıkır gülme. Bir de bakıyorsunuz ki Louis kızla tanı mı da beni bile tanı tırıyor. Fakat ikimiz de birer kız bulup yürüyü e çıktı ımız zamanlar Louis'in hep

güzelini seçti ini, bana silik olanımı bıraktı mı farkediyordum.

Pek çok denemeden sonra ben de alı tım bu i e. Benim de artık selam verip yanında yürüyece im kız arkadaşlarım vardı. Fakat hemen bir sevgi duymaya başlamadım. Heyecanlanıyordum, ilgileniyordum ve aramaya devam ediyordum. Bu arada içmek aklımın kö esinden bile geçmiyordu. Sosyolojik genellemelere kalktım zaman epey dü ünmü ündür. Louis ile olan bu maceralarımı. Bunlar pek masum, pek genç ve iyi eylerdi. Fakat sosyolojikten çok biyolojik bir genellemeye varmış tım: Bütün kızlar derilerinin altında hep aynıydı.

Çok geçmeden bir kız a kını, onun bütün fevkaladeli ini, zevkini ve anımı tattım. Adına Haydee diyece im imdi. Onbe onaltı yaş ların daydı. Ayakkabılarının üstüne kadar inen bir ete i vardı. Salvation Army toplantısında yan yana oturuyorduk. Louis de yanımda oturmuş beni gözetliyordu. Kız da teyzesi de meraklarından gelmiş leri oraya. Louis'in gözetmekten başka bir şey yapmadı ma eminim, çünkü Haydee onun tipi de ildi.

Konu madık, fakat o uzun yarım saat içinde utangaç bakı larla baktık birbirimize ve bakı larımız kar ıla tı ı zaman utançla çevirdik baş larımızı. Hafif uzunca, dü z bir yüzü vardı. Kahverengi gözleri fevkaladeydi. Burnu, tatlı ve biraz sinirli dudakları rüya gibiydi. Saçının gördü üm en güzel kahverengi saç oldu una eminim. O yarım saatlik tecrübe beni ilk görüş te â ık olmanın gerçekli ine inandırmış tı.

Haydee ile teyzesi az sonra ayrıldılar. Benim

toplantıyla bir ilgim olmadı ı için, bir iki. dakika kadar bekleyip Louis ile arkalarından seyirttim. Biz dışarı çıkarken salonun arkalarında bir kadın, bakışlarıyla beni tanıdığını belirterek ayağa kalktı ve peşimden geldi. Bu kadını anlatmayacağım. O benim cüsimdendi, rıhtımda yadıma günlerden kalma bir arkadaşımız vardı. Nelson vuruldu u zaman o kadının kollan arasında ölmüştü. Kadın benim Nelson'un arkadaşısı oldu umu biliyordu. Nelson'un nasıl öldüğünü anlatmak ihtiyacıydı, ben de bunu öğrenmek istiyordum. Onunla birlikte, bir delikanlının yeni doğanından, eskiden tanıdığım keşerli vahşete dönüverdim.

Kadının hikâyesini dinledikten sonra ilk aşkımı kaybetmiş olmanın verdiği korkuyla Louis'i bulmaya koştum. Fakat işte bu konularda Louis'e güvenilebilirdi. Kızın adı Haydee idi Nerede oturduğunu biliyordu. Her sabah Lafayette Okulu'na giderken Louis'in çalıtı nalbantın önünden geçiyordu. Üstelik Louis onu Ruth adındaki bir okullu kızla birlikte görmüştü. Ruth ise bize ekersatan Nita'nın arkadaşısıydı. Bütün iş Nita'ya vereceğimiz bir mektubun Ruth'un eliyle Haydee'ye iletilip iletilemeyeceğini anlamaktı. Buna olanak varsa hemen oturup yazacaktım mektubu.

Sonunda da böyle oldu. Oradan buradan çalınımı yarım saatlik bulmalarda bir gencin ve bir kızın aklarının tüm tatlı çüğünlüklerini öğrendim. Bu, dünyanın en büyük aşkıydedi ama yine de bunun en tatlı aşk oldu unu söyleyebilirim. Ah, o günlerin anısı! Hiçbir kızın benim kadar masum sevgilisi olmamıştı. Oysa ben, yarımdan ne kadar fazla kötülük bilirdim, ne ka-

dar vah iydim. Kızlar konusundaysa hiçbir ey bilmiyordum. stiridye Korsanları Prensi unvanını kazanan ben, erkeklerin dünyasında her yere gidebilir, yelken açar, gece gündüz, fırtına demeden denize açılır, liman kentlerinin en vah i izbelerine girebilir, çıkan bir kavgada üstüme dü eni yapar ya da koskoca bir meyhane halkına içki ısmarlayabilirdim. Fakat ete i ayakbalarının ancak üstüne kadar inen bu kız parçası kar ısında ne yapaca mı, ne söyleyece imi bilemiyordum. Üstelik hakkında çok eyler bildi imi sandı ım hayat hakkında hiçbir eycik bilmeyen bu kız kar ısında!

Bu sıra üzerinde ayı ı ı altında oturdu umuzu hatırlıyorum. Aramızda bir karı mesafe ya vardı ya yoktu. Hafifçe birbirimize dönmü , kollarımızı sıranın arkasına dayamı tık. Bir iki kere bileklerimiz birbirine de di. Bu arada ben mutluluktan kendimden geçmi , onun nazik kulaqlarını incitmeyecek sözler bulup söylüyor, bir yandan da ne yapmam gerekti ini çıkarmaya çalışı yordum. Kızlar, yanlarında oturan ve a kın ne oldu unu deneme yoluyla bulmaya çabalayan o lanlardan neler beklerlerdi acaba? Haydee ne yapmamı bekliyordu? Onu öpmeli miydim? E er kendisini öpmemi bekliyorsa ve ben de onu öpmezsem, kimbilir ne dü ünürdü benim için?

Ama imdi biliyorum o küçük masum kadının kızın benden daha akıllı oldu unu. Tüm hayatı boyunca! tanımı tı o lan çocukları. Pek çok kız gibi yüreklendirmi ti onları. Elinden çıkardı ı eldiveniyle söyledi im bir ey için aka yolu burnuma nasıl hafifçe, âdeta ok ar gibi vur

du unu hatırlıyorum. Hayatımda ba ıma gelen, en fevkalâde eydi bu. Eldivenin hafif esans kokusunu ve dudaklarıma de di i anda solu umu içime çekti imi hatırlıyorum.

Bir korku ve üphe dönemi ba ladı bundan sonra. Acaba o kokulu ve bir an önce duda ıma de mi olan eldivenli küçük eli ellerim arasına alsa mıydım? Onu öpmeli ya da kolumu beline doımalı mıydım? Daha çok yakla abilir miydim ona?

Hiçbirini yapmaya cesaret edemedim. Orada oturdu um yerde olanca gücümle sevmeye devam ettim onu. O ak am ayrıldı ımız zaman onu öpmemi tim bile. Ba ka bir gece ayrılırken öptü üm zaman, çok büyük bir. yüreklilik gerekmi ti bu hareketi yapabilmem için. Be on gizli öpü ten ba ka hiçbir ey yapmadık. Kızların ve o lanların öpü tükleri gibi kısa, masum ve meraklı. Birlikte bir yere, bir sinemaya bile gitmedik. Yalnız bir keresinde be sentlik eker alıp payla mı tık. Fakat hayallerimde onun beni sevdi ine inanm ımdır her zaman. Ben, onu sevdi imi biliyordum. Bir yıldan fazla hayalimden bir an bile uzakla madı. Çok de erli bir anısı vardır bende Haydee'nin.

## ONSEK Z NC BÖLÜM

çki içmeyen insanlarla oldu um zaman aklima içmek gelmezdi. Louis içki içmezdi. Zaten ne onun ne de benim içecek paramız vardı, ama asıl önemli olan böyle bir ihtiyaç duymayı ımız dı. Sa lıklı, normal, alkolik olmayan insanlardık.



Alkolik olsaydık, paramız olsa da olmasa da ne yapar yapar içerdik mutlaka.

Her ak am i ten çıkıp yıkandıktan ve üst ba ımızı de i tirdikten sonra, kö edeki ekerci dükkânı önünde bulurduk. • Fakat ılık sonbahar ak amları sona erip de buz gibi ya murlu havalar ba layınca burası pek rahat gelmemeye ba ladı. ekerci dükkânı da so uktu. Nita ya da o sırada dükkâna bakan kim varsa, ısınmak için arkadaki odaya giderdi. Bizi bu odaya almazlardı. Dükkânın içiye sokak kadar so uktu.

Louis ile durumu konu tuk eni boyuna. Tek bir çıkar yol vardı önümüzde : Meyhaneye, erkeklerin toplanma yerine, John Barleycorn ile arkadaşlık edilen yere gitmek. Parasızlıktan sırtımıza bir padesü bile alamamı tık. So uk ve nemli bir gece tir tir titreyerek Louis ile bir meyhaneye seçmemizi çok iyi hatırlarım. Meyhaneler her zaman rahat ve sıcaktır. Biz meyhaneye canımız içki çekti i için gitmemi tık.

Ama meyhanelerin yardımsever dernekleri olmadı mı da biliyorduk. İnsan arasına barda bir kadeh bir ey içmeden meyhaneyi dinlenme yeri olarak kullanamaz.

Paramız pek azdı. Onun için bu meyhanede harcayacağımız paranın tam kar ılı mı almak istiyorduk. Bir takım oyun kâ ıdı isteyip bir saat oynadık. Bu sırada bir kere Louis, bir kere de ben birer kadeh bira ısmarlamı tık. En ucuz içki biraydı. ki kadehi on sent. Oysa ne büyük paraydı bu bizim için. Nasıl da acıyarak verirdik bu on senti.

Meyhaneye girenleri inceledik. Hemen he

men hepsi orta ya lı i çilerdi. Ço unlu u Alman dı. Hep grup halinde toplanıyorlardı. Bunlarla bir dostluk kurmamıza olanak yoktu. O meyhaneyi defterden sildik, sildik ama bo yere bir gece ve hiç istemedi imiz bira u runa da on sent harcadı ımız için keyfimiz kaçmı tı. .

Bundan sonra her gece bir meyhane dene- dik ve sonunda Onuncu Cadde ile Franklin So ka 1'nm kesi ti i yerdeki National adlı meyha- neyi ke fettik. Buradakiler birbirlerine daha uy- gun insanlardı. Louis tanıdı ı birkaç ki iye rast- ladı, ben de ta kısa pantolonla okula gitti im za- mandan iki arkada ımı buldum. Eski günleri an- dık. unun bunun imdi ne i yaptı ı, nerelerde oldu unu konu tuk. Bunları konu urken bir yan- dan da içiyorduk. Onlar ısmarlıyor biz içiyorduk. çme kurallarına göre sonra da bizim ısmarla- mamız gerekiyordu. Bu bize çok acı geliyordu. Bir sürü palavra için kırk elli sent ödemekti bu.

Epey kısa süren gece sona erdi i zaman se- vinmi tik, ama bu arada cebimizdeki para da suyunu çekmi ti. Bir haftalık harçlı ımızı bitir- mi tik bir gecede. Sonunda o meyhanede karar kıldık ama içki konusunda çok dikkatli davra- naca ımıza da öz verdik. Hafta sonuna kadar tutumlu olmak zorundaydık. Yol paramız bile kalmamı tı. Kendilerine â ık oldu umuzu sandı- ımız iki Oakland'lı kızla randevumuzu bile ip- tal ettik. Ertesi gece bulu acaktık ama kızları evlerine götürecek paramız kalmamı tı. Para ba- kımından sıkıntı çeken pek çok insan gibi biz de hiç olmazsa cumartesi günü paramızı alana ka- dar bu çılgın ya antıdan çekilmekte bulduk kur- tulu u. Böylece Louis ile bir ahırda bulu maya

ba ladık ve sürgünümüz sona ere ne kadar, ce-  
ketlerimizin dü meleri ilikli, di lerimiz tıkırda  
yarak iskambil oynamakla vakit geçirdik.

Sıkıntılı günler geçip de National'e dönün-  
ce artık biraz rahatlık ve ısınma elde etmek için  
gerekenden fazla para harcamamak için gözü-  
müzü dört açıyorduk. Bazan ba ımıza felaketler  
gelmiyor de ildi. Sözcüleri i, içki ısmarlamacasma  
San Pedro oyununa girmek gibi. Böyle bir fela-  
ketin sonucu, oyuncuların ısmarlayacakları içki-  
lerin cinsine göre yirmi be sent ile seksen sent  
arasında de i iyordu. Fakat arasıra bu içkileri  
veresiye ısmarlayarak bu felaket gününü birkaç;  
zaman geriye de atabilirdik. Bu ise pe in öde-  
yecek oldu umuz zamankinden çok daha büyük  
bir yıkım oluyordu bizim için. (Baharda acele  
ile Oakland'dan ayrılıp serüven yoluna dü ünçe  
o meyhane sahibine bir dolar yetmi sent bor-  
cum kaldı ı hatırımdan çıkmamı tır. Uzun za-  
man sonra geriye döndü ümde adam oradan ay-  
rılmı tı. Hâlâ borçluyumdur bu parayı ona. E er  
bir rastlantı sonucu bu satırları okursa, istedi i  
zaman borcumu ödeyece imi bildiriyorum.)

Bu National örne i, John Barleycorn'un her  
kö ede kurulu meyhaneler aracılı ıyla toplumu-  
muzda insanı a ma nasıl, çaktı ini göstermek  
için verdim. Louis ile ben sa lıklı iki gençtik. ç-  
mek istemiyorduk. çecek paramız da yoktu. Fa-  
kat so uk ve ya mur nedeniyle bir meyhaneye  
sı nmak ve zaten acınacak kadar az olan par-  
ramızın bir kısmını içkiye yatırmak zorunday-  
dık. Biri kalkıp da Genç Hıristiyanlar Derne i'  
ne, bir gece okuluna ya da bir arkada ın evine  
gidebilece imizi söyleyebilir. Bunun cevabı bunu

yapmadı mıdır. Gerçek yalnızca budur. Yapmadık bunu. Bugün, bu anda, yüzbinlerce delikanlı Louis ile benim yaptımı yapmaktadırlar. Sıcak ve rahatlık verici John Barleycorn onların da kollarına girmi, onlara da kendi yumu acık yollarım ö retmeye başlamıştır.

## ONDOKUZUNCU BÖLÜM

Kenevir fabrikası, gündeherimi bir dolar yirmi beş sente çıkarmak için verdi sözde durmadı. Ben de, ataları, htilâl öncesi Kızılderili savaşlarından bu yana tüm savaşlarda dövülmüş olan özgür bir Amerikalı olarak serbest sözle me hakkımı kullanıp i ten çıktım.

Fakat yine de aklım hep bir i e girmek oldu undan çevreyi kolaçan ediyordum. Artık açıkça belirmedi olan bir ey vardı. Acemilere para vermiyorlardı. Elektrikçi olmaya karar verdim. Elektrikçilere ra bet gittikçe artıyordu. Ama nasıl elektrikçi olunurdu? Teknik okula ya da üniversiteye gidecek param yoktu ki! Kaldı ki oldum olası okula önem vermeme bir insan dım. Pratik dünyada pratik olarak ya ardım ben. Üstelik çocuklu umdan bu yana Amerikan çocuklarının efsanele mi miras ma inanıyordum.

Kanallarda çalı mı olan bir çocuk yükselir Ba kan olabili mi ti. Herhangi bir i e giren bir çocuk çalı kanlı ı, a ırba lılı ı, tutumlulu u ile i inde yükselir, o i e ortak alınır dı. Bundan sonra da ba lıba ma bir i sahibi olmak çok kolaydı. Efsaneye göre çalı an, kararlılı ı ve inancıyla sonunda patronun kızıyla evlenirdi. Ben o sı

ralarda kızlar konusunda kendime öylesine güven duyuyordum ki, patronumun kızıyla evlenece imden hiç üphe etmiyordum. Efsanelerdeki tüm çocuklar yeteri kadar büyüyünce evlenirdi patronlarının kızlarıyla.

Böylece serüvene veda ederek Oakland tramvay irketinin elektrik santralına gittim. efin özel bürosunun görünü ü beni epey a ırttıysa da açık açık konu tum. Elektrikçi olmak istedi mi, i ten korkmadı mı, a ır i lere alı kın oldu umu, benim, güçlü ve i e yarar oldu umu anlaması için bana bir kere bakmasının yeterli oldu unu anlattım, i e en alt basamaktan ba lar yıp yükselmek istedi imi, kendimi tümünden bu i e ba layaca ımı da ekledim sözlerime.

ef beni dinlerken gülümsüyordu. Benim başarılı olaca ıma inandı ım, yükselmek isteyen Amerikan gençlerini te vik etti ini söyledi. Patronlar hep benim gibi gençler aradıkları halde pek seyrek bulurlarmı böylesini. Amacımın iyi ve de erli oldu unu, bana bir fırsat tanıyaca ını söyledi. (O konu urken, yüre im ferahtan çatlayacak gibi i iyordu. Evlenece im kızın onun kızı mı. oldu unu merak etmeye ba lamı tım bile.)

«Mesle in daha ileri noktalarım ö renmeden önce depoda motorları takan ve onaranların yanında çalı malısın» dedi. (Artık evlenece im kızım onun kızı oldu una emindim, imdi de irkette ne kadar hissesi oldu unu dü ünüyordum.)

«Fakat senin de anlayaca ın gibi hiçbir ey bilmeden depo elektrikçilerine yardımcı olamaz sın. Bu, ancak bir süre çalı tıktan sonra olabi

lir. Sen en a a ıdan ba lamalısın. Depoda ilk i in-  
ortalı ı silip sÛpÛrmek, pencereleri yıkamak ol-  
malı. Bu i te ba arı gösterirsen depo elektrikçi-  
lerine ıracak olabilirsin.»

Bir binayı sÛpÛrÛp temizlemenin elektrikçi  
mesle ine nasıl bir katkıda bulunaca ımı pek an-  
lamamı tım. Ama kitaplarda çocukların hep bu  
tÛr i lerle çalı maya ba ladıkları ve adım adım  
ilerleyerek bÛyÛk irketlerin sahipleri oldukla-  
rım okumu tım.

Bu ba dndÛrÛcÛ mesle e bir an nce ba -  
lamak için hevesle ,

« e ne zaman geleyim?» diye sordum.

ef:

«Ama biz seninle i e en a a ıdan ba lama-  
na karar vermi tik» dedi. «Do rudan do ruya  
depoya da girmemelisin. nce makine dairesin-  
de ya cılık yapmalısın.»

Biraz bozulur gibi oldum. Bir an kıızıyla  
aramdaki mesafenin gittikçe uzadı ımı grdÛm.  
Ama sonra yine kendime geldim. Buhar maki-  
nelerini  rendi im takdirde daha iyi bir elek''  
triki olurdu. Koca makine dairesinde ya cı-  
lık yaparken buharlı makineler hakkında  -  
renmedi im ey kalmazdı. Mesle im pırl pırl  
yanıyordu nÛmde!

«Ne zaman i e ba layayım?» diye sordum  
minnetle:

. ef:

«Ama makine dairesine de hemen giremez-  
sin» dedi. «Bunun da hazırlık dnemi vardır. Bu  
da kazan dairesidir. Hele bir dÛ ünÛrsen konu-  
yu anlayaca ına eminim. KmÛr ta ımanın bi-  
limsel bir i oldu unu, hiç de yle alay edilecek,

küçümsenecek bir ey olmadı ını anlayacaksın. Bizim yaktı ımız her kilo kömürü tarttı ımızı bilir misin? Böylece satın aldı ımız kömürün de-  
erini ö reniriz. Üretimdeki her kuru un mali-  
yetini çıkarır, bize en çok zarar veren ate çinin  
hangisi oldu unu hemen buluruz. Hangi ate çin-  
nin dikkatsizli i ya da aptallı ının bize ne ka-  
dar kömüre mal oldu unu tespit ederiz.»

ef sözünün burasında yine gülümsedi.

« u küçük kömür i inin bile ne kadar  
önemli oldu unu görüyorsun ya. Bu küçük i leri  
ö rene ö rene hem daha iyi bir i çi olursun,  
hem de bize ve kendine daha yararlı hale ge-  
lirsin. Hazır mısın çalı maya?»

Ben;

«Hazırım» dedim. «Ne kadar çabuk, olursa,  
o kadar iyi benim için.»

«Pekâlâ, yarın sabah saat yedide gel i e ba -  
la» dedi.

Beni dı arı çıkartıp yapaca ım i i gösterdi.  
Çalı ma artlarımı da belirtti. Pazarları ve tatil  
günleri de içinde olmak üzere günde on saat ça-  
lı acak ve ayda otuz dolar alacaktım. Ayda bir  
tek gün izin yapma hakkım vardı. Alaca ım bü-  
yük bir para de ildi. Yıllarca önce konserve fab-  
rikasında çalı ırken de saatine on sent alırdım.  
Ama acemi kalmı bir i çi oldu um için kazan-  
ma yetene imin artmadı ını söyleyerek avuttum  
kendimi. imdi her ey de ikti. Uсталık elde et-  
mek, bir meslek sahibi olmak, efin kızıyla ev-  
lenmek için i e ba lıyordum imdi.

Gerçekten de en do ru ekilde ba lıyordum,  
i e: Ta en ba ından. Esas olan buydu. Ate çiye  
kömür ta lıyordum, ate çi kömürü oca a atıyor,

kömür enerjisi buhar oluyor, buhar makine dairesinde elektrik haline geliyordu. Orada da elektrikçiler çalışıyorlardı. Bu kömür taşıma işinin ilk adımıydı. Üstesiz tramvayın elektrikli nereden geldiğini tam olarak anlamam için efendi beni kömürlerin çıkarıldıkları madene göndermeyi akıl etmezse!

' ' deyip de geçmemeli. O kadar insan içinde çalışmı olan ben, çalışmanın ç'şinden habersiz oldu umu hemen anladım. On saatlik çalışma günü ha? Gündüz ve akşam postalarına kömür taşıdım için, öle tatilinde de çalışmak ko uluyla akşam sekizden önce bitiremiyordum işimi. Günde oniki onüç saat çalışıyor ve konserve fabrikasındaki gibi fazla çalışma ücreti bile alamıyordum.

Oldu olacak işin sımm da açıklayayım bari. işinin işini tek başıma yapıyordum. Benden önce aynı işte, biri gündüz, bir akşam postasında olmak üzere iki yetmiş insan çalışıyordu . Bunlardan herbiri ayda kırk dolar alıyorlarmı . Ekonomik bir yönetime dükün olan efendi beni iki işinin işini otuz dolara yapmaya kandırıyor. Oysa ben elektrikçi olmak üzere işe başladımı sanıyordum. Ama adam şirketin masrafını elli dolar kısmak peindeymi .

Fakat ben iki işinin yerini aldımını bilmiyordum. Bunu bana kimse söylememişti. Aksine bana bu konuyu açmamaları için herkese sıkı sıkı talimat verilmişti. O ilk gün ne büyük bir hevesle sarılmıştım işe. Demir el arabasına kömür dolduruyor, teraziye koyup tartıyor, ko a ko a gidip ocakların yanma bo altıyordum.

ha! Yerlerini aldım iki adamdan daha



fazla i yapıyordum. Onlar kömürü getirip oca-  
ın önüne bo altırlarmı . Ben gündüz kömürü-  
nü onlar gibi bo altıyorsam da, ak am postası  
için hazırladı ımı duvarın dibine istif de ediyor-  
dum. Kazan dairesi çok ufaktı. ki postanın kö-  
mürü odaya sı mıyordu. Gündüz ayrı gece ayrı  
bir i çinin çalı aca ı dü ünülerek yapılmı tı.  
Onun için ben kömürleri üstüste diziyor, devril  
memesi için tahta payandalarla tutturuyordum.  
Kömür yı ını yükseldikçe i im de iki kat artı-  
yordu.

Yorgunluktan bitkin dü tü ümü hissetti im  
an bile duraklamadan kanter içinde çalı tım, dur-  
dum o gün. Sabah saat onda çalı acak gücüm,  
kalmamı tı. Yemek tasımdan iki koca dilim ek-  
mekle biraz tereya ı çıkartıp yedim. Elim yüzüm  
kömürden kapkara kesilmi , ayaklarımın üstün-  
de titreye titreye yiyordum yeme imi. Saat on  
bire kadar ö le yeme imin hepsini yemi tim.  
Ama ne çıkardı bundan? Ö le paydosunda da  
çalı aca ımı dü ünüyordum. Elektrik ı ı ı altın-  
da çalı ıyordum. Gündüz ate çisi gitti, gece ate -  
çisi geldi, ben hâlâ kürek sallıyordum.

Saat sekiz buçukta, aşıktan bitkin bir hal-  
de, sendeleye sendeleye gittim yıkandım, üstü-  
mü de i tim ve güçbelâ tramvaya kadar sürük-  
lendim. Oturdu umuz yerden üç mil uzaktaydı  
çalı tı im yer. Tramvayda bedava gitmem için  
bir paso vermi lerdı. Ayakta kimse kalmazsa  
oturma, hakkım dâ vardı. Fakat ben oturduktan  
sonra tramvay doldu ve az sonra da bir kadın  
bindi. Yerimden kalkmaya çalı tım, ama ne müm-  
kün. Üstüme do ru esen serin rüzgâr yorgun vü-  
cudumu oturdu um yere yapı tırmı tı sanki. Yo

hm. geri kalan kısmmda ancak kaynamı maf-sallarımı a ır a ır hareket ettirerek kapıya ka-dar yana abildim. Tramvay bizim evin kö esin-deki durakta durdu u zaman az daha tepetak-lak dü üyordum bile.

Sa a sola çarpa çarpa eve kadar yürüyüp mutfa a yı ııverdim. Annem yeme i ısıtırken ben ekmekle tereya ına .saldırmı tım bile. Fakat daha açlı ımı bastırmadan, ocakta et pi meden oldu um yerde uyumu um. Annem eti yemem için uyandırmadı beni. Babamın yardımıyla oda-ma ta ıdılar, yata a serilip ölü gibi uyudum sa-baha kadar. Beni soyup, üstümü de örtmü ler-di. Sabahleyin uyandırılmak çok acı geldi. Ber-bat bir haldeydim, en kötüsü de bileklerim i i yordu. Fakat ak am yemedi im yeme in acısını çıkararak müthi bir kahvaltı ettim. Tramvaya yeti mek üzere ko arken elimde bir gün öncesi-nin iki misli ö le yeme i vardı.

Çalı ma ha! Onsekizine ancak basmı bir delikanlı, güçlü kuvvetli iki kömür i çisinin yap-tı ı i i tek basma yapmaya kalkı sın ve onları a maya çalı sın ha! te sana çalı ma!

Daha ö le olmadan o taslar dolusu yeme-in son kırıntısını bile gövdeye indirmi bulun-yordum. Ne var ki, yükselmeye kararlı bir deli-kanlının neler yapabilece ini onlara gösterecek-tim. Ama i e bakın ki bileklerim i iyor, çalı -mamı engelliyordu. ncinmi ayak bile ine ba-sarak yürümenin ne denli acı verdi ini herkes bilir. Bir de incinmi el bilekleriyle kürek salla-mayı, el arabası itmeyi dü ünün!

Çalı ma ha! Kimsenin beni görmeyece i za-manlar kömürlerin üstüne oturur nasıl da öfke,

yorgunluk ve umutsuzlukla hıçkırma hıçkırma a - lardım, ikinci gün en güç günümdü. O günün sonuna kadar dayanmam ve on üç saatimi ta<sup>u</sup> mamlamam ancak gündüz ate çisinin yardımıyla olabilmeyi tir. Bu adam bileklerime me in ba - lar ba lamı tı. Üstelik öylesine kuvvetle sıkı sıkı sarmı tı ki bile im alçıya girmi gibi oldu. Böylece bu ba lar bile ime yüklenen a ırlı ı alıy or, bileklerimin i mesine engel oluyorlardı.

Bu ekilde elektrikçilik ö renmeye devam ettim. Her ak am topallaya topallaya eve dönüyor, yeme imi yiyemeden uyuyor, yata ıma ta mıyor ve ba kaları tarafından soyulup giyindiriliyordum. Her sabah da yemek tasımda bir gün öncesinden daha fazla yemek, topallaya topallaya i e gidiyordum.

Artık kitap da okuyamaz olmu tum. Kızlarla bulu amıyordum. Bir i hayvanıydım sadece. Çalı yor .yiyor ve uyuyordum. Zihnimse sadece uyuyordu. Bir kâbus içindeydim. Pazarları bile çalı yordum. Ayın sonundaki tek tatil günümü hevesle bekliyordum. O gün ak ama kadar yatıp uyuyacaktım.

Bu geçirdi im tecrübenin en garip yanı da bu arada hiç içki içmemem, hatta içme dü üncesini aklıma bile getirmememdi. Oysa a ır yük altındaki insanların nasıl içtiklerini bilirdim. Onların içtiklerini görmü , hatta aynı ko ullar altında ben de onlar gibi içmi tim. Fakat alkolik olmaktan öylesine uzaktım ki, içkinin bana iyi gelece ini dü ünememi tim bile. Bunu alkole karşı bir arzu duymadı mı anlatmak için söylüyorum imdi. John Barleycorn ile ili kim bende ancak uzun yıllar sonunda bu alkol iste ini uyan dırabihni tir.

Gündüz ate çisinin bana garip bir gözle baktı nı farke diyordum. Bir gün dayanamayıp açıldı. Önce anlatacaklarım kimseye söylememem için yemin ettirdi bana. ef kendisine söylememesi için emir vermi ti, aksi takdirde i i tehlikeye girerdi. Bana gündüz kömürçüsüyle gece kömürçüsünün ayrı ayrı insanlar oldu unu ve ellerine kaçır para geçti ini anlattı. Onların seksen dolara yaptı ı i i ben otuz dolara yapıyordum. Benim pes edece imden emin bulundu u için bunu bana daha önce açıklamadı nı da söyledi. Böyle çalı arak bir hiç u runa öldürüyordum kendimi. Üstelik hem i in ücretini dü ürüyor, hem de iki ki inin çalı masma engel oluyordum.

Amerikalı bir çocuk, hem de gururlu bir çocuk oldu um için hemen çıkmadım i ten. Evet, kabul ediyordum, aptalca bir eydi bu ama, e fe bu i i pes etmeden yapabilece imi kanıtlamak istiyordum. Ancak ondan sonra çıkacaktım i ten, o da ne kadar de erli bir delikanlıyı kaybetti ini anlayacaktı.

Gerçekten de tam bir budala gibi yaptım bunu. Gece kömürünü ta ımayı saat altıda bitirdim güne dek çalı tım. Ondan sonra iki ki inin i ini tek basma bir çırak parasına yaptı ım bu elektrikçili i bırakıp eve gidip yirmidört saat uyudum.

Neyse ki vücuduma zararlı olacak kadar kalmamı tım bu i te. Fakat bir yıl kadar kolumda bileklik ta ımak zorunda kaldım. Bu çalı ma delili inin bir etkisi de, beni çalı maktan so utmak olmu tu. Artık içimden çalı mak gelmiyordu. Dü üncesi bile tiksindiriyordu beni. Artık bir

yete yerle emezsem, bir baltaya sap olamazsam hiç üzülmecektim. Cehennem dibine gitsin di meslek sahibi olmak. Bundan önceki gibi gezip tozmaktan iyisi var mıydı bu dünyada? Yeniden serüven yoluna dü tüm böylece. Demiryolunu izleyerek Do u'ya do ru yürümeye ba ladım.

## Y R M N C BÖLÜM

u i e bakın ki, yola dü er dü mez kar ıma yine John Barleycorn çıktı. Yabancılar dünyasında dola ıyordum, ancak içki içmek eylemi insana dost buluyor, macera yolunu açıyordu. Bu, sarho dolu bir kasaba meyhanesi olabilirdi, cebinde i esi kafayı çekmi bir demiryolu i çisi olabilirdi. Ya kuytu bir kö ede ya da bir mahzende 'ceset'ler olabilirdi. 1894'de Iowa'da oldu u gibi içki yasa ı konulmu bir eyalet de olabilirdi. Des Moines'da tanımadı ım yabancıların beni çe itli yerlerde içmeye ça ırdıklarını, berber dükkânlarında, bir tenekeci dükkânında, bir mobilyacı salonunda içti imi hatırlıyorum,

John Barleycorn'dan ayrı bir günüm yoktu O cennet gibi günlerde bir dilenci bile sık sık sarho olabilirdi. Bir keresinde Buffalo'da bir hapis hanedeki sarho lu umu, sonra serbest bırakılınca dilencilik yaparak topladı ım birkaç kuru la yine nasıl hemen kafayı çekti imi çok iyi hatırlıyorum.

Alkol için pek bir arzu duymazsam da içenlerin yanında oldu um, sürece ben de onlarla birlikte içerdim. En canlı ve en esasl ı insanlarla

yola çıkmak, ya da bunlarla bo oturmamak isterdim, oysa en çok içenler de böyle kimselerdi. Bunlar daha dost, daha serüven d kn, daha ki ilikli insanlar olurlardı. Belki de yaradılı ları onları sıkıcı ve sıradan eylerden uzakla tırıp John Barleycorn'un yalancı ve hayalci güvenli- inde bir mutluluk bulmaya zorluyordu. Ne olursa olsun benim en çok sevdi im insanlar bunlardı ve bunlar da mutlaka John Barleycorn'un yanında bulunurlardı.

Birle ik Devletleri karı karı gezerken yeni bir görü e sahip olmu tum. Bir serseri, bir aylak olarak toplumun sahne arkasında, bodrumundaydım. Mekanizmanın i leyi ini görebiliyordum. Toplumsal makinenin çarklarının nasıl i ledi ini çok iyi gördüm. El eme i denilen e- yin onurunun  retmenlerin, papazların ve politikacıların anlattıklarından bamba ka bir ey oldu unu  rendim. Mesle i olmayan insanlar zavallı hayvanlar gibiydiler. E er biri bir meslek  renirse, bu meslekte çalı mak için sendikaya girmek zorundaydı. Sendikalar da i verenin sendikasına kar ı çıkarak ücretleri artırmaya ya da çalı ma saatlerini azaltmaya u ra ırdı. verenlerin sendikaları da bunun tersine çaba gösterirlerdi. Bu i te onurlu bir yan görmüyordum. Bir i i ya lanınca ya da bir kazaya u - rayınca, hurda bir makine gibi bir kenara atılı veriyordu.

Böylece el i lerinin insana onur ve para getirmedi ini d nmeye ba ladım. Ne bir mesle- im olacaktı ne de ef kızından bir karım. Kararımı vermi tim.. Suç da i lemeyecektim. Suç i lemek, kol i çisi olmak kadar feci bir eydi. Pa

v

ra eden beyindi, adale de il. Artık kol gücümü pazara çıkartmayacaktım. Bundan sonra sataca-  
ım tek ey beynim, olacaktı.

Beynimi geli tirmek kararıyla Califoraia'ya döndüm. Uzun yıllar önce ilkokulu bitirmi ol-  
du um için bu sefer Oakland Ortaokulu'na gir-  
dim. Bir yandan da odacı olarak çalı ıyordum. Kızkarde im de bana yardım ediyordu. Bo bir  
yarım günüm olunca unun bunun bahçesini, te-  
mizliyor, halısını dövüyordum. ten kaçmak için  
çalı ıyordum, artık.

A k falan hep geride kalmı tı artık. Haydee,  
Louis ve ak am gezintileri de keza. Zamanım yok-  
tu, 'Henry Clay Tartı ma Kulübü'ne girdim. Ba-  
zı üyelerin evlerine ça rıldı ım zaman buralar-  
da etekleri yerleri süpüren temiz kızlarla tam-  
tım iirden, gramerden, sanattan söz etti imiz  
birtakım kulüplere daha gidiyordum. Siyasal eko-  
nomi, felsefe ve siyaset ö reten bir sosyalist der-  
ne e de yazıldım. Kitaplıktan sık sık kitaplar  
alıp okuyordum.

Birbuçuk yıl ne bir yudum içki içtim ne de  
içmek geldi aklıma. Ayrıca buna ayıracak za-  
manım'da yoktu. Odacılı ım, çalı malarım ve  
satranç gibi masum e lencelerim dı nda tek bir  
bo dakikam yoktu. Yeni bir dünya ke fediyord-  
dum. Ve bu ke fetti im, eye öylesine tutulmu-  
tum ki John Barleycorn'un dünyası beni kendi-  
ne çekemiyordu.

Ha! Az daha unutuluyordum, bir kere mey-  
haneye gitmi tim. Last Chanre'da Johnny Hein  
hold'u görüp borç istemeye gitmi tim. te size  
John Barleycorn'un bamba ka bir yüzü! Meyha-  
neciler iyi insanlardır. Ortalama olarak i adam

larından daha çok iyilikte bulunurlar. Umutsuz bir durumda kalıp da on dolara gereksinimim oldu u zamanlar, üstelik ba vuracak bir kimsem de yoksa, hep Johnny Heinhold'a gitmişimdir. Meyhanesine gidip bir içki içmeyi yollar oluyordu. On dolar ödünç istemeye gitti im zaman da bir ey içmedim. Ve Johnny Heinhold hiçbir garanti ve faiz istemeden on doları çıkarıp verdi o anda.

Bir eyler ö renmeye çalı tı im bu günlerde pek çok kere gittim Johnny Heinhold'a. Üniversiteye girdi im zaman ondan kırk dolar ödünç almı tım, kar ılı ında ne bir garanti gösterip' ne bir kuru faiz vermeden. Hatta bir kadeh içki bile içmemi tim meyhanesinde. Fakat —kural ve gelene in esas noktası da budur zaten— aradan yıllar geçtikten soma zengin olunca, çe itli borçların birikmi faizlerini ödemek için çok kereler yolumu de i tirip onun meyhanesine gitmi im dir içmek için. Johnny benden bu davranı ı beklememi tir, istememi tir hatta. Fakat dedi im gibi John Barleycorn ile ili kisi olan pek çok ey yanında ö rendi im bir kurala saygıydı bu. Bir insanın ba vuracak bir tek yeri bile kalmadı a, elinde • en insafsız bir rehincinin kabul edece i bir e yası olmadı ı zaman, tanıdı ı bir meyhaneciye gidebilir. Minnet insanın do asında yatmaktadır. Böyle bir yardım alan insanın eline para geçti i takdirde bunun bir kısmını kendisine yardım eden adamın tezgâhı önünde harcayacağı na emin olun.

Yazarlık ya amımın ilk günlerini hatırlıyorum. Dergilerden aldı ım ufak tefek paraların geli zamanları hiç belli olmazdı. Sırtımda bü



yük bir aile yükü vardı: Karım, çocu um, an-nem, ye enim. Üstelik sütannem Jennie ile ko-cası da yoksul dü mü lerd i. Borç para alabile-ce im iki yer vardı, bir berber ve bir meyhane. Berber benden pe in olarak ayda yüzde be faiz alırdı. Yani yüz dolar aldı m zaman çıkarır dok-san be dolar verirdi. Be doları ilk ayın faizi olarak tutardı. kinci aym ba ında be dolar da-ha öderdim. Bu i , bir yazım kabul edilinceye kadar böyle sürer giderdi.

Ba m sıkıntıdayken gitti im öteki yer bir meyhaneydi. Burasının sahibini iki yıldır öyle böyle tanırdım. Meyhanesinde bir kuru bile har-camamı tım, ödünç aldı m gün bile harcama-dım. Faka<t para istedi im zaman beni hiç red-detmemi tir. Ne yazık ki ben para sahibi olunca o ba ka bir kente göç etmi ti. Bugün bile gitmi oldu una üzülürüm. Benim ö rendi im kural buydu. Onun nerede oldu unu bilsem bugün bi-le yapaca m ilk i , bir fırsatmı bulup meyha-nesinde birkaç dolar harcamak olacaktır. Yapıl-ması gereken de budur i te!

Meyhaneleri övüyor, göklere çıkartıyor de-  
ilim. John Barleycorn'un kudretini belirtmek,  
insanın eninde sonunda onsuz edemeyece ini an-layana kadar onunla ili kide bulunmaya zorun-lu oldu unu göstermek için anlattım bunu.

Yine hikâyeme dönelim. Macera yolundan ayrılmı , kulaklarıma kadar kitaplarıma gömü-lü, her dakikam dolu, John Barleycorn'un varlı-ndan habersiz olarak ya ıyordum. Çevremde içki içen insan yoktu. E er biri içmi olsa ve ba-na da ikram etse içece im üphesizdi. Oysa ben bo saatlerimde satranç oynuyor, benim gibi ö

renci olan temiz kızlarla dolaıyor, rehinemin elinden kurtarabildi im gayet seyrek zamanlarda da bisikletime biniyorum.

Üzerinde ısrarla durdu um nokta udur: çimde içki içme konusunda en küçük bir istek bile yoktu. Hem de John Barleycorn'a o kadar uzun ve a n~ bir çıraklık etti im halde. Hayatın öte yanından kopup gelmi ve bu genç kız, ve erkeklerin basitliklerinde bir mutluluk duymu - tum. Zihnin ülkesine girmi tim artık.

## Y R M B R N C BÖLÜM

Ortaokulu bitirmek için üç yıl gerekiyordu. **Oysa** ben gittikçe sabırsızlanmaya başladım..

Para bakımından da okumam güçle iyordu. Bu gidi le i i sonuna kadar götüremeyecektim. Bense devlet üniversitesine girmek istiyordum. Ortaokula, bir yıl devam ettikten sonra kestirmeye kaçtım. Biraz borç para bulup, üniversiteye ö renci yeti tiren bir akademinin üst sınıfına devam etmeye başladım. Böylece dört ayda üniversiteye hazırlanacak ve iki yıl kâr edecektim.

O dönem içinde nasıl çalı tı mı bilseniz akimiz durur! Bir sömestrede iki yıllık çalı mayı bitirmek zorundaydım. Be hafta süreyle, artık kula ımdan matematik ve kimya formülleri fı kırana kadar ba mı bile kaldırmadan çalı tım.

Bir gün akademi müdürü beni yanma ça ırdı. Çok üzgündü ama paramı geri verip beni okuldan çıkarmak zorundaydı. Yeteneksiz<sup>1</sup> i im söz konusu de ildi. Sınıfımda en önde gidiyor

**dum.** Üniversiteye girince orada da ba arılı olaca imdan hiç ku kusu yoktu. Tüm sorun hak kımında çok dedikodu yapılmı olmasaydı. Ne demekti bu! Dört ayda iki yıllık ö renim yapmı - **tım** ha! Bir rezalet olacaktı sonunda. Üniversiteler bü tür akademilere kar ı sert davranmaya ba lamı lardı. O, böyle bir rezaletin kendi akademisinin ba ında kopmasına dayanamazdı. Kendi iste imle sessizce ayrümalydım okuldan.

Ayrıldım. Ödünç aldı ım parayı geri verip çılginlar gibi sınavlara hazırlanmaya ba ladım. Üniversite giri sınavlarına üç ay kalmı tı. Ö retmensiz, laboratuvarsız, iki yıllık dersi üç aya sı dırdnn daracık yatak odamda. Günde ondo kuz saat çalı ıyordum. Üç ay süreyle pek seyrek ara vererek bu tempoda çalı tım. Bedenim yorgundu ama ben inat ediyordum. Gözlerim yorgunluktan kasılmaya ba ladı ama neyse ki bozulmadı. Ne var ki sonlara do ru galiba biraz oynatmaya ba lamı tım. Çemberi dörtgen yapma formülünü buldu uma emindim, ama bu formülü açıklamayı sınav sonrasına bırakmaya karar verdim. O zaman gösterecektim ben onlara.

Sınav günleri geldi çattı sonunda. Her anımı çalı maya verdi im için gözlerimi yumacak zamanım bile yoktu. Son sınav kâ ıdını da verdi im zaman artık tam bir zihinsel yorgunlu a girmi tim. Tek bir kitap bile görmek istemiyordum. Ne dü ünme istiyordum ne de dü ünen birini görmek.

Bu durumdan kurtulmanın tek yolu vardı, ben de buna ba vurdum. Serüvene atıldım. Sınav sonuçlarını beklemedim. Ödünç aldı ım bir yelkenliye birkaç battaniye, biraz so uk yiyecek

atıp denize, açıldım. Oakiand, Halici dı ındaki sa-  
bah akıntısını yakalayınca, mükemmel esen rüz-  
gârı da arkama alıp suların üstünde uçmaya ba-  
ladım. San Pablo Körfezi, Carquinez Bo azı sis-  
ler içindeydi. Benicia göründü önümde. Eski gün-  
lerimde balıkçı a larının arasında ya adı ım, iç-  
ti im yerlerin önünden geçiyordum.

Birdenbire bir hal geldi üstüme. Öyle ki bu-  
nun ciddiyetini aradan yıllar geçene kadar an-  
layamamı tım. Benicia'da durmak niyetinde de-  
ildim. Akıntı lehimeydi, rüzgâr yelkenleri i i  
riyçrdü; kısacası, tam bir denizci havasıydı.  
Önümde Bull Head ve Army Point, Suisun Kör-  
fezi'nin giri ini belirtiyorlardı. Ama rampaların  
kenarında yatan balıkçı teknelerini görür gör-  
mez bir an bile dü ünmeden dümeni kırıp, yel-  
keni gev ettim ve kıyıya yöneldim. Onca zihin  
yorgunlu umun arasında o anda ne istedi imi  
anlamı tım. çmek, sarho olmak istiyordum.

Boyun e ilmesi gereken bir ça rıydı bu. Or-  
tada kararsız bir durum yoktu. Benim yıpran-  
mı,, parça parça olmu beynim kendisini yor-  
gunluktan kurtaracak tek eyi istiyordu dünya  
yüzünde. in ruhu da burada zaten.

Ömrümde ilk kez bilerek, isteyerek sarho  
olmayı özlüyordum. Bu, John Barleycorn'un kud-  
retinin yepyeni bir görünü üydü. Bu bedenim de-  
il zihnimin alkole olan ihtiyacıydı. A ırı derecede  
çalı mı ve bitkin dü mü zihnim, unutmak is-  
tiyordu.

Durum çok kesin olarak ortaya çıkmakta-  
dır bu noktada. Beynimin yorgunlu unu kabul  
ettik diyelim, geçmi te içki içmemi olsaydım,  
u anda sarho olmayı dü ünmeyecektim. Alko

le kar ı a ır ı tahammülsüzlükle ba layıp, ya dostluk hatırına ya da her adım ba ında rastlamı oldu um için yıllarca içki içmi tim. imdi de beynim gerçekte bir içki de il, bir sarho luk özlemi içindeydi. çkiye kar ı alı kanlı ım bunca yıl süregelmi olmasaydı, bu özlem de bu kadar iddetli olmazdı. Bull Head'i geçer ve Suisun Kör fezi'nin sisleri arasmda, yelkenimi i iren ve içimden geçen rüzgârın arabı içinde yorgun beynimi unuttur, dinlenir ve tazelenirdim.

Kıyıya yana tım, yelkenli i iskeleye ba layıp bahkçı teknelerinin arasına girdim. Charley Le Grant boynuma, sarıldı. Karısı Lizzie ile kucakla tık. Eskilerden Bili Murhp, Joe Lloyd ko a ko a geldiler yanıma. Charley damacanayı yakaladı ı gibi demiryolunun öte yanındaki Jorgensen'in meyhanesine ko tu. Bu, bira demekti. Bense viski istiyordum, bir i e de viski alması için seslendim ardından.

O i e çok kere demiryolunu a tı durdu o gün... Eski dostlar, eski özgür ve rahat günler geri geldi. Balıkçılar, Rum denizciler, Ruslar ve Fransızlar hepsi oradaydılar. Hepsi sırayla ikram ediyor, sonra yeni ba tan ba lıyorlardı. Gelen gidiyor, oturan kalkıyor, ama ben hâlâ oturuyor ve hepsiyle birlikte içiyordum. Beynimi kemiren kurtlar kımıl kımıl kımıldanmaya ba layınca sevincimden uçuyordum.

Nelson'un benden önceki orta ı Clam geldi bir ara. Her zamanki gibi yakı ıklı, fakat her zamankinden daha kaygısızdı. Yarı yarıya delirmi ti. Viski yakıp bitiriyordu onu. Az önce Gazelle'deki orta ı ile kavga etmi ti; bıçaklar çekilmi , yumruklar konu mu tu. Bu anının ate

sini viski içerek körüklemek istiyordu. çerken. Nelsen'u ve onun bu Benicia kasabasında ölmü oldu unu hatırladık. Onun anısına a ladık, hep iyi eyler hatırladık onun hakkında ve i eleri tekrar tekrar gönderdik doldurulması için.

Orada kalmamı istiyorlardı, ama kapının aradı ndan suyun üstünde dola an rüzgârı görüyordum. Kulaklarım hep onun u ultusuyla doluydu. Üç ay süreyle günde ondokuz saat kitaplara gömüldü ümü unutturken Charley Le Grant da e yalarımı büyükçe bir balıkçı teknesine yerle tirdi. Biraz kömür, bir balıkçı mangalı, bir kahve gü ümü, tava, kahve ve daha o sabah yakalanmı taptaze bir levrek...

Sallantılı iskeleden tekneye inmemeye yardım ettiler. Dire i kaldırıp yelkeni açtılar. Büyük bir kısmı yelkeni açmak istemiyordu ama, Charley'in benden üphesi yoktu. Beni eskiden tanırdı, gözümün gördü ü sürece yelken kullanabilece imi biliyordu. Halatı çözdüler, dümeni yerine taktım, bulanık gözlerle önüme baktım, teknesd çevirdim ve elimi sallayarak veda ettim.

Akıntı de i mi ti. iddetli bir rüzgârın önüne kattı ı sularda dalgaların boyu epey yükselmişti. Suisun Körfezi öfkeden ve deniz köpü ünden bembeyaz kesilmi ti. Fakat balıkçı teknesi her denize kolaylıkla dayanır, ben de bunu iyi kullanırdım. Olanca hızımla daldım dalgaların içine, bir yandan da ba ıra ba ıra tüm kitaplara ve okullara, kar ı öfkemi dile getiriyordum. Tekneye çarpan dalgalar içerde bir karı su yapmı tı. Ayaklarım arasında dola an suya gülümüyor, rüzgârdan ve sudan korkmadı ımı onları küçük gördü ümü söylüyordum. Kendimi ha

yatın hakimi olarak selamlıyor, bu gemi azaya almı do a güçlerinin üstünde uçuyordum. John Barleycorn da benimle birlikteydi, Black Lulu, Flying Cloud, Boston Burglar, Shenandoah ve Ranzo Boys Ranzo gibi konserve i çili inden istiridye korsanlı ına geçti im günlerde ö rendim arkıları okuyordum bir yandan da.

Saatler sonra gün; batarken, Sacramento ve San Joaquin akıntılarının birle ti i noktada biraz ayılmı ve karnım müthi acıkmı olarak tekneyi eskiden tanıdı ım büyük bir takanın yanma çektim. Burada rastladı ım dostlar hemen zeytinya da benim levre i kızarttılar, onlarda da etli balıkçı yahnisi, ya sız talyan ekme i vardı. Hepsini kocaman arap kadehleriyle indirdik mideye.

Kendi tekne su almı oldu u için, takanın rahat kamarasında bana kuru bir dö ek ve kuru battaniye vermi lerdı. Uzandı ımız yerde hem sigaralarımızı tellendiriyor, hem de eski günlerimizi anıyorduk. Tepemizde rüzgâr **olanca id-** detiyle u ulduyor, kaskatı kesilmi ipler, seren dire ine küt küt vuruyorlardı,

## Y B M K N C BÖLÜM

Balıkçı teknesindeki yolculu um bir hafta kadar sürdü. Bir hafta sonra üniversiteye girmek üzere hazır olarak döndüm. Bu hafta içinde bir daha içmemi tim. John Barleycorn, her zaman oldu u gibi yine macera yolunda dola tı ı için eski dostlara rastlamaktan kaçınmı tım. Yalnız o ilk gün canım içmek istemi ti. Yorgun

beynim kendine gelmi ti. Ahlâk bakımından bir ku kum yoktu. Benicia'daki o ayya günümünden hiç de pi manlık: duymamı tım, bunu bir daha aklıma bile getirmeden büyük bir sevinçle kitaplarım ve çalı malarım döndüm.

Bu günü bir daha hatırlayıp önemini anlayana kadar aradan yıllar geçmesi gerekti. O zamanlar ve ondan sonraları ben buna bir e lence gözüyle bakmı tım. Fakat sonraları, zihnî yorgunluk bata ma saplanınca, alkolde varolan o uyu turucu niteli i hatırlayacak ve bunu özle-yecektim.

Bu arada, Benicia olayı dı nda, bir daha iç memeye dikkat ettim. Bir kere istemedi im için içmiyordum. kinci olarak da yeni yolumun beni içkiye de il de kitaplar ve ö renciler arası na götürdü ü için içmiyordum. Serüven pe inde olsaydım elbette ki içecektim. John Barleycorn'un dola mayı en sevdi i yerlerden biri olan serüven yolunun kötü yanı da bu i te.

Üniversitede ilk yılın yarısını tamamladım ve 1897'nin ocak ayında ikinci sömestreye ba -ladım. Fakat parasız oldu um ve üniversitenin bana, kendisine harcadı m zamana de er bir ey vermedi ine olan inancım yüzünden ayrıldım oradan. Dü kırıklı ma u ramı de ildim. ki yıl çalı mı ve bundan önemlisi o iki yıl içinde çok okumu tım. Gramerim de düzelmi ti artık.

Hemen bir mesle e atılmaya karar verdim. Dört seçim hakkı görüyordum kendimde: Müzik, iir, felsefe, ekonomik ve siyaset konusunda yazard yazmak ve dördüncüsü de roman yazarı olmak. Müzi i bir kenara attıktan sonra yatak



odama kapanıp urayla öteki üçünü denedim. Nasıl da yazıyordum ama! Benimki gibi yaratıcı bir hummaya tutulup da ölümden kurtulmuş olan insan pek azdır. Yani çalı ma yolum beynimi sulandırıp beni tımarhaneye gönderecek biçimdeydi. Makaleler, bilimsel yazılar, kısa öyküler, komik iirler, ciddi iirler, akla gelebilecek her eyi yazıyordum. Bir keresinde günde onbe saat çalı arak günlerce melodi yazdımı hatırlarım. Bazan yemek yemeyi bütün bütüne unuttur, bazan da yeme e ayıracak zaman bulamadım için yemezdim.

Bir de yazı makinesi sorunu vardı. Kaynımın gündüzleri kullandığı müthiş bir yazı makinesi vardı. Onunla nasıl bo u tu umu hatırlayınca imdi bile gözlerim ya la dolar. Yazı makinesi ça ının ilk modellerinden biriydi bu herhalde. Tüm fizik kurallarına aykırı çalı ırdı. O makinenin iki kere aynı eyi aynı biçimde yazmadı ına yemin edebilirim. Aksi hareketlerin benzer sonuçlar do urdu u kuralını defalarca kanıtlamı tır bana.

' Aman, sırtım bir a rır, bir a rırdı! Bu ma<sup>l</sup>kinede yazmaya ba lamadan önce sırtım, hiç de hafif olmayan bir mesle in kendisine yükledi i her yükün altına rahatça girerdi. Fakat o yazı makinesi sırtımın içinin bo bir boru oldu unu kanıtladı bana. Omuzlarımdan üphelenmeye başladım. Makineyle her bo u mamdan sonra omuz a rısından yerimde duramazdım. Tu lara öylesine kuvvetle basmak gerekir ki, evin dı ında duran bir insan uzaklarda gök gürlendi ini ya da evin içinde birisinin mobilyaları parçaladığını sanırdı. Bileklerim tutmaz olmu , parmak uç

larım açılmı tı. Makine benim olmu olsaydı hiç üpheniz olmasın parmaklarımın yerine rahat rahat bir çekiç kullanabilirdim.

in kötü yanlarından birisi de hem maki-neyi kullanmayı ö renmek hem de yazılarını temize çekmek zorunda olu umdu. Bin kelime yazmak olanca gücünü alıyordu insanın ve ben bekleyen editörlere her gün bin kelime yazardım.

Yazmakla temize çekmek arasında yorgunluktan tükeniyordum. Beynim, sinirlerim, vücudum bitkin dü mü tü, fakat aklıma içmek gelmiyordu. Bir uyu turucuyu gerektirmeyecek kadar yükseklerde ya ıyordum. O kör olasınca makine ba ında geçen zamanım dı ında, uyanık oldu um tüm saatler yaratıcı bir cennette geçiyordu. nandı ım birçok ey vardı hâlâ: Kadın ve erkek a kı konusunda bütün kadınların ve erkeklerin sevgisine, babalı a, insan hakbirli ine, sanata inanıyordum. Dünyayı döndüren tüm iyi hayallerin hepsine inanıyordum.

Fakat yayımcılar beklemeyi daha uygun buluyorlardı anla ılan. Yazdı ım yazılar Pasifik ve Atlantik arasında gidip gelme rekorları kırıyordu. Belki de yazılarımın kabul edilmemesinin bir nedeni o yazı makinesiydi. Öylesine büyük sıkıntılara dü erek aldı ım okul kitaplarımı eskiye satmı tım. Fırsat buldukça borç alıyor, babamın artık tükenmi gücünün getirdi i pek az eyle beni beslemesine katlanıyordum.

Ne var ki birkaç hafta sonunda teslim olup i e girmek zorunda kaldım. Hâlâ uyu turucu bir içkinin ihtiyacını duymamı tım. Dü kırıklı ında u ramamı tım. Mesle im biraz geriye atılmı tı, hepsi o kadar. Belki d© biraz daha hazır

lanmam gerekiyordu. Okudu um kitaplardan, bilginin ancak ete ine dokundu umu anlamı tım. Ben yine de yükseklerde ya amaya devam ediyordum. Bütün uyanık oldu um saatler ve hatta uykuda olmam gereken saatlerin ço u okumakla geçiyordu.

## Y RM ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Belmont Akademisi'nde bir çama ırhanede çalı maya ba ladım. Benim ya ımda bir çocukla birlikte çalı ıyorduk. Çama ırları ayırmaktan, beyaz gömlekleri, yakaları ve profesör karılarının süslü e yalarını kolalamaktan ütülemeye kadar her eyi ikimiz yapıyorduk. Hele yaz gelip de ö renciler beyaz pantolon giymeye ba ladılar mı deliler gibi çalı ırdık. Bir beyaz pantolonun ütülenmesi müthi zaman alır. Üstelik bunlar öylesine de çoktu ki! Hiç bitmeyen tükenmeyen i lerle haftalarca u ra ırdık. Ço u geceler ö renciler yataklarında horlarken i arkada ım la ben ütü masasının ba ında sabahlamı ızdır.

Gereksiz i leri en alt düzeye indirmekte usta oldu umuz halde çalı ma saatlerimiz uzun, i imiz çok a ırdı! Yiyecek ve yatacak yer yanında ayda otuz dolar alıyordum. Kömür hamallı ı etti im günlerde aldı ımdan pek fazla bir para sayılmazdı bu. Hele yemeklerimizi mutfaktan yedi imiz için patrona hiçbir yükümüz olmuyordu. Ama yine de benim hesabımca ayda yirmi dolar demekti bu. O zamandan bu yana geçen yılların verdi i kuvvet, ustalı ım ve kitaplardan ö rendiklerim bu yirmi doları sa lıyordu bana.

Bu geli me hızıyla, ölmeden önce ayda altmı dolar alan bir gece bekçisi ya da rü veti falan da hesaba katılırsa ayda yüz dolar kazanan bir polis olabilece imi dü ünüyordum.

Hafta içinde<sup>1</sup> i e öylesine deli gibi sardırдық ki, cumartesi ak amları adamakıllı bitkin dü erdik. Yine eskisi gibi bir yük hayvanı durumuna dü tü ümü gördüm, yine beygirlerden çok daha fazla saat çalı ıyor, onlardan pek fazla dü üne miyordum. Kitap faslı kapanmı tı. Çama ırhaneye getirdi im bir sandık kitabın tekini bile okuyacak zaman bulamamı tım. Okumaya ba ladım anda gözlerim kapanıyordu. Birkaç sayfa okuyacak kadar gözlerimi açık tutsam bile ne okudu umu an laya mıy ord um. Hukuk, siyasal ekonomi, biyoloji gibi a ır eyleri bırakıp daha hafif eyler okumayı denedim. Ama yine de ba ım önüne dü üveriyordü. Edebiyatı denedim, yine uyudum. Hafif romanlarda da uyuyunca pes ettim artık. O çama ırhanede kaldı ım sürece tek bir kitap bile okuyamadım.

Cumartesi ak amı gelince pazartesi sabahına kadar i imiz bitmi olurdu. Uyumaktan ba ka istedi im bir ey daha vardı: Sarho olmak. Bu, ömrümde John Barleycorn'un ça rısını ikinci kez açık olarak i iti imdir. Birincisi zihin yorunlu undan olmu tu. Fakat imdi a ırı derecede yorulmu bir beyin yoktu ortada. Aksine hiç çalı mayan bir beynin uyu tu unu hissediyordum. Asıl sorun da buradaydı zaten. Beynim öylesine canlanmı , öylesine diriimi , kitapların önüne serdi i yeni dünya ona öyle bir tazelik kazandırmı tı ki, imdi hareketsizli in ve uyuuklu un tüm acısını hissediyordu.

John Barleycorn'un hayli zamandır tanıdığı olan ben, onun neler vaadettiğini çok iyi biliyordum : Hayaller, rüyalar, unutmaya vaadedirdi o; çamaşır makinelerinin dönen pervanelerinden, sıkacaklarından, kanatlıymı gibi uçan ütümün altından akan beyaz pantolonlardan başka her şeyi vaadedirdi. Tüm sorun buradaydı işte. John Barleycorn zayıfla ve yenilgiye, yorgunluğa ve bitkinliğe çağırıda, bulunur. Kolay yoldur o. Ve her zaman da yalan söyler. Bedene yalancı bir güç, ruha yalancı bir yücelme verir; e yaları olduklarından daha güzel gösterir.

John Barleycorn'un çok döneke oldu u, pek çok kalıba girdi iş unutulmamalıdır. Yorgunluk ve bitkinliğe oldu u kadar aırı kuvvete, aırı canlılığı a, bo kalmanın sıkıntısına da çağırıda bulunur. Hangi ruh durumunda olursa olsun, bir insanın koluna rahatça girebilir. Kandırma aını tüm insanların üstüne atabilir. Gerçeğin iç karartıcıyı yerine hayallerin, parlaklığını getirir ve sonunda kendisiyle ilgili kisi olan herkesi kandırır, aldatır.

Fakat oturduğum yere en yakın meyhanenin birbuçuk mil ötede olması yüzünden hiç sarho olmadım. Gerçekte sarho olma çağırısı pek o kadar kuvvetle çınlamıyordu anlaşılan. Bu çağırısı kuvvetli olsaydı meyhaneye varmak için o yolun on katını yürürdüm. Öte yandan eğer meyhanede bir köşe ötede<sup>1</sup> olsaydı, içecek ve sarho olacaktım. Gelgelelim durum böyle olmadı iş için pazar günleri oturur, gazeteleri okurdum. Karikatürler dudaklarıma soluk bir gülümseme getirirlerdi. Sonra da başımda uyurdum.

Çamaşırhanede çalışırken John Barleycorn'

un a rısına uymadı ım, halde ortaya belirli bir sonuç ıktı. Bu a rıyı duymu tum, arzunun kemiri ini, bu uyu turulma özlemini hissetmi , istemi tim. Daha sonraki yılların daha güçlü isteklerine hazırlanıyordum.

Bu iste in geli mesi yalnız ve yalnız beynimde oluyordu. Bedenim alkolü aramamaktaydı. Her zaman oldu u gibi alkolü reddediyordu vücudum. Kömür krelemekten bitkin d t üm zaman içki içmek aklımın k esine bile gelmemi ti. Üniversite giri sınavlarından sonra beynim yorgun d tü ü zaman, hemen sarho lu a ko mu tum. ama ırhanede çalı ırken yine beden yoruluyordum ve bunun verdi i yorgunluk kömür ta ıdı ım zamankinden çok azdı. Fakat arada yine bir fark vardı. Kömür kreklerken zihnim henüz uyanmamı tı. O zamanla çama ırhane arasında zihnim, zihin krallı ını kefetmi ti. Kömürde alı ırken beynim uyuyordu. ama ırhanede çalı ırken artık bilgi sahibi olmaya ba lamı olan beynim çarmıha gerilmi ti.

Benicia'daki gibi içkiye yenildi im ya da çama ırhanedeki gibi ondan kaçabildi im zaman bile beynimde alkol iste i: tohumları ye ermekteydi.

## Y RM DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ama ırhaneden sonra kızkarde imle eni temin sa ladıkları malzemeyle Klondike'a altın aramaya gittim.

1897 yılının sonbaharının ba ında o bölgede ilk altına hcumdu bu. Yirmibir ya ında, sa

lam, sa lıklı, bir gençtim. Dyea Beacth'ten Lin derman Gölü'ne kadar olan yirmisekiz millik yolun sonlarında Kızılderililerle birlikte yük ta dı ımı ve onların pek ço undan daha fazla ta dı ımı hatırlıyorum. Linderman'a son durak üç mil uzaktaydı. Günde dört kere gidip geldi imi ve her defasında sırtımda yetmi be kilo yük ta dı ımı hatırlarım. Yani en kötü yollarda günde yirmidört mil yürüyor ve bunun on milinde sırtımda yetmi be kilo yük ta ıyordum demektir bu.

Mesle i bir yana atmı , yine serüven pe ine dü mü tüm. Ve üphesiz serüven yolunda da John Barleycorn'a rastladım yine. Kar ımda yine erkek adamlar, yine serüvenciler vardı. Aç kalmaya aldıkları yoktu bunların. Yeter ki viskisiz kalmasınlar! Yol kenarlarındaki kovuklara un, pirinç gibi yiyecek maddeleri bırakılırken viski hep insanın yanında ta ınırdı.

Talihimin iyili ine bakın ki birlikte oldu um kimselerden üçü içki içmiyordu. Onun için ben de pek seyrek olarak, ancak ba kalarının yanında içtim. Kendi ilâç kutumda bir litrelik bir i e viskim vardı. Bu i enin tıpasını ancak altı ay sonra ıssız bir kampta, bir doktor birisini bayüt madan ameliyat edece i zaman açtım. Doktorla hasta i eyi aralarında bitirdikten sonra ameliyata sıra gelmi ti.

Bir yıl sonra California'da iskorpit hastalı ndan yatarken babamın öldü ünü ve artık evin ve ailenin eline baktı ı tek ki inin ben oldu umu ö rendim. Bering Denizi'nden ngiliz Kolom biyası'na bir gemide kömürcülük yaparak geldi mi, oradan da San Franciseo'ya ambarda yol

culuk etti imi söylersem, Kolondike'dan iskor-pitten ba ka bir ey getirmedi im anla ılabilir.

Çok güç zamanlarda ya ıyorduk. I bulmak çok güç, hatta olanaksızdı. Ben hâlâ acemi bir i çi oldu um için önüme gelen i i kapmak zorundaydım. Mesle e falan aldırdı ım yoktu. O fasıl çoktan kapanmı tı. Benimkinden ba ka iki bo aza yiyecek yeti tirmem, ba ımızı sokacak bir dam altı sa lamam ve kendime bir de kı lık elbise almam gerekiyordu. Üstümdeki tek elbise yazlık ve inceydi. Hemen i bulmalıydım. Hele bir soluk alayım, gelece i sonra dü ünürüm diyordum.

Sıkıntılı zamanların ilk acısını duyanlar acemi emekçilerdir. Benimse gemicilik ve çama ırcıktan ba ka bir ey bildi im yoktu. Üstüme yüklenen bu yeni sorumluluklarla yeniden denize açılmayı göze alamadım. Çama ırcılık da bulamadım. Ne de ba ka bir i ! çi Bulma Kurumu'na adımı yazdırmı tım. Üç gazeteye ilân verdim. Bana i bulabileceklerini dü ündü üm birkaç arkada ımı aradım, ama ya ilgilenmemi ler ya da bir ey bulamamı lardı.

Durum umutsuzdu. Saatimi, bisikletimi, babamın çok sevdi i ve bana bıraktı ı pardesüyü rehine verdim Bu dünyada bana miras kalan tek e yaydı bu. Onbe dolara alınmı tı. Oysa rehinci iki dolar verdi. Bir gün eski denizci dostlardan biri elinde gazete kâ ıdına sarılmı bir paket içinde bir elbiseyle çıkageldi. Bunu nereden buldu u hakkında kesin bir ey söylemekten kaçmıyordu, ben de pek üstelemedim. Elbiseyi istiyordum. Giymek için de il ama. Benim için de ersiz olan rehine veremedi im bir sürü



e yayı verdim kendisine buna karılıklı. O bu süpürüntüleri birkaç dolara sattı, ben de elbiseyi rehinçiyeye beş dolara verdim. Bildiğim kadarı hâlâ da oradadır. Aslında geri almak niyetinde de deildim.

Fakat bir türlü bir işi bulamıyordum. Oysa emek pazarında de erim çoktu. Yinmiiki yaındaydım, seksen kilo geliyordum. Çi çi çi nediğim patates tedavisi sonunda iskorpit hastalım da geçmek üzereydi. Her işin peşinden koşuyordum. Bir atelyede modellik etmek istedim ama güzel vücutlu erkek pek çoktu. Arkada arayan yaılı hastaların ilânlarına cevap verdim. Bir aradiki makinesi satıcısı olacaktım. Fakat ücretsiz, primle çalışıacaktım. Sıkıntılı günlerde yoksul insanlar diki makinesi almayacakları için bu işi de bıraktım.

Kıyaklaıyordu. Yedek emekçi ordusu kentlere akın etmeye başlamıtı. Dünyanın çeşitli ülkelerinde ve zihnin krallığında kaygısızca dolaşımı olan benim hiçbir sendikaya üye olmadım da hatırdan çıkarılmamalıdır bu arada.

Her türlü işe razıydım. Günlüüne, yarım günlüküne, kaç paraya olursa olsun çalışıyordum. Çimen biçiyor, halı dövüyordum. Posta dağıtıcısı sınavına girdim, ve kazandım. Ne var ki açık kadro olmadığı için beklemek zorundaydım. Bunu beklerken ve gündelik işleri yaparken, boş zamanımda da oturup bir gazeteye, Yukon nehrinde açık bir tekneyle ondokuz günde bitirdiğim bindokuzyüz millik yolculuğu yazmıttım. Gazetecilik konusunda hiçbir bilgim yoktu ama her nedense bu makalem için on dolar alacığımdan emiridim. '

Ama almadım. Makaleyi gönderdi im San Francisco gazetesi yazımı aldı ını bile bildirmedi. Uzun zaman yanıt gelmeyince de kabul ettiklerini sanmı tım.

i in komik yanı da burada ya. Bazıları tahlilli do arlar, bazılarıysa talihe zorla itilirler. te bu zorla itilenlerdendim. Yazarlık mesle i ni çoktan bırakmı oldu um halde acı bir ihtiyaç iteleme ti beni. O makaleyi yazmaktaki tek amacım on dolar alabilece im dü üncesiydi. s<sup>u</sup> te imin sınırı bu kadardı. Sürekli bir i bulana kadar idare edecekti beni bu para. O sırada postanede bir yer bo almı olsaydı hemen atlayacaktım üstüne.

Fakat ne postanede yer bo aldı, ne sürekli bir i buldum. Günlük i ler arasında Youth's Companion dergisine yirmibir bin kelimelik bir makale hazırlıyordum. Bunu yazıp daktiloya çekmem yedi gün sürdü. Geri gelmesinin nedeni de buydu sanırım.

Makalenin gidip gelmesi epey bir süre almı tı. Bu arada da kısa hikâyeler yazmaya başladım. Bir hikâyemi Gverland Monthly dergisine be dolara, sattım. Bir di erine Black Cat kırk dolar verdi. Overland Monthly, yazaca ım tüm hikâyelere basılmaları ko uluyla yedibuçuk dolar verece ini söyledi. Bisikletimi, saatimi ve babamın pardesüsünü rehinden çıkarıp bir yazı makinesi kiraladım. Bana kredi açan birkaç bakkala da borcumu ödedim bu arada. Kredimin dört dolar oldu u Portekizli bakkalı hatırlıyorum imdi. Ba ka bir bakkal, Hopkins de sınırı be dolarda çizmi ti.

Tam bu sırada postaneden i e ba lamam için

haber geldi. te çok güç bir duruma dü mü tüm imdi. Her ay sürekli kazanaca ım altmı be dolar benim için çok çekiciydi. Ne yapaca ıma karar veremiyordum. Oakland posta müdürünü hiç affedemeyece im. Ona gittim ve açık aç ı a anlattım durumumu. Yaz ı yazarak ya amımı kazanabilecek gibi görünüyordum. Bu durum olabilir de olmayabilir de. Mümkünse u anda i i benden sonrakine versin, ama benim sıram da kaybolmasın...

Müdür;

«Öyleyse sen bu i i istemiyorsun» dedi.

« stiyorum» diye atıldım. «E er bana bir fırsat tanıyabilerseniz...»

Adam so uk bir sesle;

« stiyorsan girersin» dedi.

Adamın kahrolasıça sertli i beni talihime küstürmü tü.

«Pekâlâ» dedim. « stemiyorum, kalsın.»

## Y RMÎBE NC BÖLÜM

Böylece köprüleri yaktıktan sonra yazmaya verdim kendimi. Her i im a ır ıdır benim. Sabahın erken saatlerinden ak amın geç saatlerine kadar artık bu i le u ra ıyordum. Yazıyor, yazdıklarımı daktiloya çekiyor, gramer çalı ıyor, yazı biçimlerini ö reniyor, nasıl ba arılı olduklarını anlamak için ba arılı yazarların ya am öykülerini okuyordum. Yirmidört saatte ancak be saat uyuyor, ondokuz saat çalı ıyordum. I ı ım gecenin ikisine üçüne kadar yanardı her ak am. Buna dikkat eden bir kom u kadın detektifli e

kalkı arak, beni gündüzün hiç görmedi i için kumarbaz oldu uma hükmetmi ve annemin do ru yoldan sapmı o lunu yolunu bulması için pencereye ı ı ı koydu unda karar kılmı .

Yazarlı a yeni ba lamı bir insanın en büyük sıkıntısı yayımcılardan çeklerin gelmedi i ve rehine verilebilecek her eyin rehine verildi i zamandır. O kı hep yazlık elbisemi giydim. Tüm memurların tatile çıktı ı ve yazıların tatil sona ere ne kadar yayımcıların masaları üzerinde bekledi i dönem olan yaz da pek kuru geç mi ti.

Benim en büyük sıkıntım bana ö üt verecek birinin olmayı ıydı. Yazı yazmı ya da yazmaya çalı mı tek bir ki i bile tanımıyordum. Tek bir gazete muhabiri tanıdı ım, yoktu. Yazarlıkta başarılı olmak için edebiyat ö retmenlerinin ve profesörlerinin ö rettikleri her eyi unutmam gerekti ini ö rendim. imdi bunu anlıyorsam da o zamanlar çok öfkeleniyordum bu duruma. 1895 1896 yıllarında yazı yazma sanatını pek iyi bilmiyorlardı. Bütün bildikleri Snow Boünd ile Re satus'tu. Oysa 1899'un yayımcıları bunları istemiyorlardı, onların istedikleri 1899da satılacak eylerdi. Bana bunun kar ılı nda öyle iyi para veriyorlardı ki, edebiyat ö retmenleri ve profesörler, e er bunları yazabilecek olsalardı, bir an bile beklemeden hemen istifayı basarlardı ö retmenlikten.

Çalı mayı sürdürdüm. Bakkala, kasaba yine borç taktım, saatimi, bisikletimi ve babamın par desüsünü yine rehine verdim. Gerçekten de çok çalı yor, az uyuyordum. Ele tirciler benim yarattı ım kahramanlardan biri olan Martin Eden'

**in çok** süratli bir e itimden geçti ini dillerine dolamı lardı. Eden'i basit bir ilkokul e itimin- den ve üç yıl denizcilikten sonra ba arılı bir ya- zar yapmı tım. Ele tiriciler bunun olanaksız ol- du unu söylüyorlardı. Oysa **Martin** Eden ben- dim. **ki** yılı ortaokulda ve üniversitede, bir yılı da yazma denemelerinde geçen üç yıl sonunda **Atlantic Monthly** gibi dergilerde hikâyelerim çı- kıyor, bir yandan ilk kitabın düzeltilerini yapar- ken, bir yandan da **Cosmopolitan** ve **McClure** dergilerine toplumsal konulu makaleler satıyor- dum. New York'tan telgrafla önerilen yardımcı editörlü ü reddetmi , evlenme hazırlıklarına ba - lamı tım.

Bunun adına çalı ma denir... Hele o son yıl yazar olarak mesle imin inceliklerini ö renir- ken nasıl çalı tı ımı bir ben bilirim. O yıl uykum- dan fedakârlık ederek, beynimi sınırlarına ka- dar zorlayarak çalı rken, ne içtim ne de içkiyi aklıma getirdim. Benim ya adı ım hayata göre belki de alkol diye bir ey yoktu yeryüzünde. Arasına zihnî yorgunluk geçiriyordum ama hiç- bir zaman alkolü bunu geçirten bir ey olarak dü ünmedim. Derdimin dermanı yalnızca yayım- cıların yazılarımı kabulleri ve gönderdikleri çek- leri. Sabah postasında bir yayımcıdan gelen in- ce bir zarf yarım düzine kokteylden daha can- landırıcıydı. Zarfın içinden yüklü bir çek çıkma sıysa tam bir sarho luk yerine geçiyordu.

O sıralarda kokteylin ne oldu unu da bilmi- yordum. İlk kitabım basıldı ı zaman Bohem Ku- lübü üyelerinden birkaç Alaskalı'nın beni San Francisco'da bir kulübe davet ettiklerini hatı- rıyorum. Mükemmel deri koltuklara yaslandık

tan sonra içkiler ısmarlanmı tı. Hayatımda duymadım im viski markaları duydum o gün. Likörün, kokteylin, brendinin ne oldu unu bilmiyordum. 'Scotch'un viski anlamına geldi ini bilmiyordum. Ben sadece yoksul insanların içkilerini, liman kentlerinin, sınır bölgelerinin içkilerini biliyordum. Ucuz bira ve adına sadece 'viski' denilen ve biradan da ucuz olan viski. Bir seçim yapmak zorunda kalınca a ırmı tım, yemekten sonra arap ısmarlayınca garson neredeyse bayılacaktı.

## Y RM ALTINCI BÖLÜM

Yazı ya amında ba arı kazandıkça ya ama standardım da yükseldi, görü açım geni ledi. Pazarlar ve tatil günleri de çalı arak günde bin kelime yazıyordum. Yine çok çalı tı im halde imdi artık a ırıya kaçmıyordum. Geceleri be buçuk saat uyurdum. Bu yarım saat uykuyu zorunlu olarak ilave etmi tim. Malî ba arı benim daha çok spor yapmama olanak vermi ti. Rehin-den tam olarak kurtuldu u için sık sık bisiklete biniyor, boks yapıyor, eskrim oynuyor, ellerim üzerinde yürüyor, uzun atlama, yüksek atlama yapıyor, gülle atıyor, yüzüyordum.

Vücut çalı masının zihin çalı masından da ya çok uyku gerektirdi ini anladım. Bedenen çok yorgun dü tü üm geceler altı saat, hatta bazen yedi saat bil© uyuyordum. Fakat bu uyku alemleri pek öyle sık tekrarlanamıyordu. Ö renecek, yapacak o kadar çok ey vardığı, yedi saat uyu

du unı zaman, suç i lemi gibi oluyordum. Çalar saati icat eden adama dualar ya dırıyordum.

çimde hâlâ içmek için bir istek yoktu. Çok iyi inançlarım vardı, çok hızlı ya ıyordum Dün-yayı kurtarmak amacını güden bir sosyalisttim **ben**. Alkol, dü üncelerimden ve ideallerimden al-**dı m** ate i veremezdi bana. Ba ardı yazarlık ya-amım sonunda konu malarım daha güven ve-rici bir üslûba kavu mu tu ya da ben öyle sanı-yordum. Ne olursa olsun, yazar olarak ünüm, konu macı olarak toplayaca ımdan daha fazla kalabalık çekiyordu çevreme. Konu malar yap-mam için kulüplere, derneklere ça ırdıyordum. yi bir sava verdim, çalı mayı ve yazmayı hiç ara vermeden sürdürdüm.

Bu zamana kadar pek az dostum vardı. Fa-kat imdi ortalıkta görünmeye ba lamı tım. Özel-likle ak am yemeklerine ça ırdıyordum. Ekono-mik durumları benimkinden çok daha rahat olan birçok dost ve tanıdık edinmi tim. Bunların pek ço u içerdi. Kendi evlerinde içiyorlar, bana da ikram ediyorlardı. Ama hiçbiri ayya de ildi. Ben de onlarla birlikte içiyordum, bir dostluk belirtisi olarak, evsahibi hatırım kırmamak için. çkiyi ne istiyor ne de arıyordum. Bunun bana etkisi o kadar önemsizdi ki, ne ilk Scotch'umu ne de ilk kokteylimi hatırlıyorum bugün.

Benim de bir evim vardı. nсан ba kalarımın evine ça ırıldı mı onları da kendi evine ça ırır elbette. te ya ama standardının yükseli ine ba-kın imdi. Onların evlerinde bana içki ikram edil-di i için, ben de kendi evimde onlara içki ver-meliydim. Onun için iyi bir bira, viski ve arap

stoku yaptım evde. O gün bugün içki evimden eksik olmamı tır.

Bu dönemde bile John Barleycorn'a aldırı etti im yoktu. Ba kaları içti i zaman onlarla birlikte toplumsal bir davranı olarak içiyordum ben de. Bu konuda seçim hakkım çok azdı. Ben de onların içti ini içmeliydim. Viski içerlerse viski, bira içerlerse bira içerdim. Evde konuk olmadı ı zaman da hiçbir ey içmezdim. Yazı yazdı ım odada viski i eleri dururdu. Yıllarca gidip de kendi ba ıma bir yudum bile içmi de ilim.

Dı arda yeme e çıktı ım zaman yemek öncesi kokteylinin nazik ve dostça parıltısıyla karıla tım Çok uygun ve cana yakın bir eydi bu. Fakat benim kendi canlılı ım ve ya amam bana o kadar yetiyordu ki yalnız ba ıma yemek yedi im zamanlar, yemekten önce bir kokteyl içmeyi aklıma bile getirmezdim.

Öte yandan benden daha ya lı ve çok akıllı bir adamın arasına. beni ziyarete geldi ini hatırlarım. Bu adam viski severdi. Ö leden sonraları çalı ma odamda kar ılıklı oturur, içerdik. O hafifçe sarko olmaya ba ladı ında ben de biraz içti imin farkına varırdım. Niçin yapardım bunu? Bilmiyorum. Herhalde yeti memden dolayı, eskiden gece gündüz dostlarla otururken elimizde hep kadehler bulundu undan...

Üstelik John Barleycorn'dan korkmuyordum artık. En tehlikeli dönemdeydim. John Barleycorn'un hakimi oldu umu sanıyordum. Uzun yular süren çalı malarım sırasında bunu kanıtlamı tım. stedi im zaman içer, istedi im zaman bırakırdım, içti im zaman da sarho olmazdım.



Üstüne üstelik içkiyi de sevmiyordum. **Scotty** ve zıpkıncıyla, istiridye korsanlarıyla içti im neden yüzünden içiyordum bu dönemde. Kar ılarına bir erkek olarak çıkmak istedi im insanların bir davranı ıydı içmek. Bu parlak insanlar, bu zihin yolu serüvencileri içiyorlardı. Pekâlâ, Benim de onlarla birlikte içmemem için hiçbir neden yoktu. Hele John Barleycorn'dan korkacak hiçbir eyi olmadı ına öylesine emin olan benim!

, Yıllarca böyle dü ünümü ümdür. Araisna içkiyi fazla kaçırdı ım olursa da bu pek seyrekti. Çalı mama engel oluyordu bu. Oysa hiçbir eyin çalı mama engel olmasına izin vermezdim. Londra'nın do u yakasında bir kitap yazmak için birkaç ay yoksul insanların en berbatları arasındayım tım. O zaman birkaç kere sarho olmu ve sonra da bu durum yazmama engel oldu diye kendi kendime çok kızımı tım. Ama John Barleycorn'un her zaman dola tı ı serüven yolunda bulundu um için bu duruma dü mü tüm.

Uzun süren deneme devresinin verdi i güvenle içki yarı larına da girdi im olmu tur. Gel gelelim bu ancak dünyanın çe itli yerlerinde serüven yolundayken olmu tu ve bir gurur nedeniydi. Bir insanı ba ka insanlarla, kendi kafasının da onlarınki kadar sa lam oldu unu kanıtlamak için içmeye yöneltten erkeklik gururu ne garip bir eydir. Fakat bu gurur sözde kalan bir ey de il, gerçektir.

Bir keresinde delifi ek bir ihtilâlcı gençler grubu beni eref konu u olarak bira içmeye ça ırmı tı. Ç a rıyı kabul etti im zaman durumun gerçek anlamını bilmiyordum. Yüksek ve havadan konu malar yapılaca ını, bazılarının gere

iaiden çok içeceklerini, benim de herzamanki gibi azar azar dikkatle içece imi sanıyordum. Fakat sonradan anla ıldı ina göre bu bira yarının nedeni, bu ate li gençlerin varolmasının sıkıntısını kendilerinden üstün insanlarla alay ederek da ıtmak istemeleriy mi . çkiyle arası pek bo olmayan benden önceki eref konuklarını epey sarho etmi lermi .

Onların ara ma girip de durumu kavrayınca hemen erkeklik gururum kabardı. Göstecek tim ben bu genç haydutlara kimin daha güçlü, daha, erkek oldu unu. Kimin kafasının ve midesinin daha sa lam oldu unu. Kimin en çok domuz olup da bunu en az gösterdi ini! Bu süt kuzuları beni sarho edeceklerini sanıyorlardı ha!

Bu bir dayanıklılık sınavıydı. Kimse üstünlü ünü ba kasına vermek istemezdi. Üstelik karıma bira çıkmı tı. Ben daha nice içkiler içmi tim bu arada. Birayı çok eskiden, hem de erkek insanlarla içmi tim. Bu gençlere bira içmek konusunda bir iki ey gösterebilirdim. çme faslı ba ladı. Onların en ustalarıyla kar ılıklı içecek tim. Aralarında bazıları i i gev ek tutabilirdi ama eref konu unun buna hakkı yoktu.

Yarı sona erdi i zaman ben hâlâ ayaktaydım ve sallanmadan yürüyebiliyordum. Evsahiplerim için aynı ey söylenemezdi. Bir tanesinin benim ayık halimi göstererek sokak lambasına sarılıp a ladı ını hatırlıyorum. Bu yarı ta beni budala yerine koyamamı lardı. Bu ba arımdan gurur duyuyordum. Hâlâ. da gurur duyarım bundan. nsanın ne garip bir yaradılı ı vardır!

Ertesi sabah bin kelimeyi yazamadım. Hastaydım, zehirlenmi tim. Felâket bir gündü o gün.

Ö leden sonra, bir konferans verecektim. Verdim de. Ama bu konferansın da benim o anda kendimi hissetti im gibi berbat oldu unu sanıyorum. Bir gece önceki ev sahiplerimden bazıları ön sırada oturmu , gecenin üzerimdeki etkisini kolluyorlardı. Onların bende ne gördüklerini bilmiyorum ama ben onların da en azından benim kadar berbat bir halde olduklarını gördüm.

Bir daha içmeyece ime yemin ettim. Bir daha da kimse beni bira yarı ma girmeye kandıramadı. Son içki yarı ımdı bu. Ondan soma çok içtim. Ama her zaman daha akıllıca, daha dikkatle, hiçbir zaman rekabete girmeyerek, içkiye alı kın ayya ın alı kanlı ı da böyle ba lar zaten.

Ya amımın bu döneminde içmenin benim için yalnızca bir ahbablık etme vesilesi oldu unu göstermek için 'Teutonic' gemisi ile Atlas Okyanusu'nu geçi imi anlatabilirim. Yolculu un ba nda ingiliz telsizci ve bir ispanyol denizcilik irketinin genç bir memuruyla dost olmu tuk. Bu adamlar içinde bir parça elma ya da portakal kabu u bulunan hafif bir içki içiyorlardı. Ben de yolculuk boyunca bu iki yeni dostumla hep. bu içkiden içtim. Ama e er viski içiyor olsalardı ben de viski içecektim. Bundan benim zayıf yaradılı lı oldu um sonucuna varıhnamalıdır. Benim içkiye aldırı etti im yoktu. Belirli kural larım da yoktu bu konuda. Genç, kuvvetli ve yürekliydim; alkol önemsenmeyecek bir eydi benim için.

## YRM YED NC BÖLÜM

John Barleycorn'un koluna girmeye hazır de ildim henüz.. Ya lanıp ba arım arttıkça, daha çok para kazandıkça, dünyanın etkim altına, giren kısmı geni ledikçe! John Barleycorn da hayatımda daha büyük önem kazanıyordu. Onunla tanııklıım hâlâ bir selam sabahtan öteye geçmiyordu. Yine dostluk hatırına içiyor, yalnızken a zıma bir damla bile koymuyordum. Bazan sarho oldu um da oluyordu, ama bu sarho luklar toplum içinde ya amak için ödedi im ucuz bir bedeldi.

Bu dönemde John Barleycorn için ne kadar hazırlıksız oldu um, umutsuzluk bata ına battım zamanlar yardım elini uzatması için John Barleycorn'a dönmeyi aklıma getirmememden bellidir. Bu hikâyede yeri olmayan bir sürü hayat sıkıntılarım, a k sıkıntılarım vardı. Ama bunların yanı sıra bir de gerçekten hikayemle ilgili olan dü ünçe sıkıntılarım da bulunuyordu.

Ola an dı ı bir tecrübe de ildi benimkisi. Çok pozitif bilim okumu olan pozitif bir hayat ya amı tım. Gençlik hevesiyle gerçe i amansız oa kovalamak yanlı ına dü mü tüm. Onun peçesini yırtıp atmı tım. Gördü ümse, kar ısında duramayaca ım kadar korkunçtu. nsanlık dı ında hemen hemen her eye olan inancımı kaybetmi tim. nandı ım insanlık da epey çıplak bir insanlıktı do rusu.

Pek ço umuz, bu uzun süren kötümserlik hastalı ım, burada ayrıntılarına girilmeyecek ka

dar biliriz. Benim buna çok kötü bir ekilde tutuldu umu belirtmek yeterlidir. Bir Yunan filozofu kadar serinkanlı olarak intihar etmeyi düşünüyordum. Yakındı ım tek ey, beni ya amaktan vazgeçilmeyecek kadar çok insanın elime bakmasıydı. Ancak bu i in ahlaksal yönüydü. Gerçekteyse beni kurtaran geride kalan tek bir hayaldi: HALK.

U runda sava tı ım, gece sabahlara kadar kandil yaktı ım eyler bana ihanet etmi lerdı. Ba arı... Nefret ediyordum ondan. Ün... So umu bir küldü benim için. Toplum... Rıhtımla ba kasaradaki ayak takımının üstünde ya ayan kadın ve erkekler. Onların öylesine çirkin zihnî alelâdeli i kar ısında a kına dönüyordum. Kadın a kı... O da di erleri gibiydi. Para... Aynı anda ancak tek bir yatakta yatabilirdim, yüz bifteklik para neye yarardı, ancak bir tanesi beni doyurduktan sonra. Sanat, kültür... Biyolojinin demir gerçekleri kar ısında ne kadar gülünç eylerdi bunlar, bunları savunanlarsa daha da gülünçtüler.

Bu söylediklerimden ne kadar a ır hasta oldu um anla ılabilir. Ben do u tan dövü çüydüm. U runda dövü tü üm eyler sonunda dövü meye de mez çıkmı lardı. Geriye **HALK** kalıyordu. Sava ım sona ermi ti, fakat yine de u runda sava acak bir ey daha vardı: HALK.

Beni ya ama ba layan bu son ba ı ke feederken, umutsuzlu umun derinliklerinde gölgeler içinde ilerlerken, kulaklarım John Barleycorn'un ça rısına sa ırdı. Bilimcimde John Barleycorn'un tüm dertlere; derman oldu u, beni yaşamaya kandıraca ı yolunda yükselen tek bir

fısıltı bile yoktu. Dü üncelerimde yüze çıkan tek bir şey vardı: Tabancam ve bir kurunun parçalayıcı sonsuz karanlı ı. Evde konuklarım için viski vardı. Ben buna elimi bile sürmüyordum. Tabancamdan korkmaya başlamı tım. Zihnimde ve irademde HALK'm parlak, ı ıldı hayalinin uyandı ı o dönemde ölmek arzusu tüm benli imi öylesine sarmı tı ki, bu i i uykumun arasında yapacı ımdan korkuyordum. Tabancamı, bilinçsiz elimin bulamayaca ı bir yere saklamaları için ba kalarına vermek zorunda kaldım.

Fakat HALK beni kurtardı, HALK ile ya ama kelepçelendim. U runda sava acak bir şey, içimde sava acak bir güç daha kalmı tı. Her türlü önlemi bir yana atarak, kendimi yepyeni bir iddetle sosyalizm sava ma fırlattım. Beni uyarın ve aynı zamanda yüz biftelik, gerilimin kayna ı olan yayımcılarımla alay ettim. Kimin duygularını ne iddetle kırdı ımı dü ünmedim bile. Dengeli radikallerin o zaman söylediklerine göre çabalarım öylesine tehlikeli ve mantıksız öylesine a ırı ihtüalciymi ki, Birle ik Devletlerde sosyalist geli meyi en azından be yıl geriletmişim. Söz aramızda unu da belirtmek isterim ki, bana kalırsa ben kendimi Birle ik Devletler'de sosyalist geli meyi hiç olmazsa be dakika hızlandırmı kabul ederim.

Beni bu uzun hastalıktan kurtaran John Barleycorn de il, HALK'tı. yile me dönemine girdi im zaman bir kadının sevgisi tedaviyi tamamladı ve John Barleycorn yeniden uyandıran kadar kötümserli imi uzun süre uyuttu .Fakat bu arada gerçe i daha az amansız olarak kovalıyor, elimde tutsam bile peçelerinin sonun

cüsünü. yüzünden, çekip atmaktan kaçınıyordum. Gerçeği çıplak görüp görmemeye aldırıyordum artık. Bir kere görmü oldu umu bir ikinci kere görmek istemiyordum. Eskiden görmü olduklarımı da zihnimden kararlılıkla silip attım.

Çok mutluydum. Küçük eylerden sevinç duyuyordum, hayat bana karşı iyi davranıyordu. Büyük eyleri de ciddiye almıyordum. Hâlâ kitap okuyordum ama eski hevesimden eser kalmamı tı. Bugün yine kitap okurum ama eskiden olduğu gibi, ya amın gerisindeki sırrı öğrenmemi fısıldayan o gençlik tutkusuyla değil.

Bu bölümde anlatmak istediğim şey, çoğumuza ergeç gelen o uzun hastalıktan benim John Barleycorn'a yardım için başvurmadan kurtulduğumdur. Beni tedavi eden ve kurtaran eyler insan, zihninin sağlıklı uydurmaları olan alk, sosyalizm ve HALK'tı. Eğer alkolik doğmamı tek bir insan varsa o da bendim diyebilirim. Fakat gerisini hikayemin bundan sonrası anlatsın. Yirmibeş yıl süreyle her an ele geçirilebilen John Barleycorn ile kurduğum ilişkinin bedelini nasıl ödediğimi anlatacağım imdi.

## YIRMİBEŞ YIL BÖLÜM

Uzun hastalığının ardından keyifli bir biçimde içmeye devam ettim. Yanımdakiler içerken ben de içiyordum. Fakat alkole olan ihtiyacım gözle görülmeyecek şekilde belirlenip biçimlenmeye başladı. Bedensel bir gereksinim de vardı bu. Boks yapıyor, yüzüyor, yelken kullanıyor, ata biniyor, açık havada sağlıklı bir yaşam sü-

rüyör, hayat sigortası muayenelerinden tam bir ba arıyla geçiyordum. imdi geçmi i dü ündüümde, bu alkol gereksiniminin kökeninde, nasıl desem ki, bir zihnî ihtiyaç bir keyif ihtiyacın yattı ını görüyorum.

öyle bir eydi. Damak ve mide bakımından fizyolojik olarak alkol her zamanki gibi tiksini len bir eydi. Be ya ımdaki biradan, yedi ya smadaki araptan daha iyi bir tadı yoktu. Yalnız oldu um zamanlar, çalı ırken ya da yazarken buna gereksinim duymuyordum. Fakat hem ya lanıyor hem de akıllanıyordum. Ba kalarının yanındayken söylenen ve yapılan eylerden daha az ho nut kalıyor, daha az heyecan duyuyordum. Bir zamanlar de erli olan e lence ve yetenekler artık bu de erlerini yitirmi lerd. Kadınların budalalıklarını ve yavanlıklarını, önemsiz adamların büyük ve<sup>1</sup> gururlu sözlerini dinlemek bir i kence oluyordu. Bu bir insanın ya çok kitap okumasının ya da kendisinin budala olmasının cezasıdır. Benim durumumda bunun hangisinin geçerli oldu u önemli de ildi. Gerçek olan sıkıntıydı. nsan ili kilerinin canlılı ı, parlaklı ı ve ı ı ı benim için sönyordu artık.

Çok yükse e, yıldızlara kadar tırmanmı ya da çok fazla uyumu tum. Fakat ne isteriktim ne de a ırı derecede yorgun. Nabzım normaldi. Kalbim, sigorta doktorlarının'gözlerini, a kınılıktan açtıracak kadar mükemmeldi. Ci erlerim aynı doktorları kendilerinden geçirtiyordu. Günde bin kelime yazıyordum, önüme çıkan sorunları çözmekte kusursuzdum. Ne e ve mutluluk içinde idman yapıyor, geceleri mı il mı il uyuyordum. Fakat...



Ba kalarının yanına çıkınca melankoliye kapılıyordum. Can sıkıcı e ekler olarak gördü üm insanların ciddi sözlerine ne gülebiliyor, ne de onlarla birlikte gülüyordum. Kadınların budalaca yapmacık konu malarına eskiden taküdü im gibi takılıp alay edemiyordum. Kendi tüylü derilerini döküp yerine ba ka hayvanların kürklerini giymeden önce nasıl birer maymun idilerse, imdi de tüm yumu aklıkları ve budalalıkları altında biyolojik yazgılarının pe inde ilkel, do rudan do ruya ve öldürücü biçimde ko an maymunlardı kadınlar.

Kötümser de ildim, yemin ederim ki kötümser de ildim. Sıkılmı tım sadece. Aynı piyesi, çok kereler seyretmi tim. Aynı arkıları, aynı akaları çok dinlemi tim. Perde arkasını öylesine iyi biliyordum ki, sahnedeki davranı lar, gülü ler ve . arkılar arkadan gelen çarkların gıcirtısını örteniyordu.

Sahne arkasına girip de melek sesli tenorun karısını dövdü üne tanık olmak iyi bir ey de ildir. Ben sahne arkasına girmi tim ve imdi de bunun bedelini ödüyordum. Belki de aptalın biriydim ben. Durumumun ne oldu u önemli de ildi, önemli olan durumdur, durum da toplumsal ili kilerin benim için gittikçe güç ve acı oldu uydu. Öte yandan pek seyrek olarak, seyrek rastlanılan insanlara ya da benim gibi budalalara rastladı imı ve onlarla yıldızlar arasında ya da budalalar cennetinde anlatılmaz, ahane saatler geçirdi imi de söylemeliyim. Böyle seyrek rastlanan bir ruhla ya da bir budalayla evliydim, benim canımı hiç sıkmaz, her zaman yeni ve sonsuz bir ne e ve sürpriz kayna ı olurdu

bana. Ama bütün günümü onun yanında geçiremezdim. Onu bütün saatlerini benim yanımda geçirmeye zorlamak da do ru ve akıllıca bir ey olmazdı. Üstelik birtakım ba arılı kitaplar yazmı tım. Toplum kitap yazan bir insanın dinlenme saatlerinden bir kısmım talep eder her zaman. V© her normal insan da hemcinsinin bazı saatlerini ister.

te imdi asıl konuya geldik. Bütün parılıstısı gittikten sonra toplumsal ili kileri nasıl karılamak gerekir? John Barleycorn ile elbette! O hepten sabırlı olan John Barleycorn çeyrek yüz yıldır, ihtiyacım olup da elimi kendisine uzatmamı beklemi ti. Vücut yapım ve iyi talihim sayesinde binlerce oyunu bo a çıkmı tı ama da arcı nda daha ne oyunlar vardı onun. Bir iki, hatta üç be kokteylin aptal insanların aptallıklarına gülmemi ©a ladı mı görmü tüm. Yemekten önce içti im kokteyller beni çoktandır gülemedi im akalara kahkahalarla güldürüyordu. Sıkılan ruhuma ve yorgun zihnime bir dürtüydü kokteyl. arkı söyleme ve gülme huyumu yeniden kazandım, hayalime yeni bir canlılık geldi. Artık en akacılarıyla gülüyor, arkı söylüyor, budalaca eyler söylüyordum ya da ba ka türlü konu masını bilmeyen en sıradan gururlu insanları tatmin edecek yavan sözler ediyordum.

Kokteytsiz zavallı bir dost olan ben, bir kokteyl içince çok iyi bir dost oluyordum. Yapmacık bir ne e geldi üzerime. Kendimi alkolle zehirleyerek yapmacık bir canlılık elde etmeye başladım. Bu i o kadar gözle görülmeyecek bir biçimde ba ladı ki, John Barleycorn'un eski bir tanı ı olan ben onun beni nereye götürdü ünü fark

edemedim bile. Müzik ve arap istiyordum; az sonra daha çılgın bir müzik ve daha çok arap isteyecektim.

Bu arada yemek öncesi kokteylini istekle,, hevesle bekledi imi de farkettim. stiyordum ve bunun bilincindeydim. Uzak Do uda sava muhabirli i yaparken belirli bir eve kar ı konulmaz bir biçimde cezbedildi imi hatırlıyorum. Her yemek ça lısını kabul etmek bir yana, hemen hemen her ö leden sonrası oraya u ramak için bir bahane bulurdum. Evsahibesi mükemmel bir kadındı, fakat bu u rayı larımm nedeni o de ildi. Yabancılar arasında gerçekten bir sanat olan kokteyl yapımının ustasıydı bu kadın. Kulüpte, otellerde, öteki evlerde onun gibi kokteyl yapan bir ki i daha yoktu. aheserdi kokteylleri. çti-im tüm kokteyller içinde en az tiksinti, en çok canlılık verenlerdi. Yine de ben onun kokteyllerini kendimi insan içine çıkmaya hazırlamak için içerdim. O kentten ayrılıp da da lardan, piriñç tarlalarından geçerek yüzlerce mil öteye, muzaffer Japonların pe inden Mançurya'ya girene, kadar aylar boyunca a zıma bir damla içki bile koymadım. Yük hayvanlarımın sırtında her zaman birkaç i e viski bulunurdu. Ama ne içtim ne de içimde öyle bir istek duydum. Çadırıma beyaz bir adam geldi i zaman bir i e açar ve alı ılageldi i üzere birlikte içerdik. Ben onun çadırına gitti im zaman da bana bir i e açardı. Bu viskiyi toplumsal amaçlar için yanımda ta ıdı imdan, parasını çalı tı im gazetenin hesabına yazardım.

Geçmi i dü ününce bu arzusun gözle görülmeyecek biçimde geli ti ini imdi farkedebiliyo

rum. O zamanlar kabul etmedi im küçük uyar-  
malar, rüzgârda uçu an ama benim görmedi im  
saman çöpleri, ciddiyetlerini anlamadı im küçük  
olaylar vardı.

Her kı San Francisco Körfezi'nde altı ile  
sekiz haftalık bir deniz yolculu u yapmayı ge-  
lenek haline getirmi tim. Spray adlı yatımın ra-  
hat bir kamarası, kömür yakan bir sobası var-  
dı. Koreli bir çocuk yemeklerimi pi irirdi. Bu yol-  
culu un ne esini payla mak üzere yanıma ge-  
nellikle bir iki arkada da alırdım. Günde bin  
kelimemi yazabilmek için yazı makinem de ya-  
nımdaydı. imdi aklıma gelen bir yolculukta ya-  
nımda Cloudesley ile Toddy vardı. Bu, Toddy'nin  
ük yolculu uydu yanımda. Bundan önce Clou-  
desley bira içmek istedi i için yatta bira stoku  
yapmı tım.

Fakat bu sefer i de i mi ti. Toddy, içki ka-  
rı tnmaktaki ustalı ı yüzünden bu lakabı almı -  
tı. Onun için viski aldım tekneye; hem de iki ga-  
lon. Ne yazık ki Cloudesley ile ben de, insanın  
bo azından a a ı inerken gayet ho bir lezzet  
bırakan ve akla gelebilecek en büyük zevki ve-  
ren bir cins toddy'ye alı tı ımız için daha pek  
çok galon viski aldık yolculuk boyunca.

O içkiden ho lanmı tım. Yapılmasını dört  
gözle beklemeye ba ladım. Kahvaltı, ö le yeme-  
i ve ak am yeme inden önce ve sonra birer ka-  
deh, bir kadeh de gece yatmadan önce içiyorduk.  
Hiç sarho olmadık. Fakat günde dört kere çok  
ne eli oldu umuzu söyleyebilirim. Toddy, yolcu-  
lu un ortasında acele bir i için San Francisco'  
ya ça rıldı ı zaman, bu güzel içkiyi yapmasını

Koreli çocu a ö retmesine dikkat ettik Cloudey iey ile.

Ama bu i yalnız teknedeyken oluyordu. Karaya dönüp de eve girince ne kahvaltıdan ne de yatmadan önce bir ey içiyordum. O sıcak toddy' yi de ta o günden beri bir daha içmedim. Gelgelelim aslını soracak olursanız ondan çok ho lanıyordum. ahane bir ne e uyandırıyordu insanda. Kendi fırsat kollayan yollarında John Barleycorn'un ate li taraftarıydı. Günden güne büyüyen, öldürücü istek haline gelecek olan eyin ilk gıdıklanmalarıydı. Uzun yıllardır John Barleycorn ile bir arada ya ayan ben hiçbir ey bilmiyor, bunu hayal bile edemiyordum. Beni kendi tarafına çekmek için harcadı ı bu çabaya gülüyordum.

## Y RM DOKUZUNCU BÖLÜM

Uzun hastalıktan iyile memin bir yolu da küçük eylerde mutluluk bulmam oldu. Kitap ve insanlık soruylarıyla ili kili olmayan, yüzmek, uçurtma uçurmak, ata binmek, bilmeceler çözmek gibi eylerdi bunlar. Sonunda kentten bıktım. Ay Vadisi'ndeki çiftlikte cenneti bulmu gibi oldum. Bir daha da kentte oturamadım. Kent artık benim için yalnızca müzik, tiyatro ve Türk Hamamı demekti. Her ey yolunda gidiyordu. Çok çalı ıyor, çok oynuyordum, çok da mutluydum. Daha çok roman, arasıra da hikâye okuyordum. Geçmi te çalı tı ımın onda biri kadar çalı mıyordum artık. Varlı ın ana sorunlarına yine ilgi duyuyordum ama, bu pek dikkatli bir

ilgiydi anık. Gerçe in pençesine asılıp çekti im zaman, parmaklarımı yakmı tım. Bu davranı ım da biraz yalan, biraz iki yüzlülük vardı. Ama ya amayı arzulayan bir insanın yalanı ve ikiyüzlülü üydü bu. Biyolojik gerçe in vah ice yorumu olarak kabul etti im eye bile bile kapatı yordum gözlerimi. Ne deolsa kötü bir alı kanlıktan kurtulmaya çalı ıyor, kötü bir dü ünçe yolunu terkediyoğdum. Ve bir daha söylüyorum, çok mutluğdum. Serinkanlı ve dü ünçeli bir yarığyla ölçtü üm zaman bu dönemin ya amımın tüm dönemlerinin en mutlusu oldu unu söyleyebilirim.

Fakat yıllardan beri John Barleycorn ile oynamamın bedelini ödeme zamanı, bu bana göre ne kadar uygunsuz ve anlamsız olsa da, geliyordu. Arasına birkaç gün çiftli e gelen konuklardan birinin yanımızda kaldı ı oluyordu. Bunların bazıları içmezdi. Ama içenler için evde içki bulunmaması çok sıkıntılı oluyordu. Onları bu sıkıntıya katlanmaya zorlayarak evsahipli imi kötüye kullanmaya hakkım yoktu. Konuklar için viski aldırđım ben de.

Kokteyllerin nasıl hazırlandıklarını ö renecek kadar ilgilenmemi tim onlarla. Bunlan da Oaklanddaki bir meyhaneye toptan ısmarlayıp hazır getirttim. Evde konuk yokken içmiyordum Ama sabahları çalı mamı bitirdikten soma e er evde bir konuk varsa, bundan memnun oldu umu görmeye ba ladım. Onunla bir kokteyl içebiliyordum çünkü.

çim alkolden o kadar temizlenmi ti ki, tek bir kokteyl bile ba ımı döndürmeye yetiyordu. Yemekten birkaç dakika önce içilen bir kokteyl

insanın zihnini açıyor, dudaklarına bir gülümseme getiriyor, yeme e ne eyle ba latıyordu. Öte yandan midem öyle dayanıklıydı ki tek bir kokteyl ancak bir parıltı, bir gıdıklama gibi geliyordu. Bir gün bir arkada açıkça ve utanmadan ikinci bir kokteyl önerdi. çtik. Parıltı daha uzun süreli ve ılık, gülümseme daha derinden ve daha ho olarak çınılıyordu. nsan böyle denemeleri kolay kolay unutamaz. Bazen gerçekten içmeye ba lamamın nedeninin çok mutlu olmam oldu unu bile dü ünürdüm.

Bir gün Charmian ile atlarımıza binip da larda dola tı ımızı hatırlarım. O gün hizmetçileri de izinli göndermi tik, ak amın geç bir saatinde gayet ne eli, olarak döndük eve. Mutfakta yemek hazırlanırken koca evde ikimiz yalnızken ne kadar da güzeldi ya am! Ben ya amanm da üstündeydim. Kitaplar, son gerçek diye bir ey yoktu. Sa lıklı vücudum ata binmekten dolayı yorgundu. Mükemmel bir gün geçirmi tik. Mükemmel bir gece ba lıyordu. E im olan kadınla birlikteydim. Hiçbir sıkıntım yoktu. Borçlarım ödenmi , dört bir yandan para ya ıyordu. Gelecek gittikçe açılıyordu önümde. Mutfakta tavada fevkalâde lezzetli bir eyler kızarıyor, midem ahane bir açlıkla kazmıyor, kahkahalarımız evin içinde çınılıyordu. •

Kendimizi o kadar iyi hissediyordum ki, biraz daha iyi hissedebilmek için kar ı konulmaz bir istek yükseldi içimden. Mutlulu umu daha da arttırmak isteyecek kadar mutluydum. Bunun yolunu biliyordum. John Barleycorn ile on bin ili ki ö retmi ti bunu bana. Mutfaktan defalarca çıktım kokteyl i esinin durdu u yere

gitmek, için. Her döndü ümde içki bir içimlik azalmı tı. Sonuç fevkalâdeydi. Ne sarho tum, ne de ba ım dönüyordu. Ama için ısınmı tı, parıl parıldım, mutlulu um bir piramit gibi yükseliyordu. Ya am, bana ne kadar cömertse ben de bu cömertli e katkıda bulunuyordum. En büyük saatimdi bu benim. Fakat görece imiz gibi çok sonraları bunun bedelini ödedim. nsan geçirdi-i bu denemeleri unutmaz. nsan, bütün buda lah ıyla, aynı eyleri aynı sonuçları do urur diye de i mez bir yasanın olmadığını anlayamaz. Böyle bir ey olamaz zaten. Yoksa bininci esrar çubu u da birincisinin verdi i zevkin e ini verirdi.

Bir gün sabah yazımı yazdıktan sonra, evde konuk falan olmadı ı halde kendi ba ıma yemekten önce bir kokteyl içtim. Ondan sonra düzenli olarak her ö le, yemekten önce birer kokteyl içmeye ba ladım. te John Barleycorn sonunda ele geçirmi ti beni. Düzenli olarak içmeye ba lamı tım. Yalnız ba ıma içmeye ba lamı -tım. Konukseverlik ya da lezzeti için de il, içkinin yaptı ı etki için içiyordum.

O yemek öncesi kokteylini istiyordum. Bunu içmemek için bir nedenin olabilece i aklımın kö esinden bile geçmiyordu. Parasını ödüyordum ya. stersen günde bin kokteyl parası ödeyebilirdim. Yıllarca bundan daha sert içkileri, çok fazla miktarlarda içmi ve bundan zarar görmemi olan benim gibi bir insan için tek bir kokteyl neydi ki?

Çiftlik ya antımda öyle bir program izledim. Sabah saat sekizde, saat dörtbuçuk be ten beri yata ımda okumakta oldu um tashihleri bi



tirir, çalı ma masama giderdim. Saat dokuza kadar gelen mektuplarla, günlük i lerle u ra ır, saat tam dokuzda yazıya ba lardım. Onbirde ya da onbiri birkaç dakika geçe bin kelimem bitmi olurdu. Yarım saat kadar masamı düzene soktuktan sonra, günlük çalı ma bitti i için, sabah gazetelerini ve mektupları alır, a aların arasına gerdi im hama a yatardım. Saat yarım da yemek yer,  leden sonraları da yüzer ve ata binerdim.

Bir gün saat onbirbuukta hama a yatmadan önce bir kokteyl içtim. Bunu ertesini gün de yineledim. Bu ara  le yeme inden hemen önce bir tane içmeyi de ihmal etmiyordum tabii. Kısa bir süre soma masamda oturmu bin kelimemi yazarken o onbirbuuk kokteylini hevesle bekledi imi farkettim.

Alkol aradı ımın bilincine varmı tım artık. Ama ne çıkardı bundan. John Barleycorn'dan korkmuyordum ki! Onunla uzun zaman bir arada ya amı tım. ki konusunda ustaydım ben. Hiçbir zaman a ırı imeyecektim. John Barleycorn'un tehlikelerini ve tuzaklarını biliyordum. Geçmi te beni ne yollarla öldürmeye kalkı tı ırnı çok iyi hatırlıyordum. Ama bunların hepsi geçmi te, uzak geçmi te kalmı tı. Bir daha kendimi kaybedinceye kadar imeyecektim. Artık bundan böyle sarho olmayacaktım.

Tüm istedi im ve tüm yapaca ım ey içimi ısıtacak, yre ime ferahlık verecek bir iki kadeh imekti. imdeki ne eyi drtkleyecek, boazıma kahkahayı yükseltecek, beynimdeki kurtları azıcık harekete geçirecek kadar bir ey. Hem kendimin hem de John Barleycorn'un efendisiydim ben gerçekten de.

## OTUZUNCU BÖLÜM

Fakat insan organizmasına yapılan aynı uyanlar hep aynı tepkiyi yaratmayacaktır. Yava yava tek bir kokteylin aynı etkiyi vermedi ini farkettim. Tek bir kokteyl ölü gibi bırakıyordu beni. Ne parıltı vardı, ne sıcaklık, ne de ne e. ilk ba larda tek bir kokteylin yarattı ı etkiyi meydana getirmek için imdi iki üç tane içmek gerekiyordu. O etkiyi de arıyordum. İlk kokteylimini saat onbirbuçukta hama ıma giderken içiyordum. kincisini de bir saat sonra yemekten hemen önce. Yemekten önce iki kokteyllik fırsat bulabilmek için hamaktan on dakika önce kalkmaya ba ladım. Artık düzen bu olmu tu imdi; çalı ma masamla yemek arasındaki süre içinde üç kokteyl. çmenin en öldürücü huylarından ikisidir bu; düzenli içmek ve yalnız içmek.

Çevremde insan varken her zaman içmeye hazırdım. Kimse yokken da tek ba ıma içiyordum. Sınırlı içen bir konu um oldu u zaman, onun içti i bir içkiye kar ı ben iki kadeh içiyordum. Birini onunla birlikte, ötekini onun haberi olmadan. O ikinci içkiyi çalıyordum yani! Bundan da beteri, yanımda birlikte içece im bir konuk, bir dost oldu u zaman da tek ba ıma içiyordum. John Barleycorn bunu da hafifletici bir neden buluyordu. A ın konukseverlik gösterip bir konu u sarho etmek do ru de ildi. Sınırlı içen bir insanı benimle birlikte içmeye zorla saydım, adam sarho olacaktı. O zaman arada bir içki çalmaktan ba ka ne yapabilirdim? Yok

sa o benim yarım kadar içti i halde, ben onun elde etti i etkiyi elde edemeyecektim.

çki içme huyumun bu geli mesini anlatırken budala ya da zayıf bir kimse olmadı ımı aklınızdan çıkarmamanızı rica ederim. Dünya ölçülerine göre ba arılı bir insanım ben. Sıradan ba arılı bir insanın ba arısından büyüktür benimki. Akıl ve irade kuvveti isteyen bir ba arıya sahibim. Bedenim güçlü bir bedendir. Zayıfların sinekler gibi öldükleri yerde ben ya amı ımdır. Ve yine de bu anlattıklarım benim bedene ve kendime ait olan eylerdi. Bir gerçe im ben. çki içmem de bir gerçektir. çki içmem, ola an bir eydir, bir dü ünçe ya da bir tahmin de il. Benim görü üme göre bu, John Barleycorn'un gücünü göstermektedir. Hâlâ ya amasına. göz yumdu umuz bir vah et olan, eski vah i günlerden kalan öldürücü bir gelenek olan ve ürettiklerimizin en güçlülerini, en iyilerini alan John Barleycorn'un gücünü...

Yine hikâyemize dönelim. Bir gün ö leden sonra yüzme havuzunda epey yüzdükten, da larda epey at ko turduktan sonra, kendimi öylesine keyifli, öylesine mükemmel hissettim ki, daha çok keyiflenmek istedim. Yolunu biliyordum bunun. Ak am yeme inden önce içilen bir kokteyl, istedi imi veremezdi bana. En azından iki tane içmek gerekiyordu. Niçin olmasın? Ya amaktı bu. Ben her zaman ya amayı sevdim. Günlük ya antımın bir parçası olmu tu bu.

Ayrıca sürekli olarak fazladan bir iki kokteyl içmek için nedenler de buluyordum. Bu, ya ne eli bir toplantı oluyordu ya da mimarıma ya da ahırı yapan ta çı ustasının hırsızlı ına kızımı

olmam, dikenli tele takılıp ölen sevgili atıma duydu um üzüntü, sabah postasında yayımcımdan gelen iyi bir haber olabiliyordu. Nedenin ne oldu u önemli de ildi. , arzunun bir kere içime yerle mi olmasıydı. Asıl neden de buydu: Alkolü istiyordum. Yirmi yıldan fazla süren bir oyna tan ve istememekten sonra imdi istiyordum artık. Kuvvetim, gerçekte benim zayıflı ım dı.

Sıradan bir insanın bir içkiden aldığı keyfi elde etmek için benim üç dört tane devirmem gerekiyordu.

Uydu um bir kural vardı. Günlük bin kelimeyi yazmadan elimi içkiye sürmezdim, O i im bitince, kokteyller, yapılmı günlük i le gelecek e lence dolu saatler arasına bir duvar çekerlerdi. im bilimcimden uzakla mı olurdu. Ertesi sabah dokuzda masamın ba ına oturup yeni bir bin kelimeye ba layana kadar bir daha yazımı dü ünmezdim. Bu, zihnin arzulanan bir duruma kavu masıydı. Bu alkol engeliyle enerjimi koruyordum. John Barleycorn söylendi i kadar kötü de ildi. Pek çok insana iyiliklerde bulunmu tu o. Bu da o iyiliklerden birisiydi.

Ortaya çıkardı ım i ler de sa lam, mükemmel ve dürüsttü. Karamsar bir satır bile yazmıyordum. Uzun hastalı ım süresinde ya amaya giden yolu ö renmi tim. Dü lerin yararlı olduğunu biliyor, onları göklere çıkarıyordum. Hâlâ da aynı türden yazılar yazmaktayım, temiz, canlı, iyimser ve ya ama yönelmi yazılar. Oysa ele tirmeciler bende ola anüstü bir canlılık bulundu unu ve kendilerine sava açtı ım kuruntu

lar ve aldanı lar tarafından aldatıldı mı ısrarla söyler dururlar.

Söz buraya gelmi ken kendi kendime onbin kere sordu um bir soruyu tekrarlayayım. Niçin içiyordum? Buna ne ihtiyacım vardı? Mutluydum. Çok mutlu oldu um için miydi bu? Güçlüydüm. Çok güçlü oldu um için mi? Çok canlı oldu um için mi? Neden içti imi bilmiyorum. çimde büyüyen ku kuyu seslendirsem de buna cevap veremem. Uzun yıllar boyunca, John Barleycorn ile çok yakın ya amı tık. Solak bir insan uzun denemelerden sonra sa elini kullanabilir. Alkolik olmayan ben uzun denemeler sonunda alkolik mi olmu tum?

Öyle mutluydum ki! Uzun hastalı m sonunda bir kadının beni doyuran sevgisini kazanmı tım. Daha az çaba harcayarak daha çok kazanç elde ediyordum. Mı ıl mı ıl uyuyordum geceleri. Ba arılı kitaplar yazıyordum. Ne' keder, ne dü kırıklı ı ne de pi manlık duyuyordum. Gün boyunca mutluydum.. Ya am, sonu gelmeyen bir arkıydı. Uykumu bile kıskanıyordum, o birkaç saat, e er uyanık olsaydım benim olacak mutlulu u elimden alıyor diye. Ama yine de içiyordum. Farkında de ildim ama John Barleycorn bana kendisine ait olan bir hastalı m sahnesini hazırlıyordu.

Ne kadar çok içersen, aynı etkiyi elde etmek için daha çok içmek zorunda kalıyordum. Ay Vadisi'nden çıkıp kente indi imde, dı arda yemek yedi im zamanlarda, masada ikram edilen bir kokteyl yavan ve de ersiz kalıyordu. Yeme e giderken bir iki tane, hatta yolda bir tane idi a rastlarsam dört be tane içmek gereki

yordu. Bir keresinde çok acelem vardı. Birkaç kadeh içecek zamanım yoktu. Birden parlak bir fikir geldi aklıma. Barmene double kokteyl hazırlamasını söyledim. Ondan sonra acelem oldu. u zamanlar hep double kokteyl içerdim. Böylece zamandan tasarruf ediyordum.

Bu düzenli bir biçimde çok içmenin sonucu beni bitkin düürmek oldu. Zihnim yapay yollarla çalı maya ve canlanmaya öylesine alı mı tı ki, onlar olmadan çalı amıyordu artık. İnsanlarla bir arada bulunmak için, topluma yararlı olmak için içki bir gereklilik olmu tu artık. Hemcinslerimle bir arada olmak, onların arasına karı mak için içkinin dürtüklemesine, kurtların beynimde kımıl kımıl oynamasına, içimden kahkahaların yükselmesine, ısınmaya, parıltıya gereksinimim vardı.

Bu içmenin bir başka sonucu da John Barleycorn'un beni kösteklemesi olmu tu. Uzun hastalım geri geliyordu. Yeniden gerçe i aramaya, onun peçelerini çekip atmaya, çıplak yüzüne bakmaya iteliyordu beni. Gelgelelim bu yavaş yavaş oldu. Düüncelerim; yeni baştan, a r a r katıla ıyordu.

Kimi zaman aklıma uyarıcı düüncelerin takıldı ı oluyordu. Bu düzenli içme huyu beni nereye sürüklüyordu? Tabii ki John Barleycorn'a güvenin bu soruları susturması için.

«Haydi gel, bir tek at da anlatayım» der o. Ve dedi i olur da. u anlataca ım hikâyeye buna iyi bir örnektir:

Hassas bir ameliyatı gerektiren bir kaza geçirmi tim. Ameliyattan bir hafta sonra yorgun, bitkin hastanedeki yata ımda yatıyordum. Uza

ini sakalım altındaki, bronz renkli tenim hastalıklı bir sarıya, dönmü tü. Doktor yata ımın yanını ba ında durmu , hiç de memnun olmamı sert bakı larla elimdeki sigaraya bakıyordu.

«"Bırakmalısın bunu» dedi. «Sonunda götürecekseni. Bana baksana.»

Baktım. Benim ya ımda, geni omuzlu, geni gö üslü iri yarı bir adamdı. Gözleri canlı canlıydı, yanakları kıpkırmızıydı. Bundan daha güzel bir erkek olamazdı do rusu.

«Ben de sigara içerdim, püro içerdim» dedi. Ama bıraktım. Bir de u halime bak.»

Adam haklı olarak gururlanıyordu. Bir ay sonra da öldü. Hem de kazada falan de il. Bilimsel adlı çe itli mikroplar devirmi ti adamı. Çekti i acı o kadar fazlaydı ki, ölümüne birkaç gün kala ç ı lıkları çok uzaklardan i itiliyordu. Ba ıra ba ıra öldü sonunda.

John Barleycorn:

«Gördün mü kendine bakan adamı» dedi. «Purodan bile vazgeçmi ti. Bak sonunda ne oldu. Bektan i , ha? Mikroba kar ı konulmaz. Senin o mükemmel doktorun her türlü önlemi almı tı ama sonunda yine ele geçiriverdiler zavalıyı... Mikrop sıçradı ı zaman nereye konaca ı bilinmez. Belki de sana rastlar. Bir de kaçırdı ı eylere bak doktorun. Sen de sonunda mikropların senin de üstüne sıçrayıp i ini bitirmeleri için tüm sana verdiklerimi kaçırarak mısın? Hayatta adalet diye bir ey yoktur. Hepsi de bir piyangodur. Ama ben ya amın yüzüne yalancı bir gülümseme yerle tirir ve gerçeklere gülerim. Sen de benimle birlikte gülümse, birlikte gül. Nasıl olsa sen de öleceksin sonunda, ama hiç ol

mazsa arada gülmü olursun. Bu üstünde ya adının dünya epey karanlıktır. Ben senin için aydınlatıyorum onu. r>okwrun baına gelenlere bakınca berbat bir dünyadır bu. Yapacak tek şey var: Bir kadeh daha iç ve hepsini unut!»

çtim ben de. John Barleycorn bu olayı bana her hatırlattı ı zaman yeniden içtim. Ama akıllıca, mantıklıca içiyordum. çtiklerimin en iyi cinsten olmasına dikkat ediyordum. Sarho luktan ve kötü içkiden kaçmıyordum. Bu arada unuda söyleyeyim, bir insan akü ve mantıkla içmeye ba ladı mı, bu onun ne kadar yol aldı ının ciddi bir göstergesidir.

Ne var ki günde bin kelime yazmadan a zıma içki koymama kuralımı bozmuyordum. Arasıra yazı yazmaktan bir kaçamak yaptım oluyordu. O zamanlar kuralı çi nemek diye bir şey söz konusu olmayacağı için,, ne kadar erken olursa olsun içiyordum. çki oyununa girmemi insanlar, bu alı kanlı ın nasü geli ti ine a arlar oysa!

## OTUZBİRNCİ BÖLÜM

Snark, San Francisco'dan uzun yolculuğuna çıktığı ı zaman, teknede içecek hiçbir şey yoktu. Daha do rusu biz böyle sanıyorduk ve aradan aylar geçtikten sonra ö rendik i in aslını. Bu 'kuru' tekneyle yolculuk benim önceden kararla tırdı ım bir şeydi. John Barleycorn'a bir oyun oynamı tım. Vicdanımdan yükselmeye ba layan belli belirsiz uyarılara kulak verdi imi gösteriyordu bu.



Hiç üphe yok ki bu durumu kendimden bile sakladım ve John Barleycorn'a bir sürü bahaneler uydurdum. Çok büümseldim bu konuda. Yalnız limanlara vardı ımızda içece imizi söylüyordum. Limanlar arasındaki kuru dönemde de vücudumdan alkolü tamamen atacaktım. Böylece bir limana varınca John Barleycorn'un tadına daha iyi varacaktım. Etkisi daha kuvvetli, tadı daha ho olacaktı.

San Francisco ile Honolulu arasını yirmi yedi günde aldık. Yolculu un ilk gününden sonra içmek aklıma bile gelmedi. Bu da benim alkolik olmadı ımı gösterir sanırım. Bazan Hawai'deki o lezzetli yemekleri dü ündükçe, elbetteki o yemeklerden önce içilecek içkiler de aklıma geliyordu. Ama bunu bir özlemlerle, yolculu a bir öfke duyarak dü ünüyordum. O içkilerin iyi bir yeme in havasına uygun, yerinde bir ey olca ını dü ünüyordum sadece.

Böyle kendi kendime bir kere daha John Barleycorn'un efendisi oldu umu kanıtladı ıma çok memnun olmu tum. stedi im zaman içer, istemedi im zaman içmezdim. Bundan böyle de istedi im zaman içmekte devam edecektim.

Hawai adaları arasında be ay gezdik. Kıyıya çıktı ım zaman içtim. Yolculuktan önce California'da içti imden biraz daha fazla içtim hat ta. Hawai halkı, ılık bölgelerden ya ayanlardan daha çok içiyordu. Tropiklere ne kadar indirse halk da o kadar çok içiyordu. Ben de onlara uyuyordum.

Hawai'den Marquesas adalarına gittik. Yol altmı gün sürdü. Bu süre içinde ne bir kara parçası ne bir yelkenli, ne de bir duman izi gör

dük. Fakat bu altmı , günün ba larında mutfakta temizlik yapan a çı bir dolabın dibinde be on arap i esi buldu. Bunlar evden reşel ve turu kavanozlarıyla gelmi lerdı. Sıcak mutfakta altı ay durmak, arabı iyiden iyiye olu turmu tur diye dü ündüm.

Bir yudum tattım, fevkalâde bir eydi. Ondan sonra günde bir kere ö leyin, durumumuzu harita üzerinde i aretledikten sonra yarım kadeh içmeye ba ladım. Denizın zaten güzel yüzüne daha bir güzellik gelir, ne elenildim. Her sabah kamaramda kanter içinde bin kelimemi yazarken günün önemli olayının yer alaca ı saat onikiyi i ple çekiyordum.

in kötü yanı arabı payla mak zorunda olmamdı. Yolculu un kaç gün sürece i belli de ildi. Daha fazla arap olmamasına üzülmü tüm.

arap bitince, bu sefer de payla mı oldu uma üzüldüm. Alkol özlemi çekiyordum: Bir an önce Marquesas adalarına varmaya can atıyordum.

Marquesas'a varınca içimdeki bu, susuzluk da gittikçe büyümü tü. Marquesas'ta pek çok beyaz, bir sürü hasta görünü lü yerli, ahane manzara, aradı ın kadar rom ve apsent vardı. Ama viskiyle cin yoktu. Rom insanın dama ını yakıyor, derisini kavuruyordu. Denedi im için iyi biliyorum bunu. Apsent içtim ben de. Bunun kusuru da, azıcık kafayı bulmak için çok içmek gerekti iydi.

Marquesas'dan Tabiti'y© do ru yola çıktı ımız zaman, tekne de bana oraya varmaya yetecek kadar apsent vardı. Tahiti'de Scotch ve Amerikan viskisi yükledim. Bunlar sonra artık limanlar arasında kuru bir gün geçmedi. Yanlı anla

İlmasını istemem. Alı ıldı ı anlamda sarho luk, sendelemek, sallanmak, tökezlenmek, uyu mak yoktu. Usta bir içkiei, kuvvetli bir bünyesi de varsa, hiçbir zaman bu kadar alçahnaz. O, kendisini daha iyi hissetmek, biraz ne elenmek için içer. Bundan fazlası için de il. A ırı içkinin getirece i bulantıdan, çaresizlikten ve gururuna indirece i darbeden kaçınırdı.

Usta ve alı kan bir içkinin elde etti i ey, tedbirli ve kurnazca bir yarı sarho luktur. Bunu, yılın oniki ayı gözle görünür bir ceza ödemeden elde edebilir. Bugün Amerikada kulüplerde, otellerde ve kendi evlerinde böyle içen yüz binlerce insan vardır. Bunlar hiçbir zaman sarho de ildir. Ama ço unlu u kendileri öfkeyle reddetse bile, pek seyrek olarak ayıktırlar. Hepsi de benim inanmı oldu um gibi oyunun kurallarında hile yaptıklarına inanırlar.

Deniz üstüneyken yine bir dereceye kadar içmiyordum, ama karaya çıkınca sanki daha çok ihtiyacım varmı gibi içmeye ba lıyordum. Bu bilinen bir eydir. Tropiklerde ya ayan beyazların a ın içmeleri ün salmı tır. Tropikler beyaz insanlara göre yerler de ildir. Derilerinin renkleri onları güne in a ırı ı ınlanndan koruyamaz.. Güne in ultraviyole ı ınlan beyaz insanların hücrelerini mahveder.

Tropik iklimlerde ya ayan beyazlar önemli karakter de i iklimlerine u rarlar. Vah i ve amansız olurlar'. Kendi ılık iklimlerinde yapmayı dü leyemeyecekleri korkunç zulümler yaparlar. Sinirli, öfkeli, ahlaksız olurlar. Güne in akkor ı ınlarına gerekti inden çok maruz kalan beyaz adamlann bozulmaları çe itli biçimlerde

gerçekle ir. çmek de bunlardan biridir. Alkol almadaki artı kendili inden meydana gelir. Ve önceden içmedikleri kadar da içerler. Uzun süre kalınacak yerler de ildir buraları. Nasıl olsa ölmeye mahkûmdurlar orada, a ırı içki de bu süreci hızlandırır. Bu konuda hiçbir mantık ileri sürmeden içer, içerler.

Güne hastalı ı beni de. pençesine almı tı. Hem de tropik iklimde ancak iki yıl kaldı ım halde. Bu dönemde çok a ırı içtim. Ama bir noktada yanlı anla ılmayı önlemek isterim. çmek ne hastalı ın nedeniydi, ne de yolculu u terletmi olmamızın. Bir bo a kadar güçlüydüm, uzun aylar boyunca derimi ve hücrelerimi parçalayan güne hastalı ına kar ı sava tım durdum. Yeni Hebrid ve Solomon adalarından geçerken sıtmadan kırıldı ım halde, be ki inin i ni görüyordum.

Tekneyi mercan adalarının arasında sı lık lara dü ürmeden, karaya oturtmadan ı ıksız kıyılarından geçirmek ba lıba ına bir insanın i ydi. Sabahleyin yaptı ım hesaplarımı denetleyecek bir kimse yoktu yanımda. Ben hep vardiyadaydım. Vardiyayı güvenle devredebilece im kimsen yoktu. Yirmi dört saat nöbette durur, arada sırada ayak üstünde uyuklardım. Ayrıca doktorluk da yapıyordum. O sıralarda Snarkda doktorluk yapmanın ne demek oldu unu anlatayım. Teknedeki herkes sıtmadan yatıyordu; hem de insanı üç haftada öldüren tropik sıtmasından. Bundan ba ka hepsinde ülser vardı ve **ngrai ngari** denilen ekzema hastalı ına tutulmuşlardı. Japon a çı geçirdi i hastalıkların sonunda çıldırımı tı. Polinezyalı tayfalarımndan bi

ri, karasu humrnasındarı ölüm dö e inde yatıyordu. Tam bir erkek i iydi yaptı m.; ilaç veriyor, doktorluk yapıyor, di çekiyor, zehirlendikleri zaman hastalarımı ölümden kurtarıyordum.

Dördüncü olarak yazardım. Hâlâ hergün bin kelimemi yazıyordum. Bunu ancak ate ler içinde kıvrandı m zamanlar ya da Snark fırtınalı denizlere daldı ı süre boyunca bırakıyordum. Beinci olarak, gezgindim; birçok eyler görüp kaydetmek istiyordum. Altıncı olarak da, pek az kimsenin gitti i ve bu yüzden konukların önemli ki iler olarak kar ılandı ı yerlere giden bir teknenin sahibi ve kaptanıydım. Teknede konuk a ırlamak benim görevimdi. Kıyıda da ben çiftlik sahipleri, tüccarlar, valiler, sava gemilerinin kaptanları, yamyam reisleri ve bazan pazen elbiseler giyme mutlulu una eri mi ba bakanlar tarafından a ırlanıyordum.

Elbette ki içiyordum. Hem konuklarımla hem de evsahiplerimle içiyordum. Be ki inin i ini tek ba ima yapıyor olmamın bana içmeye hak kazandırdı ını dü ünüyordum. Çok çalı an bir insan için alkol faydalıydı. Tayfalarım arasında bunun etkisini çok iyi görüyorum. Kırk kulaçtan demir çekerken yarım saat sonra soluk solu a, titreyerek mola verdikleri zaman bir kadeh rom onları yeniden ya ama kavu turuyordu. Solukları yerine geliyor, a ızlarını ellerinin tersiyle siliyor ve yeni bir zevkle zincire sarılıyorlardı. Tekneyi raspalamak için, ate li ate li bo azımıza kadar sularda çalı mak zorunda kaldı ımızda,, romun çalı maya olan büyük etkisini görüyordum.

te çok yanlı John Barleycorn'un yepyeni

bir yanına geliyoruz bu noktada. Görünü e bakılırsa kar ılıksız olarak bir eyler vermektedir. nşanın gücü tükendi i zaman yeni bir güç kayna ı yaratmaktadır. Yorgun insan daha büyük çabalara giri mektedir. Okyanusu geçen buharlı bir gemide sekiz gün süreyle ate çilik yaptımı hatırlarım. Biz ate çiler ancak viski içerek ayakta kalabilmi tik. Yarı sarho çalı ırdık. Viski olmasaydı i imizi ba aramayaca ımız kesindi, John Barleycorn'un verdi i bu güç, yalancı bir güç de il, gerçek bir güçtür. Ama bu, güç kaynaklamadan zorla çıkarılmaktadır ve sırası gelince faiziyle birlikte ödenmektedir. Hangi yorgun insan gözünü ileriye diker? Bir mucizevi gücünün oldu unu kabul eder o. A ırı çalı an sıradan emekçiler gibi a ırı derecede çalı an pek çok meslek sahibi de bu yanılığdan dolayı John Barleycorn'un ölüm yolunu seçmi lerdir.

## OTUZ K NC BÖLÜM

Kendime baktırmak için Avustralya'da bir hastaneye gittim. Bundan sonra da memleketime dönmek istiyordum. Hastanede yattı ım uzun haftalar boyunca, ilk gününden ba layarak hiç içki aramadım. çmek aklıma bile gelmedi. Ayağa kalktı ım zaman içkiye kavu aca ımı biliyordum. Ne var ki hastaneden çıktıda tüm «dertlerimden tamamen kurtulamamı tım. Ekzema hâlâ geçmemi ti. Avustralyalı uzmanların' anlamadıkları güne hastalı ı hâlâ hücrelerimi yok etmekte devam ediyordu. Sıtma pe imi bı

rakmamı , hiç beklenmedik anlarda beni ala-  
ı ediyor, hazırlanmı bir dizi konferansı iptal ettiriyordu.

Snark ile çıktıkım geziyi terkederek daha serince bir iklim aramaya başladım. Hastaneden çıktıkım gün içkiye başladım. Yemeklerden önce kokteyl, yemeklerde arap içerdim. Yanında bulunduğum insan viski içiyorsa ben de viski içerdim. John, Barleycorn tam olarak komutam altındaydı, ömür boyu yaptıım, gibi imdi de canımın istediği zaman iç, istemediği zaman içmezdim.

Daha serin bir iklim bulmak için güneye Tasmanya'ya indim. Gittiğim yerde içki yoktu. Bu, bende bir sıkıntı yaratmadı. içmedim. Serin havada dolaır, ata biner, sıtma nöbeti tuttuğuz zamanlarda her sabah bin kelime yazardım.

Hastalıklarımın nedenini geçmişte içki içmemde arayanlar için bunu söyleyeyim ki ,ikisi de aızlarına bir damla içki koymamı olan Japon kamarotumla Charmian ateşten kırılıyordu.

İçki bulabildiğim Hobart Town'a döndüğüm zaman yine eskisi gibi içmeye başladım. Avustralya'ya döndüğümde de aynı şey oldu. Aksine, Avustralya'dan Amerika'ya içki sevmeyen bir kaptanın gemisinde döndüğümüz ve yanıma da içki almamı olduğum için kırk üç gün süren yol boyunca hiç içmedim. Ekvator güneş altında yanan Ekvator'a çıktıkım zaman millet sarı humma, kızamık ve vebadan sinek gibi kırdıyordu. Yine içmeye başladım, hem de ne bulursam onu içiyordum. Bu hastalıklardan hiçbirine yakalan

**madun.** Hiç içmeyen Oharmian ile Nakata da ya kalanmadüar.

U radı ım felaketlere kar ın tropik bölgele-  
re a ık olmu tum. Onun için California'nın ılık  
iklimine gidene kadar epey oyalandım oralarda.  
Yolda da olsam, bir yerde de konaklasam gün-  
de **bin** kelimemi yazmaya 'devam ediyordum. So-  
nunda ekzemam geçti, güne in yaktı ı hücre-  
lerim yenilendi. Son sıtma nöbetini de atlattım  
ve yine iri yarı sa lıklı bir erkek gibi içmeye ba -  
ladım.

## OTUZÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ay Vadisi'ndeki çiftli imde yine sürekli ola-  
rak içiyordum. Günlük programım öyleydi: Sa-  
bah bin kelimemi tamamladıktan sonra ilk iç-  
kimi alırdım. Ondan sonra ö le yeme ine kadar  
olan zaman içinde kafamı öyle bir bulana ka-  
dar içerdim. Ak am yeme inden önce de yine  
keyiflenecek kadar içerdim. Hiç sarho olmadı-  
ım için, kimse beni sarho görmemi tir. Fakat  
günde iki kere ba ım döner gibi olurdu. Oysa  
içkiye alı mamı biri benim içti imi içecek ol-  
saydı bir anda sızar kaindi.

Eskiye dönmü tük yine. Ne kadar çok içe-  
sem, içti imin zevkine varabilmek için daha çok  
içmek zorunda kalıyordum. Sonunda öyle bir an  
geldi ki kokteyller yetersiz kalmaya ba ladı. Ne  
kokteyl içecek kadar bol zamanım ne de onları  
depolayacak yerim vardı. Viski daha kuvvetliy-  
di. Daha az içti in halde daha güçlü etki yaratı



yordu. Ö leden önceleri çe itli viskiler içerdim, ö leden sonralarıysa yalnız skoç viskisi ve soda.

O zamana kadar mükemmel olan uykularım da bozulmaya yüz tuttu. Gece uyandı ım zamanlar okuyarak uyumaya alı mı tım. **Ama** artık bunu yapamıyordum. Bir iki saat okuduktan sonra uykumun gelmedi ini görünce çareyi bir kadeh içmekte buldum. Bazan üç kadeh, gerekiyordu uykuya dalabilmem için.

Sabah erken kalktı ım için o kadar az uyuyordum ki, vücudum aldı ı alkolü eritecek zaman bulamıyordu. Bunun sonucu olarak da sabahları kalktı ımda a zım kupkuru, ba ımda bir a ırlık, midemde hafif bir bulantı oluyordu. Yani pek iyi hissetmiyordum kendimi. Çok ve sürekli için insanların sabah rahatsızlı ını duymaya ba lamı tım. Beni sabahları kendime getirecek bir içkiye ihtiyaç duyuyordum. nsanın savunması bir kere yıkıldıktan sonra, gerisini John Barleycorn'a bırakın, i ini iyi bilir o. Böylece rahat bir kahvaltı yapabilmek için kahvaltıdan önce bir kadeh içmeye ba ladım. Alev alev yanan içimi serinletmek için artık geceleri yata ımın yanma bir sürahi su almadan yatamıyordum.

Öyle bir an geldi ki vücudum bir an bile alkolsüz kalmıyordu. Alkolden uzak kalmaya katlanamıyordum. Uzak, ıssız yerlere gitmem gerekti i zaman orasını içkisiz bulmak tehlikesini göze alamıyordum. Çantamda artık hep birkaç i e viski bulunuyordu. Eskiden böyle yapanlara çok a ardım. imdiyse hiç uyanmadan kendim yapıyordum bunu. Arkada larla çıktı ım za

man tüm kuralları bir yana atıyor, onların içti-  
ini onlar kadar içiyordum.

Artık yanba imda güzel bir alkol ate i ta-  
ıyordum. Bir ey kendi ısıyla besleniyor ve  
daha çok alevleniyordu. Uyanık oldu um zaman-  
lar içmek istemedi im bir anım bile yoktu. Bin  
kelimelik yazıma oturdu um zaman be yüzüncü  
kelimeye gelmeden bir kadeh içkiyi dü ünür ol-  
mu tum. Çok geçmeden yazıya bir kadeh içkiy-  
le ba lamayı alı kanlık haline getirdim.

Durumumun ciddiyetini çok iyi biliyordum.  
Yeni kurallar koydum. Çalı mam bitmeden iç  
memeye karar verdim. Gelgelelim yepyeni ve ey-  
tanca bir durum çıkmı tı ortaya. çmeden yaza-  
mıyordum. Hiç, ama hiç yazamıyordum. Yaz-  
mam için içmem gerekiyordu. Artık sava maya  
ba lamı tım. Sonunda o özleme kavu mu tum ve  
imdi bu özlem bana hükmediyordu. Masanın  
ba nda oturur, kâ itla kalemle oynar dururdum,  
ama sözcükler bir türlü gelmek bilmezlerdi ak-  
lıma. Beynimde do ru dürüst bir dü ünçe yok-  
tu. Aklım fikrim kar ı büfedeki John Barleycorn'  
daydı. Sonunda umutsuzlukla kalkıp bir kadeh  
içince beynim gev er ve bin kelimem su gibi  
akardı.

Oakland'daki evimde içki stokum bitince, bu-  
nu yenilemedim. Ne var ki bunun da bir yararı  
yoktu. Yazamıyordum. Ne yazık ki dolabın di-  
binde bir kasa bira kalmı tı. Bo yere yazmaya  
çalı tım. Bira zayii bir içkiydi, üstelik sevmez-  
dim de. Fakat dolabın dibindeki bir kasa bira-  
dan ba ka bir ey dü ünemiyordum. Birkaç i-  
e içtikten sonra kelimeler kendili inden kale-  
mimden akmaya ba ladılar ve bin kelimem ta

marlandı. in kötü yanı biranın midemi yakmasıydı, buna rağmen kısa zamanda bitirdim o kasayı.

Çi dolabı sonunda tamtakır kalmı tı. Yeniden doldurmadım Kahramanca bir inatla John Barleycorn'un dürtüklemesine gerek duymadan bin kelime yazmaya zorladım kendimi. Fakat yazdım sürece içki özlemi çaktı imin farkındaydım. Sabah çalı mam biter bitmez evden dışarı fırladım gibi ilk içkimi içmeye gittim. Alkolik olmadım halde John Barleycorn'un benim üzerimde böylesine kuvvetli bir etkisi olabilirse, gerçekten alkolik olanların çaktı i azap kimbilir ne müthi olmalıydı. Üstelik onlar yapılarının organik isteklerine karşı savaırken, en yakınları bile onların çaktıklarını anlamaz, onları küçük görür, nefret ederlerdi.

## OTUZDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ama eninde sonunda bedelin ödenmesi gerekiyordu. John Barleycorn bu bedeli bedenden çok zihinde almaya başlamı tı. Zihnî bir hastalık olan eski uzun hastalık yeniden ortaya çıktı. Çoktandır ölüme terkedilmiş eski hayaletler yeniden balarını kaldırdılar. Üstelik bunlar daha baka ve daha öldürücü hayaletlerdi. Baka langıçta aklı olan eski hayaletleri normal bir mantık öldürmü tü. İmdi bu dirilenler John Barleycorn'un Beyaz Mantı ının yarattı ı hayaletlerdi. John Barleycorn da kendi yarattı ı hayaletleri öldürmez. Çkinin do urdu u bu karamsarlık hastalığından kurtulmak için çareyi John Barleycorn'

un vaadetti i ama hiçbir zaman buldurmadı ı uyu turucuda arar.

Ba indan geçmeyenlere, bu Beyaz Mantı ı nasıl anlatmalı! Yoksa bunu anlatmanın olanaksızlı ını söyleyerek mi ba lamalı i e? Büyük mealeler ve zamanlar ülkesi olan Ha ha Ülkesi'ni dü ünün bir kere. O uzak ülkeye iki unutulmaz yolculuk yapmı tım. Oradaki serüvenlerin en küçük ayrıntısına kadar beynime kazınmı tır. Ne var ki oraya gitmemi insanlara bunun en küçük bir kısmını bile, sonsuz kelimeler kullanmama kar ın hiç anlatamamı ımdır.

Piyanoda çalınan bir melodinin iki notası arasındaki zaman süresinde, nasıl akla hayale sı mayan acı ve deh et yüzyılları geçti ini bo yere anlatmaya çalı tım. Ha ha Ülkesi'nin bir dönemini belirtmek için bir saat konu tuktan sonra bir de baktım ki hiçbir ey anlatamamı ım onlara. Tüm o korkunç ve fevkalâde eylerin ummanı ortasında onlara bu küçücük eyi anlatamamı sam, Ha ha Ülkesi hakkında en küçük bir kavram bile açıklayamayacak durumda yım demektir.

O tekin olmayan ülkede dola mı bir insanla konu ayım, hemen beni anladı ını göreceksiniz. Bir cümle, bir kelime o yolu a mamı bir insana saatlerce söylenecek kelimelerden, cümlelerden daha çok ey anlatır. Beyaz Mantı ın hüküm sürdü ü John Barleycorn'un ülkesinde de böyledir. Oraya gitmemi insanlar için, orada bulunan birinin anlattıkları anla ılmaz ve dü ürünüymü gibi gelir. O yola dü memi okuyucularımdan anlataca ım eyleri bana inarak okumalarım rica edece im.

Alkolde gerçe in öldürücü sezgileri vardır. Bu konuda ayya Philip sarho Philip'e tanıklık eder. Bu dünyada gerçe in çe itli sıralamaları vardır. Bazı gerçekler ötekilerden daha do rurlar. Bazı gerçeklerse yalandırlar; gerçekle - tirmek ve ya amak isteyen hayata en.büyük kul lanılma de eri verenler bunlardır. Ey bu yolu dola mamı yolcu, görüyorsun ya sana John Bar leycorn'un kabilesinin diliyle anlatmak istedi im bir ülke ne çılgınca bir yerdir. Bütün üyelerinin ölüme giden yollardan kaçındı ı ve yalnız haya ta giden yollara dü tü ü sizin kabilenizin dili de ildir bu. Yollar çe itli oldu u gibi gerçekler de çe itlidir. Yalnız biraz sabırlı olun. Hiç olmaz sa bu söz kalabalı ından ibaret gibi gözüken yı - ın arasından belki de uzak diyarları ve kabi leleri, zayıf da olsa, seçebilirsiniz.

Alkol gerçe i söyler, ama onun gerçe i nor mal de ildir. Normal olan sa lıklıdır. Sa lıklı olan ya ama yönelir. Normal gerçek, gerçe in daha zayıf bir çe ididir. Yük arabası çeken bir atı dü ünün. Hayatının ilk gününden son günü ne kadar geçirdi i tüm de i iklikler boyunca, kendi anla ılmayan bulanık görü üyle ya amın iyi oldu una inanması gerekir bu hayvanın. Ko - um takımı altında çalı mak iyidir. Ne kadar güdüsel bir biçimde korkulsa da ölüm korkula cak bir devdir. Ya am iyilikçi ve de erlidir. Öm - rünün sonuna do ru elinden gelenin ço unu al mak için kendisini dövüp hırpalayacaklardır. Ya lılık, külüstür bir eskici arabasına ko ulup her adımda bir kamçı yemek olsa da onurlu, say gide er ve de erli bir eydir. Sendeleyerek yak la an sonunun son tökezleni ine kadar bu at ya

samın gerçe i olan ve onun devamını sa layan daha zayıf gerçe in fermanlarına boyun e melidir.

Bu atın da, öteki bütün atlar, insanlar da içlerinde olmak üzere bütün hayvanlar gibi yaşamak gözlerini kama tırmı , duygularına sille indirmi tir. Bedeli ne olursa olsun ya ayacaktır o. Hayat oyunu iyidir. Sonunda tüm. ya am zarar görmü olsa, bütün canlılar oyunu kaybedecek olsalar bile. te hayatın ya amak için inanamak zorunda oldu u gerçek ne kadar yanlış olursa olsun, yalnız budur.

Hayvanlar içinde: yalnız insana, o korkunç mantık ayrıcalığı verilmiştir. İnsan, beyniyle, kendisini ve diğerlerini utanmaz bir umursamazlıkla çevreleyen evrene bakabilir. Bunu yapabilir, ama yapması kendisi için iyi olmaz. Ya amak, doyasıya ya amak için, canlı olmak —ki bu, oldu u olarak kalması demektir— insanın gözlerinin hayat tarafından körletilmesi, duygusuzlaşması gerekir. İyi olan doğrudur. İnsan bunu mutlak gerçek olarak kabul edip davranışlarını buna göre düzenlemelidir. Bu her ne kadar gerçe in zayıf bir çe idiye de, insanın duygularının hilelerini ve etin tuzaklarını oldu u gibi kabul etmesi iyi bir e ydir. Açgözlülü ünden ve tutkularından dehşete düşmesi, gölgeler ve bo a çıkan çabalar görmemesi iyi bir e ydir.

İnsan böyledir de. Sayısız insan, gerçe in aslını görmü ve ondan kaçmıştır. Sayısız insan uzun hastalığı atlatmış , bunu anlatmış ve sonra isteyerek ömürlerinin sonuna kadar bunu unutmu tur. Ya amı lardır bunlar. Hayatı görmü

lerdir; çünkü hayat kendileri idi. Do ru yapmı -  
lardır.

Ve imdi de John Barleycorn, ya am dolu,  
ya amak isteyen hayalci bir insanı lanetlemek  
tedir. Gerçe in ötesindeki gerçek, hayatın anti-  
tezi yıldızlar arası bo luk kadar zalim v© çıplak,  
mutlak sıfır kadar cansız ve donuk, reddedilmez  
mantı ın ve unutulmaz gerçe in donuklu uyla  
parlak Beyaz Mantı ını haberci olarak gönderir  
John Barleycorn. John Barleycorn hayalcinin dü  
kurmasma, ya ayanın ya amasına izin vermez.  
Do umu ve ölümü yokeder, kurbanını The City  
of Dreadful **Night**'ta oldu u gibi, «Ya amımız bir  
aldatılma, ölümümüz kara bir bo luk» diye ba  
ırtana kadar varolma çeli kisini bir sis içinde  
eritir. Böylesine korkunç bir içtenli in kurbanı-  
nın ayakları da ölüme giden yolu tutar.

## OTUZBE NC BÖLÜM

Yine ki isel deneyimlere ve John Barley-  
corn'un Beyaz Mantı ı'nın geçmi te üzerimde  
yaptı ı etkilere dönelim. Beynim aylardır alkol-  
le yıkanmı , insanın do u tan yazgısı olan bü-  
yük kederin baskısı altında Ay Vadisi çiftli in  
deyim. Kederimin nedenini bo yere sorup duru-  
yorum kendi kendime. Geceler ılık, damım ak-  
mıyor. Her türlü yiyecek var evimde. Her türlü  
konforum var. Bedenimde bir a rı sızı yok. Ne  
beynim ne de adalelerim fazla çalı mıyorlar. Top-  
ra ım, param, kudretim var. Sevdi im bir e im,  
çocuklarım var. Ba kalarına hizmet ederek iyi-  
lik yapma ihtiyacım doyurulmu , dünyaca tanı

nıyorum. Dünyanın iyi bir vatandaşının yapması gereken şeyleri yaptım ve hâlâ yapıyorum. Evler yaptırдым, yüzlerce dönüm toprak ektim. Aca gelince yüzbin aça dikmedim mi? Evimin hangi penceresinden bakarsam bakayım güne de ru dimdik kahramanca yükselen kendimle dikti im bu ağaçları görüyorum.»

Gerçekten de yeryüzünde bir milyon insanın yüzü bile benim kadar talihli olmamı tır. Bütün bu iyi talihi me karın neden kederliyim? John Barleycorn'un benimle birlikte, olmasından dolayı bu kederim. John Barleycorn'un benimle birlikte olmasının nedeni de, gelecek kuşakların karanlık çağlar diye adlandıracakları çağda doğmu olmam. Gençliğin akılsız günlerinde kolay elde edilebilir olması, her köşebaşından her sokak arasından beni çağırması yüzünden John Barleycorn yanımda imdi. Çimde doğum bu yarı uygarlık, bu ruh zehirini satmak için dükkânlara ruhsat vermiş. Ya am benim ve benim gibi milyonlarca insanın bu zehir satan dükkânlara girmeleri için kandırıldıkları, zorlandıkları biçimde düzenlenmiş.

John Barleycorn'un insanı soktuğu onbin çeşit kederli ruh durumundan birisine gelin birlikte girelim. Güzelim çiftliimde atla dolaıyorum. Bacaklarımın arasında fıstık gibi bir at var. Hava arap gibi. Tepelerin yamaçlarına yaslanmışlardaki üzümler sonbaharın aleviyle kızarmışlar. Sonoma Dağları üzerinde sis var. İkinci güne uyuklayan gökte için için yanıyor. Beni ya adımı memnun edecek her şeyim var. Rüyalar ve sırlarla doluyum. Güne im, havayım, parlıyım. Hareket ediyorum, hareket etme gü-



cünü var, üstüne bindi im canlı eyi istedi im gibi yöneltebiliyorum. Varolmanın tüm göz kama tırcılı na sahibim, bana gurur veren tutkular ve ilhamlar tattım. Duygu krallı nda bir kralım ben ve hiç yakmayan tozları çi neyip duyuyorum. ..

**Ama** ben elmadan bu kadar zamandır sü regelen ve ben gittikten sonra da sürecek olan bu dünyadaki zavallı yerimi dü ünüyorum çevreme baktıkça. imdi bana ait olan bu inatçı topraklar üstünde bellerini kıran, yüreklerini bırakan insanları hatırlıyorum. imdi bana ait olan bu inatçı toprakların üstünde bellerini kırarcasına, yüreklerini patlatırcasına çalı an insanları hatırlıyorum. Bu adamlar geçip gittiler. Ben de geçip gidece im. Bu adamlar çalı tı, topra ı temizledi, ekti, biçtiler. Çalı maktan katıla mı vücutlarını dinlendirirken yorgun gözlerle bu güne in do u una ve batı na, üzümlerin sonbahardaki parıltısına, da ların üstünde uçan sis bulutlarına baktılar. Ve imdi yok bu adamlar. Ben kendimin, hem de yakında yok olup gidece imi biliyorum.

Gitmek mi? Gidiyorum bile. Çenemde imdiden gitmi parçalarım için di çilerin taktıkları takma di ler var. Gençli inin parmaklan yok artık elimde. Eski kavgalar ve güre ler onları onanılmayacak kadar mahvettiler. Adı bile hatırlanmayan bir adamın beynime inen yumruk u elimin ba parma nını o gündenberi sakat bıraktı. Öteki eliminki de güre irken olmu tu. **O** dümdüz ko ucu vücudum geçmi e karı tı. Çılgın çalı ma ve e lence gece ve gündüzlerinde beni ayakta tutan ayak mafsallarım artık eskisi ka

dar yeterli de il. Fırtınanın yalnız karanlı ında tek bir ipe asılıp bir direktan ötekine sıçrayamam artık. Kutup buzları, üstünde kızak çeken köpeklerin ardından millerce ko amam.

Do du um günden bu yana ölmekte olan bu çürüyen vücudun içinde bir iskelet ta ıdı ımı, yüzüm dedi im yuvarlak etin altında burunsuz, kemikli bir ölü kafası oldu unu biliyorum. Bunlar beni korkudan ürpertmiyor. Korkmak sa lıklı olmaktır. Ölüm korkusu ya amaya yardım eder. Fakat Beyaz Mantı ın lanetli yanı, insanı bunlardan korkutmamasıdır.

Atımın üstünde giderken çevreme bakıyorum da do al ayıklanmanın amansız ve sonsuz yıkıcılı ını görüyorum. Beyaz Mantık çoktan kapatılmı kitapları açmakta direnerek benim gördüm, o güzellikleri bölüm bölüm hiçlikle ve tozla ifade ediyor. Çevremde bir mırıltı, bir vızıltı var: Bu u ultunun havasının rahatsız edildi inden yakman birtakım canlılardan, bir tatarcık kümesinden yükseldi ini biliyorum.

Yeniden çiftli e dönüyorum. Ak am çökmek üzere, hayvanlar avlanılmak için ortaya çıkmı lar. Canlının canlıyla beslenmesi olan acıklı oyunu seyrediyorum. Burada ahlaklılık yok. Ahlaklılık yalnız insandadır, insan yaratmı tır onu; ya amaya, yani daha az gerçe e yönelmi bir hareket kuralıdır o. Ben bunları daha önceden, uzun hastalı ım sırasında ö renmi tim. Bunlar, benim unutmak için ba arıyla u ra tı ım büyük gerçeklerdi. O kadar ciddiydiler ki, onları ciddiye almak istememi tim. Onları uyandırmayacak kadar akıllıydım. Oysa imdi Beyaz Mantık bunları benim için uyandırıyor. Beyaz Man

tık dünyaya ait olan hayal canavarlarının hiçbirinden korkmayacak kadar yüreklidir.

Ben yolda giderken Beyaz Mantık durmadan kula ima fir eyler fısıldıyor:

«Bırak tüm doktorlar suçlasın beni. Ne çıkar bundan? Ben gerçe im. Biliyorsun bunu. Benimle sava mazsım Benim ölüme götürdü ümü söylüyorlar. Söylerlerse söylesinler. Gerçek bu. Hayat ya amak için yalan söyler. Hayat sürekli bir yalan söyleme sürecinden ibarettir. Hayat bütün görüntülerin de i ti i, karı tı ı, kâh ortaya çıkıp kâh kayboldu u, sonra yeni görüntüler olarak belirdi i bir hayaletler ülkesidir. Sen de geçmi in sayısız, görüntülerinden gelmi bir görüntüsün. Görüntüler ancak serap görebilirler. Sen arzu seraplarını biliyorsun. Hayat bir hayalettir, geçer. Sen de bir hayaletsin. Senden önce gelmi ve senin parçalarını olu turan hayaletlerden, evrimin çamuru arasından bir söz kalabalı ı arasından çıktın ve senin yerine geçecek hayaletlerin içinde kaybolarak geçip gideceksin.»

Elbette ki tüm bunlara yanıt veremedim, Comte'un Büyük Feti dedi i dünyaya sırtarak yoluma devam ediyorum. Ba ka bir karamsarin sözleri hatırımda:

«Her ey gelip gidicidir. Do an ölmelidir, ölünce de dinlendi i için mutludur.»

Fakat ak amın bu saatinde dinlenmekten mutluluk duymayan biri çıkıyor kar ima. Çiftlikte çalı an, ya lı bir talyan göçmeni bu. Kendisi açısından hayatın sahibi oldu um için tüm köleli iyle apkasını çıkararak selamlıyor beni.. Ben onun için; yiyecek, barınak ve varolmak an

lamına geliyorum. O ömür boyu hayvanlar gibi çalı tı ve saman serili ahırla ndaki atlarım kadar bile bir konforu olmadı.

Çalı maktan sakatlanmı . Aya ım sürüye rek yürüyor. Bir omuzu ötekinden dü ük. Elleri tiksindirici ve çirkin pençeler halinde. Bir hayalet olarak pek zavallı bir hali var. Beyni de vücudunun çirkin oldu u kadar akılsız.

Beyaz Mantık gülüyor;

«O kadar aptal bir beyni var ki, hayalet oldu unu bile bilmiyor,» diyor. «Duygu sarho u. Hayat rüyasının kölesi. Beyni akıl üstü yasakla ve saplantılarla dolu. Her eyi kavrayan bir dünyaya inanıyor. Kendisine muhte em bir Cennet vaadetmi peygamberlerin kuruntularına inanıyor. Hiç ku kun olmasın, evrenin kendisi için kuruldu una inanmaktadır o.

Fakat kitaplar açmı olan, benim sırda ım olan sen, onun ne oldu unu biliyorsun. Senin ve tozun karde i o, muazzam bir aka, kimyasal bir oyun. Goril ile empanzenin de karde i aynı zamanda. Kızdı ı zaman gö sünü yumruklar. Unutulmu çe itli güdü parçalarından meydana gelmi , korkunç ve ilkel zamanlarından kalan dürtüler hissediyor içinde.»

«ölümsüz oldu unu dü lüyor ama» diyorum. «Bu kadar cahil bir budalanın zamanın omuzlarına binip sonsuzluklara gitmesi fevkalâde bir ey.»

«Hah!» oluyor Beyaz Mantı ın yanıtı. «Kitaplarını bırakıp, bir i tah ve arzu kuklasıyla yerini de i tirir misin?»

«Aptal olmak mutlu olmaktır» diyorum.

« u halde senin mutluluk idealin ılık bir

ak amın akmtısız denizinde yüzen denizanası gibi bir ogganizma, ha?»

Hayır, hayır olamaz, John Barleycorn'un kurbanı, onunla sava amaz.

« te eve geldik» diyor Beyaz Mantık. «Haydi ne elen biraz, bir eyler iç. Biz aydınlanmılar, sen ve ben, tüm saçmalıkları ve komediyi biliyoruz.»

çiyorum ve «Senin beyaz ı ı n hastalıktır» diyorum. «Yalan söylüyorsun sen.»

«Çok kuvvetli gerçekleri söyledi im için» diyor.

«Ne yazık evet» diyorum.

Beyaz Mantık, «Liu Ling senden akıllıydı, hatırlıyor musun onu?» diye soruyor.

Yüzyıllar önce Çin'de yasayan ayya airi hatırlıyorum. Beyaz Mantık dürtüklüyor beni;

«Bu dünyanın sorunlarının ayya bir insana nehirde giden bir saman çöpü gibi geldi ini söylemi ti. Haydi bir tane daha iç. Bırak benze-me ve kandırılma da nehirdeki saman çöpüne benzesin.»

Viskimi içerken sa'dan dört yüz yıl önce bu dünyaya meydan okuyan bir ba ka Çinli airi, Çuang Tzu'yu hatırlıyorum:

«Nereden biliyorum ölülerin, daha önce yama sarıldıklarından pi man olduklarını? Dülerinde ziyafet sofrası görenler, uyandıkları zaman kar üarında keder ve acı görüyorlar. Keder ve acı rüyaları görenler uyandıklarında ne eyle avlanmaya gidiyorlar. Rüya görürlerken rüya gördüklerinin farkında de iller. Bazıları rüya görürken gördükleri rüyayı açıklamaya bile kalkıyorlar, ancak uyanınca bunuh rüya oldu unu

arılıyolarlar. Budalalar imdi uyanık olduklarını ve kendilerinin gerçekten köylü ya da prens olduklarını bildiklerini sanıyorlar. Konfüçyüs de, sen de rüyasın, sizin rüya oldu unuzu söyleyen ben de rüyayım.

Bir zamanlar ben, Çuang Tzu, rüyamda oradan oraya uçan bir kelebek oldu umu gördüm. Yalnızca kelebekli imin bilincindeydim, insan olarak ki ili imin bilincinde de ildim. Birdenbire uyandım, yatan bendim. imdi bilemiyorum ben kelebek oldu unu gören bir insan mıydım, yoksa imdi insan oldu unu gören bir kelebek miyim?»

#### OTUZALTTNCI BÖLÜM

«Haydi, haydi» diyor Beyaz Mantık, «unut artık u eski zamanların hayalcilerini. Kadehini doldur da, bir de senin olan u ılık tepelerin üstünde hayal kuran dünün dünyasının adamlarına bakalım.»

Petaluma adındaki çiftli in Tokay balarının eski sahiplerinin adlarını hatırlamaya çalışıyorum. Uzun, upuzun bir liste bu. Manuel Mk> heltorna ile balyor. Bir zamanlar Meksikada 'Valilik, Ba kumandanlık ve Kaliforniyahlar Dairesi Müfetti li i' yapmı , Kızılderüilerden çalınma elli kilometre karelik topra ı yurduna yaptı ı hizmetler kar ılı ı Albay Don Mariano Guadalupe'ye ba ı lamı bir adam bu.

nsano lunun toprak hırsının bu tozlu belgesi birdenbire bir sava ın korkunçlu una bürünüyor toprakla sava an canlı. Borç senetle

ri, ipotekler, ipotek kaldırma i lemleri, devir i - lemleri, hakeme ba vurmalar, el koymalar, hacizler, satı emirleri, ihtiyati hacizler, i letme imtiyazları için açılan davalar, da itma kararları. Bu pastırma yazında uykulu uykulu yatan bu inatçı toprak, yüzeyini tırmalamaktan ba ka hiçbir ey yapamadan ölüp giden insanlardan sonra ya amaya devam eden bu toprak hiç sindirilmeyen bir canavara benziyor.

Böylesine garip bir ada sahip olan Wüliam'lı James King de kimdi acaba? Ay Vadisi'ne yerle enler arasında en ya lısı bile tanımıyor kendisini. Oysa ancak altmı yıl önce, o zaman henüz ba lık olmayan ve sonradan Tokay diye adlandırılacak olan bölümü de içine alan toprakları teminat gösteren Mariano Guadalupe Vallejo'ya onsekiz bin dolar borç vermi . leride ba lık olacak ormanlık topra a adını kaydettiren Peter O'Connor nereden gelmi ve sonra nereye kaybolmu ? Ondan sonra Lauis Csomortanvi var. Önemli bir ki i olmalı. Bu dayanıklı topra mın kayıtlarında sayfalar boyunca adı geçiyor.

Bundan sonra eski Amerikan soyu geliyor. Büyük Amerikan Çölü'nü susuzluktan kıvrılarak a anlar, Berzahı katır sırtında geçenler, Burunu yelkenlilerle dola anlar, vah i Kızılderili adlarının onbinlerce ku ak boyu unutuldu u bu yere yine unutulacak olan kendi kısacık adlarını yazdıranlar Halleck, Hastings, Swett, Tait, Denman, Tracy, Grimwood, Carlton ve Temple. Böyle adlara rastlanmıyor artık Ay Vadisi'nde.

Adlar tapu sayfalarında im ek hızıyla birbirlerini kovalıyor. Ama inatçı toprak hâlâ direnerek bekliyor ba ka adların gelip yazılma

sını. Bunlardan sonra haklarında birkaç ey duydu um ama kendilerini tanımadı ım adamların adları geliyor. Kohler ve Frohling. Tokay adındaki ba ın ta tan yapıdım büyük araphanesini, öteki ba cüarın üzümlelerini ta ımak istemedikleri tepeyi yapan adamlar. Bu yüzden kaybetmi ler bu toprakları, soma da 1906 depremi araphaneyi yerle bir etmi . Ben imdi bu yıkıntıların üstünde ya ıyorum.

Sonra topra ı terbiye eden, ba kütüklerini, meyve a açlarını diken, zamanında ünü dört bir yana yaydan malikaneyi kuran La Motte geliyor. Toprak onu da yendi sonunda. Onun meyve bahçelerinin, ba larının, malikanesinin bulunduğu yere ben de kendi adımlı kazıdım elli bin okalıptüs a acıyla.

Bugün Hil Ranch diye andan yerde Cooper ve Greenlavv iki ölü bırakıp göçmü ler. Elle yontulmuş kazıklardan yapıdım küçük bir kare çitin içinde uyuyan 'Küçük Lillie' ile 'Küçük David'. Cooper ile Greenlavv ormanlıkta yüzyirmi er dönümlük üç tarla da açtılar. Bugün ben buraya nohut ektirdim, bahar geldi inde ye il gübre olarak kullanılmak üzere sürülecekler.

«Hayalciler ve hortlaklar» diye kıkırdıyor Beyaz Mantık.

«Ama bunca çaba bo a gitmemi » diye yanıtlıyorum.

«Onların hepsi bir kuruntuya dayandı ı için yalandı» diyor.

«Ama ya amsal önemli bir yalan» diye karılık veriyorum.

«Yine de yalan ya! Haydi, doldur kadehini de kitap raflarını dolduran u ya amsal önemli



yalanları söyleyen yalancıları bir gözden geçirelim. William James üzerinde konu alım biraz.»

«Sa lıklı bir adam» diyorum. «Kendisinden bakırı altına çevirmesini bekleyemeyiz ama hiç de ilse insanın ba lanabilece i birkaç sa lam ve yararlı bir ey bulabiliriz onda.»

Beyaz Mantık sırtıyor:

«Duygu haline getirilene kadar i di edilmi akılcılık. O kadar dü ünmesine ra men sonunda ölümsüzlü ün duygusallı na ba lı kalmı . Olgular, umut imbi inden süzülüp inan haline getirilmi . Aklın en olgun meyvesi aklın budalala ması oluyor. James, mantı ın doru una çıkı mı her eyin iyi oldu una inanılırsa gerçekten de böyle olaca ını söylüyor.

« u senin üstündeki et misin sen? Yoksa bu et senin sahip oldu un, senin dı ndaki bir ey mi? Ya bedeninin o nedir söylesene. Uyardarı tepkiye çeviren bir makina. Uyardılarla tepkiler hatırlanan eylerdir ve böylece tecrübeyi olu tururlar. Öyleyse sen bilincinde bu tecrübelerden ba ka bir ey de ilsin. Herhangi bir anda ne dü ünüyorsan o'sun sen. Senin Ben'in hem öznedir hem nesne. Dü ünün insan dü üncedir, bilen insan da bilinen ey, malik de malik olunan.

«Bildi in gibi insan bir dü ünceler akımıdır. Hiçbir zaman tamamlanmayan sürekli bir olu , hayaletler aleminde aldaticı ı ıktan olu an hayaletlerin çırpını ıdır, insan kendisinin göçüp gidi ini kabul etmek istemez. Yeniden ya amak için ölümü bile göze alır o.

«O atomlarla ı ık fiskiyelerini, en uzak yıldız kümelerini, su damlacıklarını, duyguların sivri uçlarını, cıvık çamurlu akıntıarı, kozmik

kütleleri birbirine katıp bunların tümünü inancın, kadın a kmm, korkulu üphelerin ve kibirli küstahlıkların incileriyle karı tırarak gökleri ürkütecek, sonsuzları a ırtacak bir ölümsüzlük yaratır kendine. Kendi gübre yı ınının üstünde solucan gibi kıvrılır durur ve karanlıkta kayboldu u zaman kendisini cadılar arasında sanan bir çocuk gibi tanrılara seslenerek kendisinin onların küçük karde i oldu unu, imdi ya amanın esiriye de sonunda özgür olaca ını söylemeye çalı ır. Dü kuran insan yok oldu u zaman onunla birlikte yok olan ve o öldü ü zaman birlikte ölen hayaller ve hayal tozlarıdır bunlar.

« nstanların kendi kendilerine söyledikleri bu yalanlar, Gece'nin güçlerine kar ı sihirli birer dua gibi mırddandıkları bu yalanlar hiç de yeni eyler de ildir. İkel kabilelerin, büyücülerini metafizi in babalarıydılar. Gece ve Ölüm ık ve ya amın yolunu kesen canavarlardı. Metafizikçiler inandırmak için yalan söylemek zorunda kalsalar da inandırmaya zorunluydular. Kilise büyüklerinin insanların da hayvanlar gibi öldüklerini ve sonlarının aynı oldu unu belirten o utanmaz yasa, metafizikçüeri çılgına çeviriyordu. Bunların ölümü ve geceyi ahdedeceklerine öyle böyle inandıkları plan kendi inanları, çareleri, dinleri ve araçları da felsefeleriydi.

«Bataklık ı ıkları, mistiklik sisleri, ruhsal çı lıklar, gölgeler arasmda a lamalar, gözü kapalı ara tırmalar, i te senin kitap raflarını dolduran eyler bunlardır. Bak bir kere unlara. u zavallı adamların acıklı hayallerine bak, bu tutkulu isyancılara bak, Schopenhaur'lerine, Strind bery'lerine, Tolstoy ve Nietzsche'lerine bak hele.

«Haydi gel. Kadehin bo almı . Doldur ve unut.»

Artık beynimde alkol kurtçukları kımıl kımıl oyna maya ba ladıkları için dinliyorum sözünü. Kitap raflarımdaki zavallı dü ünürlere kadeh kaldırırken dudaklarımdan Richard Hovey'in dizeleri dökülüyor;

Kaçınma! Hayat ve A k, gece ile gündüz gibi  
Bize ancak canlan çekince verirler kendilerini  
Biz isteyince de il. Elindeyken kabul et sana sunulanı  
Biz kendimiz kurtlara sunulmadan önce.  
«Seni selamlanm,» diye ba ırıyor Beyaz Mantık.

Beynimdeki kurtçuklar beni çdğma çevirirken :

«Hayır» diye atlıyorum. «Ben senin ne mene bir ey oldu unu biliyor ve senden korkmuyorum. Suratmdaki o hazcılık maskesi altında sen Ölümün kendisisin ve senin yolun ancak Gece'ye götürür. Hazcdı m hiçbir anlamı yoktur. O da bir yalan, bir korkak ödünüdür.»

« imdi selamlanm seni» diye ba ırıyor Beyaz Mantık.

'Ancak bu hayatı tamamlamayacaksan e er, stedi in anda sona erdirmekte serbestsin Ölümünden sonra uyanmak korkusu olmaksızın.'

Kendi meydan okuyu uma kendim güliyo

rum. u anda Beyaz Mantı ın gelmi geçmi en büyük düzenbaz oldu unu ve kula ıma ölümü fışkırdı mı büiyorum. Kendi maskesinin dü mesinden kendisi sorumlu imdi. Eski hayalleri uyandıran onun kendi kurtçukları. Gençli imin ötesinden o eski sesi bana yeniden duyuran, ya amın ve kitapların bana var olmadı im söyledikleri olanak ve güçlere sahip oldu unu bana bir kere daha söyleyen o.

Yemek gongu çalarken kadehimi ters çeviriyorum. Beyaz Mantıkla alay ederek sofrada konuklanma katılıyor, yapmacık bir ciddiyetle günün dergileri üzerinde tartı ıyor, nükteler yapıyorum.

Soytarı modası var imdi. Soytarı! nsan; filozof olacaksa Aristofanes olsun u halde. Sofrada hiç kimse benim kafayı buldu umun farkında de il. Ne eliyim, i te hepsi o kadar. Dünme yorgunlu undan usanınca, sofradan kalktı ımızda ortaya salon oyunlan atıyorum. Hep birlikte oynuyor ve ne emizi sürdürüyoruz.

Ak am sona erip de iyi geceler dilendikten sonra rafları kitapla dolu odamdan geçerek yattı ım yere, kendime ve hiç de yenik olmayarak beni bekleyen Beyaz Mantı a dönüyorum. Sızarken gençli in seslendi ini duyuyorum. Tıpkı Harry Kemp'in duydu u gibi:

Geceleyin Gençli in sesleni ini duydum:

«Dünyadan aldı ım eski tat kalmadı artık,  
Ayaklarımı basacak yerim yok imdi,  
Sabah güne dönü üyor,  
Bir an bile bekleyemez  
Dünyayı ı ı a bo malı artık.

Gülden dana kısa ömürlü,  
Gökku a nı bir görünüp bir kayboluyor  
Gökyüzünde parıltılarla son bularak  
Evet, Gençli im ben, çünkü ölüyorum.»

## OTUZYED NC BÖLÜM

Bu anlattı m, ruhumun alacakaranlı nda Beyaz Mantıkla birlikte yaptı m bir gezintiye örnektir. nsanın John Barleycorn ile bir arada ya adı ı yeri, dilim dönebildi i kadar, göstermek istedim sizlere. Okuyucu on dakikada okudu u bu ruh durumunun John Barleycorn üe ya anılan binlerce ruh durumundan biri oldu u nu ve bunun süresinin günler, haftalar, hatta aylar boyu uzayabüece ini unutmamalıdır.

Alkoliklik anüarım sona eriyor. Beni yeryüzünde bugüne kadar ya atan eyin hak etmedi im talihim oldu unu herhangi bir ayya kadar söyleyebüirim. Geni omuz ve gö üs talihi, sa lam bünye talihi. Benim onbe le onyedi ya mda dayandı m a ır içkiye o ya lardaki çocukların pek azı dayanabilirdi. Ve çok az insan benim erkeklik yıllarımda yaptı m gibi alkolün üstesinden gelir ve bunun hikâyesini anlatacak kadar ya ayabilirdi. Benim sa kalmamın nedeni ki isel yetene imden de il, alkolik bir bünyeye sahip olmamam, John Barleycorn'un yıkımına direnen bir organizmaya sahip bulunmam dır. Ben ya adı m sürede pek talihli olmayan bir sürü insanın da bu kederli yolda ölüme gittiklerini gördüm.

Beni John Barleycorn'un ate i arasından ge

çiren talihti, kaderdi, kismetti, ne dersiniz deyin. Ya amım, mesle im, ya ama sevincim yok olmamı tır. Bunların kavruldu u do rudur. Ama kaybedilmi umutların geride kalanları gibi inanılmaz mucizevi yollardan sava tan kurtulanlar, ölülerin sayısı kar ısında a ırmı lardır.

Eski sava lardan sa kalan birisinin «Artık sava olmasın» diye ba ırdı ı gibi ben de «Artık gençlerimizin zehirle bu sava ları son bulsun» diyorum.

Sava ı durdurmanın tek yolu onu durdur maktır. çmeyi durdurmanın tek yolu da öyle. Çin afyon kullanı nını, afyon ekimini ve dı alı mını yasaklayarak durdurmu tu. Çin'in filozofları, din adamları ve doktorları bin yıl süreyle solukları kesilene kadar afyonun aleyhinde konu mu olsalardı, e er afyon kolay elde edilebilir bir eyse, afyon kullanma alı kanlı ı da sürecekti. Bizim yapımız böyledir, hepsi bu kadar.

Çocuklarımızın yok olmaması için arseni i, striktinini, tifo ve verem mikroplarını büyük bir ba arıyla ortadan kaldırdık. John Barleycorn'a da aynı biçimde davranın. Durdurun onu. Ortalıkta dola masına izin vermeyin. Ben ne alkolikler için ne de onlar hakkında yazıyorum. Gençlerimiz için yazıyorum. imdi do mu ya da do -makta olan sa lıklı, normal çocuklarımız için yazıyorum.

Sırf bu nedenle kasabaya inip kadınlara oy hakkı verilmesi yolunda kullandım oyumu. Gelecek ku akların karıları ve anaları olarak kadınlara, John Barleycorn'un ortadan kaldırılması için çalı acaklarını biliyorum. Kadınlara ırkın gerçek koruyucularıdır. Erkekler savurgan, ma

ceoracı .ve Jiumarbazdır... Sonunda kadınlar kurtarır onları. nsanın kimyada ilk denemesi alkol **yapmak** olmu tu, o gün bugündür de bunu yapıp içmeye devam etmektedirler. Kadınların, erkeklerin bu alı kanlıklarına içerlemedikleri tek bir gün bile olmamı tır. Ne var ki bu içerlemele-rine bir a ırlık ekleyecek güçleri yoktu. te im-di oy hakkını elde edince ilk yapacakları i mey-haneleri kapatmak olacaktır. Yoksa gelecek bin ku a ın erkekleri buna kalkı mazlar.

Kadınlar bilir. Onlar erkeklerin alkol kul-lanmalarının kar ılı nda hesapsız bir gözya ı ve ter bedeli ödemi lerdir. Irkları konusunda kıskanç oldukları için daha do mamı bebekler için yasalar çıkaracaklardır.

Kolay olacaktır bu. Bundan zarar görecekler tek bir ku a ın ayya larıdır. Ben de bunlardan biriyim ve John Barleycorn ile çok uzun süren ili kim sonunda unu söyleyebilirim ki, ba ka-ları içmedi i zaman, içki de yoksa benim için içkiyi kesmek güç olmayacaktır, öte yandan gençlerin büyük bir ço unlu u içmedikleri için alkolün kaldırılması bunları hiç etkilemeyecek-tir. Meyhaneleri ancak tarih sayfalarında oku-yacak, onu eski büyücü yakma gelene i gibi ga-rip bir gelenek olarak göreceklerdir.

## OTUZSEK Z NC BÖLÜM

Elbette ki hiçbir ya am öyküsü, ya amı an-latılan ki inin son anma kadar gelmeden tamam lanamaz. Benim hikâyem ıslah olmu bir alkoli-in hikâyesi de ildir. Ben hiçbir zaman alkolik olmadım, hiçbir zaman ıslah da olmadım.

Bir sür© önce yelkenli bir gemiyle Harn Bur nu'nu dola arak yüz kırksekiz gün süren bir yolculuk yapmı tım: Yanıma içki almamı tım ama istesem bu yüz kırksekiz günün her günü kap tandan alıp içebilirdim. Yine de tek bir kadeh bile içmedim. stemedi im için, arzulamadı im için içmedim. Gemide ba ka içen yoktu. Ortada bir içki havası, benim vücudumda da organik bir alkol ihtiyacı yoktu.

O zaman kar ima basit ve kesin bir sorun çıktı: **Ne kadar kolay bir i mi bu, karaya çıkınca niçin buna devam etmeyeyim?** Bu sorunun üzerine üzerine e ildim. Be ay süre alkolle hiçbir ili kim olmadan, bunu ölçtüm biçtim kendi kendime. Geçmi deneylerimden de birtakım sonuçlara varmı tım.

İlk olarak, onbin ki ide ya da yüzbin ki ide birinin bile gerçek alkolik oldu una inanmıyorum. Bence içmek bir zihin alı kanlı ıdır. Tütüne, kokaine, morfine ve öteki uyu turucu ilaçlara benzemez. Alkol ihtiyacı zihinde do ar. Toplumsal ortamda ye eren zihnî bir e itim ve geli me konusudur. Bir milyon ayya arasında teki olsun içkiye yalnız ba ina içerek ba lamamı tır. Tüm ayya lar toplum içinde içmeye ba larlar. Alkolün içildi i toplum havasının oynadı ı rol göz önüne alınırsa, alkolün önemsiz oldu u görülür. çkinin toplum ili kilerinde uzun süre e itim görmemi , kimyasal yapısı itibariyle içkiye sürüklenmi bir insan yeryüzüne pek seyrek gelir. Böyle insanların do mu olduklarını kabul ediyorum ama ben ya adı im kadarmca birine bile rastlamadım bunların.

Bu be aylık yolculuk boyunca bedenî ge



reksinimlerim arasında alkol ihtiyacı diye Düey karıma çıkmadı. Fakat unu saptadım: Benim ihtiyacım zihnî ve toplumsaldı. Alkolü düündüüm zaman aklıma dostluk geliyordu. Dostluk deyince de alkol. Dostlukla alkol yapıklar gibiydi. Benim için ayrı yanları yoktu.

Böylece güvertede kitap okurken ya da biriyle konu urken söz benim dola tım yerlerden birine gelince, gözümün önüne hemen oradaki dostlar ve içilen içkiler gelirdi. Kitapta '**Venedik**' yazıım görünce kaldırımlara yayılmı meyhaneye masalarım hatırlardım. Birisi, '**Santiago Sava rı**' deyince:

«Evet, orada bulundum» diye cevap verirdim. Ama gözümün önünde canlanan resmen ne Kettle Tepesi nede Barı A acıydı. Sıcak bir gecede, ölmek üzere olan bir veremliyle içip konutu um Cafer Cafe Venüs'ü görürdüm.

Birisi '**Londra'nın Do usu**' dedi mi gözümün önüne pırıl pırü meyhaneler gelir, kulaklarımda 'iki bira, üç viski' sesleri çınlardı. **Latin Quarter** denince hemen ö renci kabarelerindeydim. Çevremdeki parlak ve genç yüzler buz gibi absentlerini yudumlarırken Tanrı, sanat, sanat, demokrasi ve varlı ın öteki basit sorunlarını tartı maktal olurduk.

Böylece önümdeki sorunu derinlemesine düündüm. Dünyanın bu güzel yerlerini ancak aynı ko ullar altında olursa bir daha ziyaret etmek isterdim. **Elde kadeh**. Bu cümlede bir büyü vardır. Bir sözlükte yer alan tüm sözcüklerin anlatabileceklerinden çok daha derin bir anlam ta ır. Benim ya am boyu e itüdi im bir zihin alı kanlı ıdır bu. Beni olu turan unsurlardan bi

risidir. Zekâ oyunları, gürültülü kahkahaları, çınlayan sesleriyle erkek insanların kadehleri elde, kasvetli dı dünyayı itip gittikçe artan bir nabız atımın e lencesi ve çılgınlı ıyla beyinlerini dürtüklemelerini severim.

Hayır, diye karar verdim sonunda, sırası gelince içece im. Raflarımdaki tüm kitaplara karım, istemeyi ö retildi im yolda devam etmeye so ukkanlılıkla ve dü ünerek karar verdim. çe cektim ama eskisinden daha dikkatli, daha ustaca olarak. Bir daha Beyaz Mantı ı uyandırma yacaktım. Onu uyandırmamayı ö renmi tim.

Beyaz Mantık imdi Uzun Hastalı ın yanında gömülmü yatıyor. İkisi de bir daha beni rahatsız edemeyecekler. Uzun Hastalı ı yerine ya tıralı çok oldu; onun uykusu derindir. Beyaz Mantı mki de öyle. Ama yine de son olarak atalarımın John Barleycorn'u çok önceden ortadan kaldırmı olmalarını istedi imi söyleyebilirim.

BÎTTÎ